

Rapport 5-2015

Important Bird and Biodiversity Areas (IBAer) i Norge

Oddvar Heggøy, Ingar Jostein Øien & Tomas Aarvak

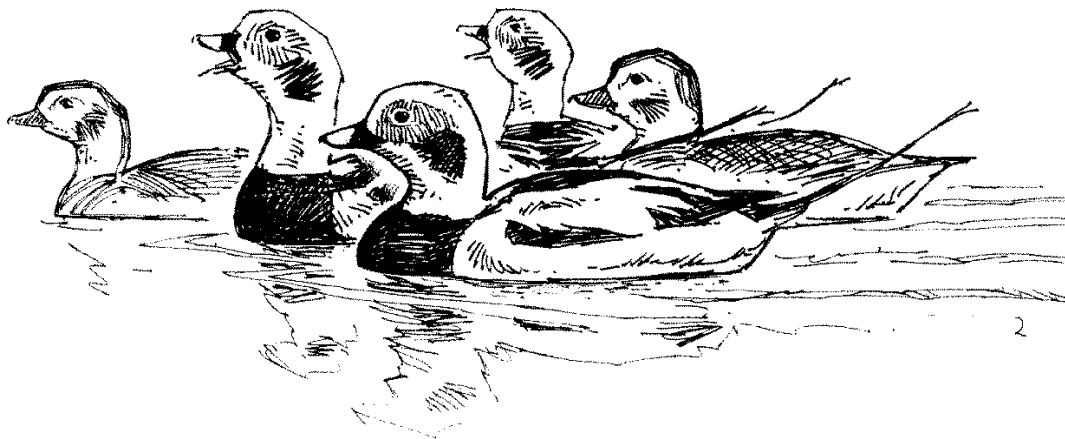
Norsk ornitologisk forening

Partnership for
nature and people

Important Bird and Biodiversity Areas (IBAer) i Norge

Oddvar Heggøy, Ingar Jostein Øien, Tomas Aarvak

Norsk Ornitologisk Forening 2015

© Norsk Ornitologisk Forening (NOF)

E-post: nof@birdlife.no

Publikasjonstype: Digitalt dokument (PDF) + 100 trykte eks.

Forside: Fuglefjellet på Ekkerøy i Vadsø som er en del av IBAet Varangerfjord (med Hornøya og Reinøya).

Foto: Tomas Aarvak

Anbefalt referanse: Heggøy, O., Øien, I. J. & Aarvak, T. 2014. Important Bird and Biodiversity Areas (IBAer) i Norge. NOF-rapport 5-2015. 179 s.

ISSN: 0805-4932

ISBN: 978-82-78-52127-4

SAMMENDRAG

BirdLife International har siden 1981 identifisert og kartlagt et nettverk av viktige fugleområder over hele verden, og Norsk Ornitologisk Forening (NOF) har hatt ansvaret for dette arbeidet i Norge. Områdene har lenge gått under navnet «Important Bird Areas» (IBAer), og skal bidra til den langsiktige overlevelsen av naturlig forekommende fuglebestander. I 2014 ble det bestemt at navnet på dette nettverket av områder skulle endres til «Important Bird and Biodiversity Areas», for å gjøre det tydeligere at områdene ikke bare er av betydning for fugler, men også for annet biologisk mangfold.

Denne rapporten oppsummerer status for IBAer i Norge, inkludert Svalbard og Jan Mayen. Fra tidligere er det identifisert 52 IBAer på det norske fastlandet og 14 på Svalbard og Jan Mayen. NOFs gjennomgang av disse og potensielt nye områder i 2014 og 2015 resulterte i at tre av de gamle områdene på fastlandet (Fugløya, Havmyran, Skjernøy) ble vurdert til å ikke lenger kvalifisere til IBA-status. Utover dette har fem av områdene på fastlandet og to av områdene på Svalbard blitt erstattet av nye IBAer. I tillegg har ytterligere 27 områder på fastlandet og 3 områder på Svalbard blitt identifisert og godkjent som nye IBAer i 2014. Totaloversikten viser dermed 76 IBAer på det norske fastlandet og 17 på Svalbard og Jan Mayen (totalt 93).

Finnmark er det fylket med flest IBAer, etterfulgt av Svalbard og Nordland. I Trøndelag er det også identifisert en god del IBAer. Generelt er klart flest IBAer identifisert i Nord- og Midt-Norge, mens antallet i Sør-Norge er betydelig lavere. Et noe høyere antall IBAer finnes på Øst- og Sørvestlandet sammenlignet med resten av Sør-Norge.

En stor andel av områdene er sjøfuglkolonier (ca. 33 %), men viktige rasteområder for gjess utgjør også en betydelig andel (22 %). Av sjøfuglene er det først og fremst lunde *Fratercula arctica*, krykkje *Rissa tridactyla*, alke *Alca torda*, polarlomvi *Uria lomvia*, storskarv *Phalacrocorax carbo* og toppskarv *Phalacrocorax aristotelis* som i flest områder oppfyller IBA-kriteriesettet. IBAer for kortnebbgås *Anser brachyrhynchus*, hvitkinngås *Branta leucopsis*, og til dels grågås *Anser anser* og dverggås *Anser erythropus*, er også godt representert. Øvrige arter som møter IBA-kriteriene i en stor andel IBAer inkluderer i første rekke havelle *Clangula hyemalis*, horndykker *Podiceps auritus*, ærfugl *Somateria mollissima* og sjøorre *Melanitta fusca*.

Totalt har i underkant av 40 % av norske IBAer det som kan betraktes som «tilstrekkelig vern». En noe høyere andel overlapper bare delvis med eksisterende verneområder, og for flere av disse vurderes utvidet vern som nødvendig eller tilrådelig for å gi tilstrekkelig vern for artene som i det spesifikke området møter ett eller flere av IBA-kriteriene. Omtrent 14 % av IBAene i Norge har ingen overlapp med eksisterende verneområder. Dette gjelder særlig områdene foreslått og godkjent som IBAer i 2014, hvor hele 30 % ikke har noen form for vern.

Pelagiske områder er fremdeles en klar mangel blant norske IBAer. Med de rike hekkeforekomstene av sjøfugler langs store deler av norskekysten, som er et resultat av de produktive havområdene utenfor den norske kystlinja, forventer vi at det også finnes flere områder uten tilknytning til land som oppfyller IBA-kriterier. Identifikasjon av disse områdene vil være en prioritert oppgave i tiden som kommer.

NOF ønsker nå en gradvis overgang til en «overvåkingsfase» av norske IBAer, noe som forhåpentligvis vil bidra til økt bevissthet, sterkere vern og bedre oversikt over aktuelle trusler for områdene og fuglene som benytter seg av disse. Denne overvåkingen er i første rekke tiltenkt å skulle bli gjennomført på frivillig basis av NOFs medlemmer, og vil følge en standardisert metodikk utviklet av BirdLife International. Denne metodikken tar sikte på å gi en oversikt over tre ulike aspekter knyttet til natur- og artsvern innenfor hvert enkelt område: aktuelle trusselfaktorer, tilstanden i fuglebestander og habitater og (effekten av) eventuelt bevaringsarbeid som utføres i området.

INNHold

SAMMENDRAG	3
INNHold	4
1. INNLEDNING	1
1.1 BirdLife Internationals IBA-prosjekt	1
1.2 IBA-prosjektet i Norge.....	1
2. METODE	2
2.1 IBA-kriterier.....	2
2.2 Biogeografiske soner i Norge.....	4
2.3 Identifisering og godkjenning av IBAer	5
3. RESULTATER.....	6
3.1 IBAer på det norske fastlandet	14
NO001: Øvre Pasvik, Finnmark.....	15
NO002: Neiden- og Munkefjorden.....	17
NO005: Syltefjordstauran	19
NO006: Kongsøy.....	20
NO007: Tanamunningen.....	22
NO008: Omgangsstauran	24
NO009: Sværholtklubben	25
NO010: Gjesværstappan.....	26
NO011: Hjelmøy	28
NO012: Indre Porsangerfjord.....	29
NO013: Alta-Kautokeino elvedal.....	31
NO014: Loppa.....	33
NO015: Nord-Fugløy	34
NO016: Sør-Fugløy	36
NO017: Balsfjord	37
NO018: Bleiksøy.....	39
NO021: Anda	40
NO022: Langøya	41
NO023: Nykvåg.....	43
NO024: Værøy.....	44
NO025: Røst.....	45
NO028: Solværøyan.....	47

NO029: Lovunden	48
NO030: Vegaøyane	50
NO031: Sklinna	52
NO032: Froan	53
NO033: Ørlandet	55
NO034: Indre Trondheimsfjord	57
NO035: Leksdalsvatnet	59
NO036: Stjørdalsfjorden	60
NO037: Gaulosen	61
NO039: Smøla	63
NO040: Runde	64
NO041: Dovrefjell	66
NO042: Hardangervidda	68
NO043: Kjørholmane sjøfuglreservat	70
NO044: Jæren	72
NO045: Lista våtmarkssystem	74
NO047: Nedre Setesdal	75
NO048: Vansjø	76
NO049: Ankerfjella	78
NO050: Nordre Øyeren og Sørumsneset	79
NO051: Vorma	80
NO052: Storsjøen i Odalen	82
Varangerhalvøya	84
Varangerfjord (med Hornøya og Reinøya)	86
Persfjorden	88
Båtsfjord	89
Sirbmajordene	91
Øvre Anárjohka	92
Slettnes	93
Lille Porsangen	95
Iešjávri	96
Altaelvmunningen	97
Lille Kamøya og Bondøya	99
Andotten	100
Reisa	101
Andøya med Skogvoll	102
Øksnes	104

Saltstraumen og Skjerstadfjorden	106
Valvær.....	107
Selvær.....	108
Tenna og Herøy.....	109
Horsvær.....	111
Blåfjella-Skjækerfjella	112
Søndre Snåsavatn og Lømsen.....	113
Øvre Forra.....	115
Tautra og Svæet.....	116
Været.....	117
Neadeltaet.....	118
Humlingsvær	119
Ilene og Presterødkilen	120
Tyrifjorden	122
Dokkdeltaet	124
Åkersvika.....	125
Øra	127
3.2 IBAer på Svalbard og Jan Mayen.....	129
SJ001: Nordaust-Svalbard Naturreservat	130
SJ002: Nordvest-Spitsbergen nasjonalpark.....	132
SJ003: Indre Kongsfjorden.....	133
SJ004: Forlandet nasjonalpark	134
SJ007: Fuglefjella.....	135
SJ008: Nordenskiöldkysten.....	136
SJ009: Ingeborgfjellet.....	138
SJ010: Sør-Spitsbergen nasjonalpark.....	140
SJ011: Søraust-Svalbard Naturreservat	142
SJ012: Hopen.....	143
SJ013: Bjørnøya.....	145
SJ014: Jan Mayen	147
Kvalhovden og Sjukovskifjella.....	148
Midterhuken og Eholmen	149
Adventdalen og Adventfjorden.....	151
Sassen-Bünsow Land.....	152
Nordre Isfjorden.....	154

4. DISKUSJON	155
4.1 Oppsummering av IBA-konseptet i Norge.....	155
4.2 Overvåking av IBAer.....	156
5. TAKKSIGELSER.....	157
6. REFERANSER.....	158
VEDLEGG I.....	162
Referanser til bestandsestimater.....	173
VEDLEGG II.....	176
VEDLEGG III	178

En stor flokk med polarsnipen *Calidris canutus* raster i Lille Porsangen i Finnmark. Betydelige fjærområder blottlegges her ved lavvann, og lokker til seg store mengder grønlandske polarsnipen under vårtrekket i mai. Området ble derfor foreslått og godkjent som et nytt IBA i 2014. Foto: Frode Falkenberg

1. INNLEDNING

1.1 BirdLife Internationals IBA-prosjekt

BirdLife International har siden 1981 identifisert og kartlagt et nettverk av viktige fugleområder over hele verden (Heath & Evans 2000). Målet med opprettelsen av slike «Important Bird and Biodiversity Areas» (IBAer) er å **identifisere, beskytte og forvalte et nettverk av områder som er av betydning for den langsiktige overlevelsen av naturlig forekommende fuglebestander**. BirdLife Internationals IBA-program er et globalt prosjekt, og per 2015 har over 10 000 områder blitt identifisert over hele verden, med utgangspunkt i de samme standardkriteriene. Målet er at IBAene sammen skal danne et nettverk av områder over hele den biogeografiske utbredelsen til de forskjellige fugleartene. Dette nettverket betraktes som et absolutt og uunnværlig minimum for den langsiktige overlevelsen av disse artene over hele deres utbredelsesområde, selv om det foregår et tap av habitater på generell basis andre steder. Tap av IBAer kan derfor ha svært store konsekvenser. IBA-programmet omfatter alle fuglearter hvor en områdevis tilnærming vurderes som relevant (BirdLife International 2014). Fire hovedkategorier av områder regnes som spesielt relevante for IBA-status i Europa (Heath & Evans 2000):

- Områder av spesiell betydning for globalt truede arter, eller arter truet i Europa eller EU
- Områder av spesiell betydning for store ansamlinger av fugler
- Områder for arter som er unike for et lite geografisk område (endemiske arter)
- Områder av betydning for en artssammensetning som i stor grad er representativ for et bestemt biotop (i Norge: arktisk eller boreal artssammensetning)

Norge har ingen endemiske arter, og har heller ingen arter med en liten geografisk utbredelse. De tre andre områdekategoriene er imidlertid alle relevante i norsk sammenheng. Artssammensetninger representative for det arktiske biotopet finnes først og fremst i nordlige deler av landet og på Svalbard, men også i fjellområdene i Sør-Norge. I tillegg har vi noen områder med boreal artssammensetninger i grenseområdene mot Sverige, Finland og Russland.

Identifisering av IBA tar utgangspunkt i et kriteriesett (tabell 1) som har flere fellestrekk med blant annet kriteriesettet for Ramsar-områder, og for det europeiske nettverket av verneområder kjent under

navnet «Natura 2000» eller «Emerald Network». Dette medfører at områder som identifiseres som IBA også kan være relevante både i nasjonal og internasjonal forvaltningssammenheng, og er også årsaken til at flere IBAer også er Ramsar-områder. Likevel er det viktig å legge merke til at IBA som system tilhører en frivillig organisasjon (BirdLife International). Identifisering av IBA medfører derfor ingen lovpålagte forpliktelser for ansvarlig forvaltningsmyndighet. Bevisstgjøring, kartlegging og overvåking av områders verdi for fuglelivet er imidlertid viktig for bevaring og muligheten for framtidig vern av disse områdene. Framtidig vern vil være avgjørende for bevaring av artene IBAet er opprettet for. Prioriterte mål for dette arbeidet er lovbestemt vern, forvaltning og overvåking av de viktige fugleområdene. Selv om dette vil kunne være effektfulle tiltak for mange fuglearter, er det også noen arter som må beskyttes på andre måter. IBA-programmet tar sikte på å veilede og hjelpe til med implementering av nasjonale bevaringsstrategier, gjennom utvikling av nasjonale områdevernprogrammer. Det er også en målsetting å assistere internasjonale organisasjoner i bevaringsaktiviteter, og å promotere implementering av globale avtaler og regionale tiltak.

1.2 IBA-prosjektet i Norge

I Norge har listen over IBAer vært uendret siden slutten av 1990-tallet (Heath & Evans 2000, Lislevand 2000, Lislevand mfl. 2000). Bestandsestimater for fugleartene som forekommer i norske IBAer har samtidig gradvis blitt foreldet. Dette er ugunstig, ettersom både fuglebestandene og viktige fugleområder er i stadig endring, noe som påvirker hvorvidt et område kvalifiserer til IBA-status eller ikke. IBA-nettverket er ment å fungere som et dynamisk system, som endrer sammensetning i takt med variasjoner i naturen. For å fange opp disse variasjonene er det viktig at IBAene overvåkes på årlig eller tilnærmet årlig basis. Denne type overvåking har vært mer eller mindre fraværende i Norge fram til i dag, og det er noe av årsaken til at behovet for oppdateringer har blitt så stort.

I denne rapporten oppsummerer vi resultatene fra NOFs gjennomgang av IBAer i Norge i 2014. Målet med gjennomgangen var å oppdatere kunnskapsgrunnlaget for eksisterende IBAer, for på den måten å kunne vurdere om områdene fremdeles kvalifiserte til IBA-status. I tillegg ble det lagt ned en betydelig innsats for å prøve å identifisere nye IBAer i Norge.

2. METODE

For å samle inn informasjon om potensielle nye IBAer i Norge har vi tatt i bruk flere hjelpemidler. En stor del av grunnlaget for opprettelse av nye områder er hentet fra fugleobservasjoner rapportert i Rapporteringssystemet for fugler: Artsobservasjoner (<http://www.artsobservasjoner.no>). Mye informasjon er også hentet fra vitenskapelige publikasjoner og fagrapporter for de ulike områdene, samt fra faktaark for verneområder og Ramsar-områder. Fagpersoner og lokale ressurspersoner har i tillegg bidratt med svært mye verdifull informasjon. Avgrensningen av nye områder er bestemt utfra tips og råd fra lokalkjente ornitologer om fugleforekomster, observasjonsmateriale, grenser for

eksisterende verneområder, kommune-, fylkes- og landegrenser, passende habitat for aktuelle arter og skjønsmessige vurderinger. Det har også blitt gjort en innsats for å oppdatere kunnskapsgrunnlaget for alle eksisterende IBAer. Mange av de samme hjelpemidlene har blitt tatt i bruk i dette arbeidet. Siden mange av IBAene er sjøfuglkolonier, har mye av datamaterialet blitt skaffet fra det nasjonale overvåkingsprogrammet for sjøfugler i Norge; SEAPOP. Norsk Polarinstitutt har stått for mesteparten av datamaterialet fra Svalbard og Jan Mayen. I forbindelse med oppdateringen har det også blitt gjort en revurdering av avgrensningen for alle områdene.

2.1 IBA-kriterier

Til sammen 20 IBA-kriterier har blitt utviklet for identifisering av IBAer i Europa (tabell 1). Disse bidrar sammen til å identifisere viktige fugleområder, basert på stedenes viktighet for:

- Truete arter
- Fuglearter som opptrer i store ansamlinger
- Sammensetninger av arter med begrenset utbredelse

- Sammensetninger av arter begrenset til et bestemt biom

Kriteriene har blitt utviklet på en måte som gjør det mulig å vurdere stedets internasjonale betydning for en art ut fra en kategorisering på tre forskjellige geografiske nivåer (tabell 1): globalt (A), europeisk (B) eller Europeisk Union (EU)-nivå (C) (tabell 1). Siden Norge ikke er en del av EU, er dette nivået ikke relevant hos oss.

Sjøfuglkolonier utgjør en stor andel av norske IBAer. Krykkja er et vanlig innslag koloniene, men har de fleste steder gått dramatisk tilbake i antall i senere tid. Øst-Finnmark har flere av landets største krykkjekolonier, og situasjonen for arten er her noe bedre enn lenger sør i landet. Foto: Oddvar Heggøy

Tabell 1. Kriteriesett for identifisering av Important Bird and Biodiversity Areas (IBAer) i Europa og den Europeiske Union (ikke relevante i norsk sammenheng, grå skrift). Ett eller flere kriterier må være oppfylt for at et område skal kvalifisere som IBA.

<i>Kriterier</i>	<i>Forklaring</i>
<i>A - Globalt nivå</i>	
<i>A1</i>	Arter av global verneverdi – Betydelige antall av (en) globalt truede art(er), eller arter av global verneverdi finnes på stedet
<i>A2</i>	Arter med begrenset utbredelse – En eller flere arter med begrenset utbredelse (endemiske arter e.l.) forekommer på stedet i betydelige antall
<i>A3</i>	Arter begrenset til et biom – Områdets artssammensetning består av arter med en hekkeforekomst begrenset til et bestemt biom (arktisk, borealt , middelhavs-, kontinentaleuropeisk høyfjell, europeisk steppe)
<i>A4i</i>	Ansamlinger - $\geq 1\%$ av den biogeografiske populasjonen til en vannfuglart forekommer (trolig) jevnlig i området
<i>A4ii</i>	Ansamlinger - $\geq 1\%$ av den globale populasjonen til en sjøfugl eller terrestrisk art forekommer (trolig) jevnlig i området
<i>A4iii</i>	Ansamlinger - $\geq 20\,000$ vannfugl eller $\geq 10\,000$ par sjøfugl av en eller flere arter forekommer (trolig) jevnlig i området
<i>A4iv</i>	Ansamlinger – Området er (trolig) en «flaskehals» hvor minst 20 000 stork, rovfugl eller traner passerer jevnlig på vår- eller høsttrekk
<i>B – Europeisk nivå</i>	
<i>B1i</i>	Ansamlinger - $\geq 1\%$ av en distinkt populasjon av en vannfuglart forekommer (trolig) i området
<i>B1ii</i>	Ansamlinger - $\geq 1\%$ av en distinkt populasjon av en sjøfuglart forekommer (trolig) i området
<i>B1iii</i>	Ansamlinger - $\geq 1\%$ av en distinkt populasjon av en annen art som opptrer i store ansamlinger forekommer (trolig) i området
<i>B1iv</i>	Ansamlinger - Området er en «flaskehals» hvor over 5 000 stork, eller over 3 000 rovfugl eller traner passerer jevnlig på vår- eller høsttrekk
<i>B2</i>	Arter med ufordelaktig bevaringsstatus i Europa – Området er et av de «n» viktigste i landet for en art med ufordelaktig bevaringsstatus i Europa (SPEC 2, 3), og hvor en stedsspesifikk tilnærming er hensiktsmessig*
<i>B3</i>	Arter med fordelaktig bevaringsstatus i Europa – Området er et av de «n» viktigste i landet for en art med fordelaktig bevaringsstatus, men med en utbredelse i stor grad begrenset til i Europa (SPEC 4), og hvor en stedsspesifikk tilnærming er hensiktsmessig*
<i>C – EU-nivå</i>	
<i>C1</i>	Arter av global verneverdi – Betydelige antall av (en) globalt truede art(er), eller arter av global verneverdi finnes på stedet
<i>C2</i>	Ansamlinger av arter truet på EU-nivå – $\geq 1\%$ av en distinkt populasjon eller av en EU-populasjon av en art truet på EU-nivå forekommer regulært i området (oppramset i Annex I og referert til i punkt 4.1 av EC Birds Directive).
<i>C3</i>	Ansamlinger av arter ikke truet på EU-nivå - $\geq 1\%$ av en distinkt populasjon av en trekkende art som ikke er truet på EU-nivå forekommer regulært i området (ikke oppramset i Annex I).
<i>C4</i>	Ansamlinger - Store ansamlinger - $\geq 20\,000$ trekkende vannfugl og/eller $\geq 10\,000$ par trekkende sjøfugl av en eller flere arter forekommer jevnlig i området
<i>C5</i>	Ansamlinger – flaskehalser - Området er en «flaskehals» hvor minst 5 000 stork og/eller minst 3000 rovfugl og/eller 3000 traner passerer jevnlig på vår- eller høsttrekket
<i>C6</i>	Arter truet på EU-nivå – Området er en av de fem viktigste i den europeiske regionen (NUTS-regionen) for en art eller underart truet i EU (oppramset i Annex I av EC Birds Directive)
<i>C7</i>	Andre ornitologiske kriterier – Området har blitt utpekt som et «Special Protection Area (SPA) eller valgt som en SPA-kandidat basert på ornitologiske kriterier (lignende, men ikke identisk med C1-C6) som brukes for identifisering av SPA.

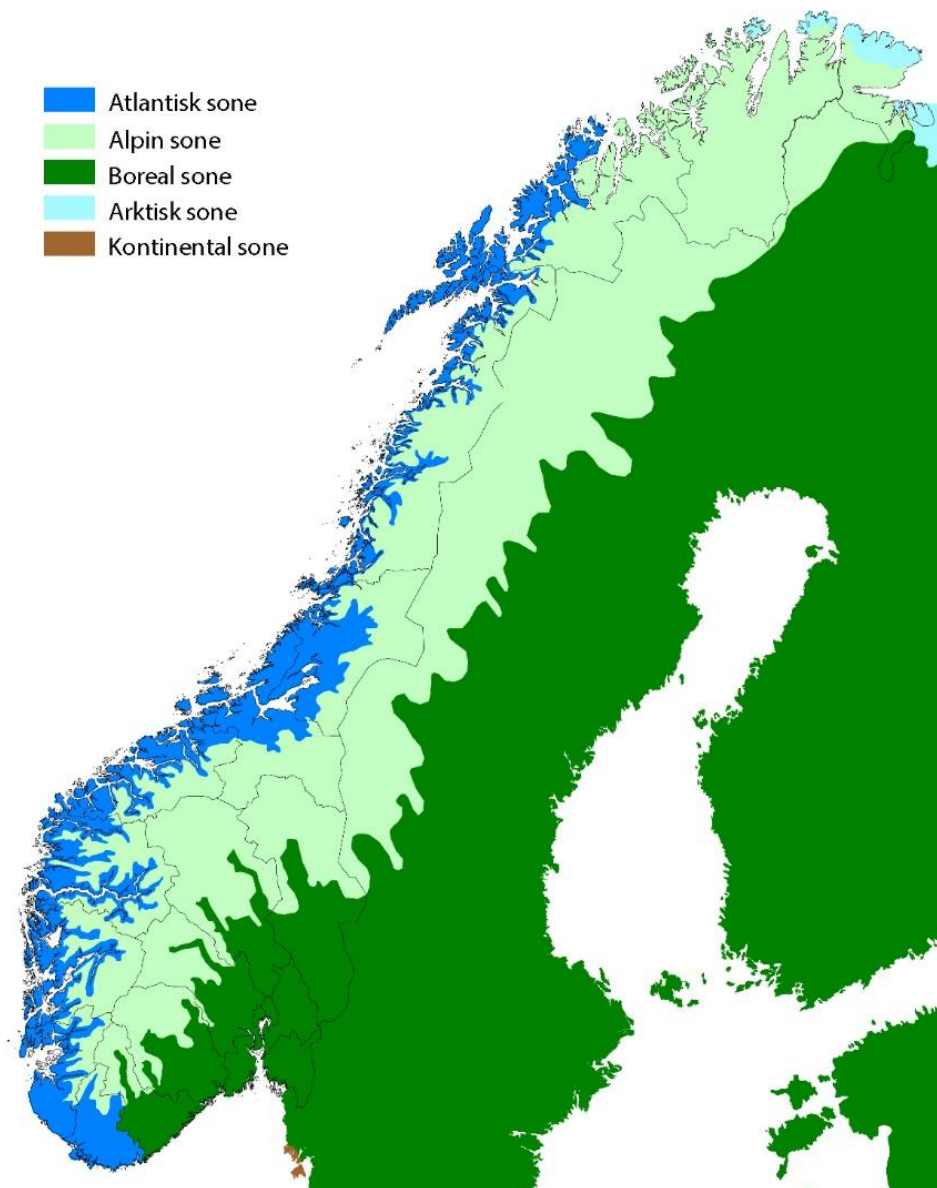
*En liste over såkalte SPEC-arter (Species of Conservation Concern) er laget av BirdLife International (tabell V3). Det maksimale antallet IBAer for slike arter avhenger av hvor stor andel et land har av den europeiske bestanden av disse artene. Listen er for tiden under oppdatering, og det forventes en god del endringer i den nye versjonen.

2.2 Biogeografiske soner i Norge

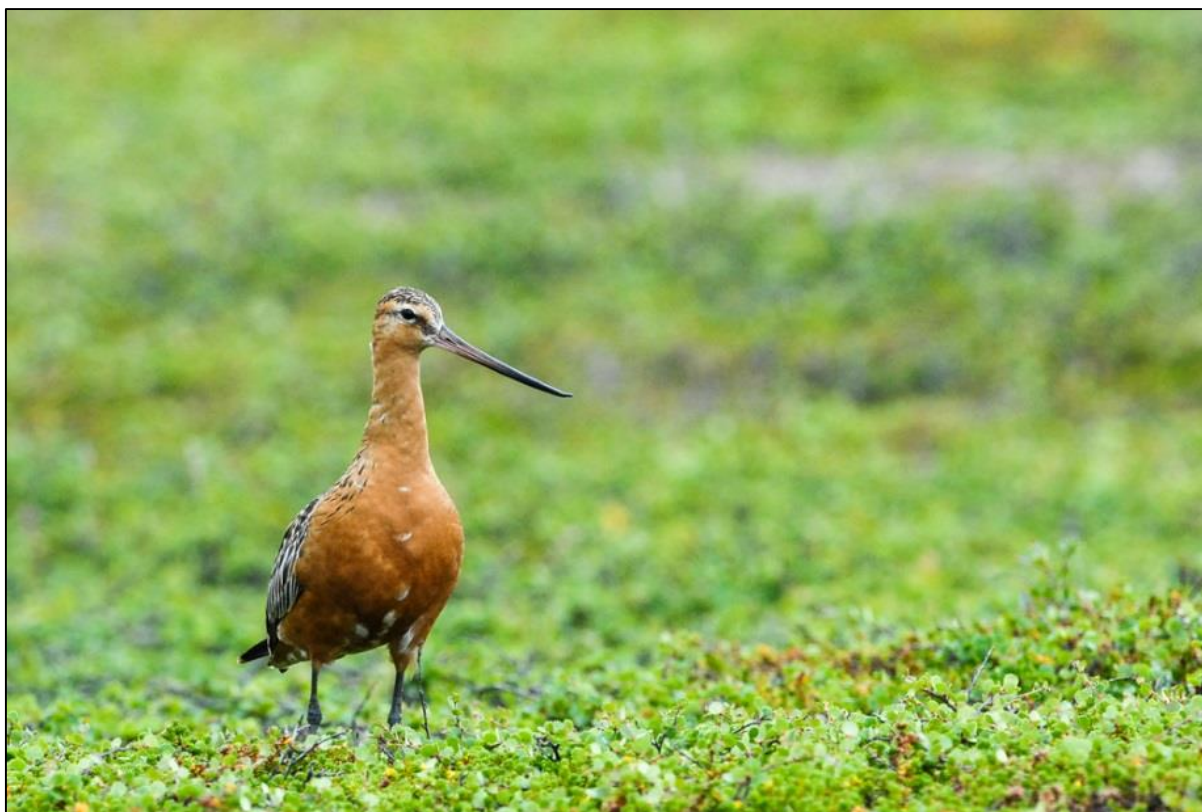
Norge inndeles vanligvis i fire såkalte «biogeografiske soner» (figur 1), og disse inngår i begrepet «biom» i IBA-sammenheng (relevant for IBA-kriterium A3). For IBA-konseptet her til lands er det først og fremst det arktiske og det boreale biomet (biogeografiske sonene) som er relevant. Det er imidlertid viktig å legge merke til at artssammensetningen i store deler av den alpine sonen i Norge har et arktisk preg, og følgelig vil fjellområder også sør for Finnmark være relevant som IBA på bakgrunn av artssammensetningen. Svalbard og Jan Mayen hører naturligvis til den arktiske sonen.

BirdLife International anbefaler at antallet IBAer som opprettes på bakgrun av kriterium A3 holdes

forholdsvis lavt. Begrunnelsen for dette er at slike IBAer i de fleste tilfeller nødvendigvis medfører «beslagleggelse» av store arealer, men også at antallet områder med den rette artssammensetningen i praksis vil være nesten ubegrenset. I Norge har vi i størst mulig grad valgt ut områder som er av stor betydning for flest mulig av artene som inngår i de enkelte biometene. Områdene sammenfaller uten unntak helt eller delvis med eksisterende verneområder, som i de fleste tilfeller er bestemmende for den geografiske utstrekningen av IBAene. Avvik fra verneområdenes grenser finnes imidlertid i de tilfellene der dette har blitt vurdert som hensiktsmessig. En oversikt over hvilke arter som inngår i den arktiske og den boreale sonen er presentert i tabell V2 i vedlegg II.

Figur 1. Biogeografiske soner i Norge. Kartet har relevans for IBA-kriterium A3, for arter med en hekkeforekomst begrenset til et biom (-biogeografisk sone). I Norge finner vi også arktiske artssammensetninger i store deler av den alpine sonen. Kilde: Miljødirektoratet

Lappsproven er en av fugleartene hvor hekkeutbredelsen er begrenset til det arktiske biomet. I Norge hekker lappsproven i all hovedsak i Finnmark, med hovedutbredelse i Varanger og på Finnmarksvidda. Hekkeområdene dekkes delvis av IBAene «Øvre Anárjohka» og «Varangerhalvøya». Foto: Oddvar Heggøy

2.3 Identifisering og godkjenning av IBAer

Som BirdLife Internationals partnerorganisasjon i Norge, har NOF ansvaret for identifisering og overvåking av IBAer i Norge. Kriteriesettet i tabell 1 benyttes som utgangspunkt for identifisering av IBAer, men for at et område formelt skal kunne profileres som IBA kreves det at BirdLife International har gjennomgått faktagrunnlaget og kriteriedokumentasjonen som ligger til grunn. Dette gjøres gjennom en nettbasert og tilgangsbegrenset database kjent under navnet World Birds/Biodiversity Database (WBDB). Informasjon for hvert IBA legges inn i dette systemet av ansvarlig samarbeidspartner (NOF for Norges vedkommende), og inkluderer blant annet areal, vernestatus, arealutnyttelse og bestandsestimater for fugleartene som oppfyller ett eller flere av IBA-kriteriene. NOF legger her fram hvilke kriterier som menes å være oppfylt, og hvis dette vurderes som korrekt og tilstrekkelig dokumentert av BirdLife International, godkjennes området offisielt som et nytt IBA.

I forbindelse med opprettelsen av nye IBAer, er det også nødvendig å tegne opp den geografiske avgrensningen

for hvert enkelt område. Kartpolygoner tegnes først og fremst på bakgrunn av hvilke områder som er viktigst for fugleartene som oppfyller ett eller flere av IBA-kriteriene. For å øke områdenes forvaltningsmessige relevans, etterstrebes det å tegne grensene slik at områdene ikke kommer i for stor konflikt med andre interesser. Derfor vil IBA-grensene i flere tilfeller sammenfalle med grenser for allerede eksisterende verneområder, forutsatt at disse vurderes å kunne gi tilstrekkelig vern for de aktuelle fugleartene. I den grad det lar seg gjøre, vil også grensene gå utenfor bebygde områder, industriområder eller andre områder under sterk menneskelig påvirkning. Naturlige (elver, fjell, kystlinjer), eller menneskeskapte (veier, kommune-, fylkes- og landegrenser) formasjoner og grenser i terrenget brukes gjerne som ledelinjer for avgrensningene. Etter hvert som foreslåtte IBAer godkjennes av BirdLife, vil disse kartpolygonene bli allment tilgjengelige på BirdLifes egne IBA-nettsider (<http://www.birdlife.org/datazone/site> og <http://maps.birdlife.org/marineIBAs/default.html>). Her vil også allmenheten få tilgang til bestandsestimater og annen informasjon som omhandler områdene.

3. RESULTATER

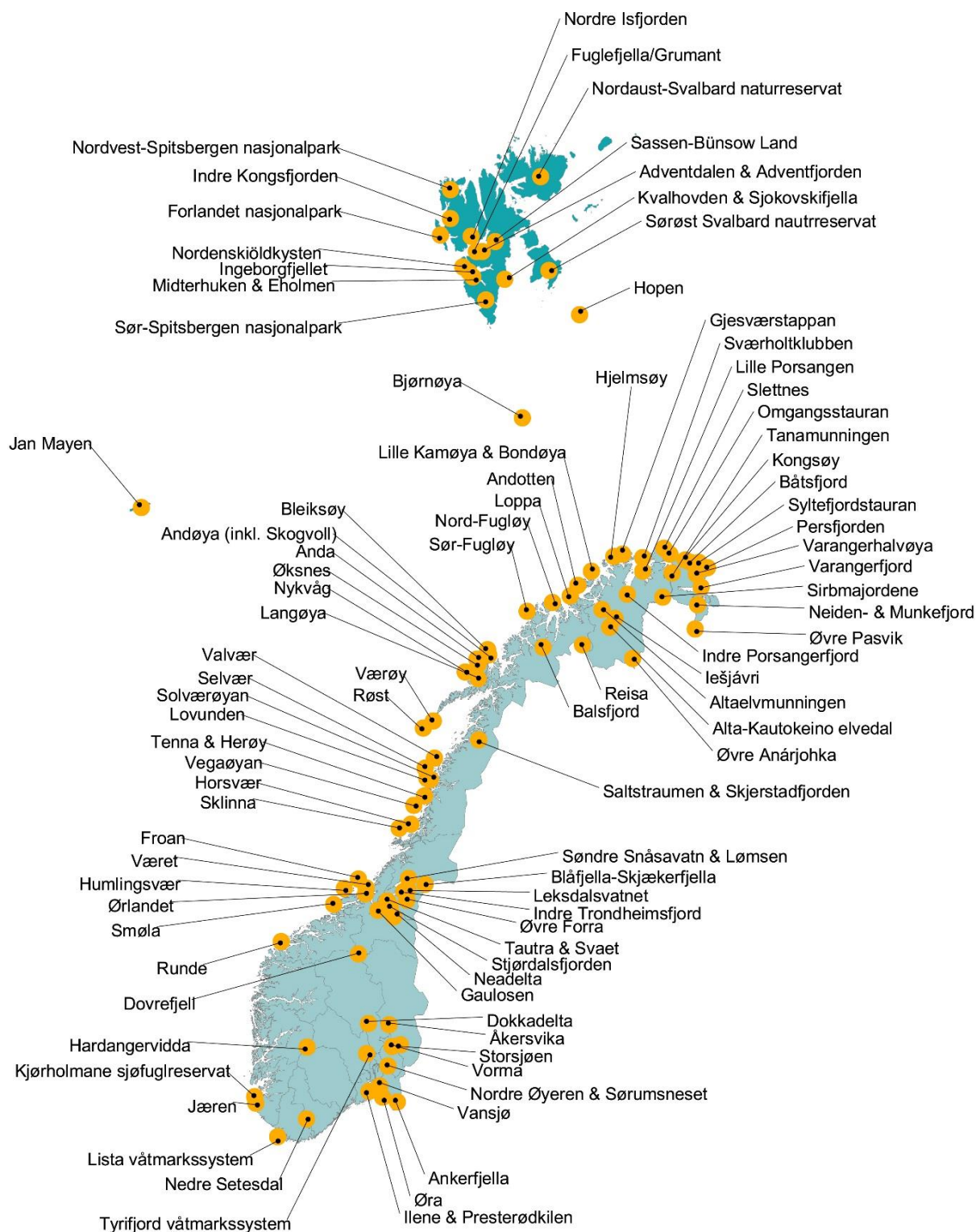
Norge dekker et areal på 385 170 km², hvorav Svalbard inkludert Bjørnøya utgjør 61 022 km² og Jan-Mayen 377 km². Norges maritime grenser omfatter en mye større areal: De indre farvann utgjør et samlet areal på 125 313 km², mens det totale havarealet, som inkluderer indre farvann, grunnlinje, territorielt farvann, økonomisk sone og områder som tilhører den juridiske kontinentalsokkelen, totalt omfatter et areal på hele 2 039 951 km² (figur 2).

De norske IBAene i innværende rapport dekker et totalt areal på 144 142 km². Det største IBAet, som

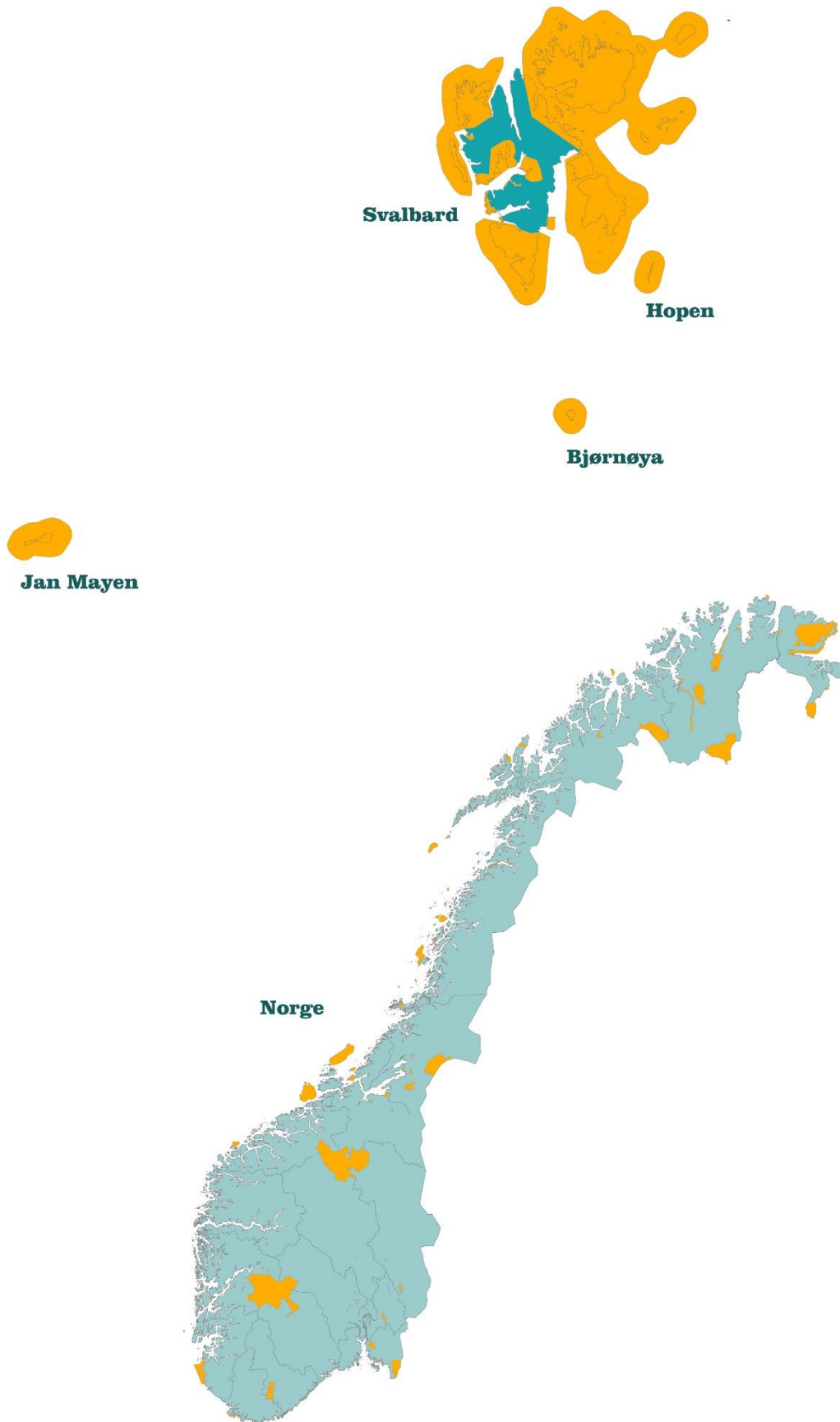
befinner seg på Svalbard, dekker et areal på 56 950 km², mens det aller minste, på fastlandet, har et areal på kun 0,3 km². De aller fleste store IBAer befinner seg på Svalbard, og er mer eller mindre sammenfallende med eksisterende verneområder. Det gjennomsnittlige arealet på Svalbards IBAer er på 7 318 km², mot et gjennomsnitt på 253 km² på fastlands-Norge. Det minste IBAet på Svalbard er på 17 km². IBAer på Svalbard dekker til sammen et areal på hele 124 404 km² (86 % av totalarealet), mens det tilsvarende arealet på fastlandet er på 19 739 km² (14 % av totalarealet). Et oversiktskart over samtlige IBAer vises i figur 3 og 4.

Figur 2. Kart over Norges grenser.
Kilde: Statens kartverk.

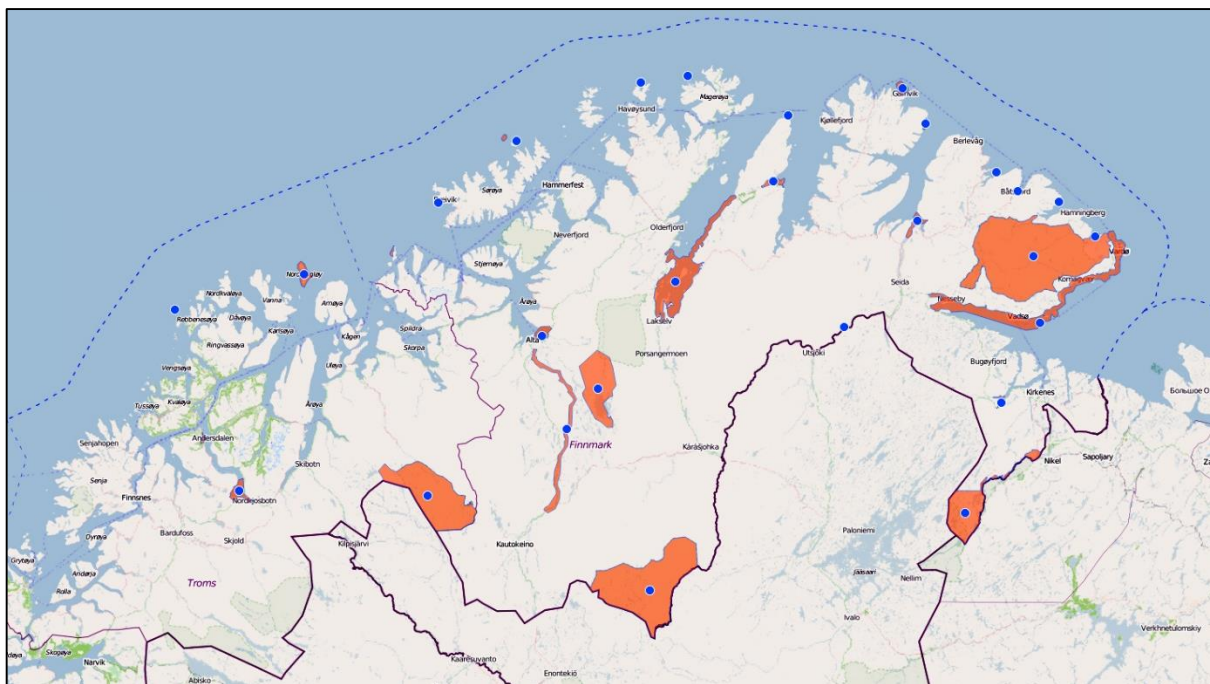

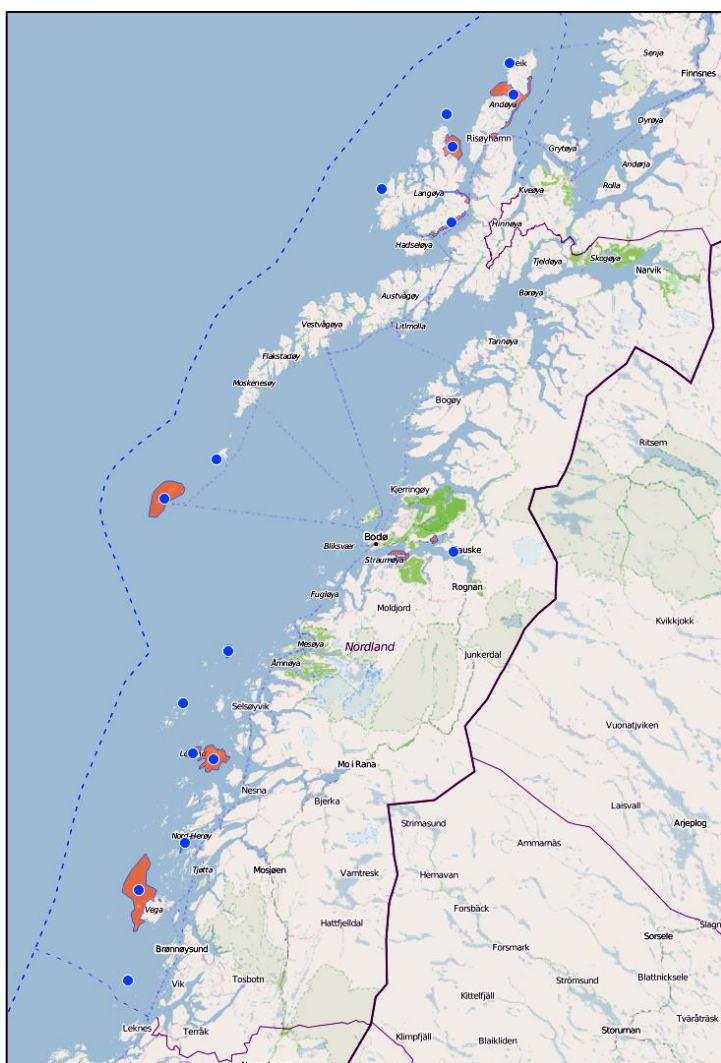
Figur 3. Geografisk plassering av samtlige nåværende IBAer i Norge. Oversikter over kartpolygonene for områdene vises i figur 4-7, og er mer detaljert framstilt i den områdevis gjennomgangen i avsnitt 3.1 og 3.2.

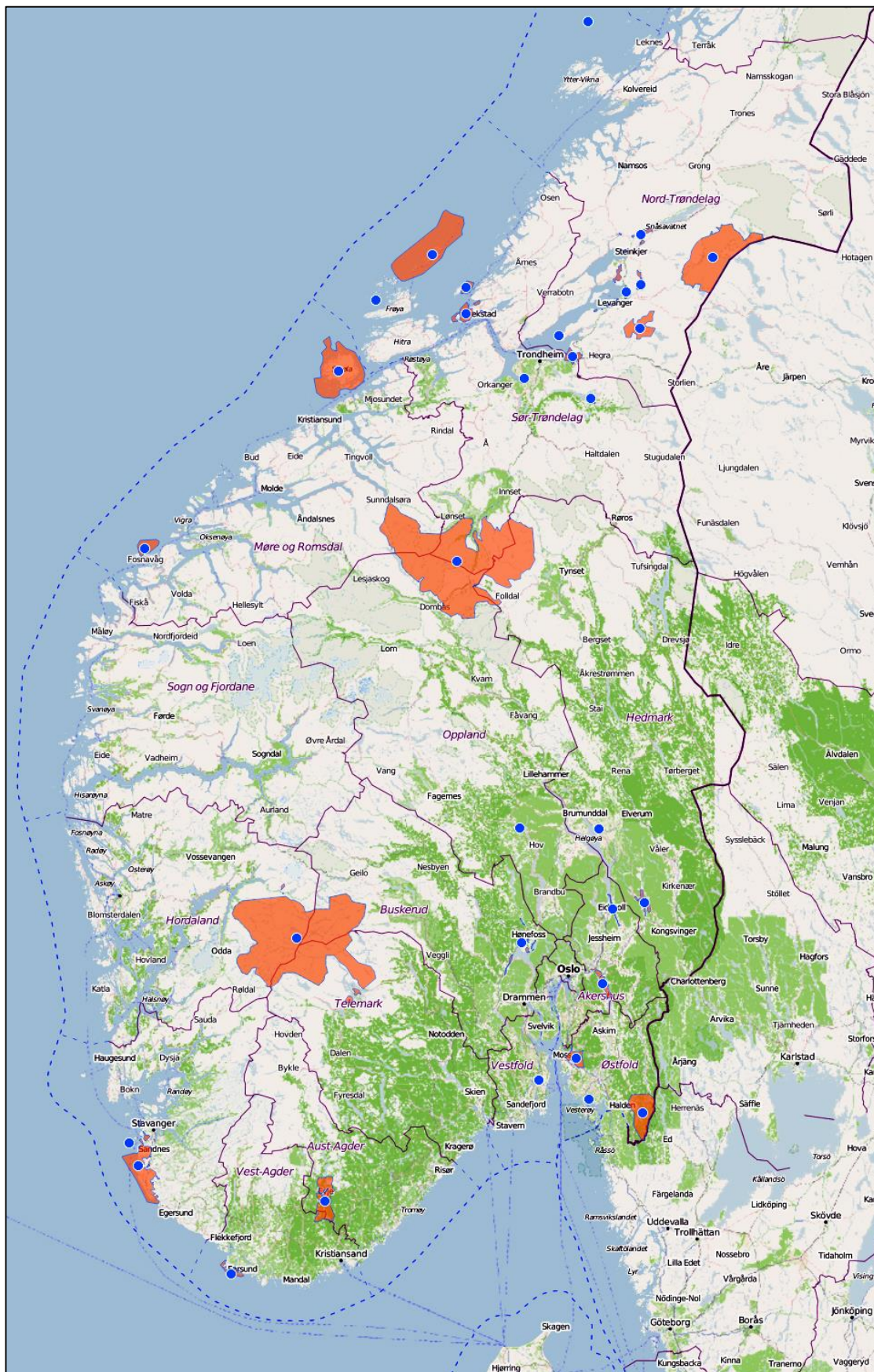
Figur 4. Oversikt over kartpolygoner (oransje) for viktige fugleområder (IBAer) på fastlands-Norge og på Svalbard og Jan Mayen.

Figur 5. Oversiktskart over IBAer i Troms og Finnmark. Blå prikker markerer midtpunkt i IBAene, og dekker over kartpolygonene (rødoransje) for små IBAer.

Figur 6. Oversiktskart over IBAer i Nordland. Blå prikker markerer midtpunkt i IBAene, og dekker over kartpolygonene (rødoransje) for små IBAer.

Figur 7. Oversiktskart over IBAer i Sør- og Midt-Norge. Blå prikker markerer IBAenes midtpunkt, og skjuler kartpolygonene (rødoransje) for små IBAer.

Tabell 2, figur 3-7 og figur 10 gir en oversikt over IBAer i Norge per 2015. Finnmark er fylket med flest IBAer, etterfulgt av Svalbard og Jan Mayen og Nordland. Dette skyldes hovedsakelig et stort antall sjøfuglkolonier i disse områdene, men er også et resultat av mange andre viktige fugleområder i de nordlige delene av landet. Sogn og Fjordane er det eneste fylket uten IBAer, da Telemark deler Hardangervidda med Buskerud og Hordaland. Som vist i figur 8 er et stort antall IBAer innenfor norsk territorium identifisert helt eller delvis

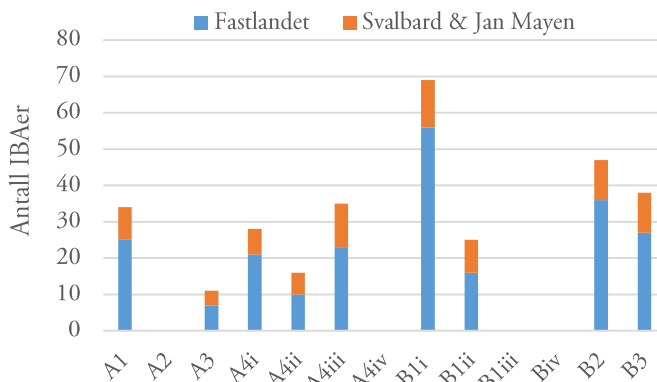
på bakgrunn av store ansamlinger av fugler som opptrer på lokalitetene hele eller deler av året. Vi har imidlertid ingen IBAer som er identifisert på bakgrunn av store ansamlinger av andre arter enn sjøfugler og vannfugler (kriterium *B1iii*). Gode trekklokaliteter for såkalte «termikktrekkere» (rovfugler, storker og traner) er også mangelvare i Norge (kriteriene *A4iv* og *B1iv*). Vi har heller ingen endemiske arter hos oss, og derfor ingen IBAer for dette (kriterium *A2*).

Tabell 2. Fylkesvis fordeling av IBAer i Norge.

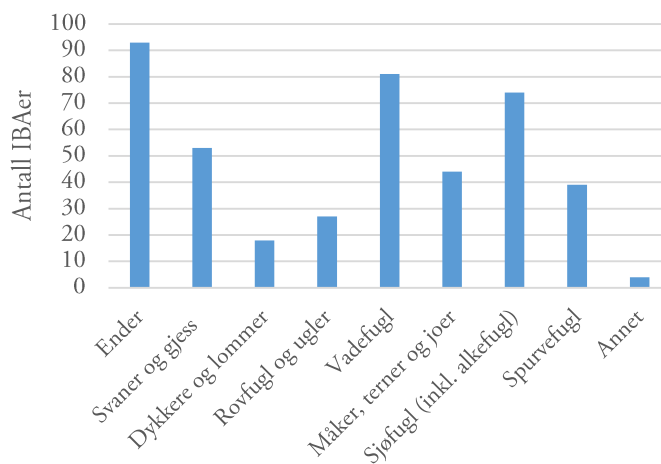
Fylke	Gamle IBAer	Nye IBAer 2014	Totalt
Østfold	2	1	3
Oslo og Akershus	2	0	2
Hedmark	1	1	2
Oppland	0	1	1
Buskerud	0	1	1
Vestfold	0	1	1
Telemark	0	0	0
Aust-Agder	1	0	1
Vest-Agder	1	0	1
Rogaland	2	0	2
Hordaland ¹	1	0	1
Sogn og Fjordane	0	0	0
Møre og Romsdal	2	0	2
Sør-Trøndelag ²	4	3	7
Nord-Trøndelag	4	4	8
Nordland	9	7	16
Troms	3	1	4
Finnmark	12	12	24
Svalbard og Jan Mayen	12	5	17
SUM	56	37	93

¹: Hardangervidda deles med TE og BU

²: Dovrefjell deles med MR, OP og HE

Figur 8. Fordeling av oppfylte IBA-kriterier for IBAer i Norge. Blå søyler viser oppfylte IBA-kriterier på fastlandet og røde søyler viser oppfylte IBA-kriterier på Svalbard og Jan Mayen.

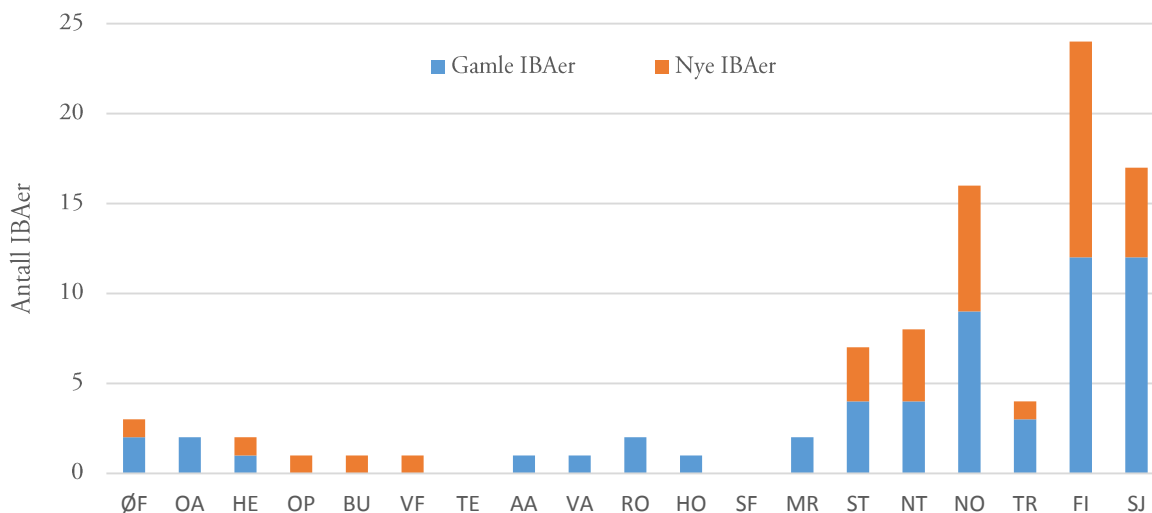
Figur 9. Antall IBAer i Norge fordelt på artsgrupper.

Som det framgår av figur 9 er andefugler og sjøfugler blant de best representerte gruppene i norske IBAer. Sjøfuglkolonier utgjør til sammen hele 33 % av IBAer i Norge (inkludert Svalbard og Jan Mayen), og i ytterligere en del IBAer utgjør sjøfuglkolonier mindre delarealer av IBAene. Viktige rasteområder for gjess

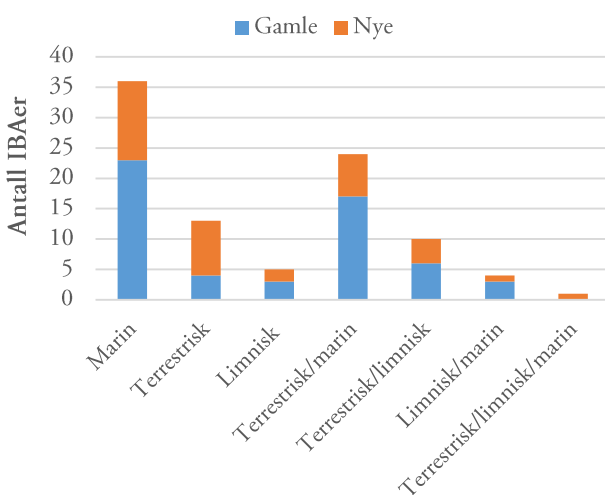
utgjør også en betydelig andel (21 %) av totalen. I tillegg er vadefugler godt representert i figur 9. De fleste av disse finnes i tilknytning til IBAene som er identifisert på bakgrunn av sin karakteristiske artssammensetning (kriterium *A3*, tabell V2).

Spurvefugler er relativt lavt representert i figur 9, spesielt tatt i betraktning det høye antallet arter som finnes innenfor denne ordenen. Likevel bør ikke dette komme som noen overraskelse: Mange av artene innenfor denne gruppen har store europeiske og globale bestander, og må dermed opptre i svært store antall for å oppfylle IBA-kriterier for store ansamlinger. I tillegg er

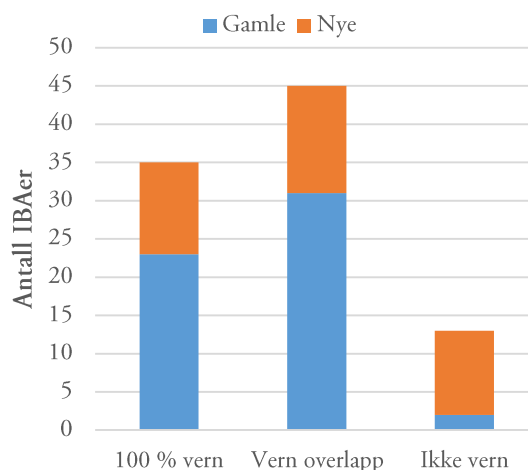
mange spurvefugler mer eller mindre solitære utenfor hekketida. Det finnes heller ingen globalt truede arter av spurvefugler i Norge. Leveområdene til en del arter innenfor denne gruppen dekkes imidlertid av områdene som oppfyller IBA-kriteriet A3 (boreal eller arktisk artssammensetning), som generelt dekker langt større geografiske områder enn andre IBAer.

Figur 10. Fylkesvis fordeling av IBA i Norge, fargekodet på bakgrunn av om de ble identifisert som IBA før eller etter gjennomgangen i 2014.

Figur 11. Antall IBAer fordelt på økologisk tilknytning for det norske fastlandet, Svalbard og Jan Mayen.

Figur 12. Antall IBAer fordelt på vernestatus. IBAer i kategorien «Vern overlapp» inkluderer alle IBAer som i større eller mindre grad overlapper med verneområder.

Som vist i figur 11 har den største andelen av IBAer i Norge tilknytning til marine miljøer. Sjøfuglkolonier regnes generelt som «marine» IBAer her, med mindre større terrestriske eller limniske områder med andre funksjoner for fuglelivet finnes innenfor IBA-grensene. Også viktige marine overvintrings- og rasteområder for fugler inngår i denne gruppa. Terrestriske IBAer omfatter generelt områder der landareal utgjør den viktigste og største delen, mens limniske IBAer inkluderer innsjøer og elver. De øvrige gruppene utgjør kombinasjoner av disse tre hovedgruppene. For eksempel kan IBAer med limnisk/marin tilknytning være marine elvedeltaer, eller områder der både terrestriske og marine arealer utgjør betydelige andeler.

De store verneområdene på Svalbard, der både land- og sjøareal utgjør store andeler av totalarealet, faller inn under gruppa med terrestrisk/marin tilknytning.

Vernestatus for IBAer i Norge er framstilt i figur 12. Av IBAer etablert før 2014 har 41 % fullstendig overlapp, mens 55 % har delvis overlapp med eksisterende verneområder. Resterende 4 % har ingen form for vern. Av IBAer identifisert og godkjent av BirdLife International i 2014 overlapper 32 % fullstendig, 38 % delvis og 30 % ikke i det hele tatt med eksisterende verneområder. De tilsvarende andelene for alle områdene samlet er hhv. 38 %, 48 % og 14 %.

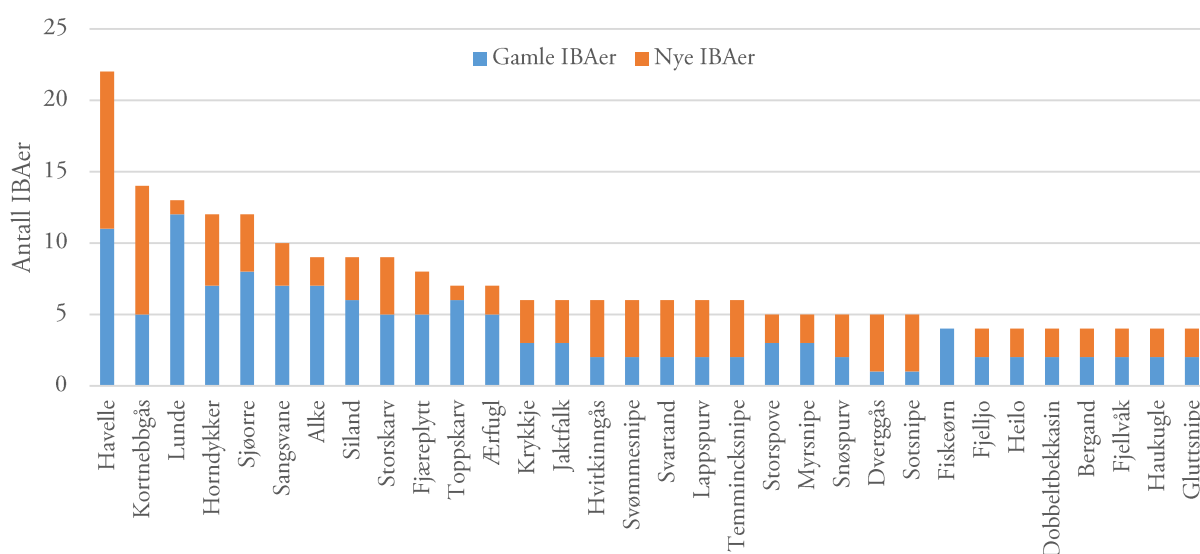

Lunden er den mest tallrike av våre kolonihekkende sjøfugler på fastlandet, og Norge har en stor andel av den globale hekkebestanden. Arten hekker med over 10 000 par i minst 13 norske IBAer. Foto: Oddvar Heggøy

3.1 IBAer på det norske fastlandet

Fra tidligere er det identifisert 52 IBAer på det norske fastlandet og 14 på Svalbard og Jan Mayen. NOFs gjennomgang av disse og potensielt nye områder i 2014 resulterte i at tre av de gamle områdene på fastlandet (Fugløya i Nordland, Havmyran i Sør-Trøndelag og Skjernøy i Vest-Agder) ble vurdert til å ikke lenger kvalifisere til IBA-status. Utover dette har fem av områdene på fastlandet og to av områdene på Svalbard blitt erstattet av nye IBAer. I tillegg har ytterligere 27 områder på fastlandet og 3 områder på Svalbard blitt identifisert og godkjent som nye IBAer i 2014 (tabell 2, figur 10). Totaloversikten viser dermed 76 IBAer på det norske fastlandet og 17 på Svalbard og Jan Mayen (totalt

93). Figur 13 gir en oversikt over antall IBAer på det norske fastlandet i forhold til hvilke arter disse er opprettet for. Som det tydelig framgår av figuren er områder for artene havelle *Clangula hyemalis*, kortnebbgås *Anser brachyrhynchus*, lunde *Fratercula arctica*, horndykker *Podiceps auritus* og sjøorre *Melanitta fusca* godt representert, alle med over 10 IBAer hver. I mange tilfeller er IBAene først og fremst opprettet på bakgrunn av store ansamlinger av artene i oversikten, og særlig for artene som finnes i et høyt antall IBAer. IBAer for havelle utgjør et unntak, da denne arten hekker i et relativt stort antall av IBAene den forekommer i.

Figur 13. Antall gamle og nye IBAer på Norges fastland i forhold til hvilke arter de er opprettet for. Arter med færre enn fire IBAer, samt arter som bare møter IBA-kriteriet A3 (begrenset til et biom) er ikke tatt med i oversikten.

Gjennomgangen under oppsummerer geografi, vernestatus og trusler for hvert enkelt IBA på det norske fastlandet. IBAer på Svalbard og Jan Mayen gjennomgås i avsnitt 3.2. Artene som oppfyller IBA-kriterier er oppsummert i tabellform for hvert område, og bestandsestimater og oppfylte IBA-kriterier er oppgitt for hver enkelt art i den grad informasjon finnes for å gjøre denne vurderingen. Hvis ikke annet er oppgitt indikerer estimatene **antall individer**. Det er imidlertid **ikke oppgitt bestandsestimater for arter som tilhører bestemte biomer**, med mindre andre IBA-kriterier oppfylles. Tabell V2 gir en oversikt over hvilke

arter som møter A3-kriteriet i de ulike «biom-områdene». Estimaten for store ansamlinger tar utgangspunkt i **maksantall som er observert av hver art på lokalitetene**. Årlige maksantall er oppgitt hvis estimatet baserer seg på data fra flere år. Områdene presenteres i kronologisk rekkefølge, fra nord(øst) til sør, og gamle IBAer presenteres før områdene som ble foreslått og godkjent i 2014. IBAer foreslått og godkjent i 2014 har foreløpig ikke blitt tildelt nasjonale koder, og opplistes derfor kun ved IBA-navn. En samletabell for bestandsestimatene **og kildene for disse** er presentert i tabell V1 i vedlegg I.

NO001: Øvre Pasvik, Finnmark

69° 9' 32.77" N

29° 2' 50.42" Ø

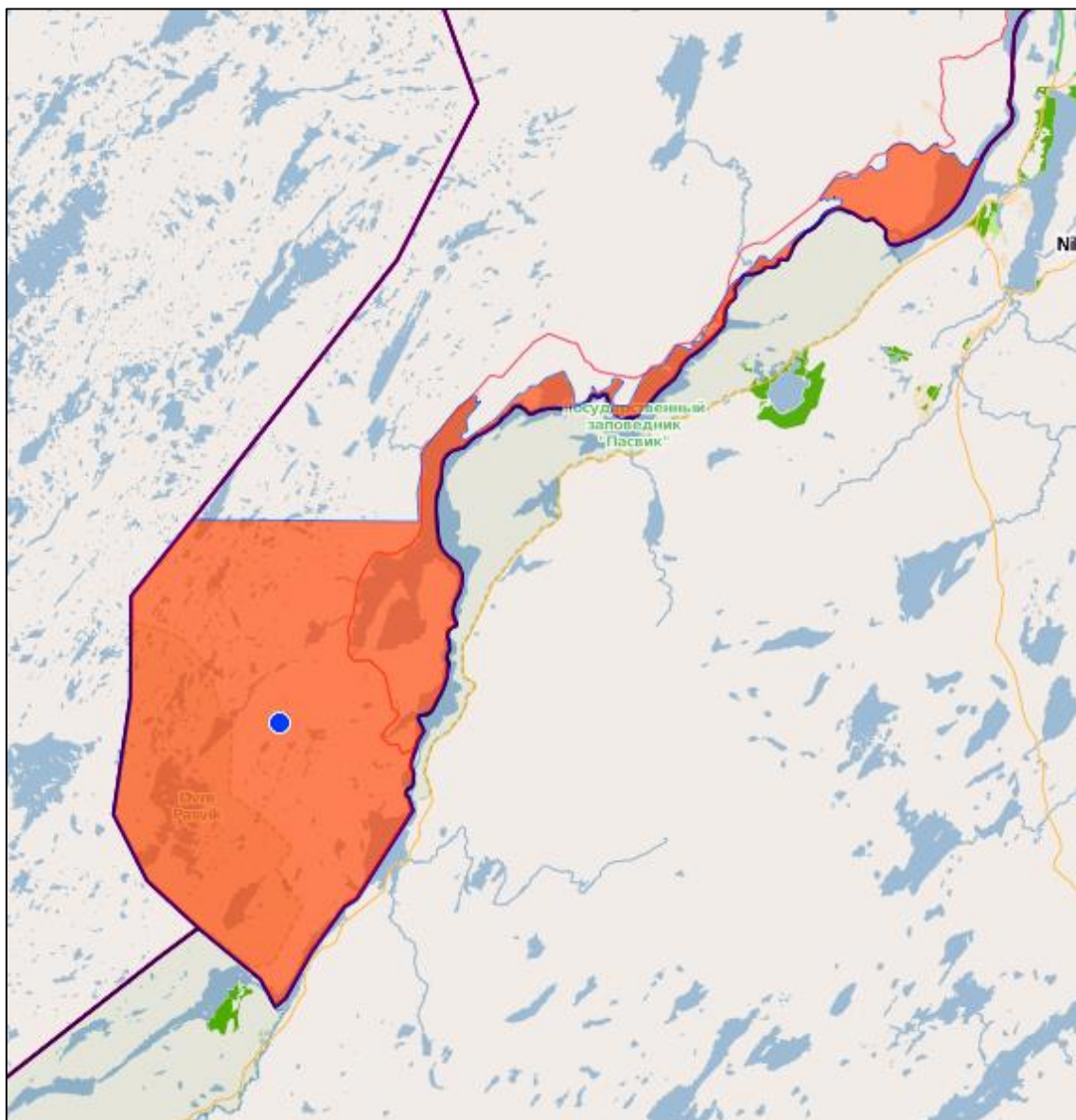
Areal: 460,5 km²

Fylke: Finnmark

Kommune: Sør-Varanger

Området omfatter en av landets største urskoger, som strekker seg inn i nabolandene Russland og Finland. Landskapet er flatt eller svakt bølgende, og for det meste dekket av boreal barskog i sør. Barskogen i Pasvik regnes som den vestligste delen av den sibirske taigaen, som gradvis går over til bjørkeskog *Betula pubescens* lenger nord. Skogen avbrytes her og der av store, fuktige myrer og tallrike små vann (Fylkesmannen i Finnmark 2009). Den store Pasvikelva skiller Norge fra Russland, og er et viktig område for

vannfugler gjennom hele sommerhalvåret. Artsutvalget i IBAet inkluderer hele 17 arter tilknyttet det boreale biomet, hvorav 15 regnes som årlige hekkefugler. Dette er i tillegg landets viktigste hekkeområde for lappfiskand *Mergellus albellus* og dvergmåke *Hydrocoloeus minutus* (Artsobservasjoner 2014, Günther 2007), men siden begge disse artene har små bestander i Norge møter ingen av dem noen av IBA-kriteriene.

Tomnamyra i Pasvik er en av mange vidstrakte myrer i denne vestligste delen av den sibirsk taigaen. På disse myrene hekker en rekke vadefugler. Flere av de hekkende fugleartene i Pasvikdalen har sin viktigste forekomst i Norge i dette området. Foto: Terje Lislevand

Den innerste og sørligste delen av IBAet er vernet som Øvre Pasvik nasjonalpark og landskapsvernområde. Nasjonalparken grenser mot det finske verneområdet Vätsäri ødemarksområde i vest, og mot Øvre Pasvik landskapsvernområde i øst, som strekker seg langs den norsk-russiske grensa til nord for Hestfosdammen. Her «avløses» det av Pasvik naturreservat, som strekker seg nord til Jordanfossen i Pasvikelva. Pasvik naturreservat grenser i sin tur mot det russiske naturreservatet Pasvik Zapovednik. Dette naturreservatet dekker mye av elvestrekningen av Pasvikelva helt nord til Svanevatn, sør for Svanhovd. En del hogst og nyplanting av skog foregår i Pasvik, hovedsakelig i IBAets nordlige deler. Pasvikelva er regulert, noe som påvirker vannstanden spesielt sør for Jordanfoss. Dette har innvirkning på elvas verdi for våtmarksarter, og er trolig en medvirkende faktor til gjengroing i vassdraget (Strøm-

Hågensen & Knutsen 2013). Ca. 3000 tamrein *Rangifer tarandus* benytter Øvre Pasvik som vinterbeite fra november til april. Snøskuter brukes til oppsyn og gjeting, men det foregår i stor grad langs de samme traséene (Fylkesmannen i Finnmark 2009, Strøm-Hågensen & Knutsen 2013). Garnisonen i Sør-Varanger (GSV) har hovedansvaret for oppsyn langs grensa mot Russland, og patruljerer langs faste traséer langs grensa til fots, med beltevogn, snøskuter, motorbåt eller andre motoriserte fremkomstmidler. En rekke bygninger og installasjoner benyttes i forbindelse med oppsynet. Friluftsliv utgjør også en viss forstyrrelse i området, både i form av generell ferdsel, jakt og fiske. Ferdsel og turisme medfører også fare for fauna- og miljøkriminalitet (Fylkesmannen i Finnmark 2009, Strøm-Hågensen & Knutsen 2013).

Art*	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Trane	Hekkende	2004-2013	-	-	-	A3, B2
Fjellmyrløper	Hekkende	2004-2013	-	-	-	A3, B2
Kvartbekkasin	Hekkende	2004-2013	-	-	-	A3, B2
Sotsnipe	Hekkende	2004-2013	-	-	-	B2
Lavskrike	Hekkende	2004-2013	-	-	-	A3, B2

*: Øvre Pasvik er også et viktig hekkeområde for en rekke andre arter tilknyttet det boreale og det arktiske biomet (tabell V2)

NO002: Neiden- og Munkefjorden

60° 40' 36.63" N 29° 32' 6.12" Ø

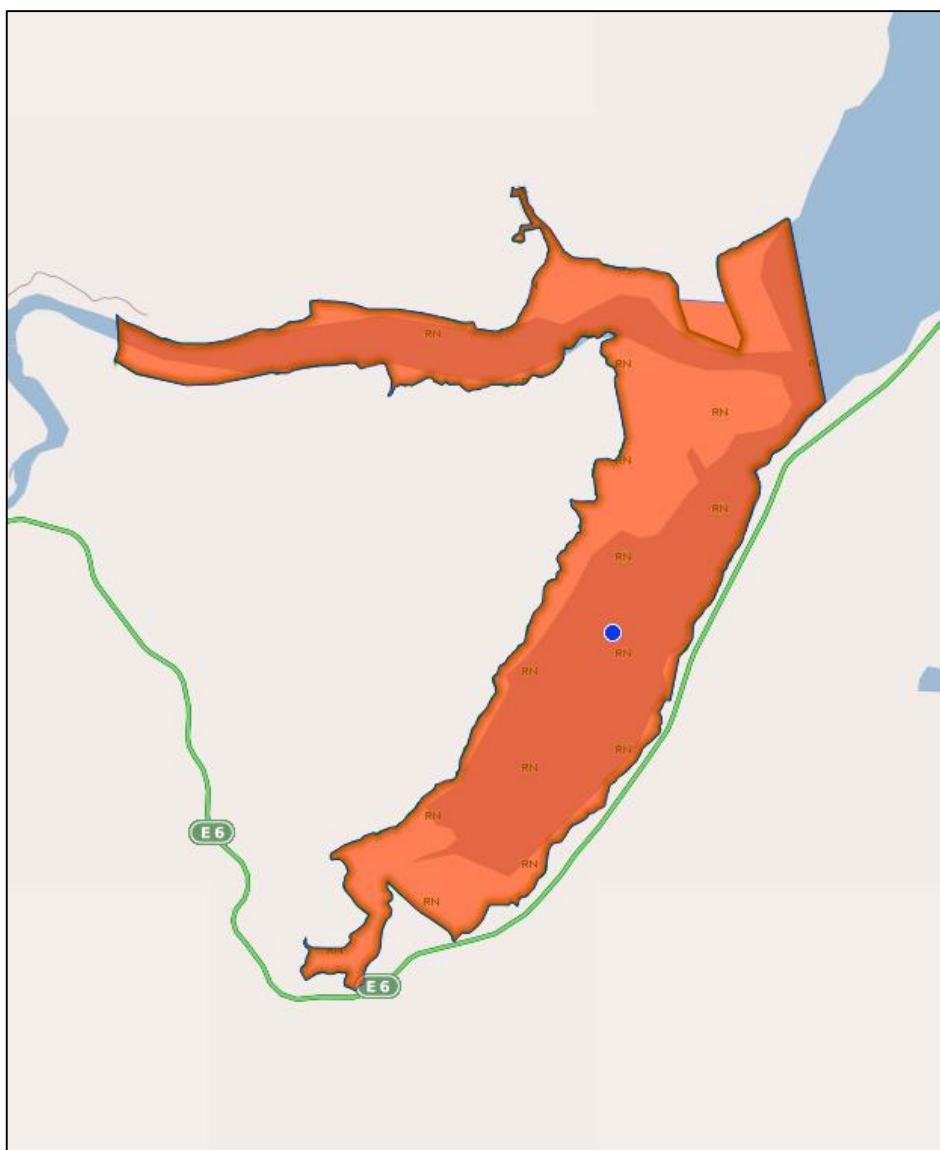
Areal: 12,0 km²

Fylke: Finnmark

Kommune: Sør-Varanger

IBAet består av elvedeltaene og fjordområdene utenfor Neidenelva og Munkelva, hvor store fjæreområder tørrelages ved fjære sjø. Området karakteriseres ellers av et antall sandbanker og tilgrensende strandenger. Store mengder ender samles av og til i området, som også er av betydning for konsentrasjoner av vadefugler (særlig polarsnipe *Calidris canutus*, lappspove *Limosa lapponica* og fjæreplytt *Calidris maritima*) under trekket. Store ansamlinger av lommer (storlom *Gavia arctica*, smålom *Gavia stellata*) forekommer også om våren (Artsobservasjoner 2014). IBAet er identisk med Neiden- og Munkefjord naturreservat, som omfatter

begge fjordarmer fra de to elveutløpene til litt nord for Mikkelsnes i Neidenfjorden. Munkefjorden og Neidenfjorden er direkte tilknyttet Korsfjorden og Bøkfjorden, hvor det i over lang tid har vært planlagt å etablere en ny oljeterminal ved Gamneset. Nordterminal Kirkenes har tillatelse til å drive omlasting av råolje med lagerskip og fra skip til skip i fire områder her, noe som er forbundet med en viss risiko for oljeutslipp (Bjørnstad 2015). Oljeutslipp her vil potensielt kunne få konsekvenser for ansamlingene av fugl lenger inn i fjordsystemet.

Ved utløpene av Neidenelva (bildet) og Munkeelva, samt i de grunne fjordområdene utenfor, samles store antall vannfugler deler av året. Spesielt lakсанд og siland kan opptre i betydelige mengder. Foto: Bjørn Olav Tveit

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Havelle	Ikke-hekkende	2010-2013	200	1050	Middels	A1
Siland	Ikke-hekkende	2013	1100	1100	Middels	B1i
Laksand	Ikke-hekkende	2013	3000	3000	Middels	B1i

Laksanda er vanligvis den mest tallrike fuglearten i Neiden- og Munkefjorden på ettersommeren og høsten. Bildet viser en hunnfarget fugl. Foto: Oddvar Heggøy

NO005: Syltefjordstauran

70° 35' 12.32" N

30° 18' 20.44" Ø

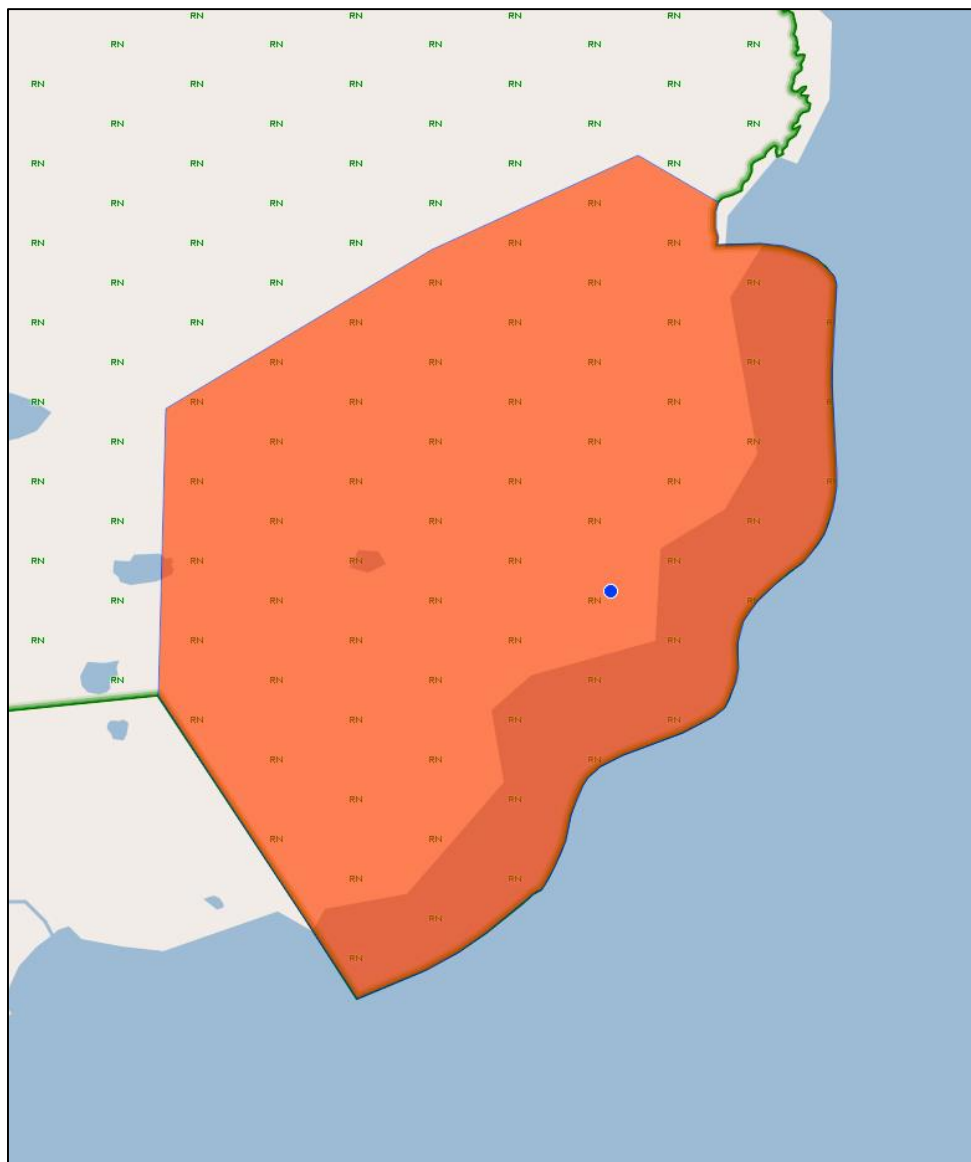
Areal: 9,9 km²

Fylke: Finnmark

Kommune: Båtsfjord

På østsida av Makkaurhalvøya, mellom Båtsfjord og Hamningberg, ligger Syltefjord. Den vestlige kystlinja ved Syltefjord består av bratte klipper og pilarer (staurer), som stuper 200 meter rett ned i sjøen fra fjellplatået over klippene. Syltefjordstauran har lenge huset landets største krykkjekoloni *Rissa tridactyla*, men denne har minnet kraftig i omfang i løpet av de siste 15-20 årene (Stougie mfl. 1989, Geir Helge Systad pers. medd.). Nedgangen sammenfaller med en kraftig nedgang i krykkjebestanden langs hele Norskekysten (Anker-Nilssen mfl. 2015a), som sannsynligvis har sammenheng med klimaendringer og medfølgende

havforsuring og næringsmangel (Reiertsen mfl. 2014). En havsulekoloni *Morus bassanus* av betydelig størrelse finnes også her (se bl.a. Barrett 2008), i tillegg til et mindre antall av flere andre sjøfuglarter. Syltefjordstauran er vernet som en del av Makkaurhalvøya naturreservat. IBA-grensene omfatter kun sjøfuglkolonien, samt sjøområdene utenfor fuglefjellene til ca. 1 km fra land. I tillegg til klimaendringer, regnes fiskeri og framtidig oljeutvinning i Barentshavet som mulige trusler for hekkende sjøfugl i Syltefjordstauran.

Syltefjordstauran består av bratte klipper og karakteristiske pilarer, som er hekkeplass for mange sjøfuglarter. Krykkjekolonien her har lenge vært den desidert største i Norge, men antallet hekkende par er kraftig redusert de siste to tiårene. Havsulekolonien er derimot stadig økende. Foto: Robert T. Barrett

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Havsule	Hekkende	2013	1130	1130	God	B3
Krykkje	Hekkende	2007	32 500 par	32 500 par	God	B1i
Samlegruppe sjøfugl ¹	Hekkende	2007	33 000 par	33 000 par	God	A4iii

¹: Inkl. havsule og krykkje

NO006: Kongsøy

70° 42' 58.99" N 29° 27' 51.15" Ø
Areal: 3,3 km²

Fylke: Finnmark

Kommune: Berlevåg

IBAet består av de tre øyene Kongsøya, Helløya og Skarholmen, som befinner seg i Kongsfjorden, mellom Båtsfjord og Berlevåg nordvest på Varangerhalvøya. Kongsøy er den største av disse, og er en gresskledd øy med bratte klipper. De to andre øyene er flatere, og har kun svært begrenset vegetasjonsdekke. I tillegg til betydelige hekkekolonier av storskarv *Phalacrocorax carbo carbo*, hekker også en god del krykkje *Rissa tridactyla* på Kongsøya. De tre øyene er vernet som Kongsøya, Helløya og Skarholmen naturreservat, men IBA-grensene omfatter noe mer av sjøarealet rundt koloniene. Den største trusselen mot fuglekoloniene er nok først og fremst knyttet til næringssvikt i

overvintringsområder eller hekkeområder, f.eks. som følge av klimaendringer eller overfiske. Store oljeutslipp vil også kunne få alvorlige konsekvenser. Lokalt er menneskelig forstyrrelse en mulig trussel. Dette gjelder kanskje spesielt i forhold til storskarv, som lett flyr av reiret ved menneskelig tilstedeværelse (Jenssen & Henriksen 2012). Lokalbefolkningens rett til egganking fra gråmåke *Larus argentatus* og svartbak *Larus marinus* har blitt nevnt som en nødvendighet i høringsforslag til forvaltningsplan for området (Jenssen & Henriksen 2012). Dette er foreløpig ikke tillatt, men vil kunne få negative følger, kanskje først og fremst i år med dårlig næringstilgang.

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Storskarv	Hekkende	2006-2011	500 par	700 par	God	Bi
Toppskarv	Hekkende	2007	350 par	350 par	God	B3
Samlegruppe vannfugl ¹	Hekkende	2006-2011	7000 par	11 000 par	God	A4iii

¹: Inkl. 5000-9000 par krykkje, 1000 par gråmåke og et mindre antall av andre arter

Kongsøya i Kongsfjorden, øst for Berlevåg, er den største av de tre øyene i IBAet med navn «Kongsøy». Artsmangfoldet er relativt stort i kolonien på Kongsøya, men kun storskarv møter IBA-kriterier her. Krykkjekolonien er også betydelig. Foto: Geir Helge Systad

NO007: Tanamunningen

70° 30' 6.27" N 28° 24' 26.63" Ø

Areal: 37,0 km²

Fylke: Finnmark

Kommune: Tana

Et stort elvedelta dannes der Tanaelva renner ut i Tanafjorden. Deltaet preges av en blanding av grunne brakkvannsområder, store fjæreområder og sand- og grusbanker. Store arealer med strandenger finnes også i området innenfor Høyholmen, på østsiden av elveutløpet (Hauge mfl. 2014). IBA-grensene er identiske med grensene for Tanamunningen naturreservat og Ramsarområde, og omfatter landets desidert viktigste myteområde for laksand *Mergus merganser*. Antallet ærfugl *Somateria mollissima* og andre dykkender kan også være betydelig her, og er vanligvis på sitt høyeste på ettersommeren og høsten (Øystein Hauge unpubl. data). Antallet dykkender kan variere en hel del fra år til år, og påvirkes trolig i stor

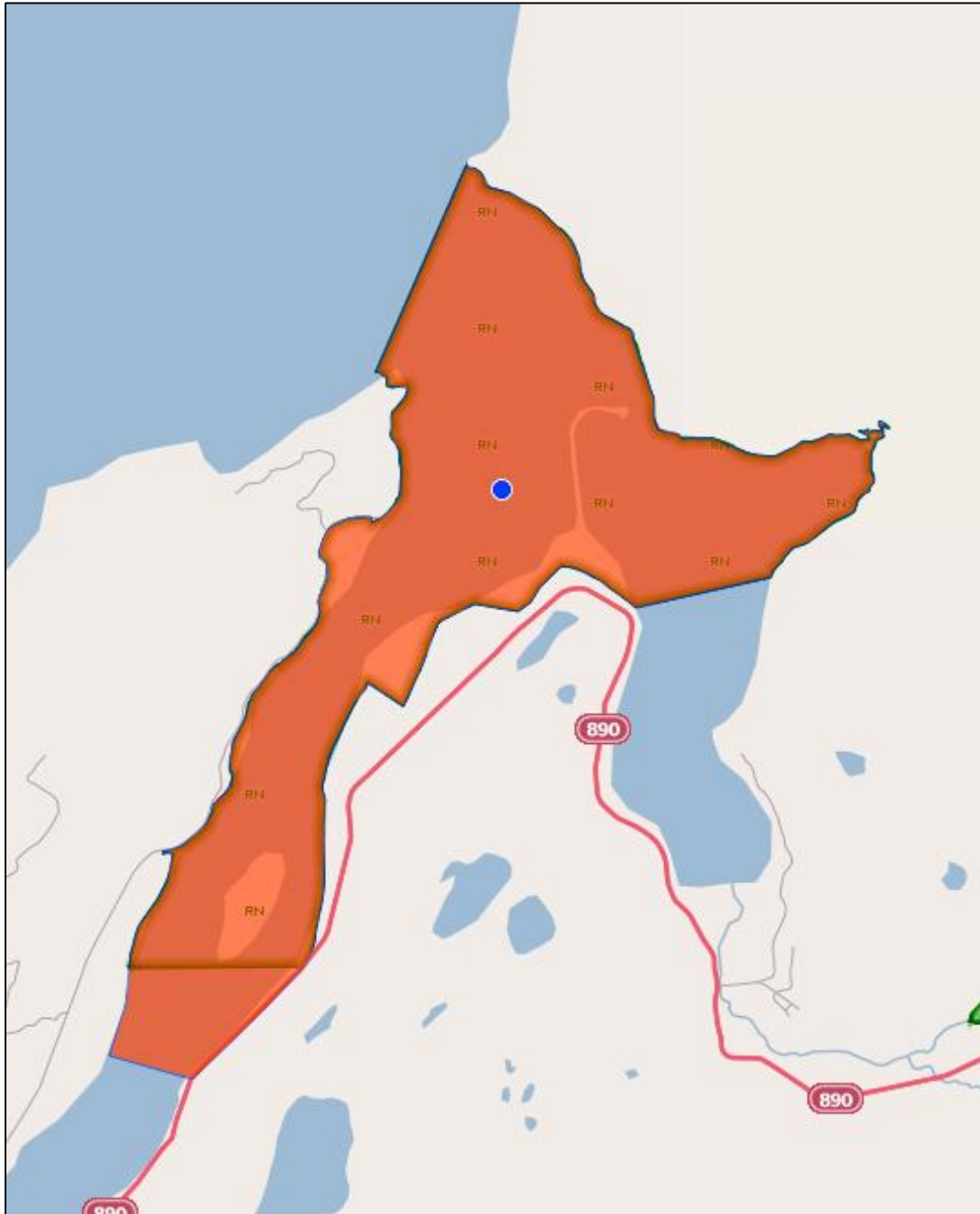
grad av tilgangen på sil *Ammodytidae sp.* Tanaelva er landets beste lakseelv målt i antall tonn årlig produksjon, og området er derfor et svært populært fiskeområde (Hauge mfl. 2014). Dette medfører utpreget båttrafikk deler av året, og har trolig en forstyrrende effekt på fuglelivet. Det foreligger også planer om mudring av den østlige delen av reservatet, slik at større skip kan komme seg inn til Elkems kvarsittgruve i Austertana. Utgraving av 400 000 m³ masse vil potensielt kunne påvirke bunnforholdene i en grad som får alvorlige konsekvenser for tilgangen på sil i området, og dermed på forekomsten av fugler, fisk og sel i Tanamunningen (Øystein Hauge pers. medd.).

Tanaelvmunningen er landets største fjæreområde, og er samtidig det stedet i Norge hvor vi finner den største ansamlingen av laksand. Over 20 000 individer kan samles her på ettersommeren. Foto: Eirik Grønningsæter

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Havelle	Vinter	2008-2013	1000	4000	Middels	A1
Siland	Ikke-hekkende	2010-2014	1000	2000	Middels	B1i
Laksand	Ikke-hekkende	2010-2013	21 000	21 000	God	A4i, B1i
Samlegruppe vannfugl ¹	Ikke-hekkende	2010-2014	23 000	27 000	God	A4iii

¹: Inkl. havelle, siland og laksand

NO008: Omgangsstauran

70° 55' 45.39" N 28° 31' 16.23" Ø

Areal: 7,5 km²

Fylke: Finnmark

Kommune: Gamvik

Langs den norøstlige kyststripa av Nordkinnhalvøya finnes en rekke av bratte klipper som stuper ned i havet ved utløpet av Tanafjorden. Omgangsstauran er først og fremst et viktig hekkeområde for krykkje *Rissa tridactyla*, og sjøfuglkolonien er vernet som naturreservat. IBA-grensene er i stor grad sammenfallende med verneområdet, men den ytre sjøgrensa for IBAet går noe lenger ut. Få trusler er kjent lokalt, men

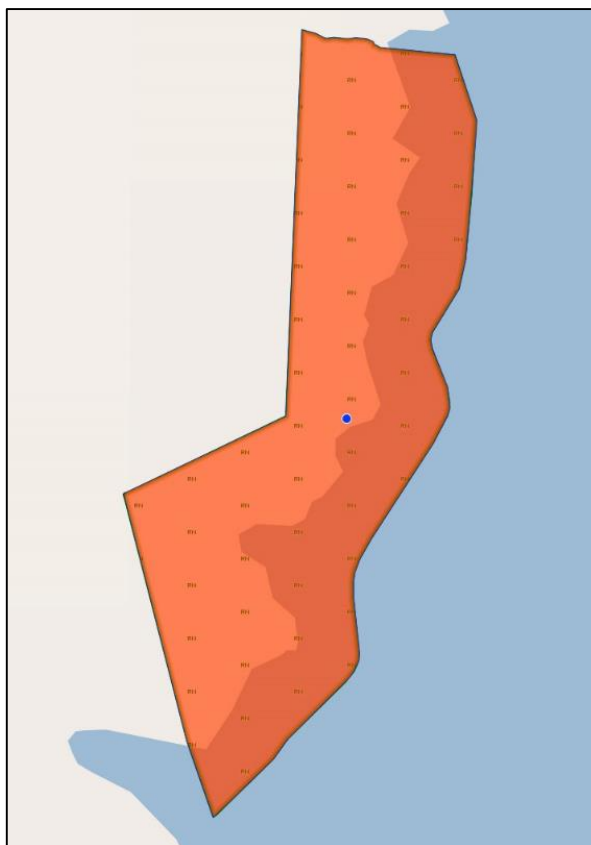
oljeutslipp og næringssvikt i havet er trolig de mest aktuelle og alvorlige truslene i hekkeområdet. Nyere studier viser imidlertid at krykkjas tilbakegang langs store deler av Norskekysten kan ha sammenheng med klimaendringer og påfølgende havforsuring og næringssvikt, både i hekkeområdene og overvintringsområdene (Reiertsen mfl. 2014).

Omgangsstauran er nok en av landets mer utilgjengelige sjøfuglkolonier, der den befinner seg nordøst på Nordkinnhalvøya i Finnmark. Krykkjebestanden i kolonien er betydelig. Foto: Geir Helge Systad

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Krykkje	Hekkende	2005	23 000 par	23 000 par	God	B1i
Samlegruppe sjøfugl ¹	Hekkende	2005	23 000 par	23 000 par	God	A4iii

¹: Inkl. krykkje

NO009: Sværholtklubben

70° 58' 4.82" N 26° 41' 9.72" Ø

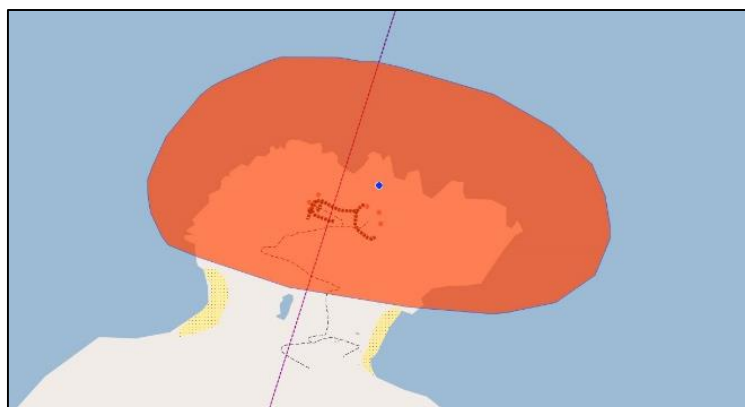
Areal: 2,2 km²

Fylke: Finnmark

Kommune: Nordkapp, Lebesby

Sjøfuglkolonien på Sværholtklubben befinner seg helt nord på Sværholthavøya, som skiller Porsangerfjorden fra Laksefjorden. Bratte klipper stuper ned i sjøen her, og er egnede hekkeområder for blant annet krykkje *Rissa tridactyla*. Kolonien var fortsatt på 1990-tallsnivå i 2006. Sværholtklubben er vernet som naturreservat, og IBA-grensene er identiske med verneområdet. Få trusler

er kjent lokalt, men oljeutslipp og næringssvikt i havet er trolig de mest aktuelle og alvorlige truslene i hekkeområdet. Nyere studier viser imidlertid at krykkjas tilbakegang langs store deler av Norskekysten kan ha sammenheng med klimaendringer og påfølgende havforsuring og næringssvikt, både i hekkeområdene og overvintringsområdene (Reiertsen mfl. 2014).

Sværholtklubben, mellom Porsangerfjorden og Laksefjorden i Finnmark, er en viktig hekkekoloni for krykkje. Tellingene i 2006 viste at rundt 20 000 par hekket i kolonien ved dette tidspunktet. Foto: Geir Helge Systad

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Samlegruppe sjøfugl ¹	Hekkende	2006	40 000	40 000	God	A4iii

¹: Inkl. 20 000 par krykkje

NO010: Gjesværstappan

71° 8' 15.70" N 25° 20' 41.66" Ø

Areal: 7,2 km²

Fylke: Finnmark

Kommune: Nordkapp

De tre bratte, gressklede øyene Storstappen, Kjerkestappen og Bukkstappen utgjør til sammen Gjesværstappan. Lokaliteten er en av landets største sjøfuglkolonier, og spesielt lunde *Fratercula arctica* er tallrik. Kolonien har også betydelige antall hekkende alke *Alca torda* og havsule *Morus bassanus*, hvor den sistnevnte er i økning (Anker-Nilssen mfl. 2014, 2015b). IBA-grensene er identiske med grensene for Gjesværstappan naturreservat, som omfatter alle tre øyene. De fleste av sjøfuglkoloniene klippehekkende

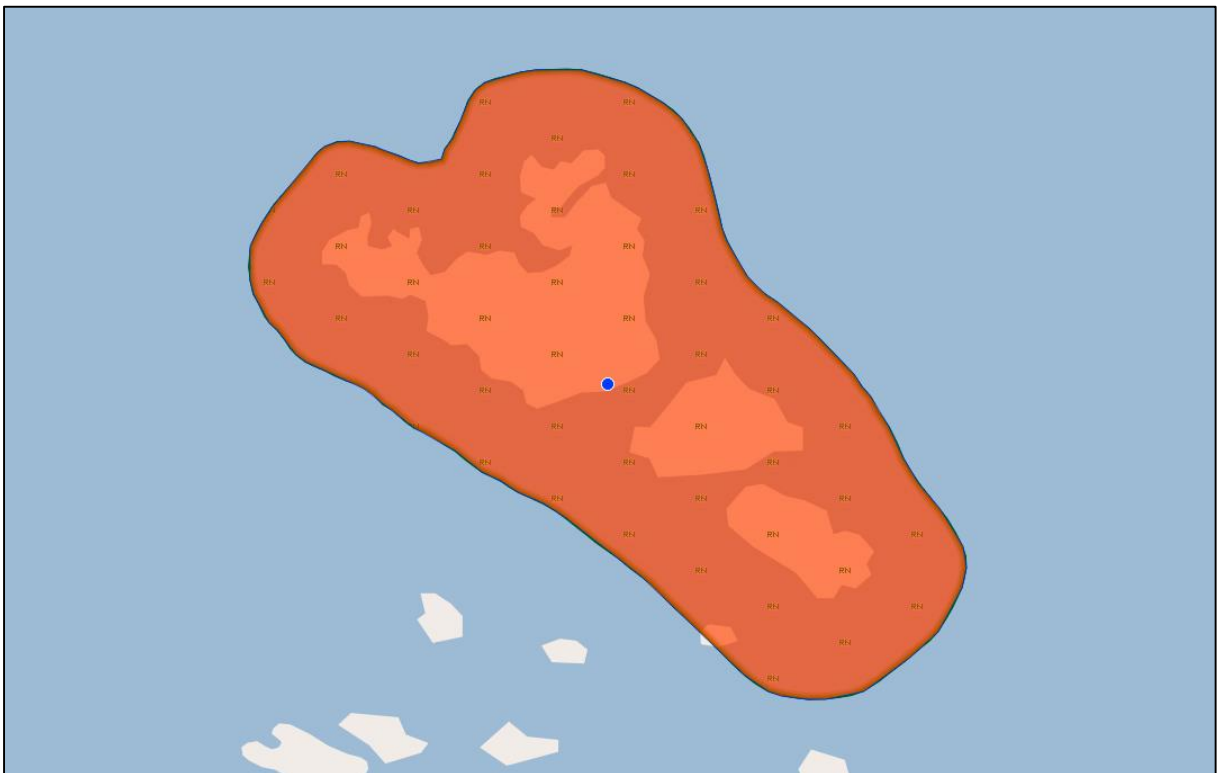
arter hekker på Storstappen. Få trusler er kjent, men oljeproduksjon i Barentshavet kan få negative konsekvenser ved ulykker. Næringssvikt i havet, f.eks. forbundet med fiskeri eller klimaendringer, er en annen aktuell trussel. Forstyrrelse fra båter med turister kan også være negativt. Nyere tallmateriale viser imidlertid ingen tydelige tegn til bestandsnedgang for koloniens «triggerarter» for IBA-status (SEAPOP 2014a), og bestanden av lunde har økt de siste årene (Anker-Nilssen 2015b).

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Havsule	Hekkende	2013	3000	3000	God	B3
Alke	Hekkende	2007	20 000	20 000	God	A4ii, B1ii, B3
Lunde	Hekkende	2004-2013	264 000 par	556 000 par	God	A4ii, B1ii, B2
Samlegruppe sjøfugl ¹	Hekkende	2004-2013	275 500 par	567 500 par	God	A4iii

¹: Inkl. havsule, alke og lunde

De fleste klippehekkende sjøfuglene på Gjesværstappan hekker på Storstappen, hvor dette bildet er tatt. Lundekolonien på Gjesværstappan er en av landets største, og 430 000 okkuperte reirhull ble funnet i 2013. Foto: Geir Helge Systad

NO011: Hjelmsøy

71° 6' 40.74" N 24° 43' 25.33" Ø

Areal: 4,4 km²

Fylke: Finnmark

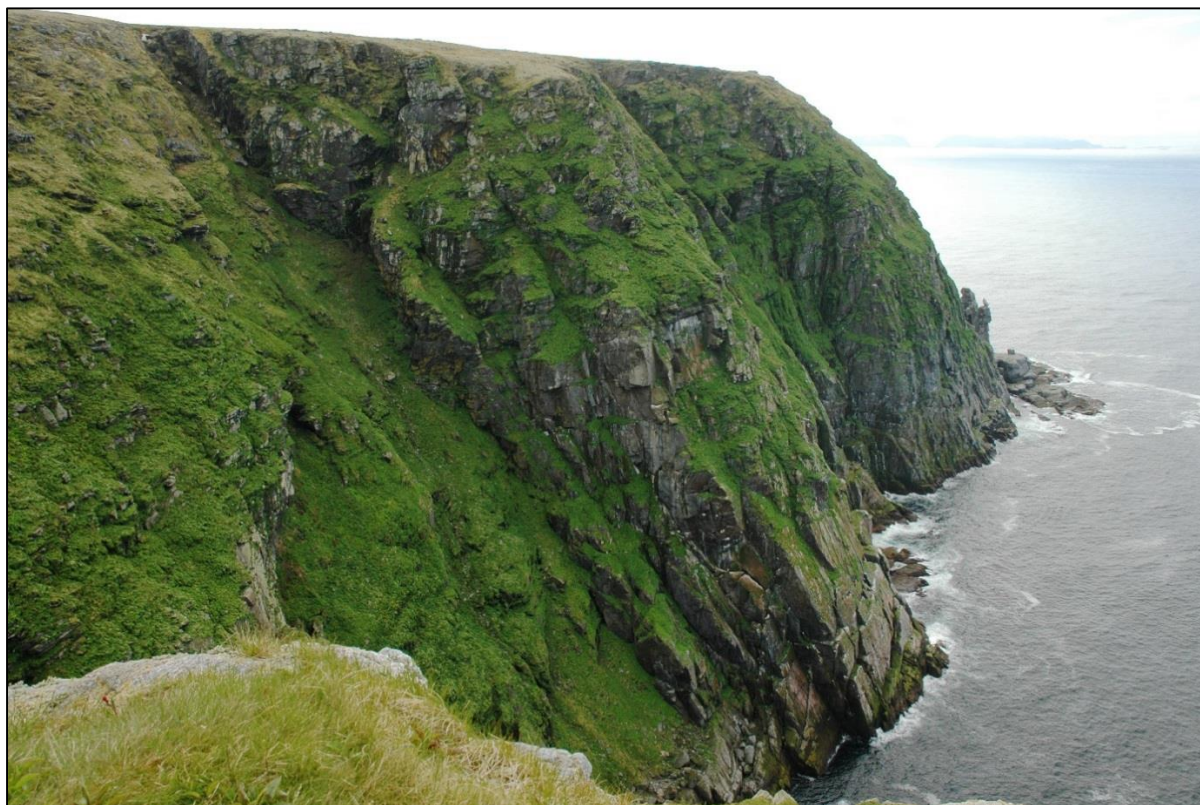
Kommune: Måsøy

Hjelmsøya er ei stor øy rett vest for Magerøya og Nordkapp i Finnmark. Selve sjøfuglkolonien finnes i de bratte klippene på den nordligste halvøya av Hjelmsøy, som er vernet som Hjelmsøya naturreservat. I likhet med mange av de andre store sjøfuglkoloniene i Norge er lunde *Fratercula arctica* den mest tallrike arten på Hjelmsøya, men også alke *Alca torda* og lomvi *Uria aalge*

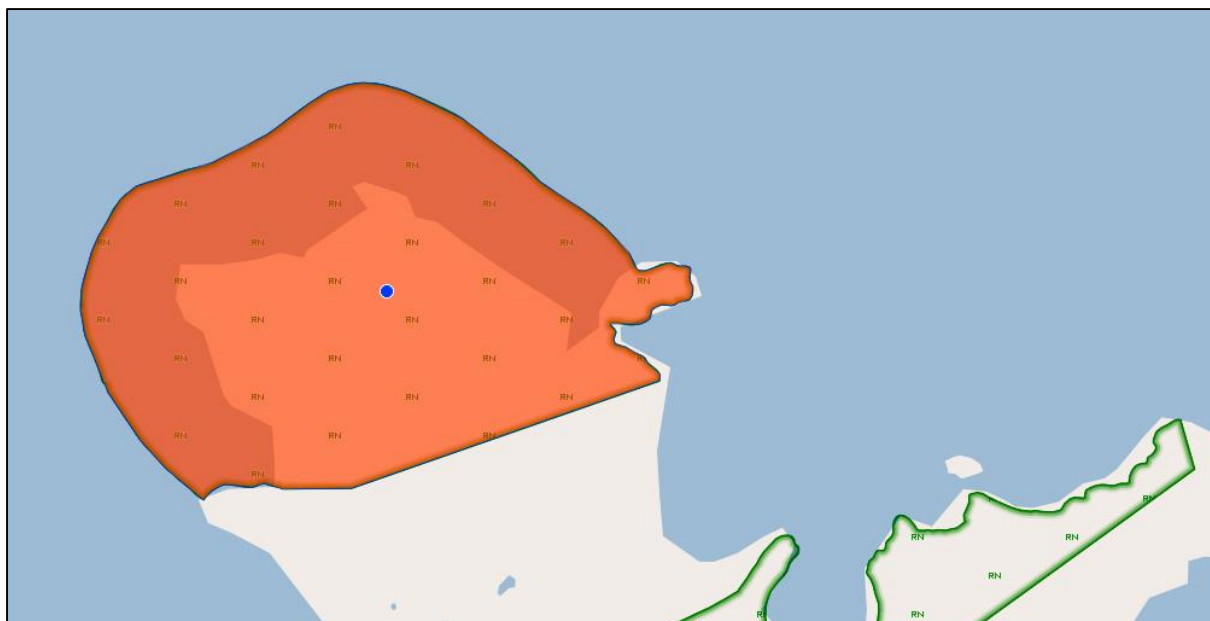
hekker i relativt gode antall. Sistnevnte art har som mange andre steder langs Norskekysten minket kraftig i antall i kolonien på Hjelmsøya, som på midten av 1960-tallet telte 111 000 par (SEAPOP 2014a). Det siste tiåret har imidlertid lomvien vært i framgang i denne kolonien, hovedsakelig i de områdene hvor arten hekker i skjul (Anker-Nilssen mfl. 2014, 2015b).

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Alke	Hekkende	2013	4000 par	4000 par	God	B1ii, B3
Lunde	Hekkende	2013	60 000 par	90 000 par	God	A4ii, B1ii, B2
Samlegruppe sjøfugl ¹	Hekkende	2013	76 000 par	106 000 par	God	A4iii

¹: Inkl. 12 000 par lomvi, i tillegg til de spesifiserte artene over

Over 100 000 par lomvi hekket tidligere på Hjelmsøya. Etter lang tids nedgang, har bestanden økt litt siden midten av 1990-tallet, og teller nå i overkant av 10 000 par. Lunde er nå koloniens mest tallrike art, med ca. 90 000 hekkende par i 2013. Foto: Geir Helge Systad

Studier viser at tilgangen på torskelarver er en avgjørende næringskilde i hekketiden for lomvien i Øst-Finnmark. Tilgangen på torskelarver er avhengig av innstrømming av atlantisk vann fra gyteplassene i Lofoten, og svakere innstrømming forårsaker dårligere næringsgrunnlag og høyere stressnivå for de voksne fuglene (Anker-Nilssen 2015a, Barrett mfl. 2015,

Erikstad mfl. 2013). Dette kan også være tilfellet for lomvien på Hjelmsøya. Få trusler er kjent lokalt, men oljeutvinning i områdene nord for øya vil kunne få negative konsekvenser. Næringssvikt i havet, f.eks. forbundet med fiskeri eller klimaendringer, er en annen aktuell trussel (Anker-Nilssen mfl. 2015).

NO012: Indre Porsangerfjord

70° 13' 47.30" N 25° 10' 49.26" Ø

Areal: 502,9 km²

Fylke: Finnmark

Kommune: Porsanger

Det indre fjordsystemet i Porsangerfjorden er av stor betydning både som hekkeområde og rasteområde for en rekke fuglearter. Enorme mudderflater eksponeres ved fjære sjø, og kystlinjen preges av strandenger, myrer og bjørkeskog *Betula pubescens*. De mange øyene i fjorden domineres i hovedsak av lynghei, myrer og bergknauser. Valdakmyra er landets viktigste rasteområde for den globalt truede dverggåsa *Anser*

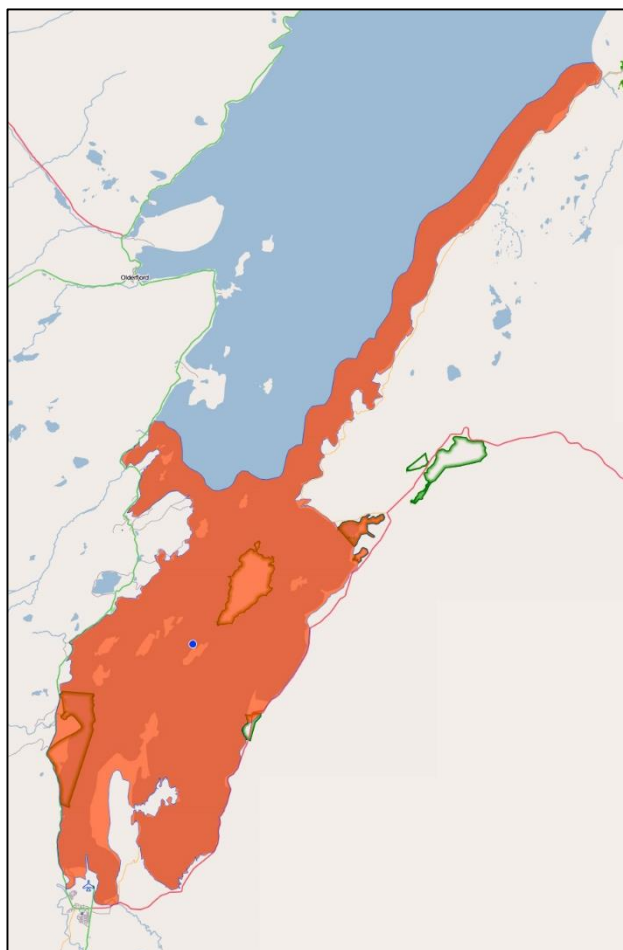
erythropus, og store deler av den norske bestanden raster her vår og høst. Store ansamlinger av spesielt polarsnipe *Calidris canutus*, men også lappspove *Limosa lapponica* og fjæreplytt *Calidris maritima*, benytter seg også av området under trekket. En del ender bruker Porsangerfjorden som myteområde på seinsommeren og høsten, og hekkebestanden av ærfugl *Somateria mollissima* er betydelig.

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Dverggås	Trekk	2004-2014	60	80	God	A1, B1i
Ærfugl	Hekkende	2004-2013	2500	5000	Middels	B1i, B3
Sjørørre	Trekk	2004-2013	200	300	Middels	A1
Havelle	Trekk	2005-2014	500	1000	Middels	A1
Siland	Ikke-hekkende	2004-2013	1000	4000	God	B1i
Polarsnipe	Trekk	2004-2013	25 000	25 000	God	A4i, B1i
Fjæreplytt	Vinter	2004	500	1500	God	B1i, B3
Lappspove	Trekk	2004-2013	1000	3000	God	B1i

Valdakmyra i Porsangerfjorden er landets viktigste rasteområde for den globalt truede dverggåsa vår og høst. Porsangerfjorden er også av stor betydning for mengder av måkefugler, ender og vadefugler, både i hekkesesongen og under trekket. Foto: Ingar J. Øien

IBA-grensene ble utvidet i 2014, og omfatter nå hele Porsangerfjorden sør for Veidneset i vest og Børselvneset i øst, samt kyststrekningen fra Børselvneset til Styrnes. Fem mindre verneområder overlapper med det utvidete IBAet: Stabbursnes naturreservat og Ramsarområde, Vækker/Väkkärä naturreservat, Børselvosn naturreservat, Reinøya naturreservat og Roddines naturreservat. Trusler er hovedsakelig knyttet til menneskelig forstyrrelse, kanskje først og fremst i forbindelse med jakt. Ulovlig jakt foregår trolig til en viss grad i området, og utgjør også en trussel for dverggåsa.

NO013: Alta-Kautokeino elvedal

69° 33' 18.08" N 23° 43' 49.58" Ø

Areal: 199,0 km²

Fylke: Finnmark

Kommune: Alta, Kautokeino

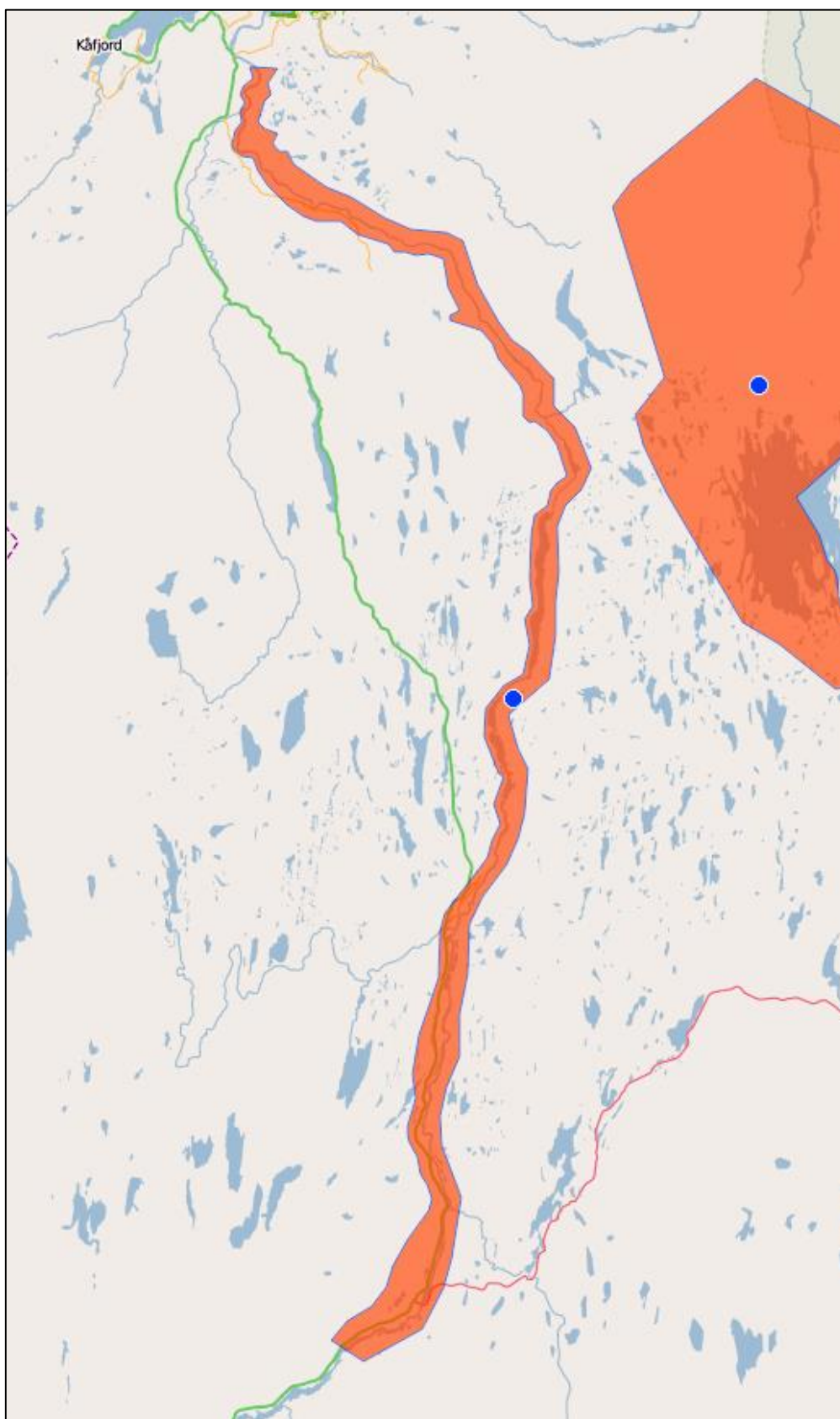
Elvedalen mellom Alta og Gievdneguoika er blant landets viktigste hekkeområder for en rekke rovfugler. Spesielt den nordlige delen av dalen, mellom Alta og Masi, er brattere og dypere enn den sørlige delen. Hele ni rovfuglarter er påvist hekkende, og for flere arter er tettheten trolig større enn noe annet sted i landet (bl.a.

Tømmeraas 1993, A. Østlyngen pers. medd.). Til tross for dette er elvedalen ikke under noen form for vern. Altaelva er regulert, og den store Altadammen danner en innsjø som oversvømmer store områder av verdifull våtmark. Andre mulige trusler inkluderer høyt jaktpress på byttedyr, turisme og miljøkriminalitet.

I elvedalen mellom Alta og Kautokeino finnes Nord-Europas største canyon. De bratte dalsidene tilbyr mange gode hekkeplasser for rovfugler, og tettheten er for flere arter høyere enn noe annet sted i Norge. Foto: Arve Østlyngen

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Jaktfalk	Hekkende	2000-2013	5 par	5 par	God	B2

Kun området til venstre inngår i IBAet «Alta-Kautokeino elvedal»

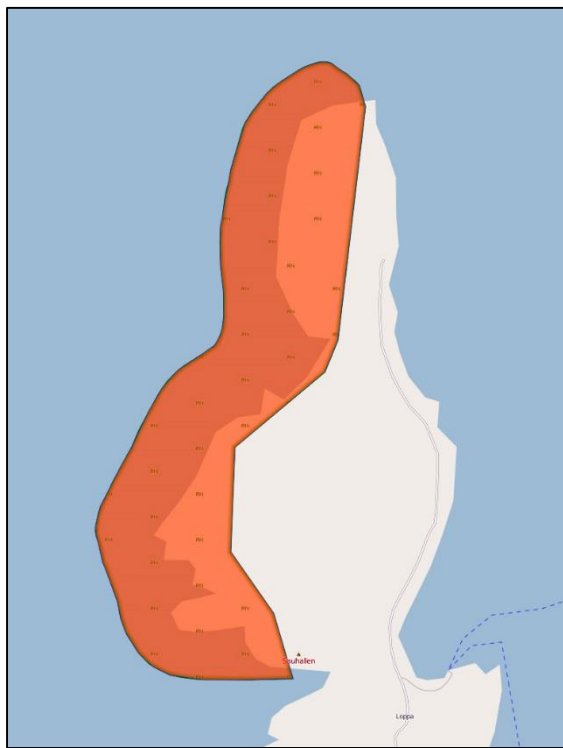
NO014: Loppa

70° 21' 58.30" N 21° 24' 33.75" Ø

Areal: 6,4 km²

Fylke: Finnmark

Kommune: Loppa

Fugleøya Loppa befinner seg rundt 35 km øst for Øksfjord, helt vest i Finnmark. Flere bratte klipper og skrånninger er vendt ut mot havet rundt øya, og de viktigste fuglefjellene befinner seg i nordvest. IBA-grensene er identiske med grensene for Loppa naturreservat. Sentrale deler av øya er relativt flat og domineres av gress, myrer og lyngheier.

Få trusler mot sjøfuglkolonien er kjent, men framtidig oljeproduksjon eller oljeutslipp i Barentshavet vil kunne få negative konsekvenser. Næringssvikt i havet, f.eks. forbundet med fiskeri eller klimaendringer, er en annen aktuell trussel (Anker-Nilssen mfl. 2015a).

Loppa er kjent for sine sjøfuglkolonier, selv om disse ikke er helt på høyde med de største sjøfuglkoloniene i Norge. Lunde er den mest tallrike arten også her, med 10-15 000 par i 2005. Foto: Geir Helge Systad

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Alke	Hekkende	2005	4 000 par	6 000 par	Middels	A4ii, B1ii, B3
Lunde	Hekkende	2005	10 000 par	15 000 par	Middels	B1ii, B2
Samlegruppe sjøfugl ¹	Hekkende	2005	14 000 par	21 000 par	Middels	A4iii

¹: Inkl. alke og lunde

NO015: Nord-Fugløy

70° 15' 44.73" N 20° 13' 41.98" Ø

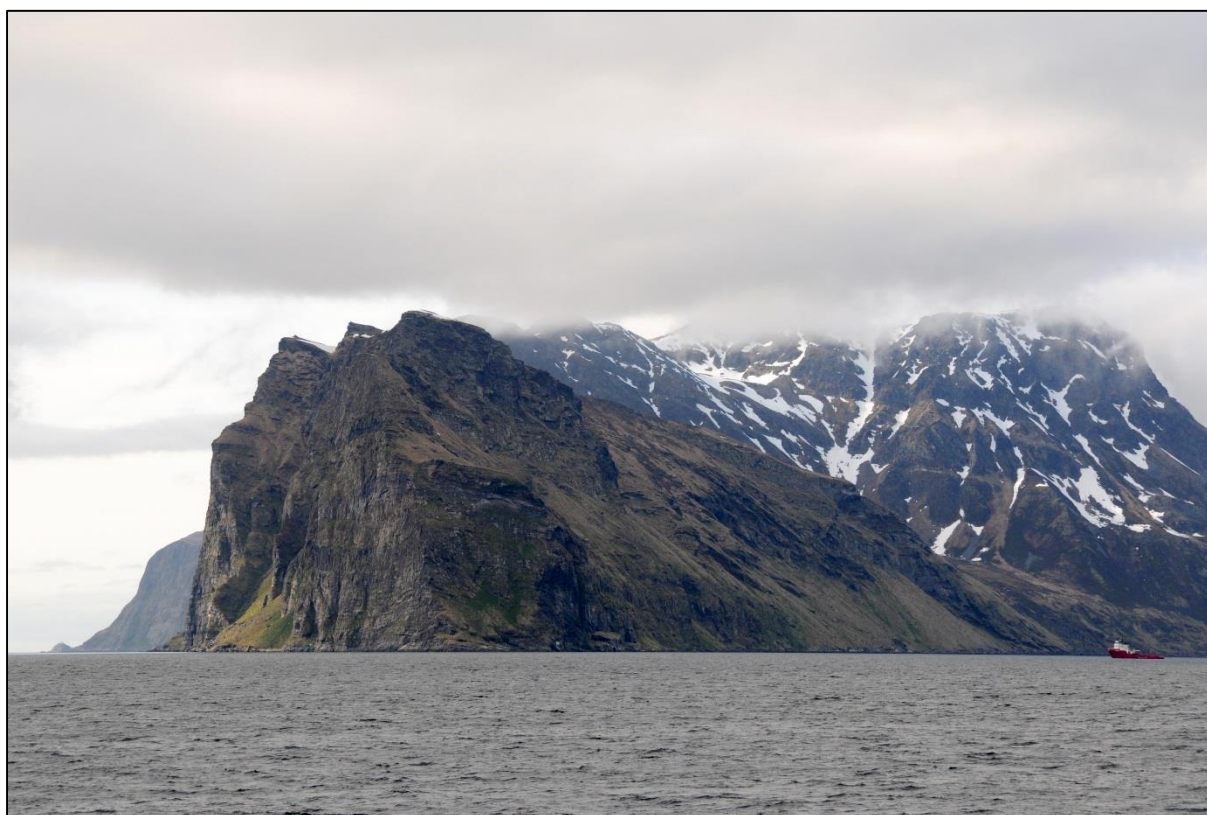
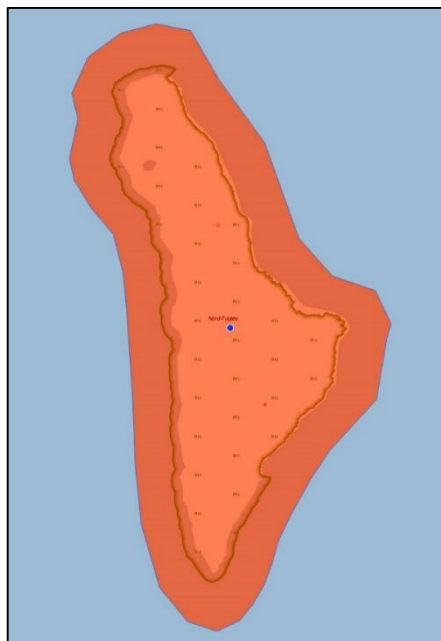
Areal: 49,9 km²

Fylke: Troms

Kommune: Karlsøy

Nord-Fugløya befinner seg helt nord i Karlsøy kommune, ikke langt fra fylkesgrensa til Finnmark. Øya er relativt stor, og bratte klipper og skråninger vender ut mot sjøen rundt store deler av øya. Et platå med myrer og småvann finnes på øyas sentrale deler.

Sjøfuglkolonien huset tidligere et relativt stort antall lomvi *Uria aalge* (SEAPOP 2014a), men etter hvert som denne arten har blitt mindre tallrik er det nå først og fremst lunde *Fratercula arctica* som dominerer. Øya er vernet som naturreservat, men IBA-grensene går noe lenger ut i havet enn verneområdet (ca. 1 km fra land). Trusselbildet er ikke kjent, men framtidige oljeutslipp i hekkesesongen eller næringssvikt i havet, for eksempel forbundet med klimaendringer eller overfiske, vil naturligvis kunne få alvorlige følger.

Som på Sør-Fugløy er lundebestanden på Nord-Fugløy blant de største i Norge. Tellingene i 2008 viste en hekkebestand på rundt 225 000 par lunde. Foto: Geir Helge Systad

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Alke	Hekkende	2008	5000 par	5000 par	God	A4ii, B1ii, B3
Lunde	Hekkende	2008	225 000 par	225 000 par	Middels	A4ii, B1ii, B2
Samlegruppe sjøfugl ¹	Hekkende	2008	230 000 par	230 000 par	God	A4iii

¹: Inkl. alke og lunde

Alke er en relativt tallrik hekkefugl i de to største fuglefjellene i Troms. Antallene er likevel små sammenlignet med bestandene av lunde i de samme koloniene. Foto: Oddvar Heggøy

NO016: Sør-Fugløy

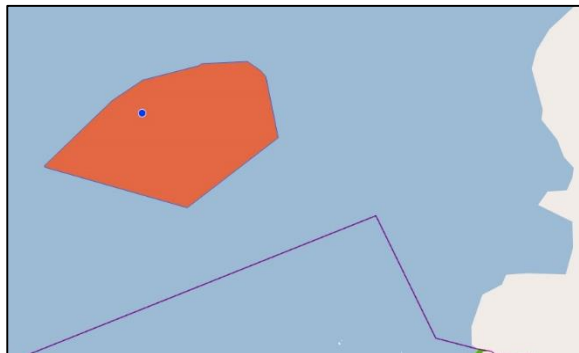
70° 6' 8.31" N 18° 30' 7.93" Ø

Areal: 7,6 km²

Fylke: Troms

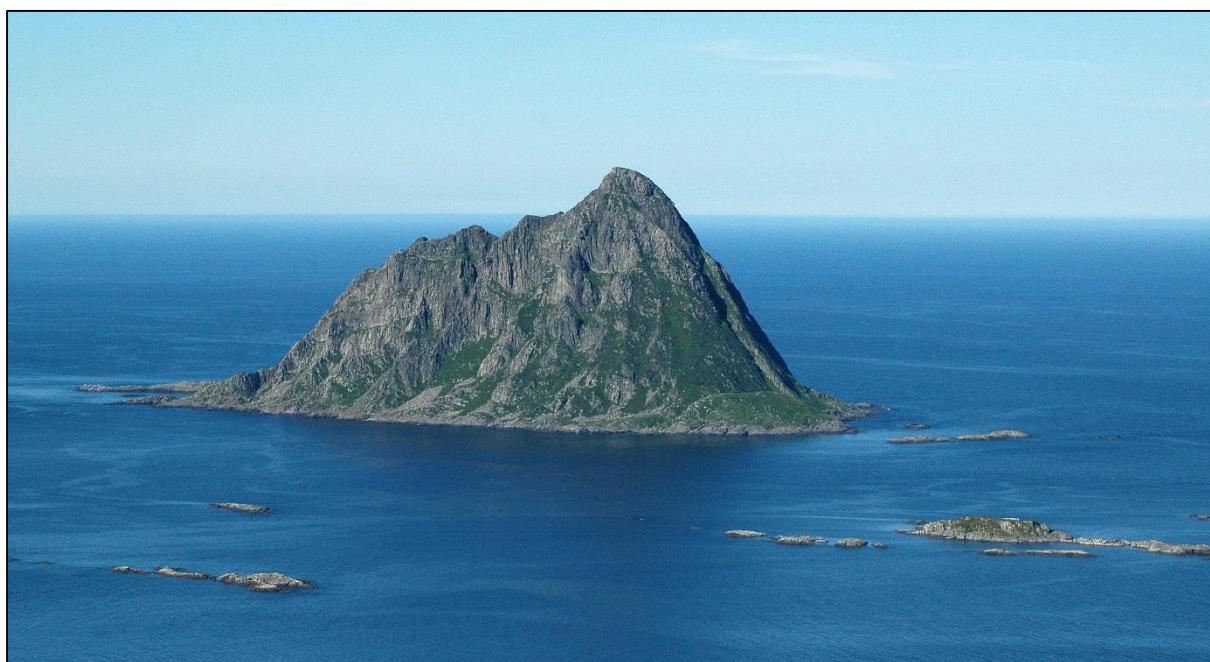
Kommune: Karlsøy

I havet vest for Rebbenesøya i Karlsøy kommune ligger den bratte Sør-Fugløy. Øya er delvis gresskledd, men de lavereliggende delene består i stor grad av steinur. IBA-grensene er identiske med Sørflugløya naturreservat. Først og fremst lunde *Fratercula arctica* er tallrik i sjøfuglkolonien på øya. Få trusler er kjent, men oljeutslipp i havområdene rundt øya eller næringssvikt i havet, for eksempel som følge av overfiske eller klimaendringer, vil naturligvis være alvorlig for det store antallet sjøfugler som hekker på øya.

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Alke	Hekkende	2008	10 000	10 000	God	A4ii, B1ii, B3
Lunde	Hekkende	2008	180 000 par	180 000 par	God	A4ii, B1ii, B2
Samlegruppe sjøfugl ¹	Hekkende	2008	370 000	370 000	God	A4iii

¹: Inkl. alke og lunde

Lundekolonien på Sør-Fugløy teller rundt 180 000 par, og er dermed en av de aller største i Norge. Det hekker også betydelige antall alke på øya. Foto: Robert T. Barrett

NO017: Balsfjord

69° 15' 56.15" N 19° 21' 13.37" Ø

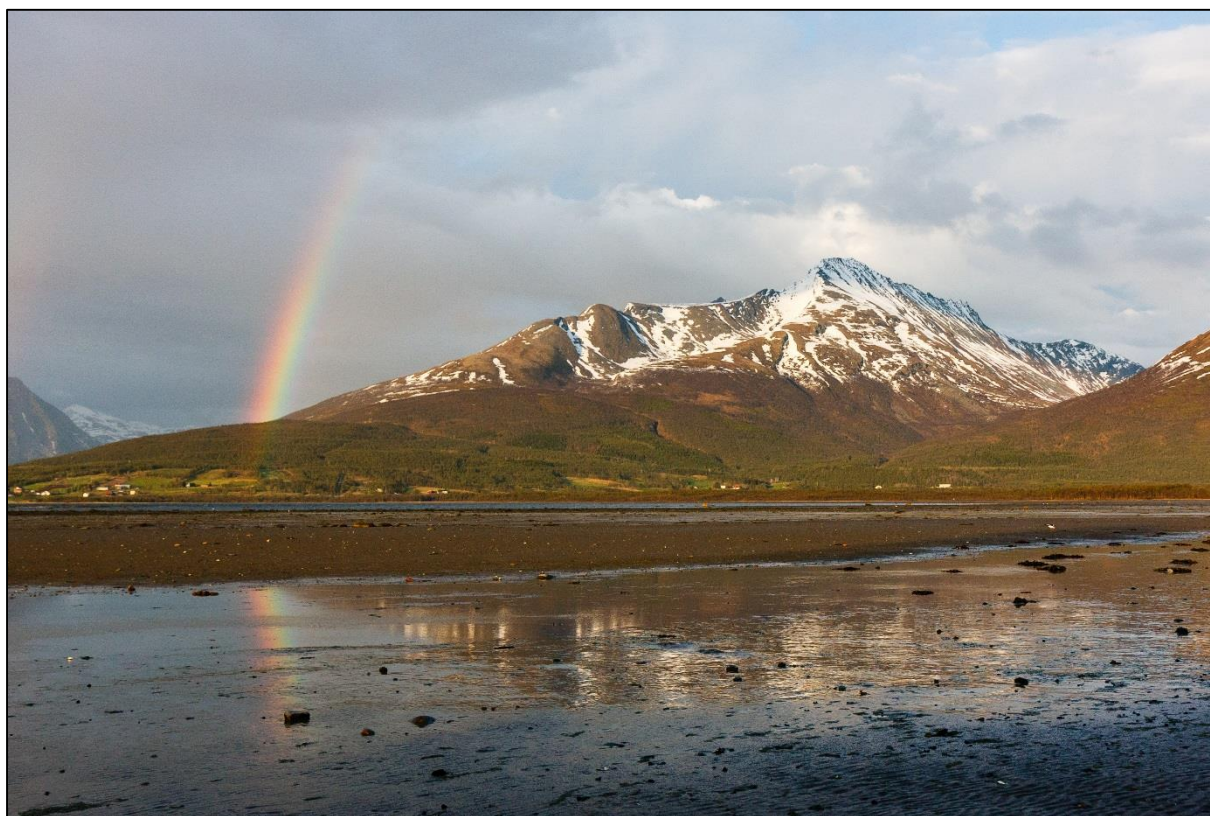
Areal: 64,0 km²

Fylke: Troms

Kommune: Balsfjord, Tromsø

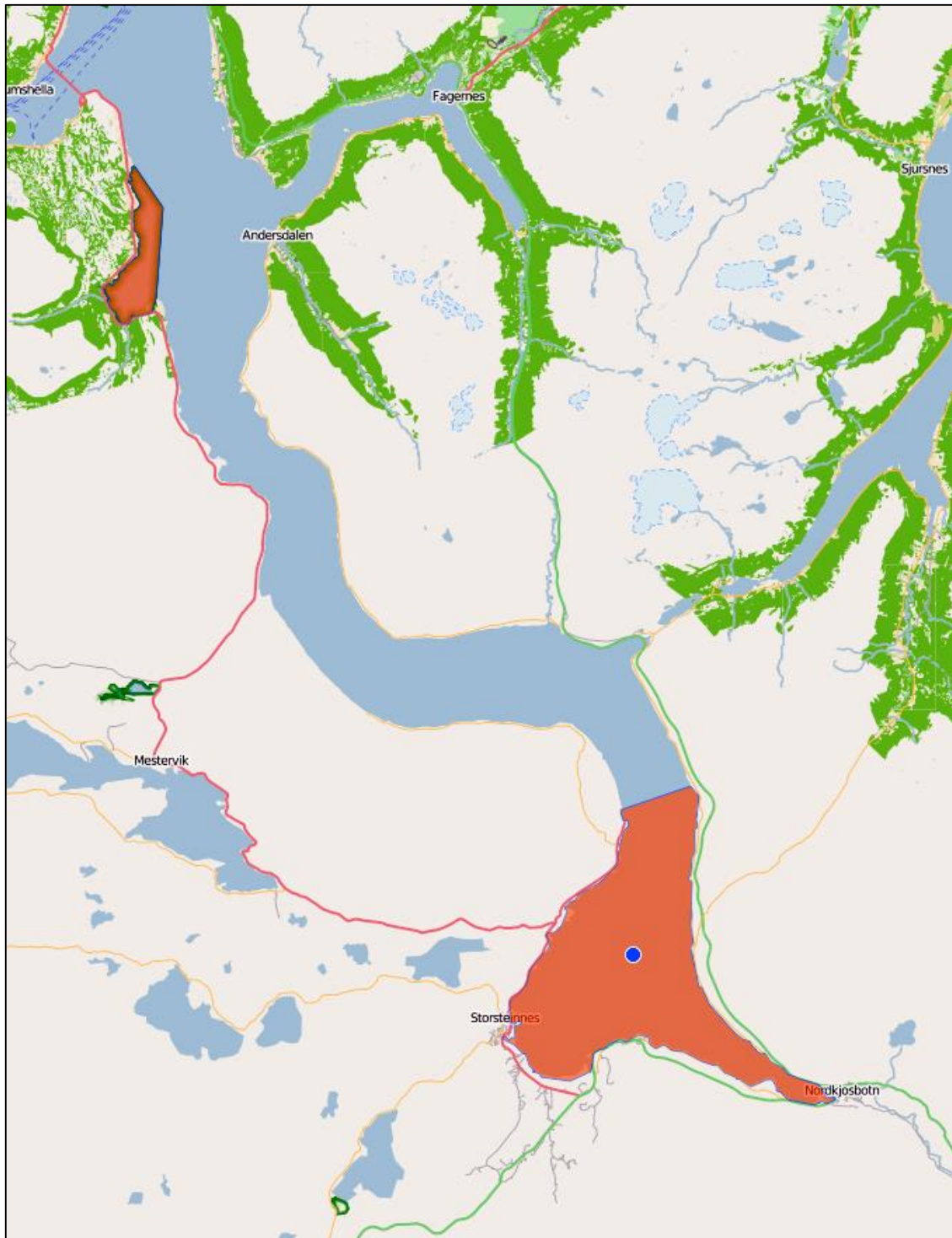
Balsfjorden strekker seg fra Tromsø og sør(øst)over i flere mil, og ender opp i det store fjærområdet i Sørkjosen. Dette er det viktigste av flere store fjærområder i fjordsystemet, og består av store områder med mudder, sand og grusbanker som strekker seg hele 700 meter ut i fjorden. Sørkjosen utgjør sammen med Kobbevågen, i fjordens ytre deler, Ramsarområdet «Balsfjord». IBA-grensene her var tidligere identiske med Sørkjosleira naturreservat, men store deler av det indre fjordsystemet er imidlertid av betydning som raste- og overvintringsområde for marine dykkender, lommer og dykkere *Podiceps spp.* NOF har derfor utvidet IBA-grensene for å omfatte hele det indre fjordsystemet nord til Tennes (Heggøy & Øien

2014). Kobbevågen er innlemmet som et nytt delområde til dette IBAet. Balsfjorden er i tillegg kjent som det viktigste rasteområdet utenfor Finnmark for grønlandske polarsnipper *Calidris canutus* under vårtrekket. Antallet polarsnipper det siste tiåret har imidlertid vært en god del lavere enn det var på 1980- og 90-tallet (Strann & Frivoll 2012a). En del bjørkeskog *Betula pubescens* og oreskog *Alnus spp.* omkranser fjærområdene i Balsfjorden. Landskapet for øvrig består av dyrket mark, strandenger og noe industri. Balsfjorden er ellers et viktig gyteområde for sild *Clupea harengus* og lodde *Mallotus villosus*, og det foregår en del yrkesfiske i området. Utvidelse av industrien har tidligere vært en trussel mot fjærområdet i Balsfjorden.

Sørkjosleira ved Storsteinnes, innerst i Balsfjorden, er det viktigste rasteområdet utenfor Finnmark for grønlandske polarsnipper under vårtrekket. Fjorden er også av stor betydning for ender, lommer og dykkere. Foto: Espen Bergersen - www.Naturgalleriet.no

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Havelle	Vinter	2005-2014	300	1000	Middels	A1
Sjøorre	Vinter	2005-2014	200	700	Middels	A1, B2
Horndykker	Vinter	2009	50	150	God	B1i, B2
Polarsnipe	Trekk	2004-2013	2000	4500	Middels	B1i
Fjæreplytt	Vinter	2008	600	850	Middels	B1i, B3

NO018: Bleiksøy

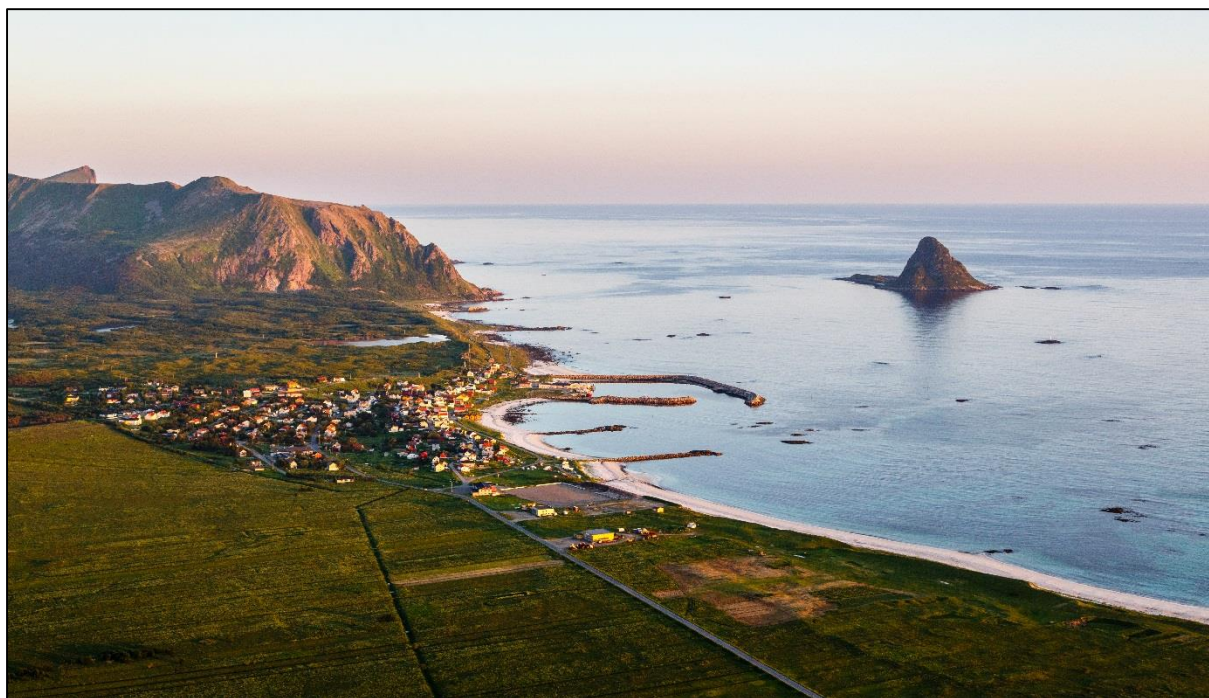
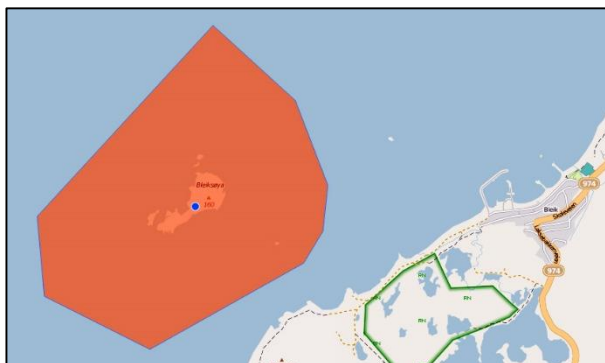
69° 16' 23.58" N 15° 52' 24.00" Ø

Areal: 5,3 km²

Fylke: Nordland

Kommune: Andøy

Bleiksøya er en bratt, gresskledd øy noen kilometer vest i havet fra tettstedet Bleik på Andøya. En del steinur finnes under de loddrette klippene på øya. Lundebestanden *Fratercula arctica* har gått kraftig tilbake de siste ti årene (85 % nedgang i perioden 1990-2013), og årsaken er mest sannsynlig knyttet til næringssvikt i havet (Anker-Nilssen mfl. 2014). Bleiksøya er vernet som naturreservat, men IBA-grensene går noe lenger ut i havet enn verneområdet (ca. 1 km fra land). Tradisjonell eggssanking er fremdeles tillatt. Utover faktorer forbundet med næringstilgang i havet, vil også framtidige oljeutslipp kunne ha alvorlige konsekvenser for fuglelivet på øya.

Bleiksøya utenfor tettstedet Bleik på Andøya er først og fremst et viktig hekkeområde for lunde. Bestanden har gått kraftig tilbake siden 1990, og ble i 2013 beregnet til ca. 11 000 par. Foto: Espen Bergersen - www.Naturgalleriet.no

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Samlegruppe sjøfugl ¹	Hekkende	2013	11 000 par	11 000 par	God	A4iii, C4

¹: Inkl. 11 000 par lunde

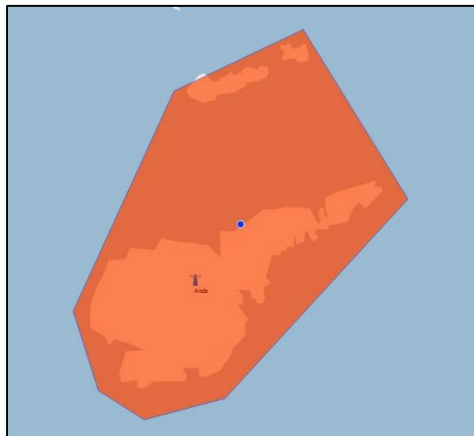
NO021: Anda

69° 4' 4.01" N 15° 10' 23.38" Ø

Areal: 0,5 km²

Fylke: Nordland

Kommune: Øksnes

Anda er ei lita øy i havet vest for Andøya, og er vernet som naturreservat. Øya er gresskledd og relativt flat, men bratte klipper finnes på øyas østside. En relativt god hekkebestand av lunde *Fratercula arctica* finnes her, og i motsetning til bestandene på Nykvåg og Bleiksøya er lundebestanden på Anda mer eller mindre stabil (Anker-Nilssen mfl. 2014, 2015b). Foruten de alvorlige konsekvensene som kan forårsakes av oljeutslipp eller næringssvikt i havet, er det få kjente trusler mot denne kolonien. IBA-grensene er i stor grad sammenfallende med naturreservatet, men går noe lenger fra land (ca. 1 km).

Sjøfuglkolonien på Anda skiller seg fra de andre koloniene i regionen ved at bestandene på øya stort sett er stabile. Lunde er den mest tallrike arten på Anda, med ca. 15 000 hekkende par. Foto: Vegard Sandøy Bråthen

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Lunde	Hekkende	2013	15 080 par	15 080 par	God	B1ii, B2
Samlegruppe sjøfugl ¹	Hekkende	2013	15 080 par	15 080 par	God	A4iii

¹: Inkl. lunde

NO022: Langøya

68° 37' 53.19" N 15° 13' 46.51" Ø

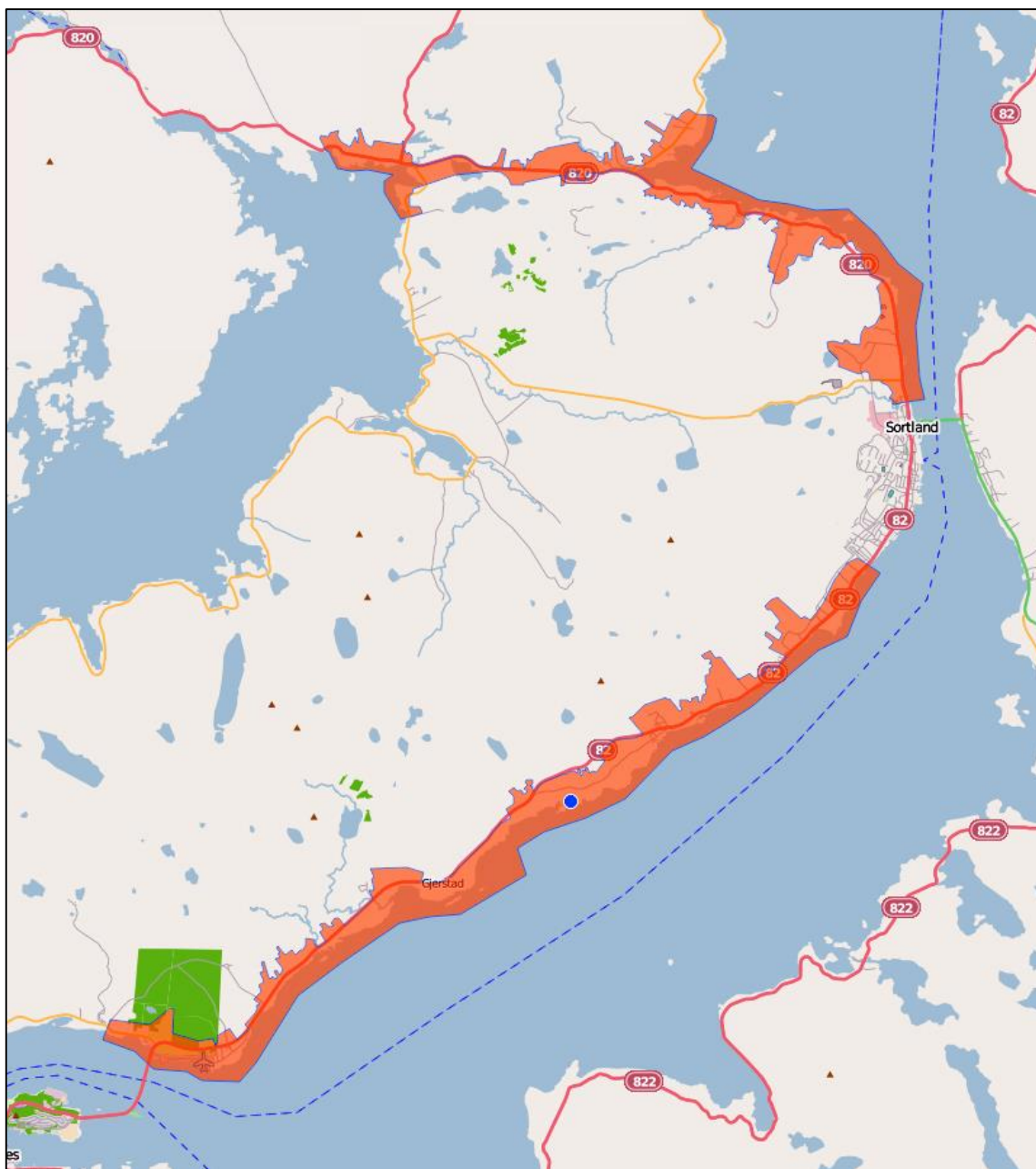
Areal: 31,5 km²

Fylke: Nordland

Kommune: Hadsel, Sortland

Langøya befinner seg i Sortland i Vesterålen, og er sammen med Andøya og Øksnes blant de aller viktigste rasteområdene i Nordland for Svalbard-bestanden av hvitkinngås *Branta leucopsis* og kortnebbgås *Anser brachyrhynchus* under vortrekket. IBA-grensene omfatter jordbruksarealene, strandengene og mudderflatene på østsiden av Langøya, fra Bittersand til

Vikbotn, og omfatter også områdene vest for Vikbotn til Frøskeland. Vikbotn naturreservat utgjør en liten del av IBAet, men resten av området er ikke vernet. Gressområdene her er for det meste beitet av sau. Beitende gjess forårsaker noen steder mye skade på bøndenes avlinger, og kan skape en del konflikter.

Langøya på Sortland har i flere tiår vært et av landets viktigste rasteområder for Svalbard-bestanden av kortnebbgås og hvitkinngås i Norge. Området benyttes først og fremst som rasteområde under vårtrekket. Foto: Ingunn Tombre

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Kortnebbgås	Trekk	2010	10 000	15 000	God	A4i, B1i
Hvitkinngås	Trekk	2004-2013	1000	7500	God	A4i, B1i

Bestanden av lunde har gått kraftig tilbake i Vesterålen de siste 20 årene. Foto: Oddvar Heggøy

NO023: Nykvåg

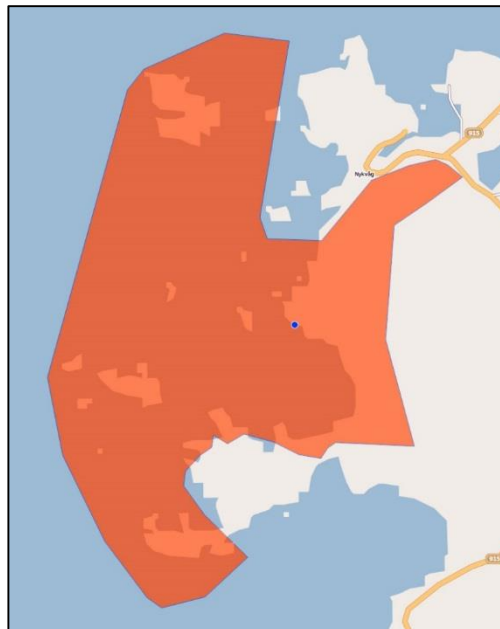
68° 46' 5.61" N 14° 27' 7.87" Ø

Areal: 3,9 km²

Fylke: Nordland

Kommune: Bø

Den bratte, gresskledde øya Fuglenyken, i nærheten av Nykvåg havn, samt de to øyene Måsnyken og Frugga, utgjør dette IBAet. På alle de tre øyene, som befinner seg helt vest i Vesterålen, finnes store sjøfuglkolonier. Grensene for IBAet er identiske med grensene for Nykvåg/Nykan naturreservat og Frugga naturreservat. Nykvåg var tidligere en av landets største hekkekolonier for lunde *Fratercula arctica*, men kraftig nedgang (79 %) i hekkebestanden har blitt dokumentert i perioden 1990-2013 (Anker-Nilssen mfl. 2014). Krykkjebestanden *Rissa tridactyla* talte tidligere 4000 par, men nye tellinger i 2013 viste at arten nå er bortimot forsvunnet fra lokaliteten (Anker-Nilssen mfl. 2014). Det er få kjente trusler mot området, men den kraftige nedgangen i fuglebestandene er mest sannsynlig forbundet med sviktende næringstilgang.

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Storskarv	Hekkende	2013	939	939	God	B1i
Alke	Hekkende	2013	2398	2398	God	B1ii
Lunde	Hekkende	2013	38 000 par	38 000 par	God	A4ii, B1ii, B2
Samlegruppe sjøfugl ¹	Hekkende	2013	39 000 par	39 000 par	God	A4iii

¹: Inkl. alke og lunde

Lundebestanden i fuglekoloniene ved Nykvåg i Nordland har gått dramatisk tilbake siden 1990. På 25 år har den samlede bestanden blitt redusert fra 180 000 par til 38 000 par, tilsvarende en nedgang på 79 %. For krykkja har nedgangen vært enda mer betydelig. Bildet viser øya Fuglenyken. Foto: Geir Helge Systad

NO024: Værøy

67° 38' 53.77" N 12° 36' 6.83" Ø

Areal: 8,4 km²

Fylke: Nordland

Kommune: Værøy

Nordøst for Røst i Lofoten ligger den karakteristiske øya Værøy. Den sørvestlige halvøya på Værøy består av høye, vertikale klipper og bratte, gresskleddede bakker. Sammen med nærheten til rike havområder gjør dette at Værøy, i likhet med øyene utenfor Røst, egner seg godt som fuglefjell. Fuglefjellene på Værøy er vernet som Måstadjellet landskapsvernområde og Måstadjellet

naturreservat. IBA-grensene går noe lenger ut i sjøen enn grensene for disse verneområdene. Lunde *Fratercula arctica* er den klart mest tallrike arten i fuglefjellene, men det har tidligere også hekket høye antall alke *Alca torda* og krykkje *Rissa tridactyla* her. Alle disse artene har imidlertid vist en kraftig nedgang de siste tiårene (Andersen 2013).

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Lunde	Hekkende	2009	42 500 par	42 500 par	God	A4ii, B1ii, B2
Samlegruppe sjøfugl ¹	Hekkende	2009	42 500 par	42 500 par	God	A4iii

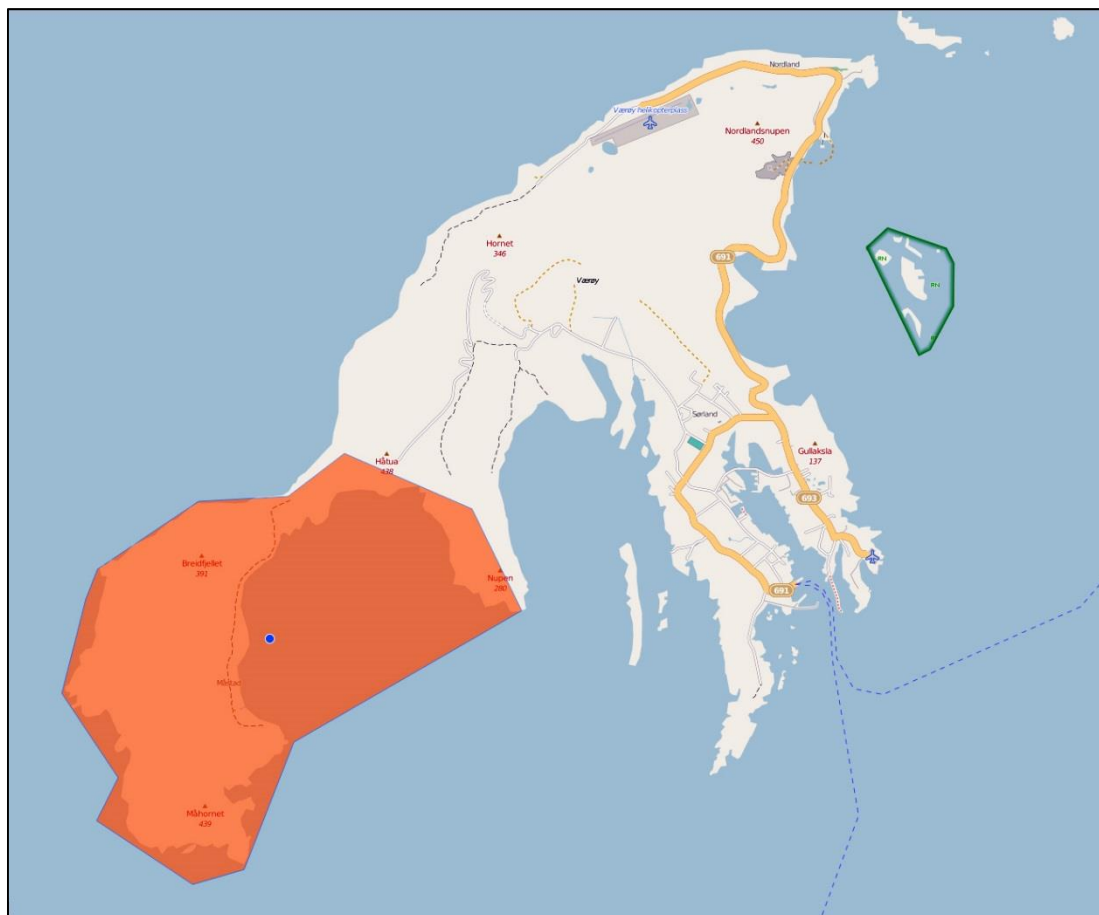
¹: Inkl. lunde

Det er få direkte trusler mot fuglefjellet, men næringsmangel spiller en viktig rolle i den kraftige nedgangen i sjøfuglbestandene i dette området over en lengre periode (SEAPOP 2014a). Lundene på Værøy er, i likhet med lundene på Røst, avhengige av tilgang på yngel av norsk vårgytende sild i hekketida. Transporten av sildelarver fra gyteområdene på Mørkekysten til oppvekstområdene i Barentshavet skjer enten med kyststrømmen nær land, eller med Atlanterhavsstrømmen nær kontinentalskråningen. I

hvilken grad transporten skjer langs de ulike havstrømmene varierer fra år til år, og har sammenheng med klima. Siden 2006 har sildelarvene uteblitt fra havområdene rundt Røst og Værøy, og det har følgelig heller ikke blitt produsert unger i disse koloniene (Anker-Nilssen mfl. 2015a). I likhet med andre sjøfuglkolonier langs norskekysten vil naturligvis store oljeutslipp kunne gi katastrofale følger for de hekkende sjøfuglene på Værøy.

Værøy ligner mye på fuglefjellene utenfor Røst, og de samme artene dominerer. Også her har nedgangen i sjøfuglbestandene vært dramatisk. Foto: Jon Olav Larsen

NO025: Røst

67° 28' 49.74" N

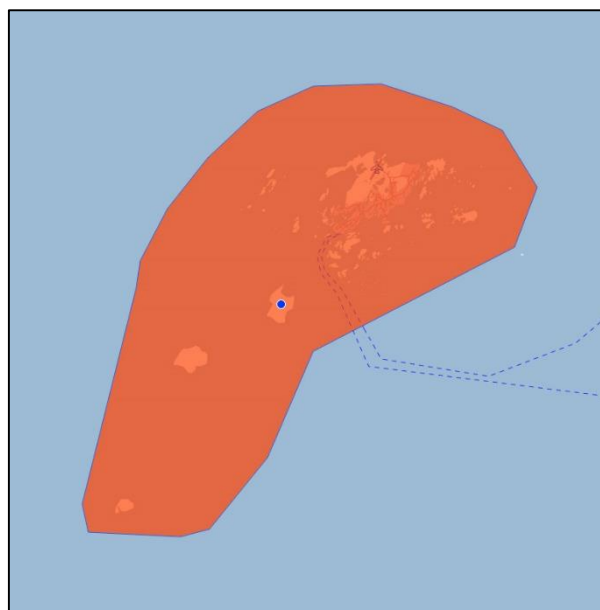
12° 1' 1.68" Ø

Fylke: Nordland

Areal: 159,8 km²

Kommune: Røst

Røst er en øygruppe langt til havs i Nordland, i forlengelsen av Lofoten og Værøy, og består av mer enn 400 øyer og holmer (Lislevand mfl. 2000). De store sjøfuglkoloniene befinner seg sørvest for selve Røstlandet, og inkluderer øyene Vedøy, Storfjellet, Ellefsnyken, Trenyken og Hernyken. Disse er alle bratte, gresskledd fjellknauser, og er vernet som landskapsvernområde. Landskapsvernområdet har også status som Ramsarområde. Røstlandet er i motsetning til dette helt flatt, og store deler av øya er dekket av gressletter, strandenger, smådammer og myrer. Våtmarkene og fjæreområdene på Røst er viktige hekke- og rasteområder for en rekke vadefuglarter (Artsobservasjoner 2014, Eggen & Baines 2008, Larsen & Wergeland Krog 2010). Kun en mindre del av våtmarkene i vest er vernet som naturreservat. IBA-grensene omfatter imidlertid hele Røstlandet, og er i sørvest identisk med verneområdet her.

Noen av landets aller største sjøfuglkolonier finnes i fuglefjellene på Røst. For flere arter, men kanskje først og fremst krykkje og lunde, har imidlertid bestandene blitt dramatisk redusert i løpet av de siste tiårene. Foto: Anette Jensen

Sjøfuglbestandene på Røst har vært i kraftig nedgang over lengre tid, og spesielt store nedganger er registrert for lunde *Fratercula arctica* og krykkje *Rissa tridactyla* (Anker-Nilssen mfl. 2014, 2015b, Miljødirektoratet 2014a). Disse bestandsnedgangene er utvilsomt forbundet med næringssvikt i havet, og først og fremst fraværet av sildelarver i beiteområdene for hekkefuglene på Røst over en lengre periode (Anker-Nilssen mfl. 2015a). For toppskarvens del er tilgang på småsei *Pollacius aristotelis* avgjørende for vekstraten i bestanden, og overfiske på denne arten vil kunne virke

negativt inn på toppskarvbestanden. Videre tyder undersøkelser på at klimaendringer (mer ekstremvær) kan virke negativt inn på overlevelse hos noen aldersgrupper av toppskarv (Bustnes mfl. 2013).

De store forekomstene av sjøfugler er naturligvis også svært utsatt for eventuelle oljeutslipp i havområdene i nærheten av Røst. Ferdsel og andre typer menneskelig aktivitet utgjør trolig en viss forstyrrelse for hekkefuglene på Røstlandet, også innenfor naturreservatet (Eggen & Baines 2008).

Art ¹	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Toppskarv	Hekkende	2006-2013	888 par	957 par	God	A4i, B1i, B3
Lunde	Hekkende	2014	310 000 par	310 000 par	God	A4ii, B1ii, B2
Samlegruppe sjøfugl ²	Hekkende	2014	310 000 par	310 000 par	God	A4iii

¹: De globalt truede artene storspove og svarthalespove hekker på Røstlandet enkelte år

²: Inkl. lunde

NO028: Solværøyen

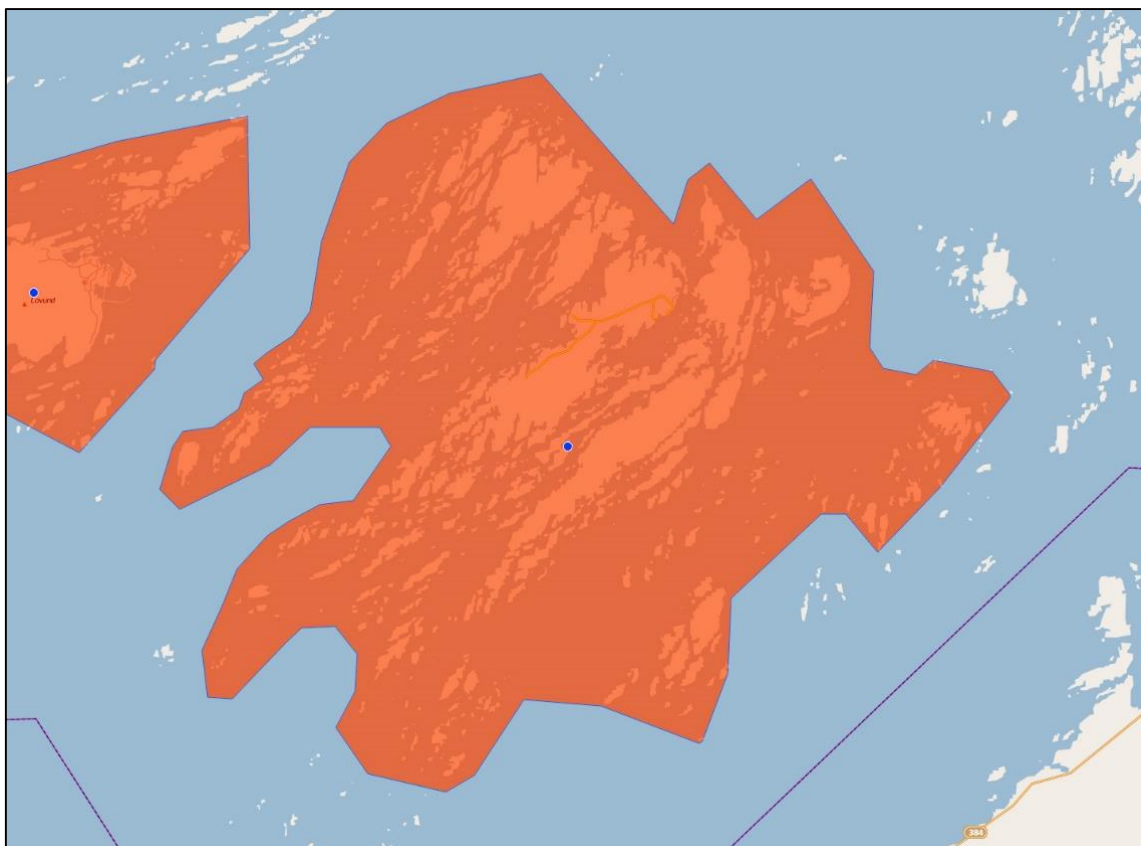
66° 20' 17.39" N 12° 33' 57.34" Ø
 Areal: 122,7 km²
 Kommune: Lurøy

Fylke: Nordland

Solværøyen (også kjent under stedsnavnet «Sleneset») huser Norges desidert tetteste hekkebestand av hubro *Bubo bubo* (Jacobsen & Røv 2007). IBAet gikk tidligere under navnet Svenningen-Risvær (Lislevand mfl. 2000), men Solværøyen regnes som et mer korrekt og beskrivende navn. Området har også stor verdi for havørn *Haliaeetus albicilla* vinterstid (Shimmings 2005). Kun to mindre delområder i vest er vernet, som Risværet naturreservat og Sandværet landskapsvernområde. Mye av det viktigste hekkeområdet for hubro på Solværøyen har lenge vært truet av et planlagt vindkraftverk, men et endelig avslag

på denne saken ble gitt av regjeringen våren 2014 (Ree 2014). Farlige stolpekonstruksjoner i forbindelse med strømmettet er trolig den største trusselen mot stedets hubroer, men avbøtende tiltak blir nå utprøvd i området (Bevanger mfl. 2014). Overbeite fra sau er også nevnt som en mulig trussel, da dette gir dårligere næringsgrunnlag for hubroens viktigste byttedyr på Solværøyen: vånd *Arvicola amphibius* (Jacobsen & Gjershaug 2014). Ellers utgjør menneskelig forstyrrelse en viss trussel mot hubroen her, spesielt i nærheten av bebyggelsen på Sleneset.

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Siland	Ikke-hekkende	2003	1000	1500	Middels	B1i
Hubro	Hekkende	2004-2013	30 par	40 par	God	B2

Kun området til høyre inngår i IBAet «Solværøyen»

Solværøyan med Sleneset i Lurøy kommune har landets tetteste hekkebestand av hubro. Dette er nok mye takket være en tett bestand av vånd i området. Foto: Paul Shimmings

NO029: Lovunden

66° 21' 53.30" N 12° 20' 9.61" Ø
Areal: 32,3 km²
Kommune: Lurøy

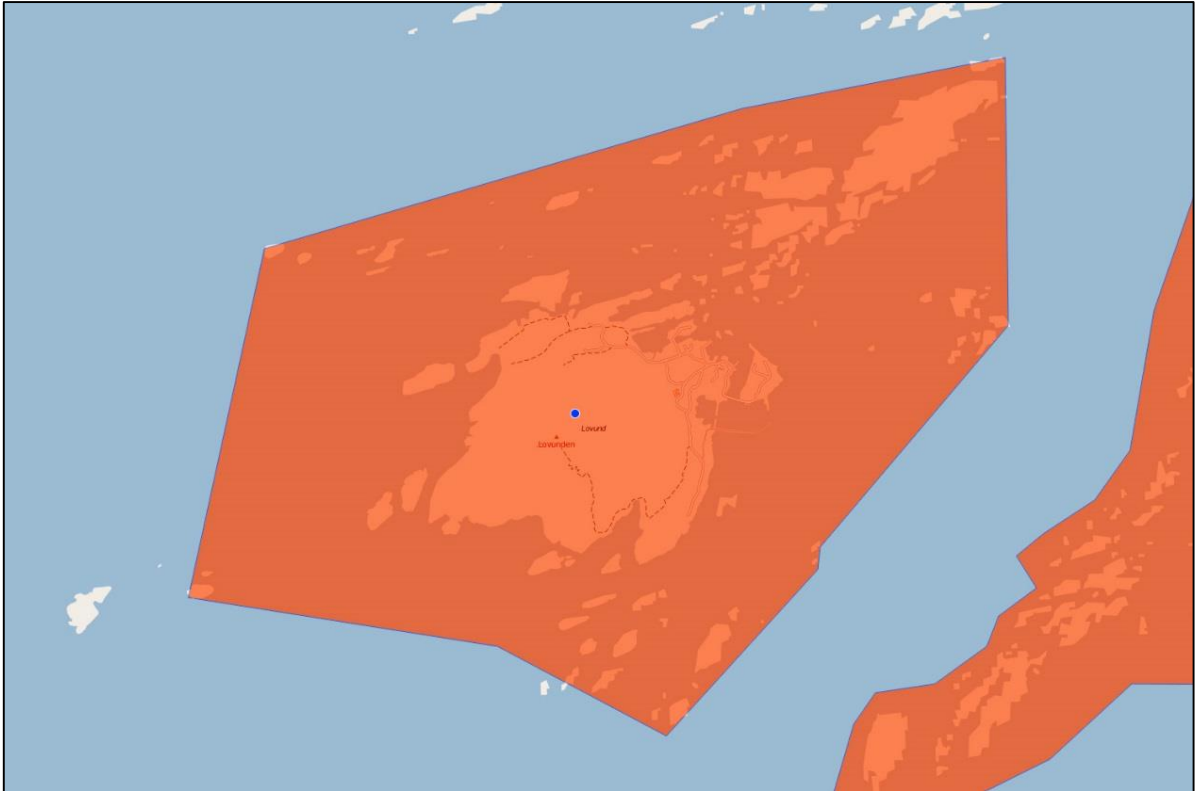
Fylke: Nordland

Øya Lovund befinner seg mellom Dønna og Træna på Helgeland. Mesteparten av øya utgjøres av et bratt fjell, og fjellets nordvestlige side består i hovedsak av steinur. I nordøst finnes øyas bebyggelse. Folketallet er stadig økende, og tettstedet hadde 420 innbyggere ved starten av året i 2013. Øyas lundekoloni *Fratercula arctica* finnes i steinura i nordvest, men bestanden har vært i tilbakegang over lengre tid. De siste årene har det imidlertid vært indikasjoner på at bestanden er stabil eller er i svak økning (Rørstad 2014). En del teist

Cepphus grylle hekker også på øya, men nyere bestandsestimater mangler for denne arten. Lundekolonien er vernet som Lovunda/Lundeura naturreservat. IBAet omfatter imidlertid hele øya og nærliggende holmer og skjær. Trusler inkluderer næringssvikt i koloniens nærområder i hekketida, f.eks. forbundet med klimaendringer. Mye turisme kan trolig også virke negativt inn på deler av denne lett tilgjengelige lundekolonien.

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Lunde	Hekking	2014	30 000 par	30 000 par	Middels	A4ii, B1ii, B2
Samlegruppe sjøfugl ¹	Hekking	2014	30 000 par	30 000 par	Middels	A4iii

¹: Inkl. lunde

Kun området til venstre inngår i IBAet «Lovunden»

Blant de mange flate øyene på Helgelandskysten er øya Lovund synlig på lang avstand. Lovund er berømt for sin lundekoloni, men til tross for dette har det ikke blitt utført tellinger her siden 1987. Bestanden har utvilsomt gått tilbake, men kolonien er nok fremdeles den største sør for Røst i Nordland. Foto: Oddvar Heggøy

NO030: Vegaøyen

65° 44' 45.16" N

11° 43' 57.88" Ø

Areal: 305,0 km²

Fylke: Nordland

Kommune: Vega

Området omfatter flere tusen små øyer og holmer vest og nordvest for øya Vega, samt mindre delområder vest og nord på hovedøya. Noen av de større øyene er bebodd og oppdyrket, men landskapet for øvrig består i stor grad av en mosaikk av torvmyr, bergknauser og små dammer og vann. En del viktige fjæreamråder med mudderflater finnes på nordsiden av Vega, og her finnes også noe våtmark.

Store hekkebestander av ærfugl *Somateria mollissima* finnes i de mange dunværene i havet vest og nordvest for hovedøya, som også har en viss betydning for mytende grågjess *Anser anser* på seinsommeren (Follestad 2011, Vegaøyen Verdensarv upubliserte data). Flere av landets største storskarvkolonier *Phalacrocorax carbo carbo* finnes i de ytterste og nordligste delene av IBAet.

Vegaøyen var tidligere et av landets viktigste rasteområder for hvitkinngjess *Branta leucopsis* under

vårtrekket, men avvikling av jordbruk og mindre beiting av sau på de ytre øyene har gjort disse områdene mindre egnet for gjessene (Shimmings & Isaksen 2013). På hovedøya har konfliktnivået mellom gjess og bønder vært relativt høyt i perioder, men de siste årene har hvitkinngjessene hovedsakelig rastet lenger nord på Helgelandskysten. Øvrige trusler inkluderer faren for oljeutslipp. Båttrafikk og andre typer menneskelig aktivitet kan også føre til en del forstyrrelser.

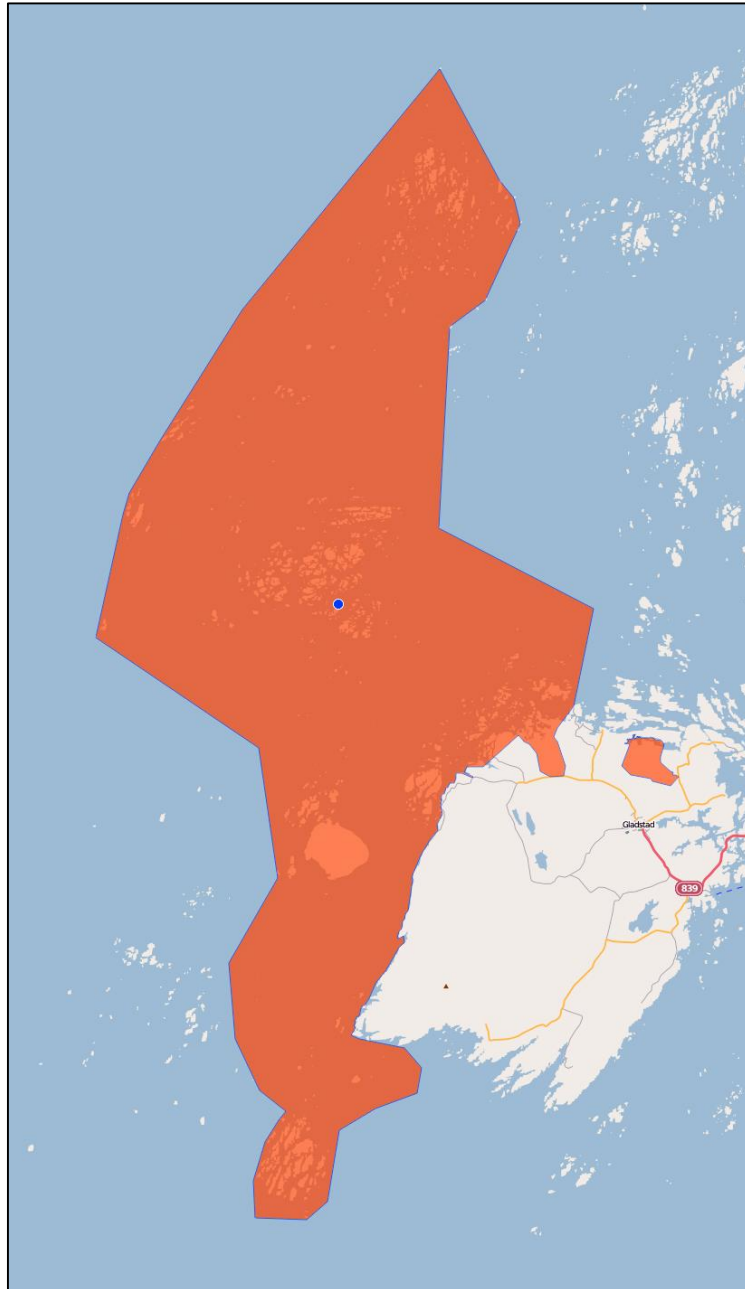
Organisasjonen «Vegaøyen Verdensarv» har imidlertid utviklet egne brosjyrer for å opplyse folk om de mest sårbare områdene, nettopp for å redusere denne typen forstyrrelser.

Store deler av IBAet er vernet som Lånan/Skjærvær naturreservat, Hysvær/Søla landskapsvernområde, Muddværet dyrefredningsområde, Holandsosen naturreservat og Kjellerhaugvatnet naturreservat.

Mange av øyværene rundt Vega var bebodd fram til 1960-tallet, men er nå fraflyttet. Dette medførte også at den tradisjonsrike dunnæringen gradvis forsvant. I senere tid har næringa blitt tatt opp igjen, og mange hjelper nå til med istandsetting av ærfuglhus (såkalte «ebaner»; se bildet) og høsting av edderdun i flere av de gamle dunværene. Dette har medført en økende ærfuglbestand på en del av øyene. Foto: Paul Shimmings

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Hvitkinngås	Trekk	2004-2013	600	1400	God	B1i
Ærfugl	Hekkende	2010-2014	2700 par	3500 par	God	B1i, B3
Storskarv	Hekkende	2005-2014	2000 par	3000 par	Middels	B1i

NO031: Sklinna

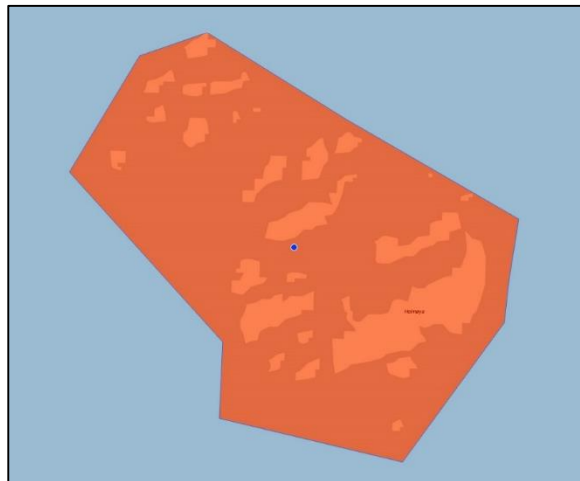
65° 12' 19.66" N 10° 58' 25.39" Ø

Areal: 5,9 km²

Fylke: Nord-Trøndelag

Kommune: Leka

Sklinna befinner seg omtrent 20 km fra fastlandet, helt nord i Nord-Trøndelag. Øygruppa er viktig for hekkende sjøfugler av flere arter, men kanskje spesielt for toppskarv *Phalacrocorax aristotelis*, som har en av landets største hekkolonier på Sklinna (Barrett mfl. 2006, Bustnes mfl. 2013). Det hekker også en god del lomvi *Uria aalge* og teist *Cepphus grylle* her (S.-H. Lorentsen pers. medd.).

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Storskarv	Hekkende	2013	895 par	895 par	God	B1i
Toppskarv	Hekkende	2006-2012	1500 par	3300 par	God	A4i, B1i, B3
Teist	Hekkende	2014	400 par	500 par	God	B1ii, B2

Øygruppa Sklinna i Nord-Trøndelag har en av landets største hekkolonier for toppskarv. En av landets største lomvikolonier finnes også på Sklinna, i tillegg til mindre kolonier av flere andre sjøfuglarter. Foto: Vegard Sandøy Bråthen

Heilandskap med røsslyng *Calluna vulgaris* og krebling *Empetrum nigrum* dominerer på Sklinna, men det finnes også noe buskvegetasjon på noen av øyene. IBAet er identisk med Sklinna naturreservat og Ramsarområde. Avstanden til fastlandet gjør det vanskelig for predatorer som mink å kolonisere øygruppa, og det er heller ingen fastboende på Sklinna lenger. Et oljeutslipp i havområdene rundt Sklinna vil imidlertid kunne ha

store negative konsekvenser. For toppskarvens del er tilgang på småsei *Pollacius aristotelis* avgjørende for vekstraten i kolonien, og overfiske på denne arten vil kunne virke negativt inn på toppskarvbestanden. Videre tyder undersøkelser på at klimaendringer (mer ekstremvær) kan virke negativt inn på overlevelse hos noen aldersgrupper av toppskarv (Bustnes mfl. 2013).

NO032: Froan

64° 0' 2.13" N

9° 5' 59.13" Ø

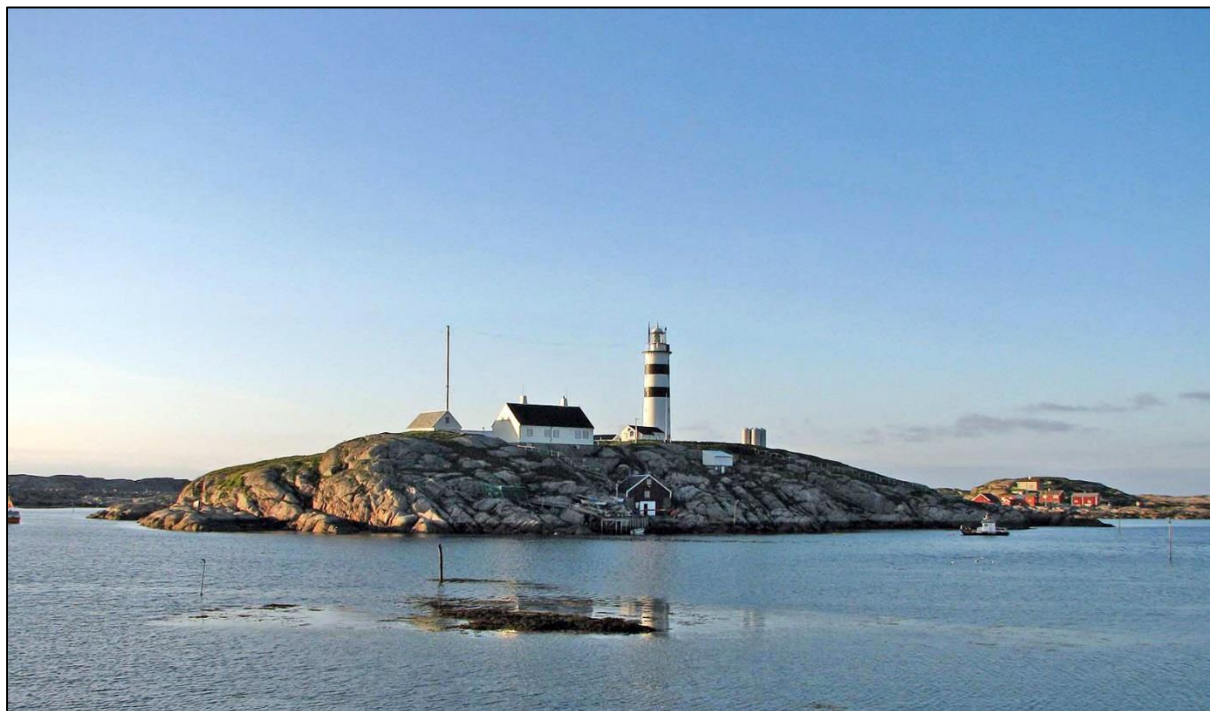
Areal: 761,0 km²

Fylke: Sør-Trøndelag

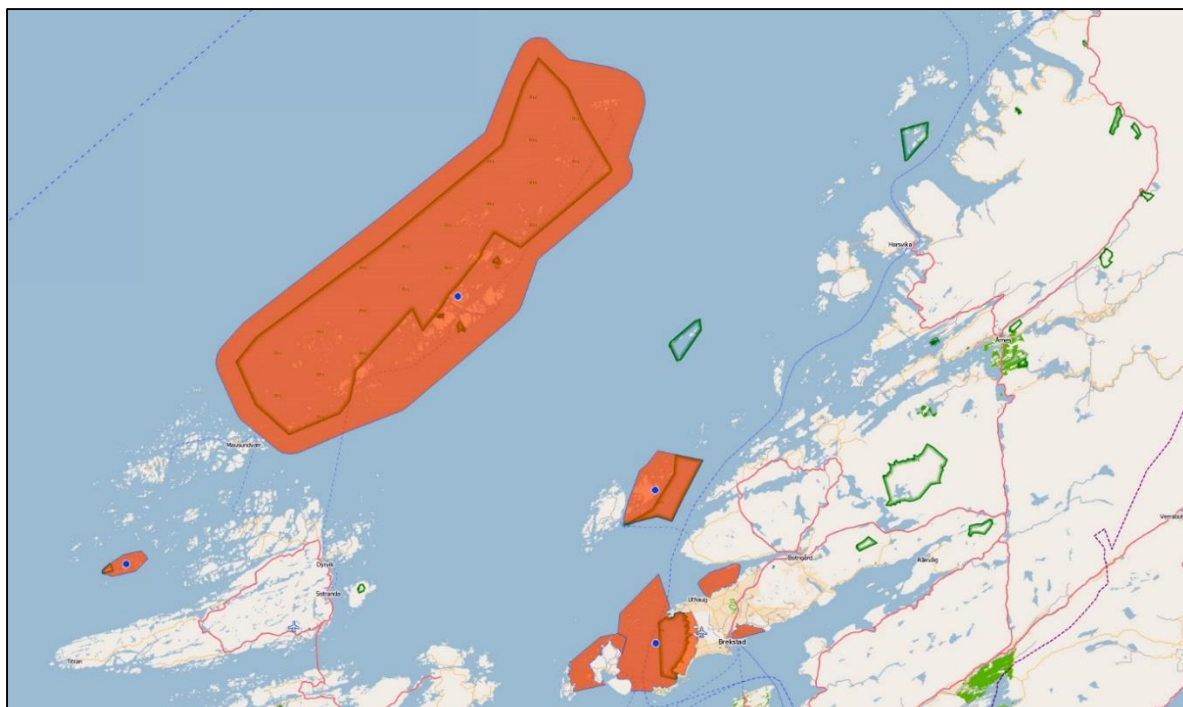
Kommune: Frøya

Froan består av hundrevis av små øyer, holmer og skjær langs Trøndelags ytterste kystlinje, og har stor betydning som hekke-, myte- og overvintringsområde for en lang rekke sjøfuglarter (Røv 2006). Øyene domineres av svaberg og heilandskap med lyng og myrvegetasjon, og med unntak av på Sauøya og Sørbuøya finnes det ikke lenger fastboende her. IBA-grensene er identiske med Froan landskapsvernområde.

Froan trues i liten grad av menneskelig aktivitet, men i to små delområder innenfor verneområdet har Miljøverndepartementet gitt fiskeoppdrettsfirmaet Salmar dispensasjon for permanent drift av oppdrettsanlegg. Dette er i strid med de opprinnelige vernebestemmelsene for området. De store mengdene av sjøfugler i området vil ellers være svært sårbare for eventuelle oljeutslipp.

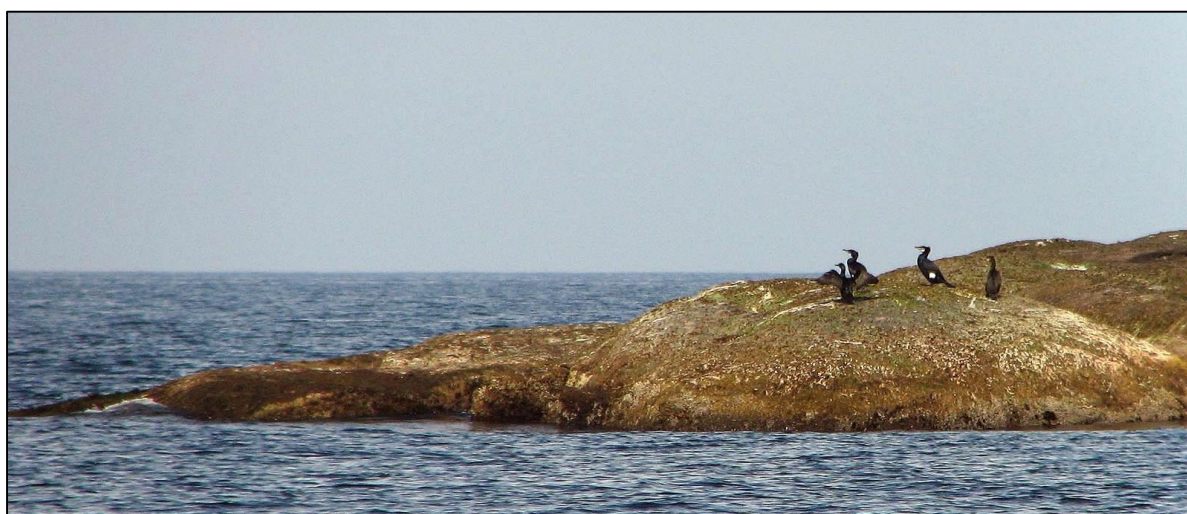

Øygruppa Froan befinner seg i havet nordøst for Frøya i Sør-Trøndelag, og er et svært viktig hekke-, myte- og overvintringsområde for mange sjøfugler og vannfugler. Bildet viser Halten, som er et fraflyttet øysamfunn helt nord i Froan. Foto: Trond Haugskott

Kun det store området øverst til venstre inngår i IBAet «Froan»

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Ærfugl	Vinter	2005	5000	5000	God	B1i, B3
Ærfugl	Hekkende	2005	2800	2800	God	B1i, B3
Havelle	Vinter	2005	977	977	God	A1
Islom	Vinter	2005	100	150	God	B1i
Gulnebbblom	Vinter	2005	10	20	God	A1
Storskarv	Hekkende	2005	2280	2280	God	B1i
Storskarv	Vinter	2005	3400	3400	God	B1i
Toppskarv	Vinter	2005	5200	5200	God	B3
Toppskarv	Hekkende	2005	500	500	God	A4i, B1i, B3
Fjæreplytt	Vinter	2005	500	600	God	B3
Teist	Vinter	2005	2900	2900	God	B1ii, B2

Store mengder storskarv oppholder seg i Froan både i og utenfor hekketida. Foto: Trond Haugskott

NO033: Ørlandet

63° 41' 7.01" N 9° 30' 30.68" Ø

Areal: 88,5 km²

Fylke: Sør-Trøndelag

Kommune: Ørland, Bjugn

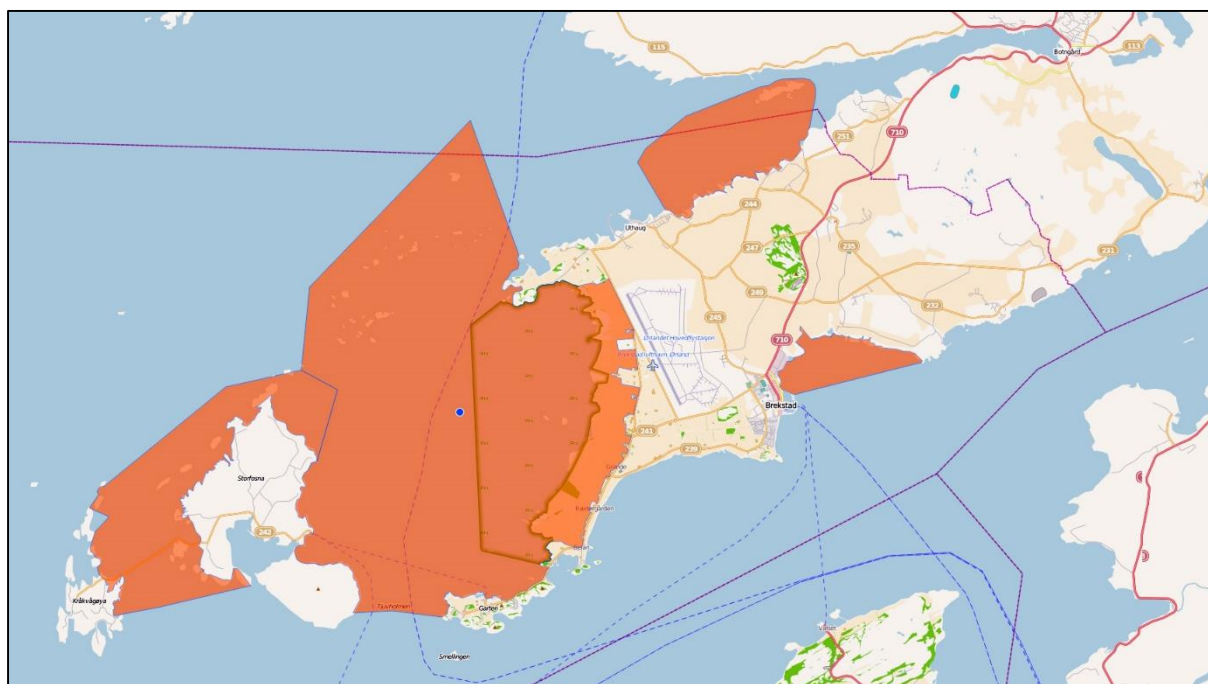
Ørland er en stor jordbrukskommune ytterst i Trondheimsfjorden, og landarealene er omgitt av grunne sjøområder og flere omfattende fjærer. Mindre områder med krattvegetasjon og strandenger finnes fremdeles. IBAet består av fire delområder: Grandefjæra, Kråkvågsvaet, Hovsfjæra og Innstrandfjæra. Alle delområdene er vernet, men utvidelser av IBAet i 2014 er gjort for alle delområder utenom Kråkvågsvaet (se Heggøy & Øien 2014 for detaljer).

Ørlandet er av stor betydning for flere arter vannfugl, og fungerer både som raste-, myte- og overvintringsområde. De største ansamlingene av vannfugler finner man gjerne om høsten og gjennom vinterhalvåret (Artsobservasjoner 2014, Follestad mfl.

2013). Ørlandet bestod tidligere av store myrområder og strandenger, men mesteparten av dette ble drenert og dyrket opp mellom 1960 og 1990.

Drenering og endret hydrologi regnes fremdeles blant de største truslene mot fuglelivet i flere av delområdene på Ørlandet (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 2011, 2014). I tillegg til truslene fra utbygging og jordbruk, utgjør også støyforurensning og generell forstyrrelse fra flytrafikk trolig et visst press på fuglelivet i området. Flyplassen på Ørlandet skal utvides i årene som kommer, og det er ventet en stor økning i flytrafikken framover. Jakt og andre typer menneskelig forstyrrelse og ferdsel utgjør også et visst press (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 2011, 2014).

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Sangsvane	Vinter	2004-2014	300	550	God	B1i
Havelle	Vinter	2010-2011	200	300	God	A1
Sjørre	Ikke-hekkende	2010-2011	300	500	God	A1
Siland	Vinter	2009-2011	1500	2000	God	B1i
Horndykker	Vinter	2004-2013	50	80	God	B1i, B2

Grandefjæra på Ørlandet regnes som landets nest største tidevannsareal, og er av stor betydning som raste- og overvintringsområde for mange vannfugler. Fjæra er et av fire delområder i IBAet på Ørlandet. Foto. Kjetil Aa. Solbakken

Tusenvis av stær samles på Ørlandet hver høst etter endt hekkesesong. Selv om området også er viktig for mange spurvefugler, er det først og fremst vannfuglene som gir Ørlandet IBA-status. Foto: Oddvar Heggøy

NO034: Indre Trondheimsfjord

63° 48' 7.66" N 11° 26' 11.30" Ø

Areal: 36,1 km²

Fylke: Nord-Trøndelag

Kommune: Levanger, Verdal, Inderøy, Steinkjer

Indre Trondheimsfjord omfatter en rekke større og mindre lokaliteter som sammen utgjør et system av våtmarker i indre deler av Trondheimsfjorden: Falstadbukta, Fibortangen, Alnesfjæra, Eidsbotn, Tynesfjæra, Rinnleiret, Ørin, Bjørga, Straumen, Lundleiret og Vellamelen. De fleste av delområdene er vernet som naturreservater, med unntak av Fibortangen og deler av Ørin og Straumen. Vern av området ved Straumen er imidlertid under planlegging.

De fleste av delområdene består av større arealer med mudderfjærer som tørrlegges ved fjære sjø. Delområdet

ved Straumen er derimot en kraftig saltvannsstrøm, som fører vann inn og ut av saltvannspollen «Børgin». IBAet er først og fremst av betydning for store mengder rastende gjess og andre vannfugler under trekket vår og høst, men er også et viktig overvintringsområde for flere vannfuglarter.

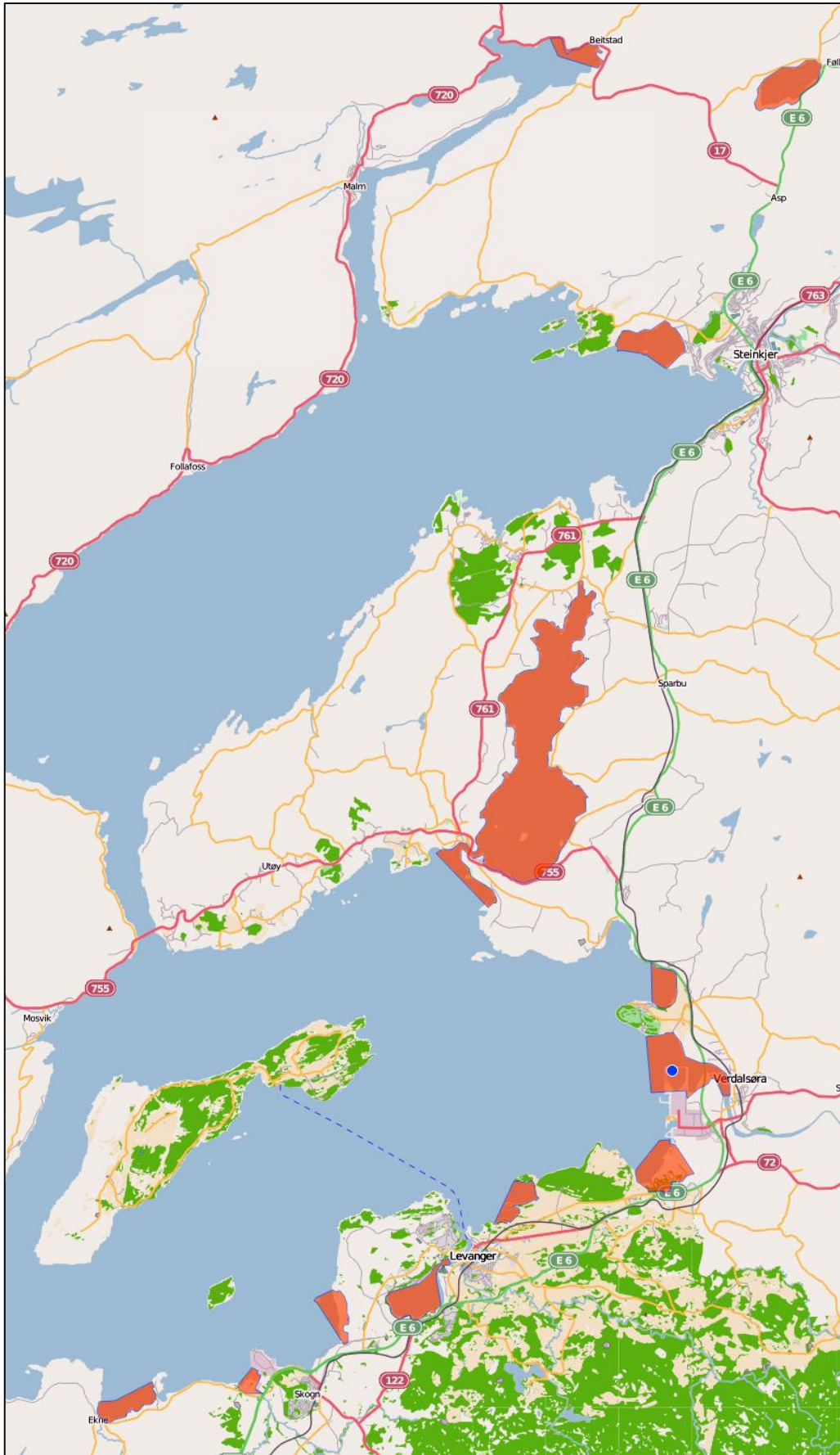
Trusler inkluderer ulike typer menneskelige inngrep og forstyrrelser. Presset på noen av delområdene er relativt høyt, hovedsakelig grunnet nærheten til industri og bebyggelse, og den medfølgende trusselen fra utbygging, utslipp og menneskelig aktivitet.

Ørin er det største av til sammen 10 fjæreområdet som inngår i IBAet i Indre Trondheimsfjorden. Mye av fjæreområdene på Ørin er verna som naturreservat og har status som Ramsarområde, men området har gjentatte ganger vært truet av utvidelsesplaner for industriområdet som vises godt på bildet. Bak til høyre for industriområdet skimtes Rinnleiret, et annet av de store fjæreområdene i indre deler av Trondheimsfjorden. Foto: Halvor Sørhuus

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Kortnebbgås	Trekk	2005-2014	70 000	80 000	God	A4i, B1i
Grågås	Trekk	2009-2013	7000	9300	God	B1i
Ærfugl	Vinter	2004-2013	2000	5000	Middels	B1i, B3
Horndykker	Vinter	2004-2013	100	200	God	B1i, B2
Samlegruppe vannfugl ¹	Trekk	2005-2014	77 000	89 300	God	A4iii

¹: Inkl. kortnebbgås og grågås

Området øverst til høyre i bildet inngår *ikke* i IBAet «Indre Trondheimsfjord»

NO035: Leksdalsvatnet

63° 50' 33.64" N 11° 36' 53.45" Ø

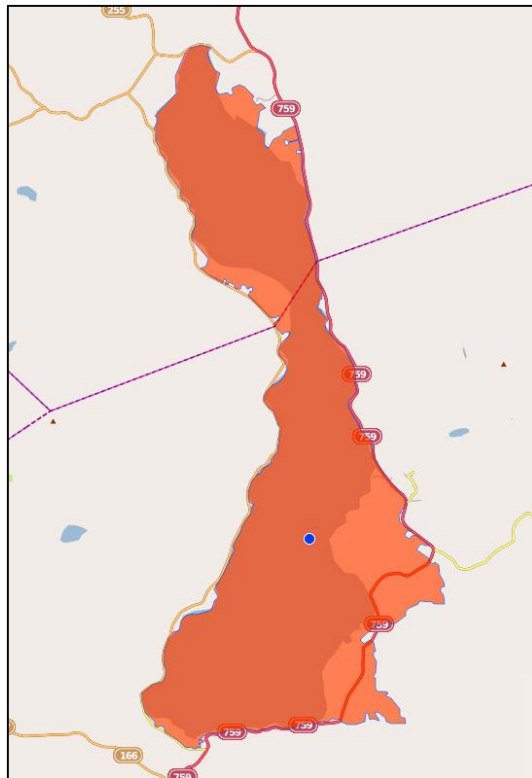
Areal: 26,9 km²

Fylke: Nord-Trøndelag

Kommune: Verdal, Steinkjer

Leksdalsvatnet er et stort vann (12 km langt) mellom Verdal og Steinkjer. Vannet er svært næringsrikt, og er omgitt av jordbruksland. De rikeste og grunneste områdene finnes i sørøst, hvor mye av kantvegetasjonen består av takrørskoger *Phragmites australis*. Mindre delområder er her vernet som Lyngås-Lysgård biotopvernområde og Lundselvoset naturreservat. Vannet forøvrig er i stor grad omgitt av oreskog *Alnus spp.* og vierkratt. Helt i nord ligger det lille verneområdet Figgaoset dyrefredningsområde.

Det reviderte IBAet i 2014 omfatter hele vannet, i tillegg til jordbruksområdene i sørøst og ved Neset i vest. Spesielt kortnebbgås *Anser brachyrhynchus* opptrer i store antall i og ved Leksdalsvatnet under vårtrekket i april og mai, men sangsvane *Cygnus cygnus* forekommer også i betydelige antall hver vår. Hekkebestanden av horndykker *Podiceps auritus* er blant de aller tetteste i Norge, og det kan nevnes at også dvergmåke *Hydrocoloeus minutus* har hekket de siste årene (Artsobservasjoner 2014, Hafstad & Østerås 2011). Leksdalsvatnet er i tillegg et viktig område for en rekke andre vannfugler.

Over 10 000 kortnebbgås benytter jordbruksarealene rundt Leksdalsvatnet som beiteområde under vårtrekket. Selve vannet er viktig som rasteområde for gjess, svaner og andre vannfugler under trekket vår og høst. Hekkebestanden av horndykker er svært tett, og dvergmåke er også i ferd med å etablere seg som hekkefugl. Foto: Oddvar Heggøy

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Sangsvane	Vinter/trekk	2003-2013	300	700	God	B1i
Kortnebbgås	Trekk	2004-2013	2000	12 000	God	A4i, B1i
Horndykker	Hekkende	2007-2010	44 par	45 par	God	B1i, B2

NO036: Stjørdalsfjorden

63° 27' 24.82" N 10° 47' 33.18" Ø

Areal: 52,5 km²

Fylke: Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag

Kommune: Malvik, Stjørdal

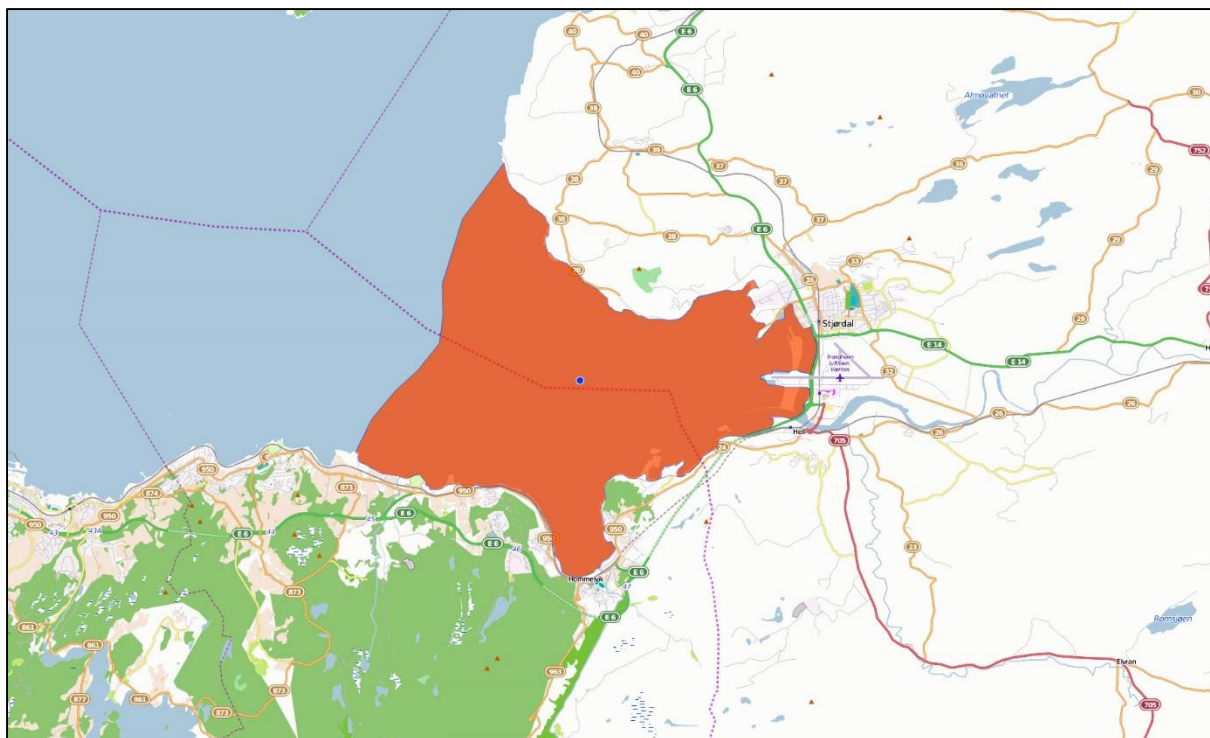
Stjørdalsfjorden er en 10 km lang fjordarm av Trondheimsfjorden, og er en typisk terskelfjord dannet av en morenerygg ved utløpet mot Trondheimsfjorden. Sjøområdene over morenen er spesielt grunne, og medfører en oppstrøm av næring her i enkelte perioder av året. I mars gyter den stedegne sildestammen *Clupea harengus* i fjorden. Den rike tilgangen på næring i form av silderogn bidrar til områdets betydning for vannfugl, og kanskje spesielt for marine dykkender og måker. De indre fjordområdene består av flere større

mudderflater, blant annet i forbindelse med utløpet av Stjørdalselva. I nord er deler av IBAet vernet som Vinnan og Velvängen fuglefredningsområde og Vikanbukta fuglefredningsområde, men resten av området står uten vern. Hovedtrusselen mot området består av utvikling av industri og infrastruktur i de innerste delene av fjorden. Større områder av tidligere mudderflater er ødelagt av oppmudring og utbygging, i senere tid først og fremst på grunn av utvidelse av europavei-traséen gjennom Stjørdal.

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Ærfugl	Vinter/trekk	2004-2013	1200	4000	God	B1i
Havelle	Vinter/trekk	2004-2013	600	1100	God	A1
Sjørørre	Vinter/trekk	2004-2013	700	1000	God	A1

Sjøområdene utenfor Vinge i Stjørdalsfjorden er viktige beiteområder for marine dykkender og andre vannfugler deler av året. Fuglens forflytninger i fjorden avhenger av strømforhold og mattilgang. Foto: Ingar J. Øien

NO037: Gaulosen63° 20' 19.69" N 10° 12' 3.80" Ø
Areal: 9,5 km²

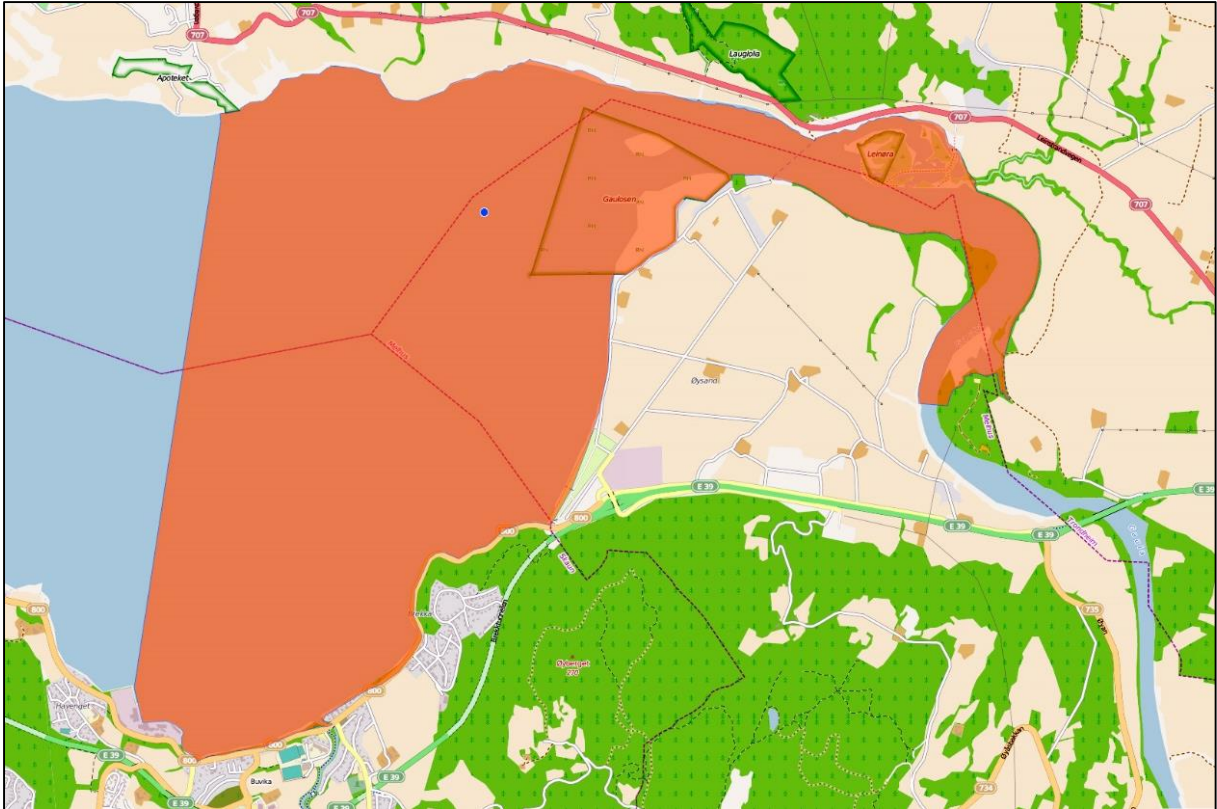
Fylke: Sør-Trøndelag Kommune: Skaun, Melhus, Trondheim

Et par mil sørvest for Trondheim sentrum danner elva Gaula et større elvedelta der den renner ut i Trondheimsfjorden. Store mengder gress samles her vår (kortnebbgås *Anser brachyrhynchus*) og høst (grågås *Anser anser*), og deltaet har også betydning som rasteområde for mange andre vannfuglarter (Artsobservasjoner 2014). De grunne sjøområdene utenfor Gaulosen, samt de store fjærområdene som blottlegges ved fjære sjø, utgjør den største delen av IBAet, men den nedre elvestrekningen og et mindre våtmarksområde/naturreservat (Øyamelen) sør for elveutløpet er også tatt med.

Store jordbruksarealer grenser opp mot området. Fjærområdene ved elveutløpet er vernet som to

naturreservater og ett landskapsvernområde, og vern av hele sjøområdet er under planlegging. Den nedre elvestrekningen fra Volløya er imidlertid ikke vernet. Landarealet i IBAet domineres av strandenger med stedvis buskvegetasjon (hovedsakelig tindvedkratt *Hippophae rhamnoides*). En del ferdsel, blant annet i forbindelse med en campingplass på Øysand, utgjør et visst press på området sør for elva. En del fiske foregår i tilknytning til verneområdene, noe som også medfører en del motorbåtferdsel. Øysand er et populært badeområde, og det foregår også en del vindsurfing her (Solbakken & Angell-Petersen 2009).

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Kortnebbgås	Trekk	2010-2013	620	2500	God	B1i
Grågås	Trekk	2007-2013	1460	6200	God	B1i

Gausløsen er et viktig rasteområde for en rekke fuglearter under vår- og høsttrekket. Først og fremst grågås forekommer i store antall. Til venstre i bildet ligger Øyamelen, som er vernet som et eget naturreservat. Øya i elveutløpet, Storøra, har ferdselsforbud i hekkesesongen. Foto: Georg Bangjord

NO039: Smøla

63° 22' 36.87" N

7° 58' 7.47" Ø

Areal: 690,9 km²

Fylke: Møre & Romsdal

Kommune: Smøla

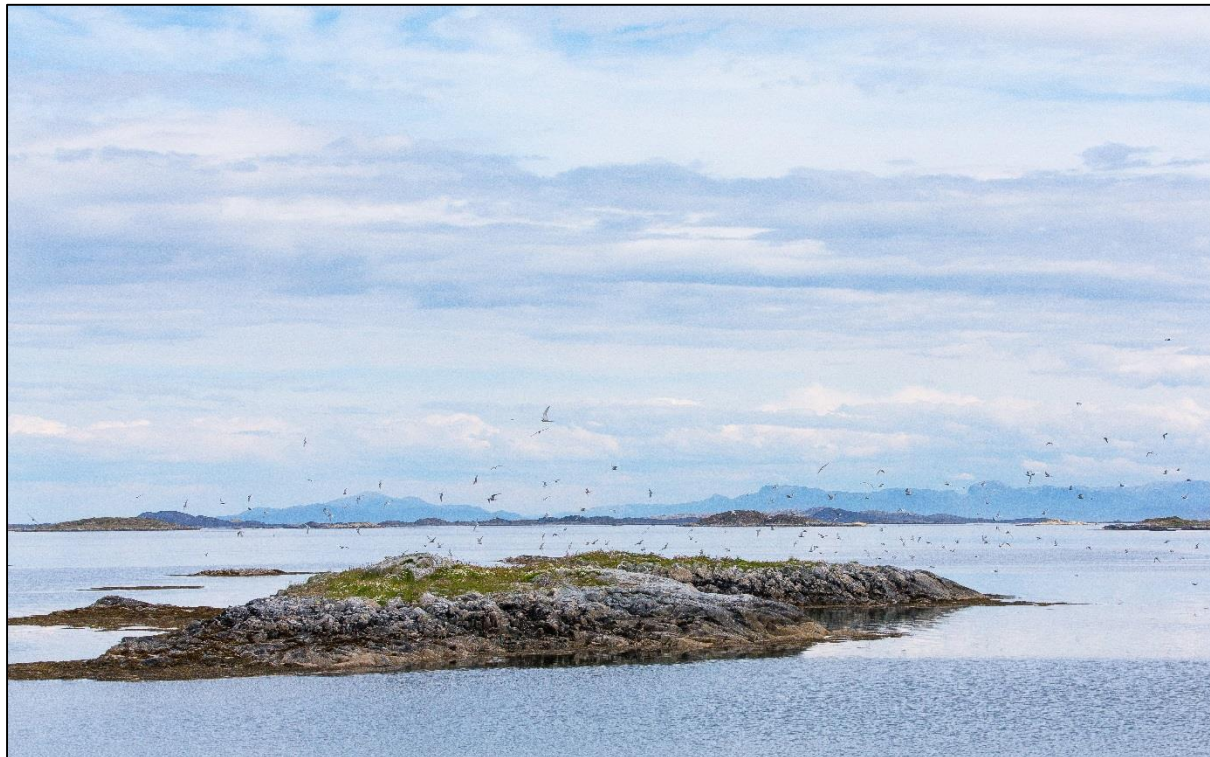
Øygruppen Smøla befinner seg helt nord i Møre & Romsdal, rett sørvest for Hitra, og består av over 5000 øyer, holmer og skjær med mellomliggende grunne sjøområder. Selve hovedøya har store arealer med myr, kystlynghei og dyrket mark, med mange småtjern og dammer her og der. Kystlinjen består av et mylder av sund og småbukter.

Hekkebestanden av havørn *Haliaetus albicilla* på Smøla er blant de tettste i Norge (Dahl mfl. 2011), og sjøområdene er av stor betydning for overvintrende ender, lommer og dykkere. Store deler av sjøområdet sørvest for Smøla, samt en del av våtmarkene sentralt

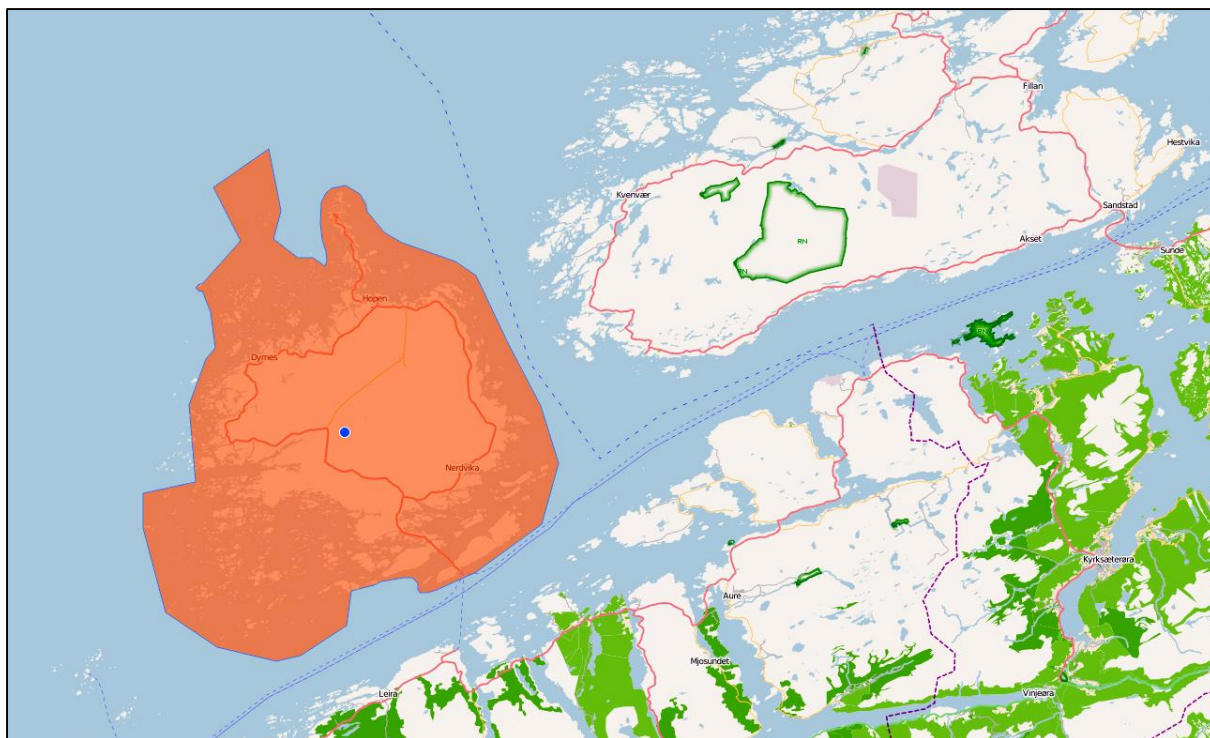
på øya, er vernet. Hele øygruppen, inkludert Remman naturreservat nord for Smøla, omfattes imidlertid av IBAet.

Trusler mot fuglelivet på Smøla inkluderer pågående drenering og oppdyrking av myr og våtmark. Konsentrasjoner av marine arter er utsatt for framtidige oljeutslipp. Norges største vindkraftanlegg er opprettet midt i det beste hekkeområdet for havørn på Smøla, og har forårsaket en kraftig reduksjon i tettheten av hekkende par innenfor anleggsområdet (Dahl mfl. 2011). Vindmøllene utgjør også en viss trussel mot annet fugleliv.

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Siland	Vinter	2004-2013	3700	3700	God	B1i
Horndykker	Vinter	2004-2013	50	100	Middels	B1i, B2
Havørn	Hekkende	2014	50 par	50 par	God	B2

Skjærgården rundt Smøla består av et mylder av små øyer, holmer og skjær. Dette er viktige overvintringsområder for et stort antall dykkender, dykkere og lommer. Smøla er ellers kjent for å ha landets tettste bestand av havørn. Bildet viser en ternekoloni. Foto: Espen Lie Dahl

NO040: Runde

62° 23' 56.25" N 5° 37' 23.19" Ø

Areal: 95,2 km²

Fylke: Møre & Romsdal

Kommune: Herøy, Ulstein

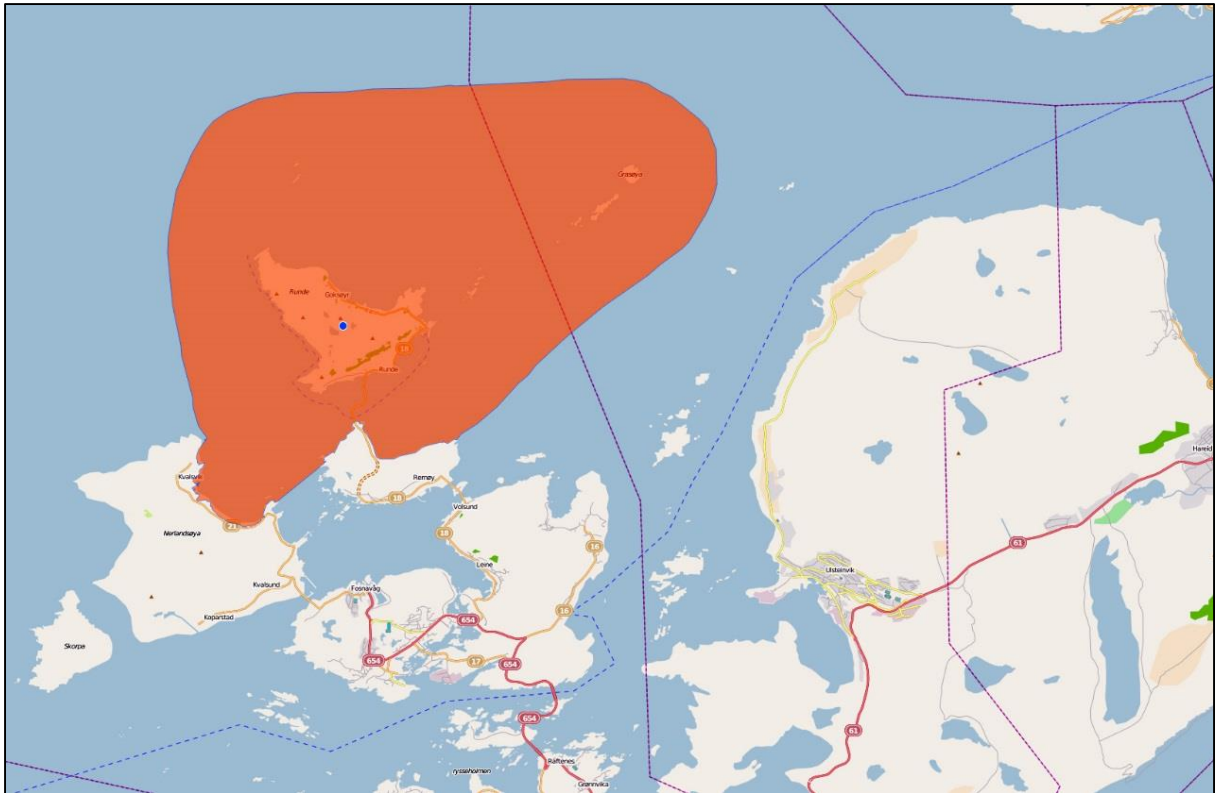
Runde er ei relativt stor øy i havgapet ca. 3 mil vest for Ålesund, og er landets største sjøfuglkoloni sør for Nordland (Betten & Eriksen 2013). De største hekkeforekomstene finnes langs øyas vest- og nordside, som også er de bratteste delene av øya. En del steinur finnes også i de bratte skråningene, mens toppen av øya er gresskledd og relativt flat. Mye av øya beites av sau. Hele øya og omkringliggende havområder er vernet som fuglefredningsområde, og IBA-grensene er identiske med dette verneområdet.

2014a, A.O. Folkestad pers. medd.), men for en rekke andre arter er hekkesuksessen dårlig og bestandene i tilbakegang. Dette gjelder i første rekke krykkje *Rissa tridactyla*, lomvi *Uria aalge* og lunde *Fratercula arctica*, men også havhest *Fulmaris glacialis*, toppskarv *Phalacrocorax aristotelis* og alke *Alca torda* sliter kraftig (Betten & Eriksen 2013). Trusler er hovedsakelig forbundet med dårlig næringstilgang, framtidige oljeutslipp og klimaendringer, men en viss trussel utgjøres nok også av ferdsel i koloniene i hekketida.

Bestandene av havsule *Morus bassanus* og storjo *Stercorarius skua* er i økning på Runde (SEAPOP

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Havsule	Hekkende	2013	3100 par	3100 par	God	B1ii, B3
Toppskarv	Hekkende	2010-2013	350 par	1200 par	God	A4i, B1i, B3
Alke	Hekkende	2013	1000 par	2000 par	Middels	B1ii
Lunde	Hekkende	2013	50 000 par	70 000 par	Middels	A4ii, B1ii, B2
Samlegruppe sjøfugl ¹	Hekkende	2010-2013	54 100 par	75 100 par	Middels	A4iii

¹: Inkl. havsule, alke og lunde

Havsula er en av få arter som har hatt en positiv bestandsutvikling på Runde det siste tiåret. Bildet viser havsulekolonien på Rundebranden. Foto: Ingar Støyle Bringsvor

NO041: Dovrefjell

62° 19' 46.53" N 9° 23' 46.49" Ø

Areal: 3631,3 km²

Fylke: Sør-Trøndelag, Møre & Romsdal, Oppland, Hedmark

Kommune: Dovre, Folldal, Lesja, Nasset, Oppdal, Sunndal, Tynset

Dovrefjell og nærliggende fjellområder er landets eneste mer eller mindre intakte boreale fjellområde.

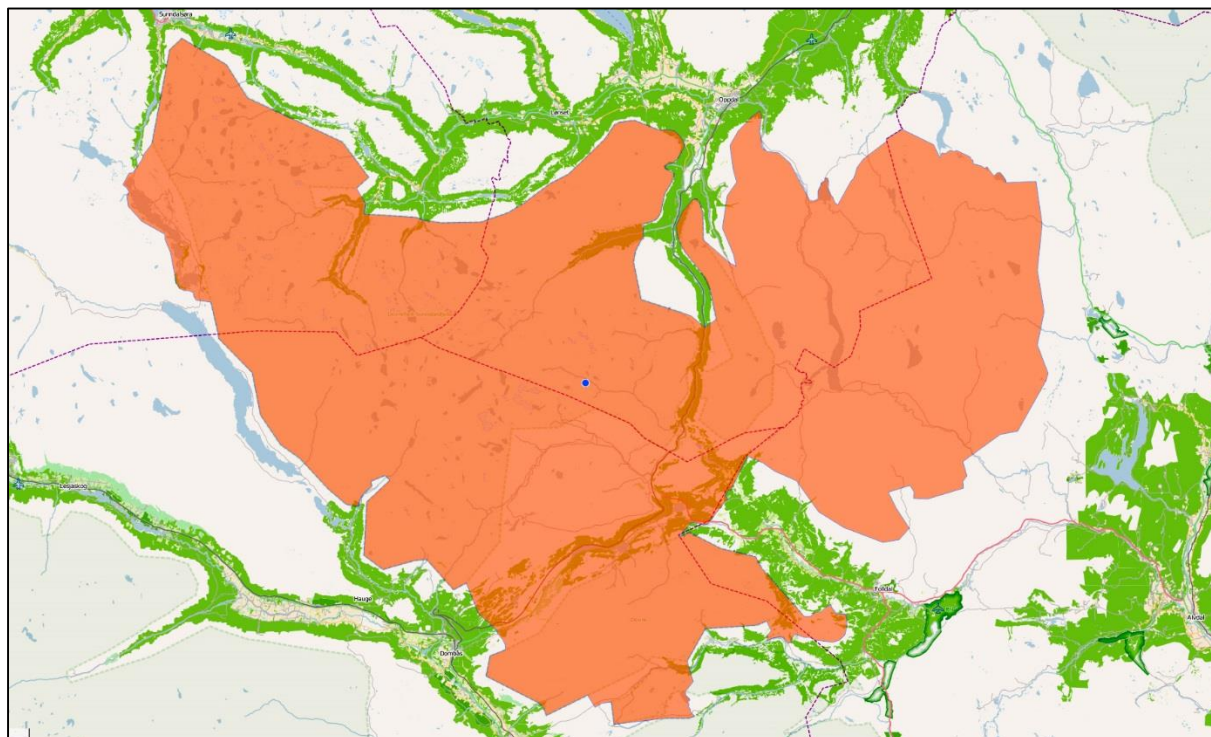
Landskapet preges hovedsakelig av store vidder med lyng og lav, avbrutt av større dalsystemer med myrer og fjellbjørkeskog *Betula pubescens czerepanovii*. Dovrefjell er et av landets viktigste hekkeområder for den globalt truede dobbeltbekkasinen *Gallinago media*, og har i tillegg en artssammensetning som er representativ for det arktiske biomet (tabell V2).

Store deler av området er under forskjellige typer vern, og yttergrensene for IBAet er i store trekk trukket rundt

Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark, Knutshø landskapsvernområde og Dovre nasjonalpark. Flere større og mindre avvik fra disse verneområdene finnes. Flere utfordringer er knyttet til forvaltning av området, grunnet mange involverte brukerinteresser (Dovrefjellrådet 2006). Nasjonalparken(e) og verneområdene har stor betydning for rekreasjon, som sammen med generell turisme nok utgjør en del forstyrrelse for hekkefuglene i de mest trafikkerte områdene. Jernbane og veitrasé gjennom noen av de rikeste våtmarksområdene, først og fremst på Fokstumyra, medfører også en del forstyrrelser.

Art ¹	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Havelle	Hekkende	2004-2013	25 par	60 par	Middels	A1, A3
Sjørre	Hekkende	2004-2013	25 par	60 par	Middels	A1
Jaktfalk	Hekkende	2014	19 par	25 par	God	A3, B2
Dobbeltbekkasin	Hekkende	2013	400 par	600 par	Middels	A1, B1i, B2
Jordugle	Hekkende	2005-2014	0 par	50 par	Middels	B2

¹: Dovrefjell er også et viktig hekkeområde for en rekke andre arter tilknyttet det arktiske biomet

Orkelsjøen i Oppdal kommune er et av flere rike delområder som ikke inngår i verneområdene på Dovrefjell. Tilgang til området er lett, med kjørbare veier langs store deler av innsjøen. Orkelsjøen omfattes imidlertid av IBAet på Dovrefjell. Foto: Ludvig G. Killingberg

Jordugla kan enkelte år være et relativt vanlig syn i de rike myrområdene på Dovrefjell. Foto: Oddvar Heggøy

NO042: Hardangervidda

60° 8' 24.70" N 7° 27' 48.37" Ø

Areal: 3905,3 km²

Fylke: Hordaland, Telemark, Buskerud

Kommune: Eidfjord, Hol, Odda, Nore og Uvdal, Tinn, Ullensvang, Vinje

Hardangervidda er Europas største høgfjellsplatå, og den største nasjonalparken i Norden (Fylkesmannen i Telemark, Buskerud og Hordaland 2011). Landskapet sentralt og øst på vidda domineres av flatt eller bølgende terreng med et mylder av små og store vann. Områdene i vest, samt områdene nord for selve nasjonalparken, er mer kupert, og i nasjonalparkens randområder stuper fjellene ned i de dype vestlandsfjordene (Fylkesmannen i Telemark, Buskerud og Hordaland 2011). Artssammensetningen er karakteristisk for det arktiske biomet (tabell V2), og

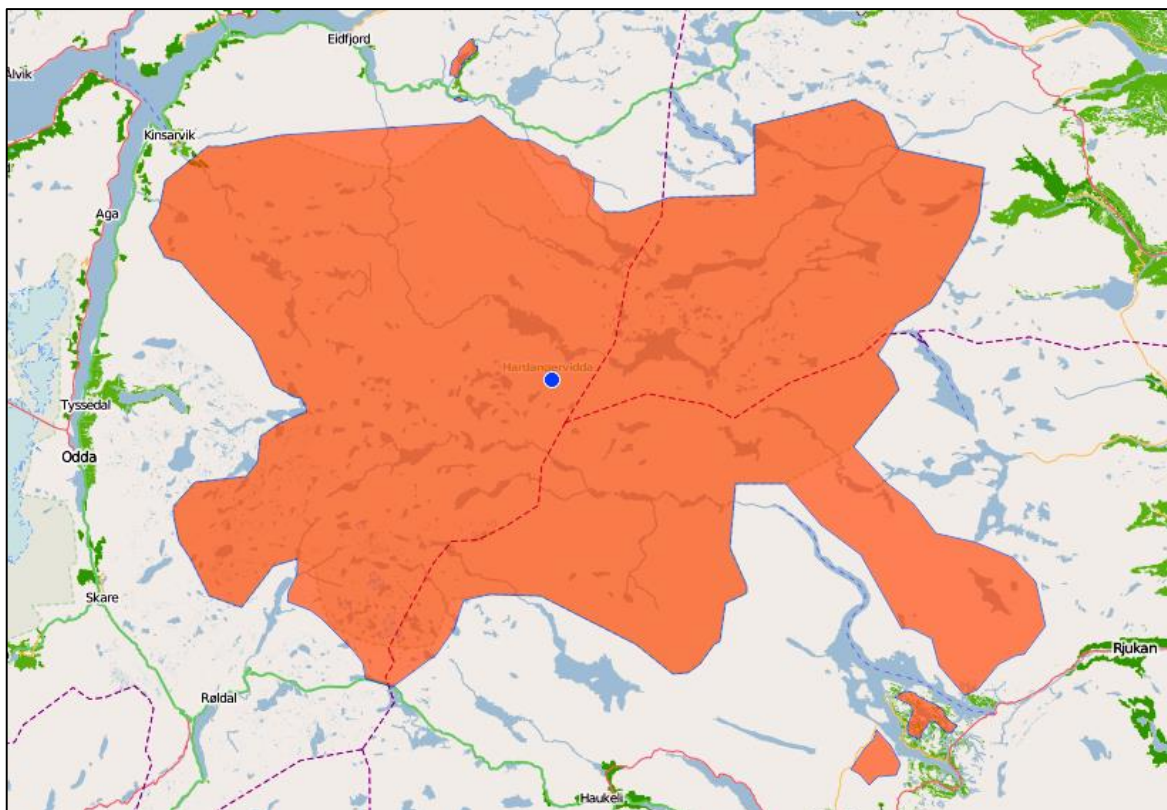
Hardangervidda er også en av landets viktigste hekkeområder for den globalt truede dobbeltbekkasinen *Gallinago media*. Det kan også nevnes at Hardangervidda er det sørligste hekkeområdet for tundrasædgås *Anser fabalis rossicus* i Europa. Nyere undersøkelser viser bl.a. at flere av Hardangerviddas karakterarter har vært i tilbakegang de siste 20 årene (Byrkjedal & Kålås 2012), noe som sammenfaller med negative bestandstrender for flere av våre fjelltilknyttede fuglearter over store deler av landet (Kålås mfl. 2014).

Hardangervidda er Nord-Europas største høgfjellsplatå, og er et viktig hekkeområde for mange fjellfugler. Bildet viser Langvassmyrene i Eidfjord kommune, som er et av de rikeste våtmarksområdene vest på Hardangervidda. Foto: Terje Lislevand

Art ¹	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Sjørre	Hekkende	2005-2014	5 par	20 par	Middels	A1
Jaktfalk	Hekkende	2004-2013	15 par	25 par	God	A3, B2
Heilo	Hekkende	2014	-	-	-	A3, B3
Temmincksnipe	Hekkende	2004-2013	70 reir	130 reir	God	A3, B1i
Dobbeltbekkasin	Hekkende	2004-2013	100 par	200 par	Middels	A1, B1i, B2

¹: Hardangervidda er også et viktig hekkeområde for en rekke andre arter tilknyttet det arktiske biomet (tabell V2)

Grensene for IBAet sammenfaller i stor grad med nasjonalparken, med visse utvidelser i sørvest og i nord. Isdalen og Garen i Eidfjord, samt Møsvatn-Austfjell landskapsvernområde, Møsvasstangen landskapsvernområde og Bjortjønn dyrefredningsområde, er også inkludert, da dette er områder med tilknytning til det samme høgfiellssystemet. Hardangervidda er til visse årstider under relativt stort press fra friluftinteresserte og turister. Dette gjelder både forstyrrelser forbundet med

generell ferdsel og i forbindelse med jakt og fiske. Et utpreget garnfiske på vidda utgjør sannsynligvis en betydelig trussel mot dykkende arter (Mjøs & Overvoll 2006). Tette fiskebestander fører også til konkurranse mellom fisk og dykkende fuglearter om de samme næringsorganismene (Krapu & Reinecke 1992). Hardangervidda benyttes også i stort omfang som beiteområde for sau, som kan ha en viss innvirkning på annet dyreliv.

Store deler av Hardangervidda består av typisk høyfiellsterreng som på dette bildet fra Tinnhølen i Eidfjord. Foto: Terje Liselvand

NO043: Kjørholmane sjøfuglreservat

58° 53' 5.27" N 5° 26' 16.94" Ø

Areal: 9,9 km²

Fylke: Rogaland

Kommune: Sola

Kjørholmane består av tre store og mange små øyer og holmer, i tillegg til omkringliggende sjøarealer. Øyene ligger utenfor kysten av Sola, nord på Jæren, og er vernet som Kjørholmane naturreservat. IBA-grensene er identiske med grensene for naturreservatet.

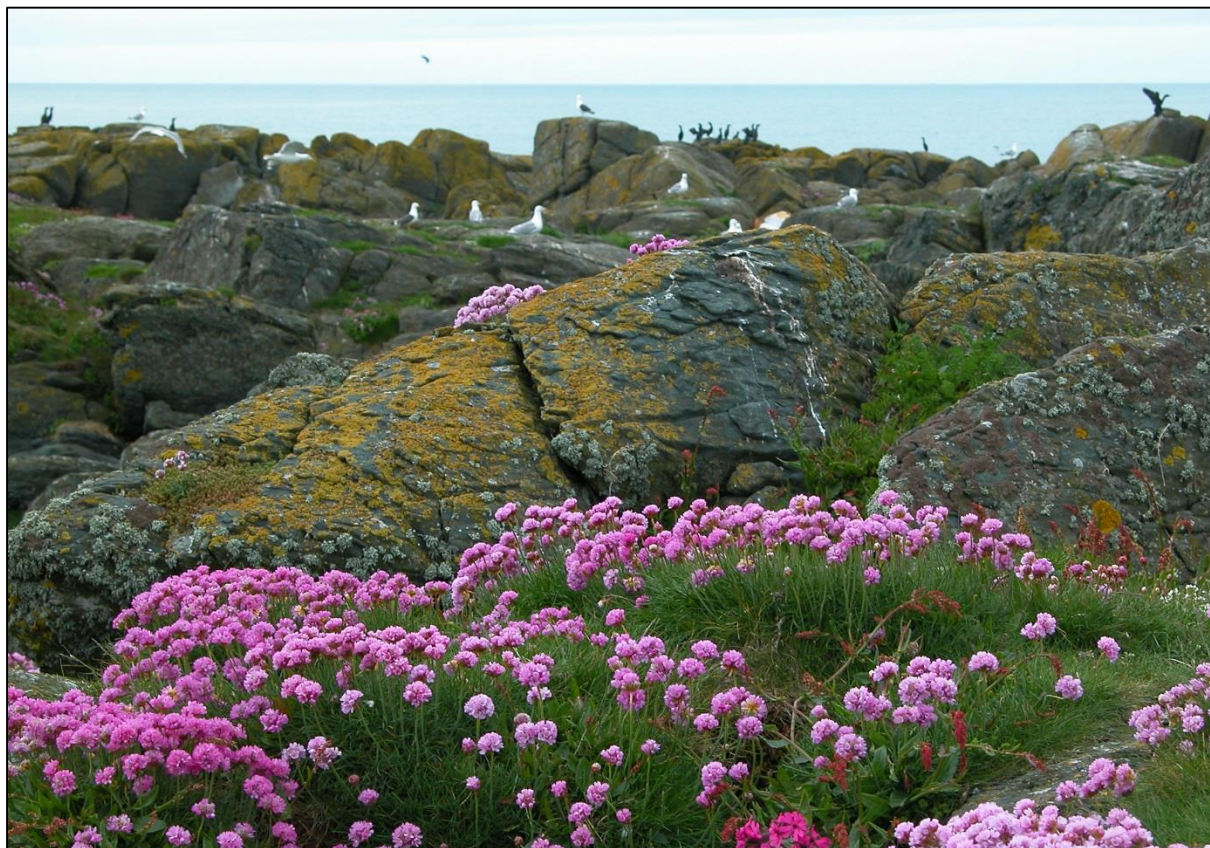
Kjørholmane er hovedsakelig dominert av steinur, men små dammer og områder med lav vegetasjon finnes her og der.

Sørvest-Norges største toppskarvkoloni *Phalacrocorax aristotelis* finnes på Kjør, og lokaliteten har også vært et viktig hekkeområde for sildemåke *Larus fuscus intermedius*. Bestanden av sistnevnte art har imidlertid

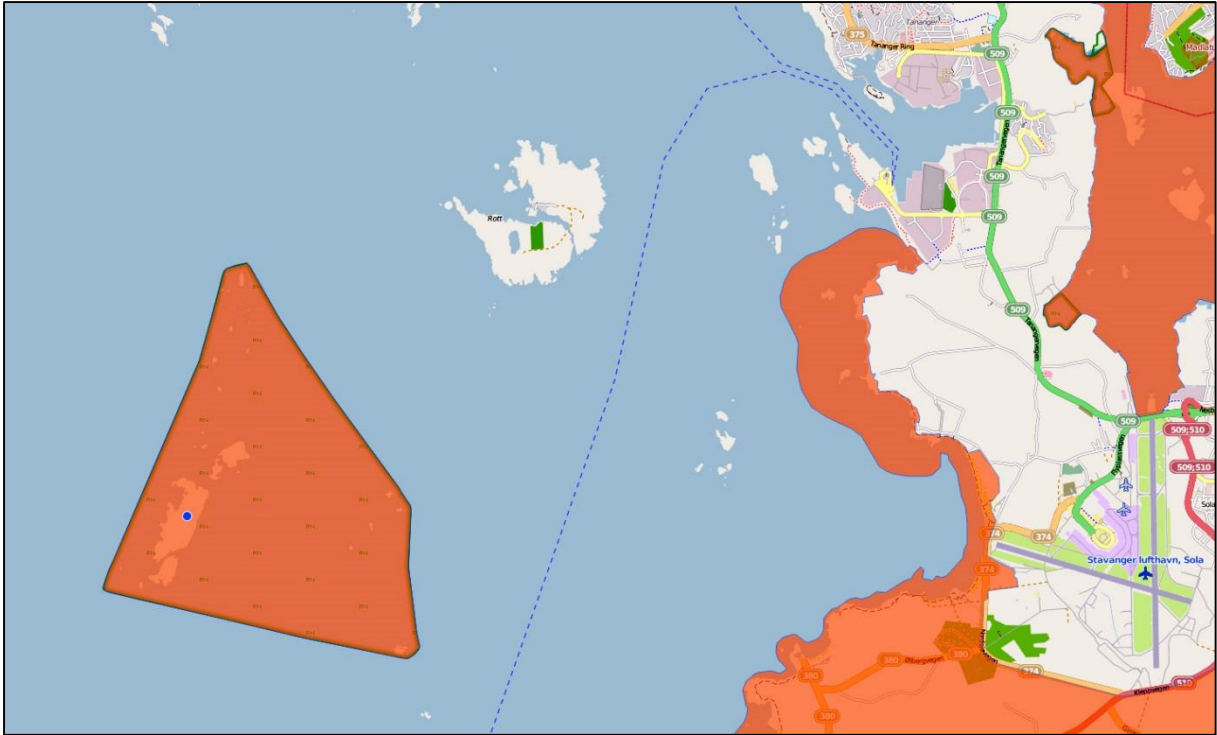
gått betydelig tilbake siden 1980-tallet, som også er den generelle trenden for resten av fylket (Fylkesmannen i Rogaland 2008). I tillegg hekker små antall av både krykkje *Rissa tridactyla*, lomvi *Uria aalge* og alke *Alca torda*.

Menneskelige forstyrrelser kan forekomme i form av fiske, men ferdsel er forbudt i hekketida. Noen sauer beiter på øyene, og det er innført kaniner *Oryctolagus cuniculus* til øygruppen, uten at noen av disse forventes å ha noen særlig innvirkning på bestandene av de hekkende sjøfuglartene.

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Toppskarv	Hekkende	2008-2014	1150 par	3000 par	God	A4i, B1i, B3

Sørvest-Norges største toppskarvkoloni finnes på Kjørholmane utenfor kysten av Jæren i Rogaland. De tre øyene som utgjør IBAet er også hekkeområde for et betydelig antall sildemåker. Sildemåkekolonien har imidlertid gått kraftig tilbake det siste tiåret. Foto: Per Kristian Austbø

Kun området til venstre inngår i IBAet «Kjørholmane sjøfuglreservat»

Kjørholmane huser Sørvest-Norges største koloni av toppskarv, som samtidig er en av våre aller største kolonier for denne arten her til lands. Bildet viser en rugende hunn fugl som pynter på reiret. Foto: Oddvar Heggøy

NO044: Jæren

58° 44' 49.04" N 5° 32' 56.14" Ø

Areal: 478,6 km²

Fylke: Rogaland

Kommune: Hå, Klepp, Randaberg, Sola, Stavanger, Time

Sør og sørvest for Stavanger ligger Jæren, som er et av landets viktigste jordbruksområder. Et stort IBA er identifisert her, og strekker seg fra Bjårvatnet i sør til Hafrsfjorden i nord. Landskapet på Jæren er flatt eller bølgende, og flere større og mindre næringsrike vann finnes mellom de mange åkrene. Kystlinjen består av rullesteinstrender, sanddyner og lange sandstrender. Store deler av kystlinjen er vernet, i likhet med de fleste vannene.

Vannene på Jæren er først og fremst av stor betydning som raste- og overvintringsområde for en rekke vannfuglarter. IBA-grensene er trukket lenger ut i sjøen

enn grensene for Jærstrendene landskapsvernområde, for å dekke større arealer av de grunne sjøområdene, som er av betydning for flere dykkende arter. Store deler av «flat-Jæren» omfattes også av IBA-grensene, for å dekke landets viktigste hekkeområder for vipe *Vanellus vanellus* og svarthalespove *Limosa limosa* (Mjølåsnes 2014a, Mjølåsnes 2014b). De fleste småvannene og noen av våtmarkene på Jæren er vernet, men dette gjelder naturligvis ikke for de dyrkede arealene. Vern av disse jordbruksarealene er ikke aktuelt, men hensyn til de viktigste hekkefuglene i området kan tas i større grad.

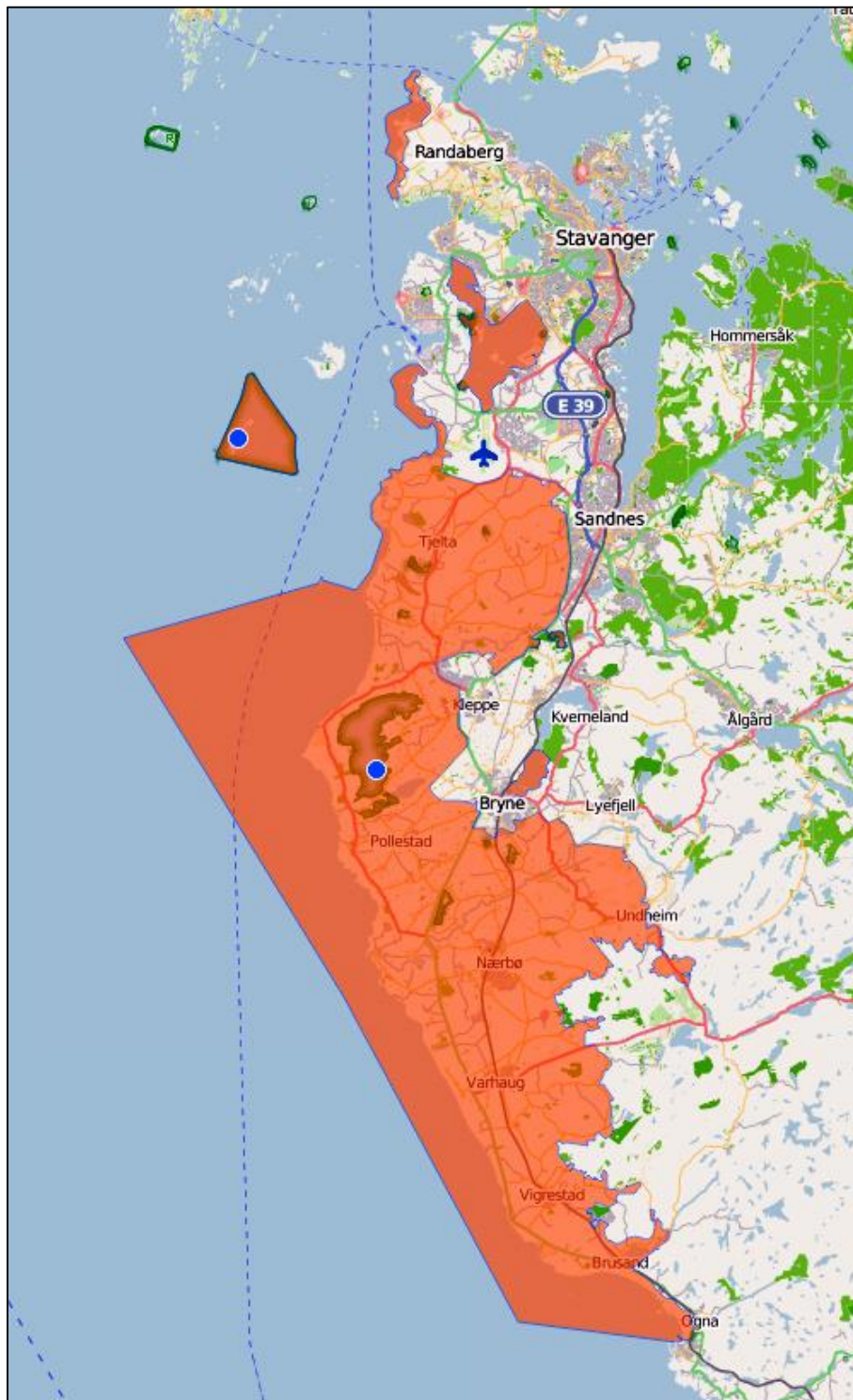
Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Sangsvane	Vinter	2011-2013	400	1100	God	B1i, B3
Havelle	Vinter	2006-2014	300	700	Middels	A1
Islom	Vinter	2004-2014	50	200	God	B1i
Horndykker	Vinter	2004-2014	100	250	Middels	B1i, B2
Vipe	Hekkende	2011-2013	2000 par	2500 par	God	B2
Svarthalespove	Hekkende	2010-2013	10 par	20 par	God	A1
Storspove	Hekkende	1997-2011	150 par	400 par	Middels	A1

Orreosen på Jæren er en av Norges mest kjente fuglelokaliteter. Dette skyldes nok først og fremst lokalitetens tiltrekningskraft på sjeldenheter, men store antall vannfugl forekommer også her store deler av året. De høyeste antallene blir nok likevel registrert på seinhøsten og vinteren. Foto: Oddvar Heggøy

Gjennom det siste århundret har store arealer med våtmark og myr på Jæren blitt drenert og oppdyrket. Denne oppdyrkingen pågår fremdeles, og de små arealene av beitemark og våtmark som fremdeles eksisterer blir stadig mindre, noe som er problematisk for flere hekkende arter (bl.a. Byrkjedal mfl. 2012). I tillegg er befolkningsveksten stor i tettstedene på Jæren, og dette medfører både økt utbygging av landarealene

og økt ferdsel langs strendene. Avrenning i form av sprøytemidler og nitrogenholdige næringsstoffer fra jordbruket fører til raskere suksjon i de allerede næringsrike innsjøene på Jæren, og forårsaker oppblomstring av toksiske alger. I tillegg trues flere av fugleartene tilknyttet kulturlandskapet på Jæren sannsynligvis av det moderne industrijordbruket.

NO045: Lista våtmarkssystem

58° 3' 37.25" N 6° 39' 59.47" Ø

Areal: 47,7 km²

Fylke: Vest-Agder

Kommune: Farsund

Området består av en strekning kystlinje mellom Jølle og Lomsebukta, samt fem separate våtmarker og vann på Listalandet (Slevdalsvann, Nesheimvann, Prestvannet, Hanangervann & Kråkenesvann og Lundevågen). IBAet er med andre ord i stor grad identisk med verneområdene på Lista, men den ytre sjøgrensa langs Listastrendene er generelt trukket lenger fra land (ca. 1 km), for å omfatte viktige beiteområder for flere dykkende fuglearter. Den lille øya Rauna utenfor kysten av Listalandet har landets største sildemåkekoloni *Larus fuscus intermedius*, og storskarvkolonien *Phalacrocorax carbo sinensis* er en av de største på Sørvestlandet (se Helberg 2013).

Listastrendene består hovedsakelig av sandstrender og sanddyner i øst og sør, og steinete strender i vest. De vernete våtmarkene og vannene er næringsrike, og av betydning for flere vannfugler og våtmarkstilnyttede

arter. Ved Slevdalsvann finnes en av landets største sammenhengende takrørskoger *Phragmites australis*. Strendene er av betydning for rastende vadefugl under trekket, mens ansamlinger av vannfugl overvintrer i vannene.

Tidligere var store deler av Lista våtmark og myrområder, men drenering og oppdyrking har foregått i stor skala gjennom store deler av 1900-tallet (bl.a. Olsen 2012). Til en viss grad foregår dette fremdeles. I tillegg trues fuglelivet på Lista av industrialisering (spesielt i Lundevågen), utbygging og turisme (både i form av ferdsel, vindsurfing, båttrafikk og badeliv). Mange av utfordringene oppstår som et resultat av manglende interesse og forståelse for viktigheten av disse områdene hos lokale politikere (Lislevand mfl. 2000).

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Havelle	Vinter	2011	500	500	God	A1
Sjørørre	Vinter	2008	265	265	God	A1, B2
Horndykker	Vinter	2004-2013	100	150	God	B1i, B2
Storspove	Hekkende	2013	10 par	10 par	God	A1
Sildemåke	Hekkende	2013	2237 par	2237 par	God	B1i, B3

I vest består Listastrendene hovedsakelig av steinete strender og strandenger. Lenger øst dominerer sandstrender og sanddyner. Flere dykkende arter overvintrer langs denne kystlinjen, men forekommer vanligvis i størst antall i øst. Foto: Gunnar Gundersen

NO047: Nedre Setesdal

58° 31' 29.74" N 7° 47' 54.48" Ø
Areal: 314,3 km²

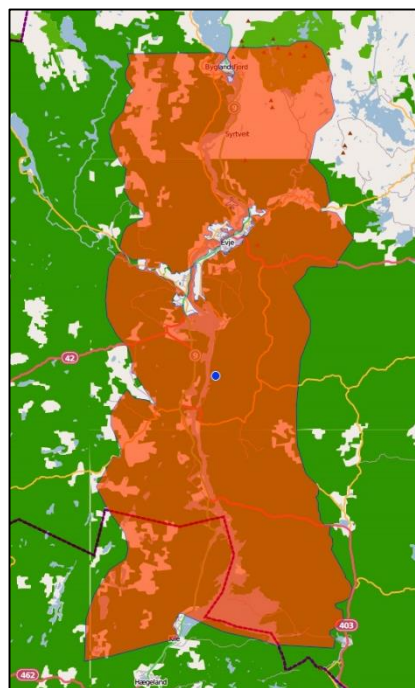
Fylke: Aust-Agder

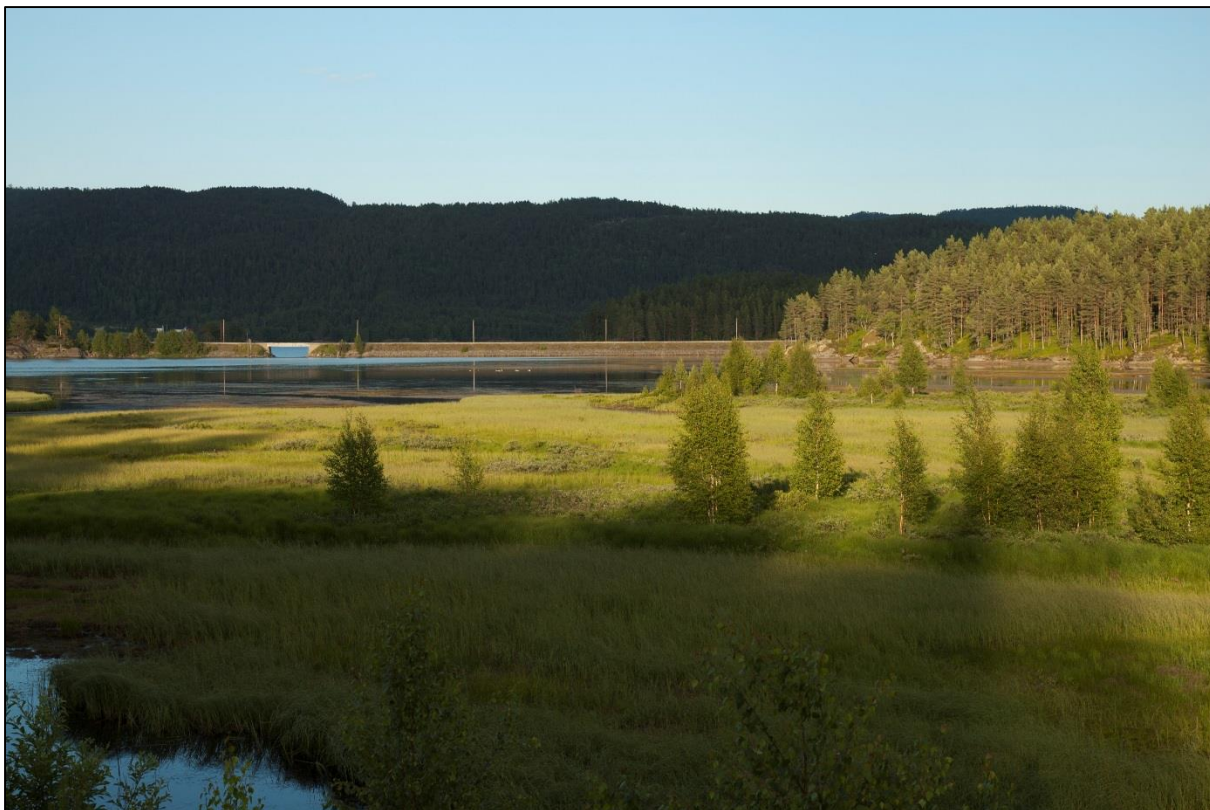
Kommune: Bygland, Evje og Hornnes, Iveland, Vennesla

Området er utpekt som IBA på bakgrunn av en relativt tett bestand av fiskeørn *Pandion haliaetus*, og omfatter elva Otra og nærliggende dalområder mellom Kile og Gåseflåfjorden i sør, og sørlige deler av Byglandsfjorden i nord. Dalstrekningen er ikke under noen form for vern.

Otra er den største elva på Sørlandet, og vassdraget er relativt kraftig regulert. Til tross for dette finnes ingen dammer innenfor IBA-grensene. Vegetasjonen i dalsidene langs elva domineres av skog, i første rekke av furuskog *Pinus sylvestris*.

Sur nedbør var tidligere et problem i vassdraget, men fiskestammen er nå livskraftig og vannkvaliteten langt bedre enn den var for noen tiår siden (se Lislevand mfl. 2000). Dette er har høyst sannsynlig hatt en positiv innvirkning på fiskeørnbestanden i området.

Det frodige dalføret langs elva Otra i Setesdalen er ideelt som hekkeområde for fiskeørn. Sur nedbør skapte problemer for fiskebestandene i vassdraget på 70- og 80-tallet, men kalking og reduksjon i luftforurensning fra Europa har bedret situasjonen etter 1990. Fiskeørnbestanden har tatt seg opp, sannsynligvis som et sannsynlig resultat av større fiskebestander, og er nå tilnærmet mettet i området. Foto: Terje Lislevand

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Fiskeørn	Hekkende	2004-2013	6 par	10 par	God	B2

NO048: Vansjø

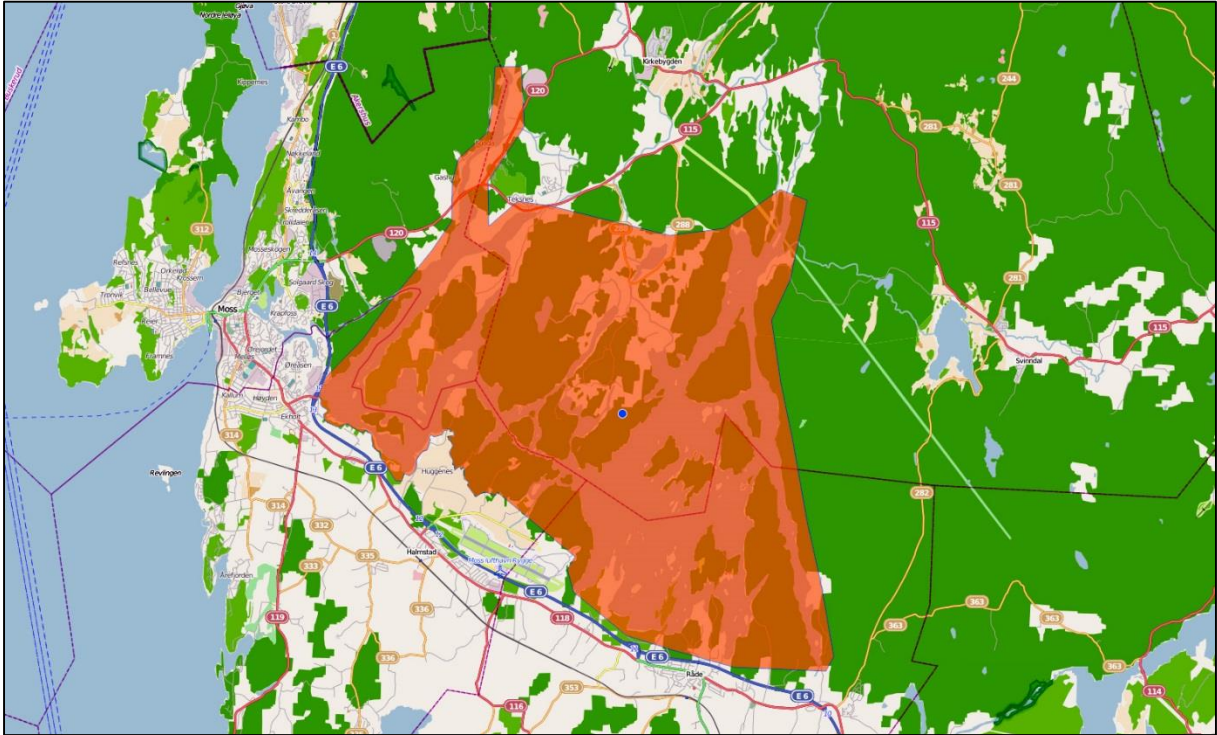
59° 24' 40.01" N 10° 50' 11.49" Ø
Areal: 98,6 km²

Fylke: Østfold Kommune: Moss, Rygge, Råde, Våler

I likhet med Ankerfjella er Vansjø et IBA først og fremst på bakgrunn av en god bestand av fiskeørn *Pandion haliaetus*. Vansjø er en stor og næringsrik innsjø som befinner seg rett øst for Moss i Østfold. De to naturreservatene Moskjæra og Vestre Vansjø utgjør deler av IBAet, som omfatter hele Vansjø og en del av de

nærliggende skogsarealene. Fiskeørnene hekker i skogområdene som omgir Vansjø, og flere par benytter Vansjø og nærliggende småvann aktivt til næringsøk. Det drives en god del skogbruk i området, og friluftaktiviteter og flytrafikk utgjør også en viss forstyrrelse for fuglelivet her (Lislevand mfl. 2000).

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Fiskeørn	Hekkende	2004-2013	9 par	10 par	God	B2

Skogsområdene rundt den store innsjøen Vansjø i Østfold er viktige hekkeområder for fiskeørn. Selve Vansjø er av stor betydning som jaktområde for disse fuglene. Foto: Peter Sjolte Ranke

NO049: Ankerfjella

59° 4' 25.61" N 11° 37' 59.94" Ø

Areal: 359,9 km²

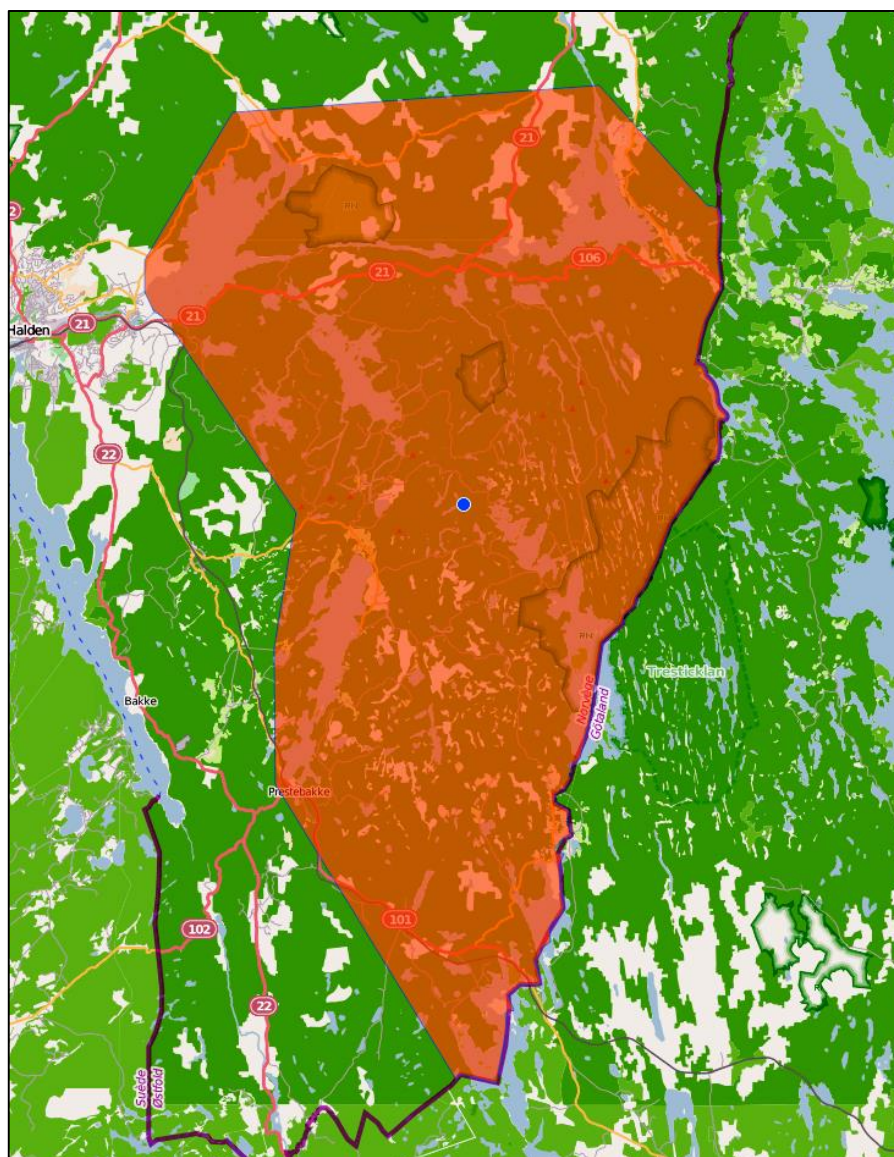
Fylke: Østfold

Kommune: Aremark, Halden

Ankerfjella er et relativt stort IBA øst for Halden, og er et av fire områder i Norge som er utpekt som IBA på bakgrunn av en tett hekkebestand av fiskeørn *Pandion haliaetus*. Vegetasjonen i Ankerfjella preges av barskog, som her og der avbrytes av små myrer og vann. Femsjøen er det største vannet (11 km²), men utover dette er det kun åtte vann som er større enn 2 km² (Lislevand mfl. 2000). Fem naturreservater omfattes av

IBAet, hvor Lundsneset er det største og viktigste for fiskeørna. Hovedformålet med vern av disse områdene er først og fremst bevaring av skog- og myrområder typiske for regionen, og har mindre med fiskeørns tilstedeværelse å gjøre. Trusler inkluderer hogst og menneskelig forstyrrelse (Lislevand mfl. 2000), men fiskeørnbestanden her er sannsynligvis ikke under noen direkte trussel.

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Fiskeørn	Hekkende	2005-2014	9 par	10 par	God	B2

NO050: Nordre Øyeren og Sørumsneset

59° 52' 8.56" N 11° 9' 19.81" Ø

Areal: 63,8 km²

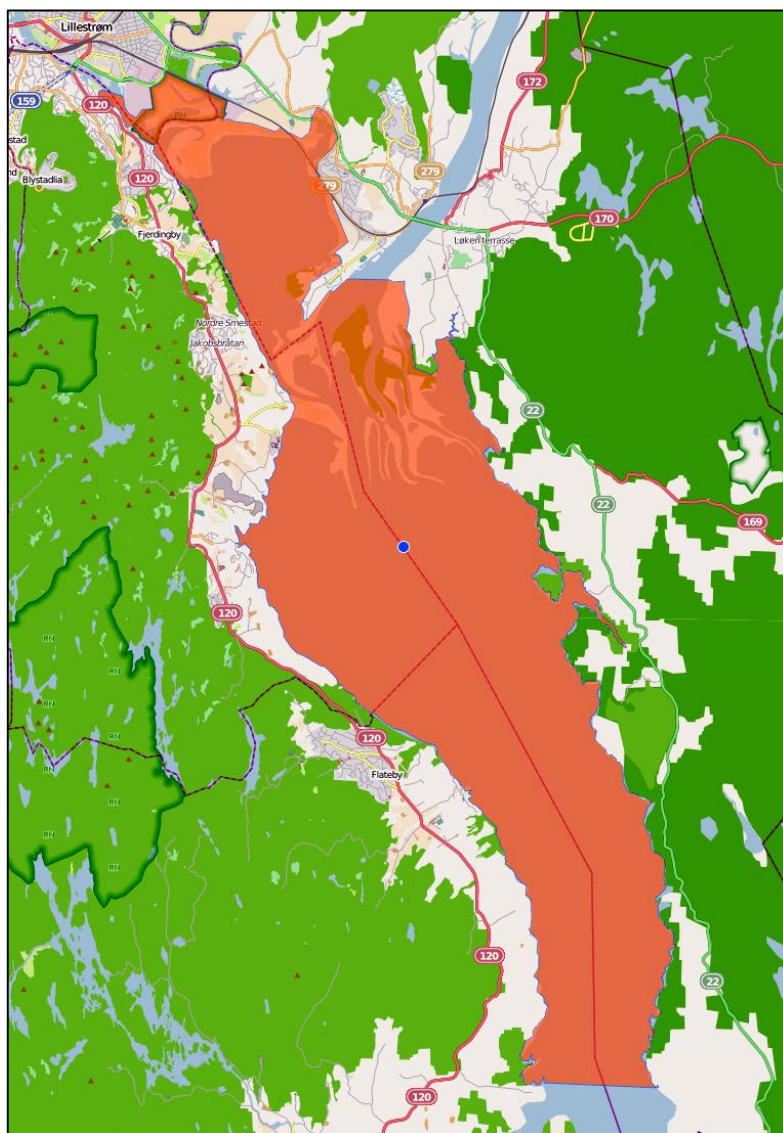
Fylke: Akershus

Kommune: Enebakk, Fet, Rælingen, Skedsmo

Nordre Øyeren er Skandinavias største innlandsdelta, og er dannet der elvene Glomma, Leira og Nilelva renner ut i den store innsjøen Øyeren. Nordre deler av Øyeren er svært grunn, og store våtmarksarealer finnes i denne delen av innsjøen. Landområdene preges av løvskog, kratt, gressmark og jordbruksområder (Bjørkøyli mfl. 2013).

Hele området som er definert som IBA er vernet som Nordre Øyeren og Sørumsneset naturreservater. Området har en sterk tiltrekningskraft på vannfugler under trekket vår og høst. Antallet rastende vadefugler avhenger imidlertid av vannstanden i Øyeren, som er regulert (Kvebæk mfl. 2009).

Vassdragsreguleringen har medført mindre variasjon i vannstand enn hva som tidligere var vanlig, og de mest markerte flommene og laveste vannstandene har uteblitt i senere tid. Dette medfører dårligere livsgrunnlag for et stort og variert biologisk mangfold (Bjørkøyli mfl. 2013). Andre problemstillinger er forurensning, utbygging og befolkningsutvikling, og fare for at urensset avløpsvann føres direkte til vassdragene ved store nedbørmengder, som kan bli en av flere konsekvenser av pågående klimaendringer. Gjengroing er også en trussel mot plante- og dyreliv i området (Bjørkøyli mfl. 2013).

Mange er kanskje ikke klar over at Skandinavias største innlandsdelta finnes i Norge. Nordre Øyeren er et av de viktigste våtmarksområdene i landet, og kan til tider fungere som rasteområde for tusenvis av vannfugler. Foto: Ole Reitan

Art ¹	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Sangsvane	Vinter	2004-2013	230	1040	God	B1i, B3
Kortnebbgås	Trekk	2004-2013	260	1700	God	B1i
Krikkand	Trekk	2004-2013	1265	5400	God	B1i
Fiskeørn	Hekkende	2004-2013	6 par	9 par	God	B2
Storspove	Trekk	2004-2013	11	292	God	A1

¹: Den globalt truede dobbeltbekkasinen forekommer også regelmessig

NO051: Vorma

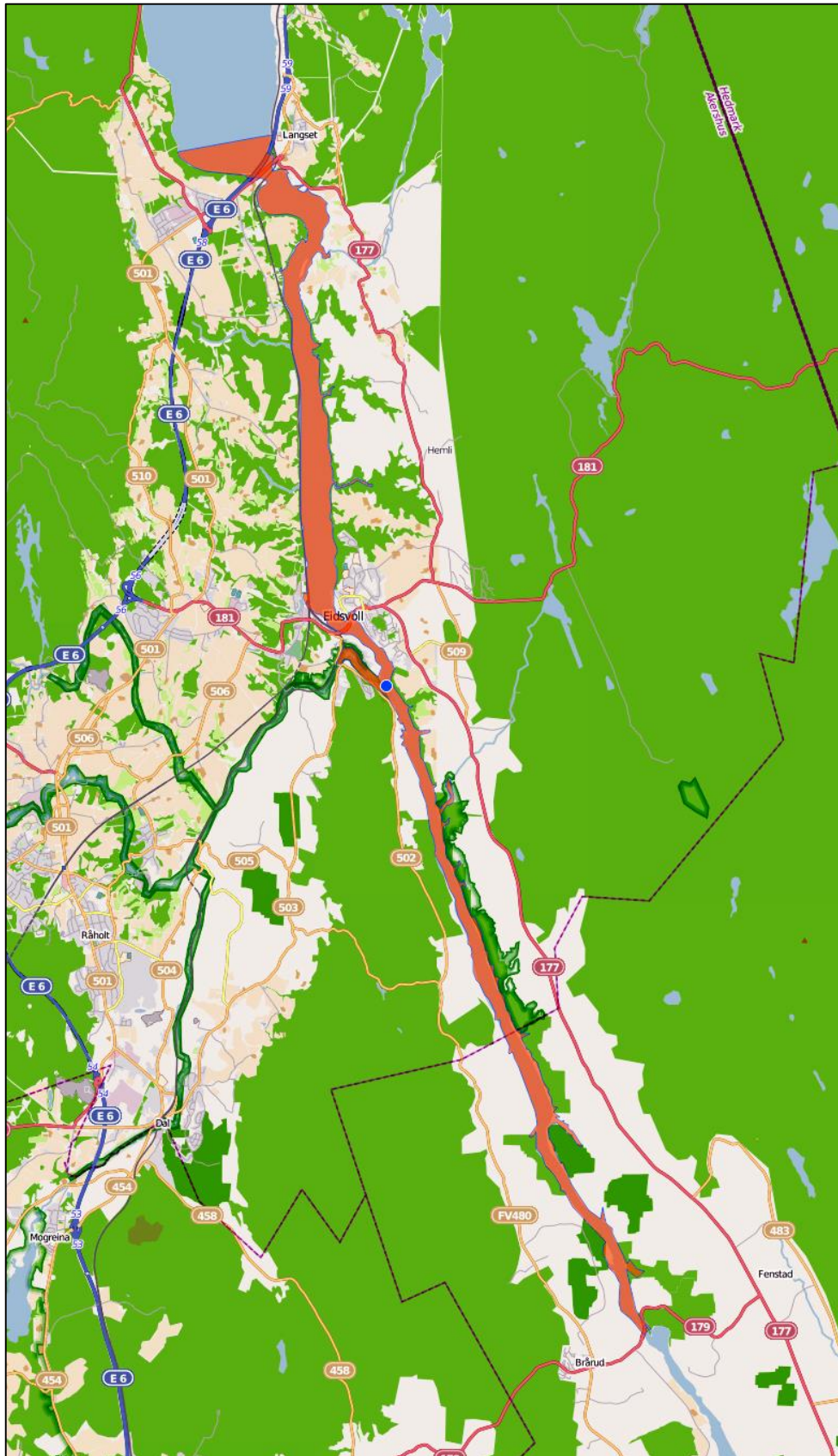
60° 19' 0.64" N 11° 16' 23.10" Ø
Areal: 8,4 km²

Fylke: Akershus

Kommune: Eidsvoll, Nes

Elva Vorma renner ut fra Mjøsa ved Minnesund, og er dermed en delstrekning av Glomma. Her er det ofte åpent vann vinteren gjennom. Dette gjør området til et attraktivt tilfluktsted for en rekke vannfugler, hvorav sangsvaner *Cygnus cygnus* gjerne opptre i størst antall. En del av disse fuglene kommer trolig trekkende fra Storsjøen i Odalen etter hvert som denne innsjøen fryser til (B.H. Larsen pers. medd.). IBA-grensene er i stor grad overlappende med Vorma dyrefredningsområde, med en liten utvidelse nord for

brospennet ved Minnesund. Verneområdet strekker seg langs elva sør til Svanfossen. Elva er regulert for produksjon av vannkraft, og er for det meste omgitt av kultivert land (Lislevand mfl. 2000). Området er under betydelig press i forbindelse med planer om bygging av ny jernbanetrasé langs elveløpet, samt bygging av ny E6 ved Minnesund. I tillegg til utfylling og annen ødeleggelse forbundet med dette, utgjør andre typer menneskelig forstyrrelse og forurensning aktuelle trusler.

Elvestrekningen mellom Minnesund og Svanfossen i Vormo er et viktig overvintringsområde for sangsvane. Området er blant annet under press fra planer om utbygging av ny jernbanetrasé langs elveløpet. Foto: Knut Eie

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Sangsvane	Vinter	2004-2013	200	700	God	B1i, B3

NO052: Storsjøen i Odalen

60° 21' 20.41" N 11° 39' 16.45" Ø

Areal: 57,0 km²

Fylke: Hedmark

Kommune: Nord-Odal, Sør-Odal

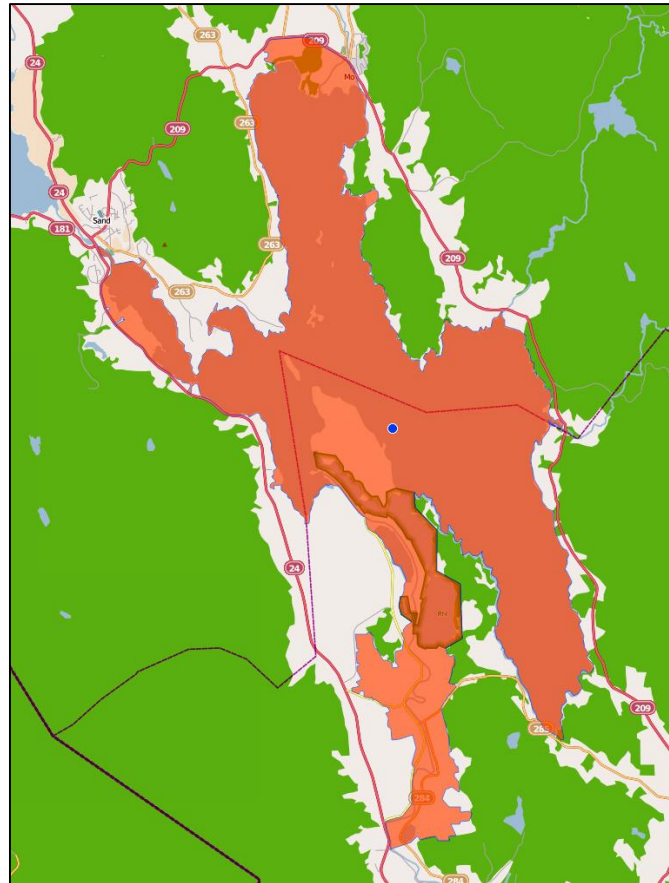
Den store og grunne (17 m dyp) innsjøen Storsjøen befinner seg i Odalen, noen mil sørøst for Mjøsa. Innsjøen er omgitt av jordbruksland og blandingsskog, som ofte domineres av or *Alnus spp.*

I sørvest ligger Seimsjøen naturreservat, som er det viktigste området for de store antallene sangsvaner *Cygnus cygnus* som raster og overvintrer i regionen (Bekken 2013). Siden sangsvanene også oppholder seg i

andre deler av Storsjøen (J. Bekken & K. Eie pers. medd.), omfatter IBA-grensene hele innsjøen samt en del av jordbruksområdene sør for sjøen til Nusttjennet, som benyttes som beiteområde for sangsvaner og andre vannfugler. Storsjøen fryser ofte helt til midtvinters.

Trusselbildet er ikke særlig godt kjent, men inkluderer menneskelig forstyrrelse (Lislevand mfl. 2000).

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Sangsvane	Vinter	2004-2013	200	700	God	B1i, B3

Storsjøen i Odalen er en stor og grunn innsjø med flere rike delområder. Kun det lille delområdet rundt Seimsjøen er vernet. Bildet viser Rovøya og Songnessjøen sett fra Bukkeneset. Seimsjøen naturreservat befinner seg på motsatt side av Songnessjøen. Foto: Knut Eie

Varangerhalvøya

70° 20' 44.27" N 29° 57' 52.81" Ø

Areal: 1988,7 km²

Fylke: Finnmark

Kommune: Nesseby, Vadsø, Vardø, Båtsfjord

Området ble foreslått som IBA i 2014 hovedsakelig på bakgrunn av artssammensetningen, som i stor grad er representativ for det arktiske biomet (tabell V2). Varangerhalvøya er også et av få steder i Norge hvor snøugle *Bubo scandiacus* blir påvist hekkende med flere par i gode smågnagerår (Jacobsen mfl. 2012). Indikasjoner på hekking eller hekkeforsøk av den globalt truede dverggåsa *Anser erythropus* de siste årene er også noe av begrunnelsen (data fra NOFs dverggåsprosjekt). IBA-grensene er satt til å overlape med Varangerhalvøya nasjonalpark i de fleste tilfeller,

men de rike våtmarkene og myrområdene ved Grøhøgmyra og Barvikmyra er også tatt med. Storparten av dette området er også vernet, som Barvikmyran og Blodskytodden naturreservat og Oksevatnet landskapsvernområde. Deler av området er under høyt press fra turisme, og er som følge av sitt eksotiske artsutvalg og lette tilgjengelighet sårbart for forskjellige typer miljøkriminalitet. Reindrift og annen «tradisjonell» virksomhet utgjør også et visst press mange steder.

Art ¹	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Dverggås	Hekkende?	2004-2014	2	10	God	A3, B1i
Havelle	Hekkende	2004-2014	-	-	-	A1, A3
Jaktfalk	Hekkende	2004-2014	-	-	-	A3, B2
Dvergsnipe	Hekkende	2005-2014	10 par	1000 par	Middels	A3, B1i
Snøugle	Hekkende	2004-2014	0	15	God	A3, B2
Jordugle	Hekkende	2004-2014	-	-	-	B2

¹: Varangerhalvøya er også et viktig hekkeområde for flere andre arter tilknyttet det arktiske biomet (tabell V2)

Kun det store området midt i bildet inngår i IBAet «Varangerhalvøya»

Varangerhalvøya er utvilsomt fastlandets viktigste hekkeområder for en rekke fuglearter tilknyttet det arktiske biomet. De rikeste områdene finnes i lavereliggende deler av nasjonalparken, først og fremst i vest. Området er også viktig for mytende gjess. Bildet viser en myteflokk av sædgås. Foto: Ingar J. Øien

Varangerhalvøya er et av få steder i Norge hvor dvergsnipa kan hekke i betydelige antall. Foto: Oddvar Heggøy

Varangerfjord (med Hornøya og Reinøya)

70° 2' 31.78" N 30° 2' 36.28" Ø

Areal: 554,5 km²

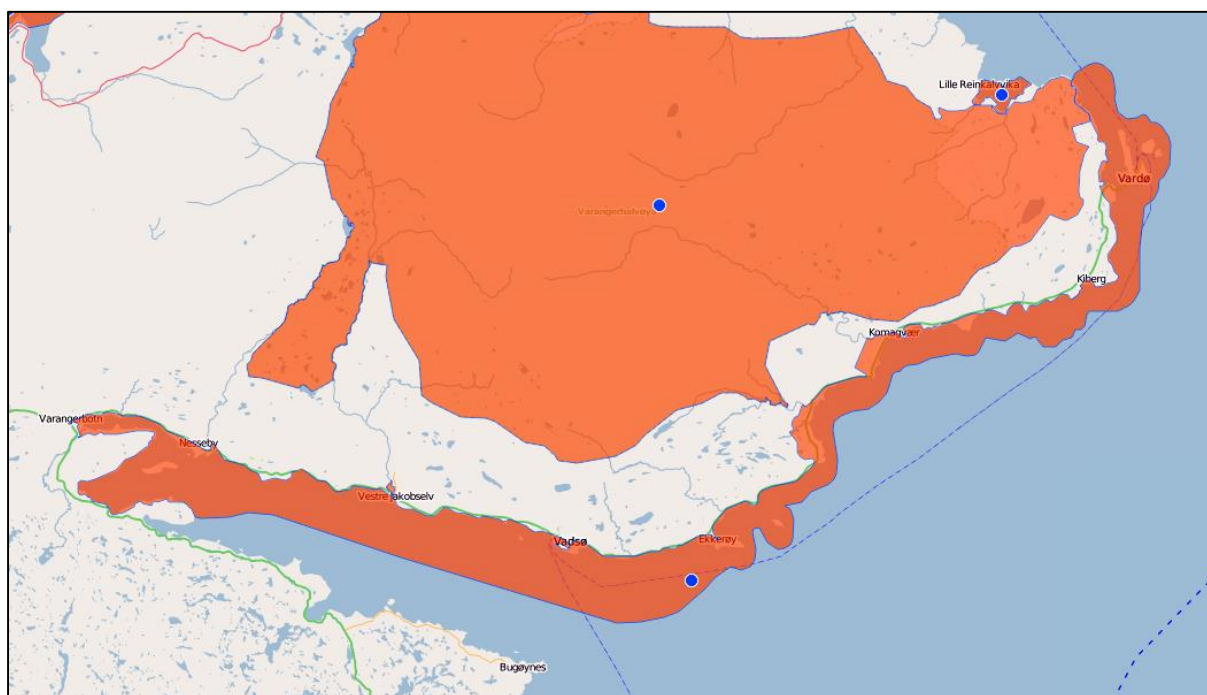
Fylke: Finnmark

Kommune: Nesseby, Vadsø, Vardø

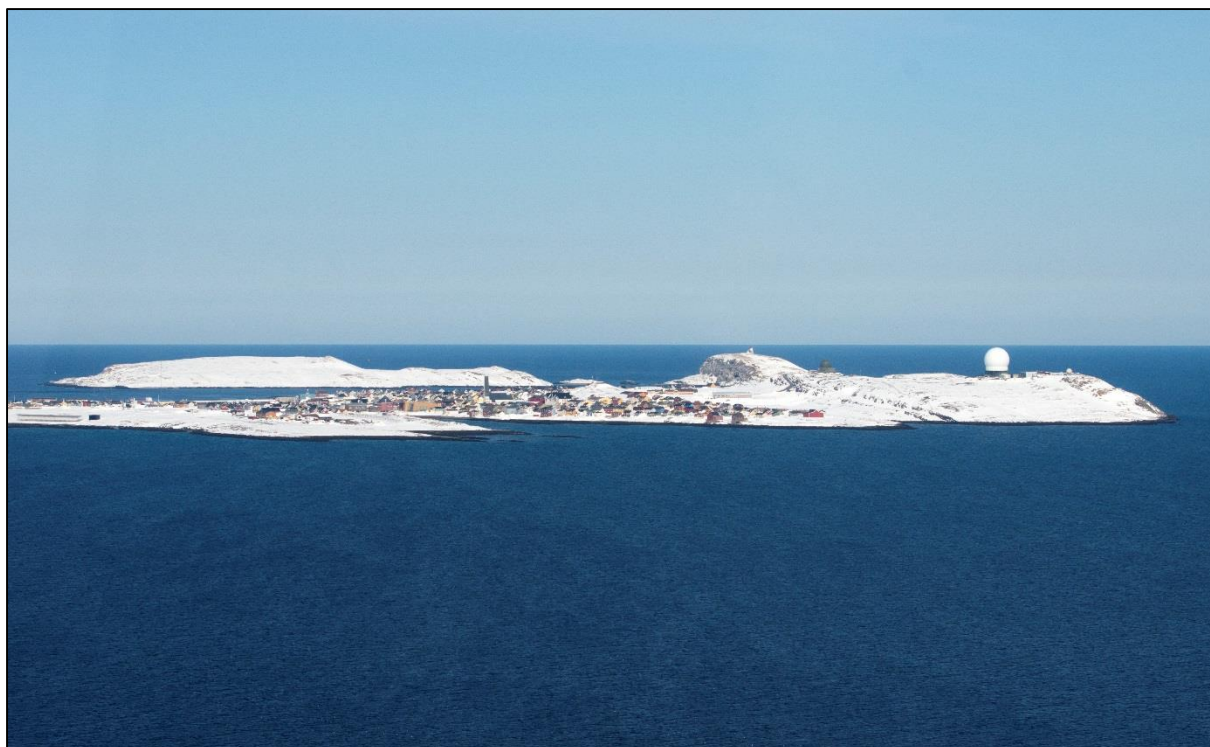
Det tidligere IBAet «Varangerfjord» og «Hornøy & Reinøy» ble i 2014 slått sammen for å danne ett enkelt IBA. Det sammenslåtte området er stort, og dekker kyststrekningen fra Varangerbotn til Blodskytoden nord for Vardø. De viktigste lokalitetene innenfor dette store området er: Nesseby, Andersby, Vadsøya og Vadsøysundet, Ekkerøy, Skallelv, Komagvær, Langbunes, Kiberg, Domen, Svartnes og Bussesundet, Hornøya og Reinøya. Enkelte av disse lokalitetene vil hver for seg kunne kvalifisere til IBA-status, men hele kyststrekningen sees på som spesielt verdifull for fuglelivet i denne regionen. Området regnes som det desidert viktigste i Norge for den globalt truede stelleranda *Polysticta stelleri*. Praktærflugl *Somateria spectabilis* og ærfugl *Somateria mollissima* forekommer også i spesielt store antall, i tillegg til en rekke sjøfugler. Hornøya, Reinøya og Ekkerøya er de største sjøfuglkoloniene innenfor IBAet. Følgende delområder er vernet: Varangerbotn naturreservat, Nesseby naturreservat, Ekkerøya naturreservat, Storelvosen naturreservat, Komagværstranda naturreservat og Hornøya og Reinøya naturreservat.

Klimaendringer, næringsmangel og oljeutslipp er trolig blant de viktigste trusselfaktorene mot fuglelivet her. Studier viser at tilgangen på torskelarver er avgjørende

for lomviens suksess på Hornøya. Tilgangen på torskelarver er avhengig av innstrømming av atlantisk vann fra gyte plassene i Lofoten, og svakere innstrømming forårsaker dårligere næringsgrunnlag og høyere stressnivå for de voksne fuglene (Anker-Nilssen 2015a, Barrett mfl. 2015, Erikstad mfl. 2013). Havstrømmer reguleres i stor grad av klima, og framtidige klimaendringer kan således få store følger for lomvibestanden på Hornøya. Nedgangen i krykkjebestandene i Finnmark ser også delvis ut til å kunne være et resultat av et varmere hav, og medfølgende reduksjoner i mattilgangen i overvintrings- og hekkeområdene (Reiertsen mfl. 2014). Overfiske og utvidet aktivitet fra oljenæringen i nordområdene vil også kunne påvirke næringstilgang og overlevelse hos fugl i dette området. Et varmere klima vil nok også kunne føre til en del endringer i fuglefaunaen, og man kan tenke seg at området vil bli mindre aktuelt for en del arktiske arter. I sommerhalvåret er turismen stor, og dette utgjør utvilsomt noe forstyrrelse for hekkende arter. I fuglefjellet på Hornøya er det ferdselsforbud i perioden 1. mai-15. august, og denne perioden vil sannsynligvis utvides til 15. mars-15. august fra og med 2016. Fuglefjellet på Hornøya brukes imidlertid i ganske stort omfang til forskningsaktiviteter.

Kun området langs Varangerhalvøyas sørlige kystlinje inngår i IBAet (Varangerfjord «med Hornøya og Reinøya»)

Vardøya, Hornøya og Reinøya er en del av IBAet som strekker seg langs den sørøstlige kystlinja av Varangerhalvøya. De største ansamlingene av vannfugler og sjøfugler befinner seg ofte i sjøområdene rundt Vardø. Vinterbestandene av stellerand og praktærflugl er større her enn noe annet sted i Norge. Foto: Ingar J. Øien

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Dverggås	Trekk	2008-2013	2	10	God	B1i
Ærfugl	Vinter	2008-2013	6000	8000	God	B1i, B3
Praktærflugl	Vinter	2008-2013	5000	8000	God	A4i, B1i
Stellerand	Vinter	2009-2013	2500	3500	God	A1, A4i, B1i, B2
Havelle	Vinter	2008-2013	500	3000	God	A1
Sjørørre	Vinter	2008-2013	200	400	Middels	A1, B2
Siland	Ikke-hekkende	2004-2013	1000	2000	Middels	B1i
Gulnebbblom	Trekk	2008-2014	5	10	Middels	A1
Fjæreplytt	Vinter	2008-2014	500	2000	Middels	B1i, B3
Gråmåke	Hekkende	2009-2012	8000 par	13 000 par	God	A4i, B1i, B3
Polarmåke	Vinter	2000-2010	1000	4000	Middels	B1i
Krykkje	Hekkende	2012-2013	25 000 par	30 000 par	God	B1i
Lomvi	Hekkende	2012-2013	14 000 par	15 000 par	God	B1ii
Lunde	Hekkende	2012-2013	11 000 par	16 000 par	God	B1ii, B2
Samlegruppe sjøfugl ¹	Hekkende	2009-2013	58 000 par	74 000 par	God	A4iii
Samlegruppe vannfugl ²	Vinter	2000-2013	16 000	29 000	God	A4iii

¹: Inkl. gråmåke, krykkje, lomvi og lunde

²: Inkl. ærfugl, praktærflugl, stellerand, havelle, siland, fjæreplytt og polarmåke

Persfjorden

70° 26' 2.35" N 30° 46' 57.84" Ø

Areal: 8,4 km²

Fylke: Finnmark

Kommune: Vardø

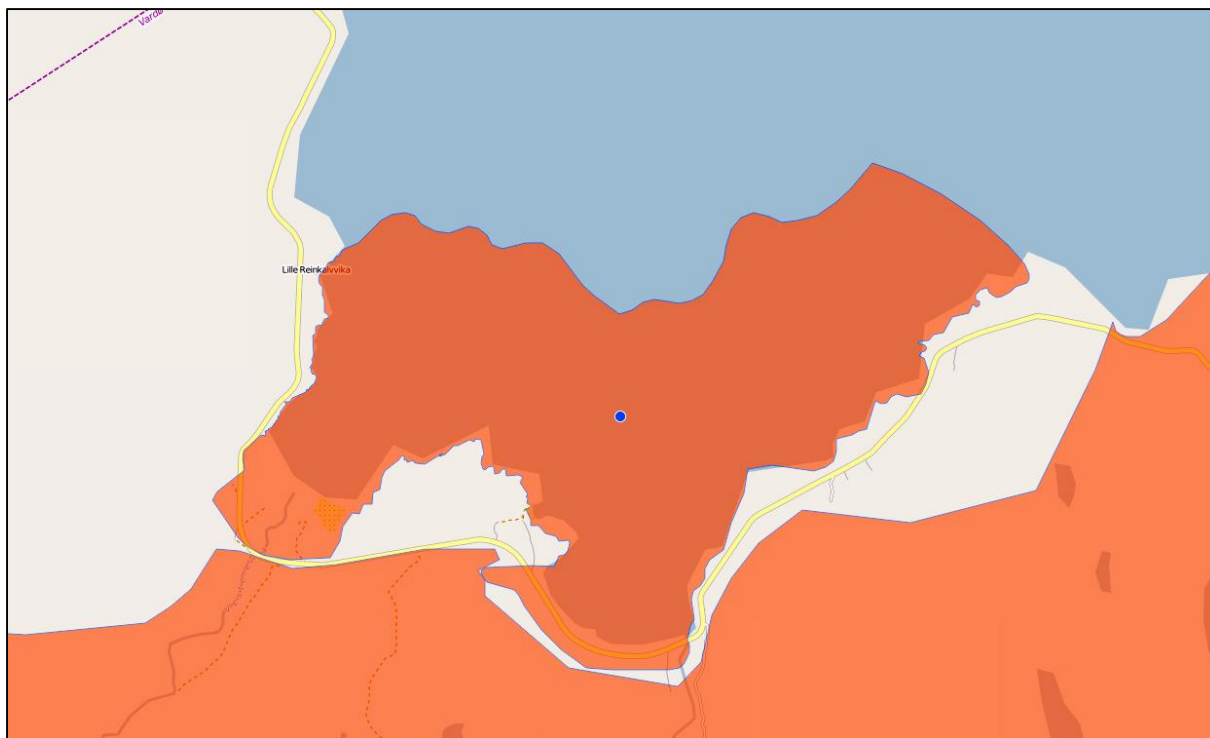
Persfjorden strekker seg inn på nordvestsida av Varangerhalvøya, rett vest for Vardø. Hele den grunne fjorden ble foreslått og godkjent som et nytt IBA i 2014, med nordlig avgrensning mellom Næringsodden i øst og rett nord for Lille Reinkalvvik i vest. Lokaliteten er av stor betydning for mytende siland *Mergus serrator*, men kan til enkelte tider av året også huse store mengder måker, ender og andre vannfugler (Artsobservasjoner

2014). Strandengene og grusbankene innerst i fjorden omfattes også av IBAet, og er hekkeområder for sandlo *Charadrius hiaticula*, temmincksnipe *Calidris temminckii* og av og til dvergsnipe *Calidris minuta* (egne obs.). Det meste av IBAets ytre deler er ikke under noen form for vern, mens indre deler i vest overlapper til en viss grad med Persfjorden-Syltefjorden landskapsvernområde.

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Havelle	Trekk	2004-2013	300	1800	Middels	A1
Siland	Ikke-hekkende	2004-2013	1000	2000	Middels	B1i
Gråmåke	Trekk	2004-2013	15 000	15 000	Middels	B1i

Mengder av vann- og sjøfugler forekommer langs store deler av Varangerhalvøyas kystlinje året rundt. På halvøyas nordside finnes de største forekomsten ofte i tilknytning til fjordområdene. Persfjorden er særlig viktig for fiskender som siland og laksand, men store mengder måker forekommer også visse tider av året. Foto: Ingar J. Øien

Kun det øverste området inngår i IBAet «Persfjorden»

Båtsfjord

70° 38' 5.99" N 29° 45' 19.28" Ø

Areal: 6,2 km²

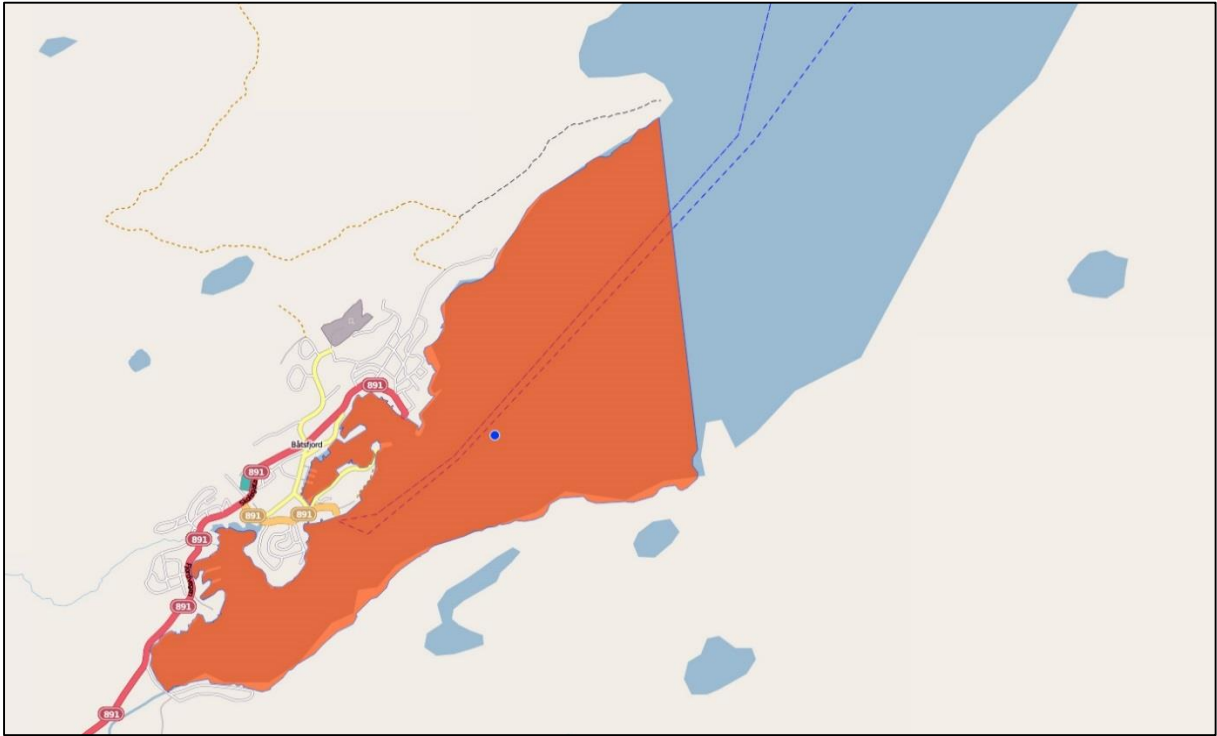
Fylke: Finnmark

Kommune: Båtsfjord

I likhet med sørkysten av Varangerhalvøya og sjøområdene utenfor Slettnes i Gamvik kommune, er Båtsfjord en av landets viktigste overvintringsområder for stellerand *Polysticta stelleri* (Artsobservasjoner 2014, Aarvak mfl. 2012). Stellerendene benytter seg hovedsakelig av det indre fjordsystemet, som ble foreslått og godkjent som et nytt IBA i 2014. Området er ikke vernet. En del aktivitet, for det meste forbundet med fiske, foregår i tilknytning til havneområdet i

Båtsfjord, men dette er generelt ikke av negativ betydning for endene. I senere tid har fototurisme blitt svært populært i Båtsfjord, blant annet som følge av vinterforekomstene av de fargerike, arktiske dykkendene (stellerand og praktærfugl *Somateria spectabilis*). Denne aktiviteten kan trolig forårsake noe forstyrrelse. Utslipp av olje eller andre forurensende stoffer i tilknytning til havneområdet vil imidlertid kunne få betydelige negative konsekvenser.

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Stellerand	Vinter	2004-2013	200	300	God	A1, B1i, B2

Båtsfjord er et av tre IBAer for stellerand i Norge. Stellerendene er først og fremst å finne i de indre delene av fjorden, og gjerne i forbindelse med havneområdet. Foto: Ingar J. Øien

Sirbmajordene

70° 1' 21.12" N 27° 25' 51.84" Ø

Areal: 2,0 km²

Fylke: Finnmark

Kommune: Tana

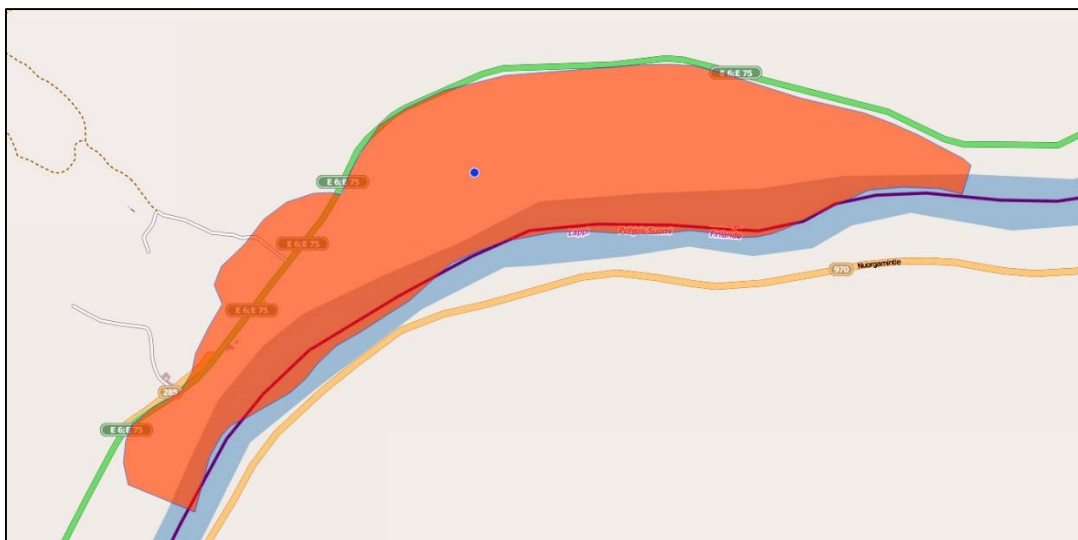
Langs Tanaelva, mellom Tana bru og Karasjok, ligger Sirbma. Her finnes relativt store arealer dyrka mark, som det ellers finnes lite av i denne regionen. Området har en viktig funksjon som rasteområde for gjess under vårtrekket, og samtlige gåsearter med regelmessig forekomst i Norge er observert her. Sædgås *Anser fabalis* er utvilsomt den mest tallrike arten, men dette er også et av de få faste rasteområdene for dverggås *Anser erythropus* i Norge. Jordene er også av betydning som

rasteområde for flere andre trekkende fuglearter. I første rekke gjelder dette vannfugler, men høye antall av snøspurv *Plectrophenax nivalis* er også observert (Petteri Polojärvi pers. medd.). Jordbruksarealet drives aktivt, og er dermed heller ikke under noe form for vern. Dette medfører en del forstyrrelser for de rastende gjessene, men kan også betraktes som en forutsetning for områdets verdi for disse fuglene.

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Dverggås	Trekk	2010-2014	3	6	God	B1i

De store jordene ved Sirbma virker som en magnet på mange vannfugler under vårtrekket, og kanskje i første rekke gjess. Dette er blant annet ett av noen få faste rasteområder for dverggås i Norge. Foto: Petri Piisilä

Øvre Anárjohka

68° 47' 17.77" N 24° 50' 25.40" Ø

Areal: 1422,7 km²

Fylke: Finnmark

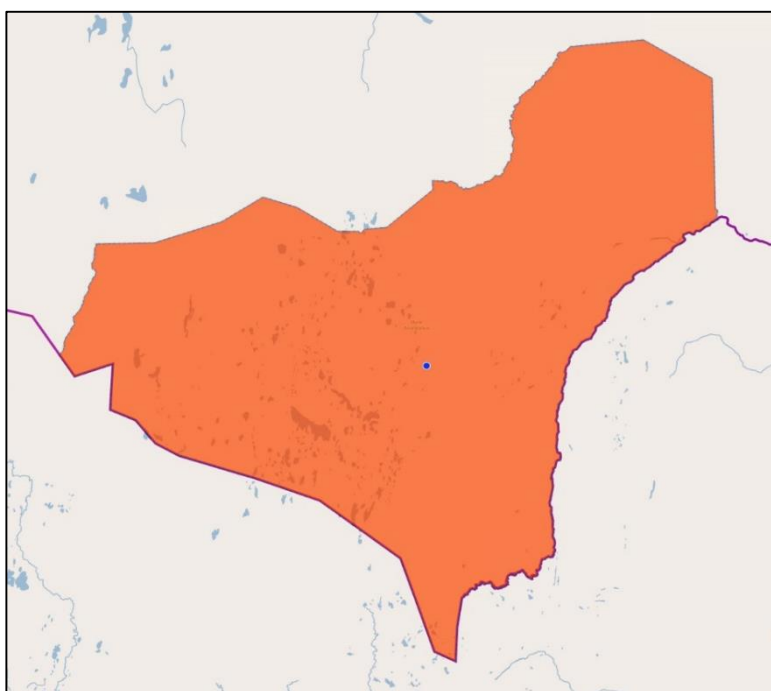
Kommune: Karasjok, Kautokeino

Øvre Anárjohka nasjonalpark befinner seg i de sørlige delene av Finnmarksvidda, og grenser til den finske nasjonalparken Lemmenjoki og Hammastunturi ødemarksområde. Lemmenjoki utgjør sammen med de to store ødemarksområdene Hammastunturi og Puljun Finlands største IBA (Lemmenjoki-Hammastunturi-Pulju), og dette er noe av årsaken til at et område identisk med Øvre Anárjohka nasjonalpark ble foreslått og godkjent som et nytt norsk IBA i 2014.

Et bølgende viddelandskap dominerer nasjonalparken, sammen med et mylder av myrer og vann. Halvparten av arealet er skogløs tundra og myr, mens glissen fjellbjørkeskog *Betula pubescens czerepanovii* når opp til 400 meter over havet (Miljødirektoratet 2015c). I de lavereliggende områdene finnes rundt 100 km² gammel furuskog *Pinus sylvestris*, ofte i blandingsskog med bjørk. Vegetasjonen forøvrig er relativt tørr og karrig (Strann mfl. 2008).

Øvre Anárjohka er kjent for å være et viktig kjerneområde for bjørn *Ursus arctos* i Norge (Miljødirektoratet 2015c), men har også en rik

fuglefauna som i stor grad er representativ for både det boreale og det arktiske biomet (tabell V2). Dette inkluderer også et rikt utvalg våtmarksarter. Området brukes som vinterbeite for tamrein *Rangifer tarandus*. Det er også en del menneskelig ferdsel i sommerhalvåret (Strann mfl. 2008).

I lavereliggende deler av Øvre Anárjohka nasjonalpark finnes ca. 100 km² med gammel furuskog. I disse delene av nasjonalparken finnes flere fuglearter tilknyttet det boreale biomet. Foto: Bjørn Olav Tveit

Slettnes

71° 5' 2.96" N 28° 12' 30.07" Ø

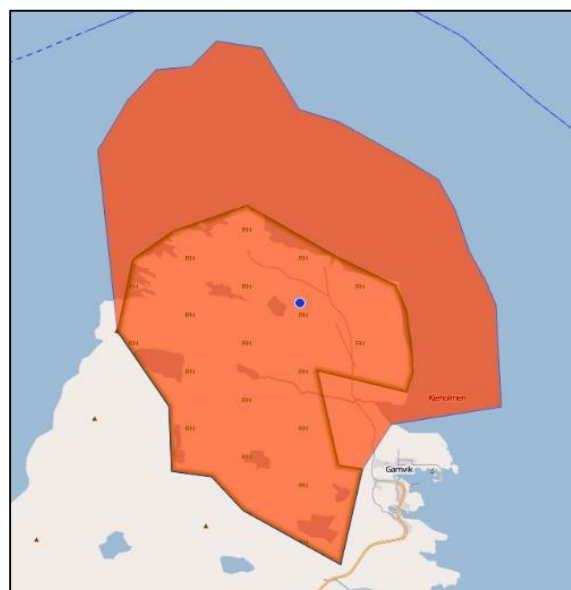
Areal: 26,1 km²

Fylke: Finnmark

Kommune: Gamvik

Slettnes befinner seg helt nord på Nordkinnhalvøya, og er trolig landets beste trekklokalitet for flere sjøfugl- og vannfuglarter. Området har også en viktig funksjon som hekkeområde for flere arter tilknyttet den arktiske regionen (Strann & Frivoll 2012b). Sjøområdene utenfor Slettneshalvøya er i tillegg viktige raste- og beiteområder for ender, lommer, dykkere og sjøfugler (Artsobservasjoner 2014).

Slettnes ble forslått som et nytt IBA i 2014. Halvøya er vernet som naturreservat, og består av en stor kystslette med kortvokst vegetasjon, rike våtmarker, myrer, vann og vierkratt (Strøm-Hågensen & Remmen 2014). Naturreservatet omfatter imidlertid ikke sjøområdene utenfor Slettnes, som har en nøkkelfunksjon som raste- og beiteområde for vannfugler og sjøfugler. Dette er også årsaken til at IBA-grensene strekker seg i overkant av 1 km ut i havet nord for fastlandet.

Den største trusselen mot hekkende arter i Slettnes naturreservat er trolig menneskelig ferdsel i reservatet. Økende turisme medfører økt press på områdene, ikke minst i forbindelse med fotografering og fuglekikking

(Strøm-Hågensen & Remmen 2014). For konsentrasjonene av fugler på sjøen utenfor Slettnes vil oljeutslipp kunne få alvorlige konsekvenser.

Art ¹	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Ærfugl	Vinter	2009	4150	4150	God	B1i, B3
Stellerand	Vinter	2012	566	566	God	A1, B1i, B2
Havelle	Hekkende	2012	16 par	16 par	God	A1, A3
Havelle	Trekk	2010	20 000	25 000	God	A1, B1i
Gulneblom	Trekk	2010	340	340	God	A1, A4i, B1i
Polarjo ²	Trekk	2013	1790	1790	God	B1ii
Tyvjo	Hekkende	2010-2012	60 par	350 par	God	A3, B1ii
Krykkje	Trekk	2009-2010	180 000	200 000	God	A4i, B1i
Alke	Trekk	2010	5500	5500	God	B1ii
Samlegruppe sjøfugl ³	Trekk	2009-2010	185 500	205 500	God	A4iii
Samlegruppe vannfugl ⁴	Trekk	2010	20 000	25 000	God	A4iii

¹: Slettnes er også et viktig hekkeområde for flere andre arter tilknyttet det arktiske biomet (tabell V2)

²: Maksantall inkluderer også individer på direkte trekk

³: Inkl. krykkje og alke

⁴: Inkl. havelle

Slettneshalvøya er en av landets beste trekklokaliteter for mange vann- og sjøfugler, og er samtidig en viktig raste- og hekkeplass for en rekke arter. Store flokker med dykkender og måker driver ofte næringsøk ved de grunne sjøområdene utenfor Slettnes fyr. Foto: Terje Kolaas

Lille Porsangen

70° 40' 36.10" N 26° 29' 9.35" Ø

Areal: 28,1 km²

Fylke: Finnmark

Kommune: Lebesby

Området befinner seg på vestkysten av Laksefjorden, og IBAet omfatter store deler av fjorden Lille Porsangen. Veidnesholmen med Holmbukta er også innenfor grensene for IBAet. Lille Porsangen er en svært grunn fjord, og store arealer med mudderfjære og brunalger tørrlegges ved fjære sjø. Lokaliteten benyttes som rasteområde for polarsnipen *Calidris canutus* under

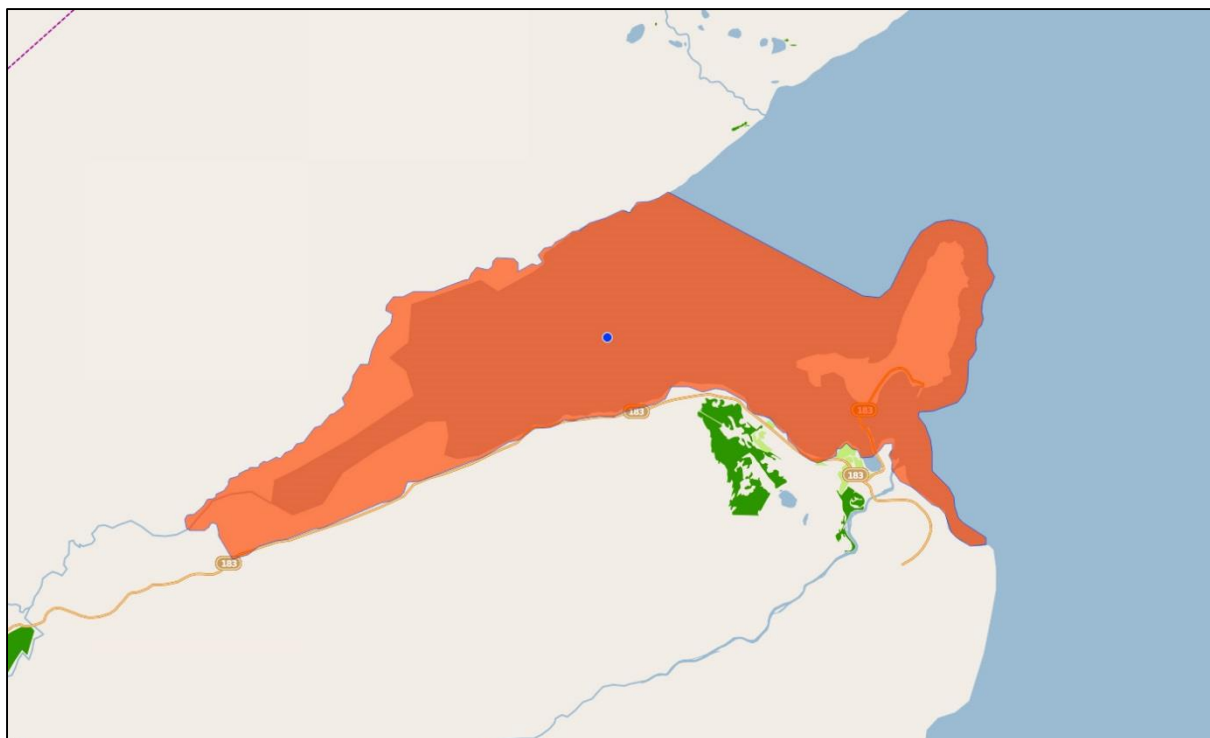
vårtrekket i mai, og har de siste årene antakelig vært et av de aller viktigste stedene i Finnmark for disse ansamlingene (Artsobservasjoner 2014). Andre vadefugler benytter seg også av dette området under trekket, om enn i mindre antall. Det nye IBAet overlapper delvis med et foreslått verneområde i indre deler av fjorden. Få trusler er kjent.

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Polarsnipe	Trekk	2004-2013	20 000	40 000	God	A4i, B1i
Samlegruppe vannfugl ¹	Trekk	2004-2013	20 000	40 000	God	A4iii

¹: Inkl. polarsnipe

De store fjæreområdene i Lille Porsangen er blant Norges viktigste rasteområder for polarsnipe under vårtrekket. Foto: Ingar J. Øien

Iešjávri

69° 44' 21.83" N 24° 8' 41.42" Ø

Areal: 467,8 km²

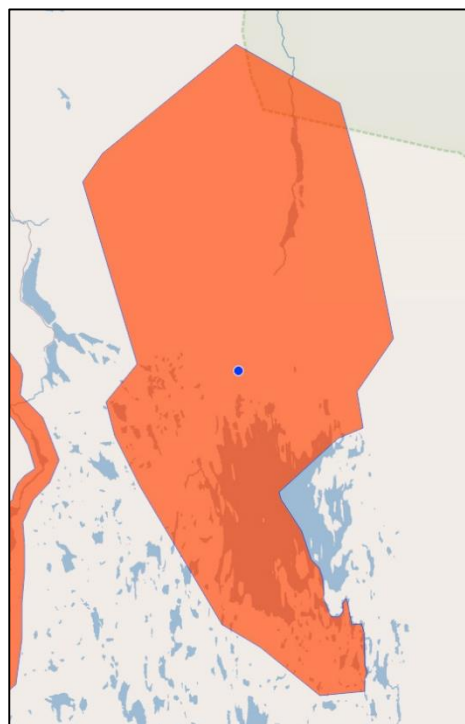
Fylke: Finnmark

Kommune: Kautokeino, Karasjok, Alta

Området rundt den store innsjøen Iešjávri på Finnmarksvidda er Fennoskandias viktigste hekkeområde for den globalt truede dverggåsa *Anser erythropus* (data fra NOFs dverggåsprosjekt). Iešjávri ble derfor foreslått og godkjent som IBA i 2014.

Landskapet domineres av tundra, avbrutt av et stort antall mindre og større vann, myrer og våtmarker. Fuglelivet for øvrig er typisk for regionen, og omfatter en rekke våtmarksarter og vannfugler. IBAet overlapper ikke med eksisterende verneområder. Avgrensningen av området tar imidlertid utgangspunkt i et tidligere skissert forslag til et verneområde her, hvor prosessen dessverre strandet før den var ferdig utarbeidet.

Presset mot mye av området er høyt, og inkluderer motorisert ferdsel i forhold til næringsaktivitet (bl.a. reindrift og næringsfiske), flytrafikk, off-road sykling og andre typer friluftsliv. Ferdsel foregår i hovedsak langs etablerte ferdselsårer.

Tešjávri befinner seg på den nordlige halvdel av Finnmarksvidda, og er den største innsjøen i Finnmark. Områdene rundt innsjøen er Skandinavias viktigste hekkeområde for den globalt truede dverggåsa. Foto: Ingar J. Øien

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Dverggås	Hekkende	2005-2014	15 par	20 par	God	A1, B1i
Dverggås	Ikke-hekkende	2005-2014	10	20	God	A1, B1i

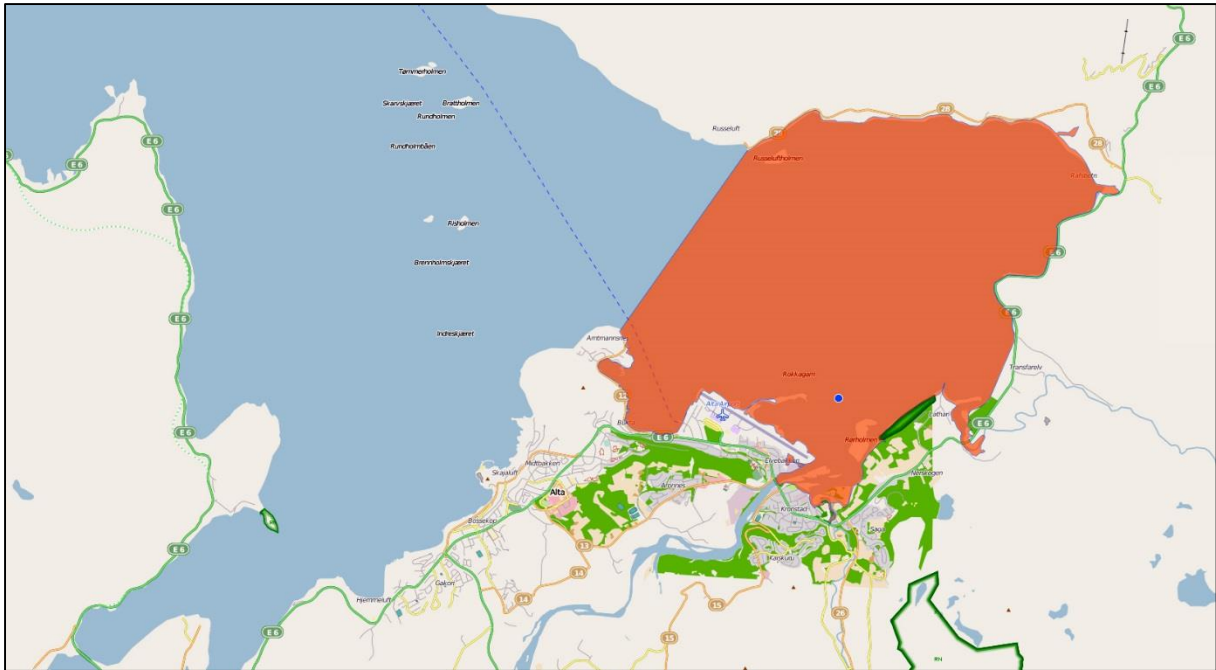
Altaelvmunningen

69° 58' 54.51" N 23° 24' 15.21" Ø
 Areal: 36,8 km²
 Kommune: Alta

Fylke: Finnmark

Ved utløpet av Altaelva, kun få kilometer fra Alta sentrum, er et omfattende elvedelta dannet. Deltaet består av flere større og mindre øyer, sand- og grusbanker, samt en del våtmark og strandenger. Sjøområdene utenfor elveutløpet er generelt svært grunne. Det store elvedeltaet og sjøområdene utenfor er av stor betydning for mange fuglearter. Begrunnelsen for forslaget om IBA-status i 2014 er først og fremst områdets betydning for de globalt truede dykkende andefuglene sjøorre *Melanitta fusca* og havelle *Clangula hyemalis*. IBA-grensene strekker seg helt øst til de store

fjæreområdene i Rafsbotn, i tillegg til utløpene av Altaelva og Transfarelva, og tilknyttede deltaområder. Den vestlige grensa er trukket som en rett linje fra Amtmannsnes i sør til Russeluftneset i nord. IBAet overlapper ikke med eksisterende verneområder. Alta lufthavn grenser opp mot området, og flytrafikken medfører en del forstyrrelser. Nærheten til Alta, og alt det innebærer av infrastruktur, utbygging og andre typer menneskelig aktivitet, gjør i kombinasjon med manglende vern området sårbart for framtidig inngrep.

På østsiden av Altaelvmunningen ligger Alta lufthavn. Det er også på denne siden av elvemunningen at de største våtmarksområdene befinner seg. Store ansamlinger vannfugl samles i dette området, men grundige tellinger blir sjelden utført.
Foto: Tomas Aarvak

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Havelle	Trekk	2005-2014	500	1200	Middels	A1
Sjørre	Trekk	2008-2014	70	200	Middels	A1

Lille Kamøya og Bondøya

70° 51' 20.74" N 23° 3' 44.53" Ø

Areal: 12,2 km²

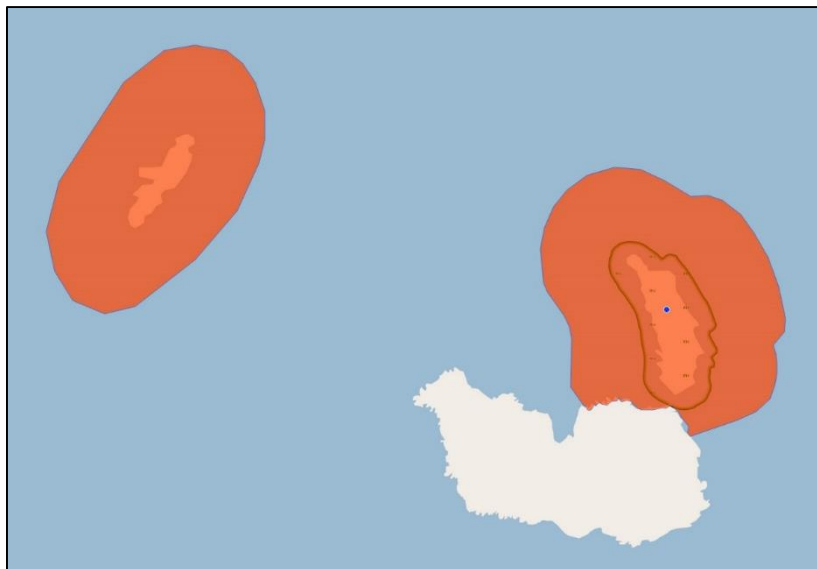
Fylke: Finnmark

Kommune: Hammerfest

Lille Kamøya ligger nord for Sørøya i Vest-Finnmark. Ca. 6 km lenger vest ligger den litt mindre Bondøya. Begge øyene er bratte og relativt høye, men er likevel i stor grad gressklede.

Lille Kamøya har en av landets største hekkekolonier av toppskarv *Phalacrocorax aristotelis* (Bustnes mfl. 2013), og ble sammen med Bondøya foreslått og godkjent som et nytt IBA i 2014. Hekkebestandene av gråmåke *Larus argentatus* og svartbak *Larus marinus* er også betydelige, med flest hekkende par av disse artene på Bondøya. Lunde *Fratercula arctica* hekker også i betydelige antall, i tillegg til mindre bestander av flere andre sjøfuglarter (SEAPOP 2014a).

De største hekkeansamlingene på Lille Kamøya finnes helt nord og helt sør på øya. Lille Kamøya er vernet som

naturreservat, men Bondøya er foreløpig ikke under noen form for vern. Trusselbildet er ukjent, men de mest alvorlige truslene er trolig knyttet til næringstilgang i havet og faren for framtidige oljeutslipp.

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Toppskarv	Hekkende	2006-2011	1500 par	2000 par	God	A4i, B1i, B3
Svartbak	Hekkende	2007	2050	2050	Ukjent	B3
Alke	Hekkende	2007	1500	1500	Ukjent	B1ii
Samlegruppe sjøfugl ¹	Hekkende	2006-2011	13 475 par	21 250 par	God	A4iii

¹: Inkl. 5000 par gråmåke og 3500-9000 par lunde, i tillegg til de spesifiserte artene over

Lille Kamøya, vest i Finnmark, er mest kjent for å huse en av landets største hekkekolonier av toppskarv. Lunde er også en relativt tallrik art på denne øya. Den nærliggende Bondøya har store hekkekolonier av gråmåke og svartbak. Foto: Geir Helge Systad

Andotten

70° 34' 58.17" N 22° 0' 40.43" Ø

Areal: 0,3 km²

Fylke: Finnmark

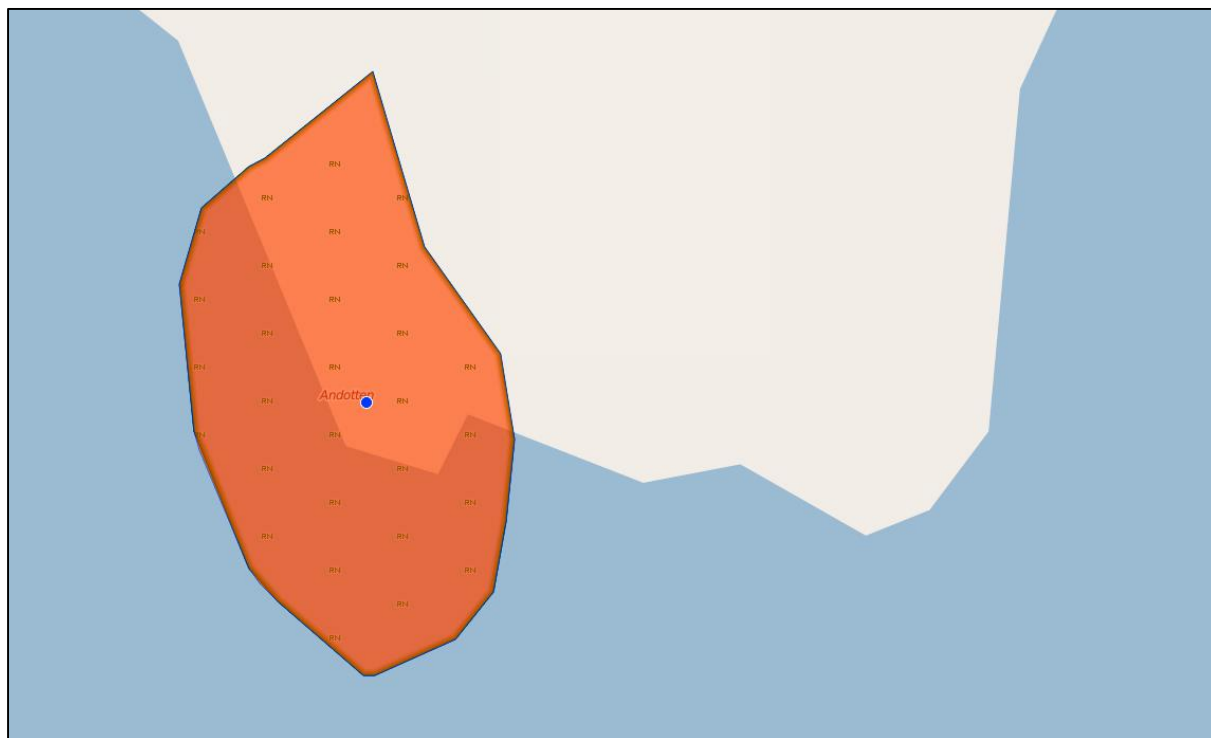
Kommune: Hasvik

Andotten er ei lita halvøy helt vest på Sørøya i Vest-Finnmark. Halvøya er delvis gresskledd, men består hovedsakelig av bratte skråninger og klippeframspring som stuper ned i havet. En krykkjekoloni *Rissa tridactyla* av betydelig størrelse finnes på den sørvestligste delen av halvøya, som er vernet som naturreservat. En liten storskarvkoloni *Phalacrocorax carbo carbo* finnes også, men det er først og fremst krykkjekolonien som er årsaken til at Andotten ble foreslått som et nytt IBA i 2014. Trusselbildet for denne

kolonien er dårlig kjent, men nedgangen i krykkjebestanden langs store deler av Norskekysten i senere tid har høyst sannsynlig sammenheng med klimaendringer og medfølgende havforsuring og næringssvikt, både i overvintringsområder og hekkeområder (Reiertsen mfl. 2014). Kolonien befinner seg i grenseland av det som skal til for å kvalifisere til IBA-status. Krykkje er en art som har vært i betydelig tilbakegang over store deler av landet de siste tiårene.

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Samlegruppe sjøfugl ¹	Hekkende	2008	9750 par	9750 par	God	A4iii

¹: Inkl. 9750 par krykkje og et lite antall storskarv

Reisa

69° 14' 21.24" N 21° 52' 22.53" Ø

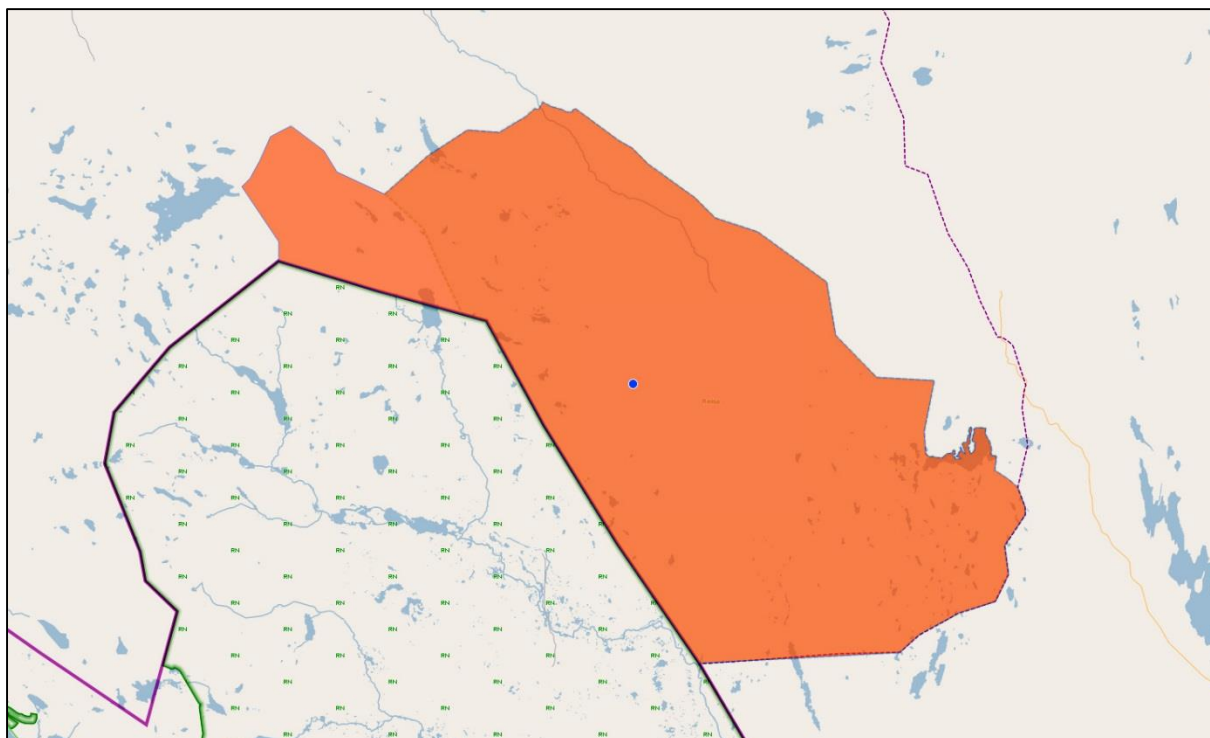
Areal: 891,8 km²

Fylke: Troms

Kommune: Nordreisa

Helt øst i Troms, på grensa til Kautokeino kommune og Norges grense mot Finland, ligger Reisa nasjonalpark og Ráisduottarháldi landskapsvernområde. Området utgjør de øvre delene av Reisadalen og den vestligste delen av Finnmarksvidda. Reisadalen er en av de største og mest dominerende dalførene nord i Troms. Lavereliggende deler av nasjonalparken er skogkledd, hvor bjørkeskog

Betula pubescens dominerer. Noe furuskog *Pinus sylvestris* finnes også. De høyereliggende områdene preges av viddelandskap og myrer (Fylkesmannen i Troms 2014). Verneområdene grenser mot Käsivarren erämaa ødemarksområde på finsk side, som er en del av et stort sammenhengende vernet område nord i Finland.

En stor del av Käsivarren erämaa er identifisert som IBA under navnet «Käsivarsi fjelds». Dette er først og fremst på grunn av artssammensetningen, hvor flere arter tilknyttet både det arktiske og det boreale biomet er representert. Arter som dverggås *Anser erythropus* og snøugle *Bubo scandiacus* har blant annet blitt funnet hekkende på finsk side. Det nye IBAet på norsk side medfører at det blir et stort, sammenhengende IBA her,

hvor artssammensetningen i fuglefaunaen er den viktigste årsaken til IBA-statusen (tabell V2; Fylkesmannen i Troms 2014). Siden hele området er vernet, er det få direkte trusler her. Reindrift fører nok til et visst press mot enkelte arter. Friluftsliv kan også medføre noe forstyrrelse, og jakt kan virke negativt inn på jaktbare arter som fjellrype *Lagopus muta* og lirype *Lagopus lagopus* (Fylkesmannen i Troms 2014).

Store, våte myrer bryter opp vidde-lanskapet i Reisa nasjonalpark. Flere arter karakteristiske for det arktiske og det boreale biomet finnes her, og på myrene hekker blant annet fjellmyrløper, sotsnipe, kvartbekkasin og gluttsnipe. Foto: Bjørn Olav Tveit

Andøya med Skogvoll

69° 8' 53.01" N 15° 55' 12.08" Ø
Areal: 101,2 km²
Kommune: Andøy

Fylke: Nordland

Andøya ligger helt nord i Vesterålen og rett vest for Senja i Troms. Området ble foreslått og godkjent som et nytt IBA i 2014, og består nå av to tidligere IBAer (Skogvoll og Andøya; Lislevand mfl. 2000).

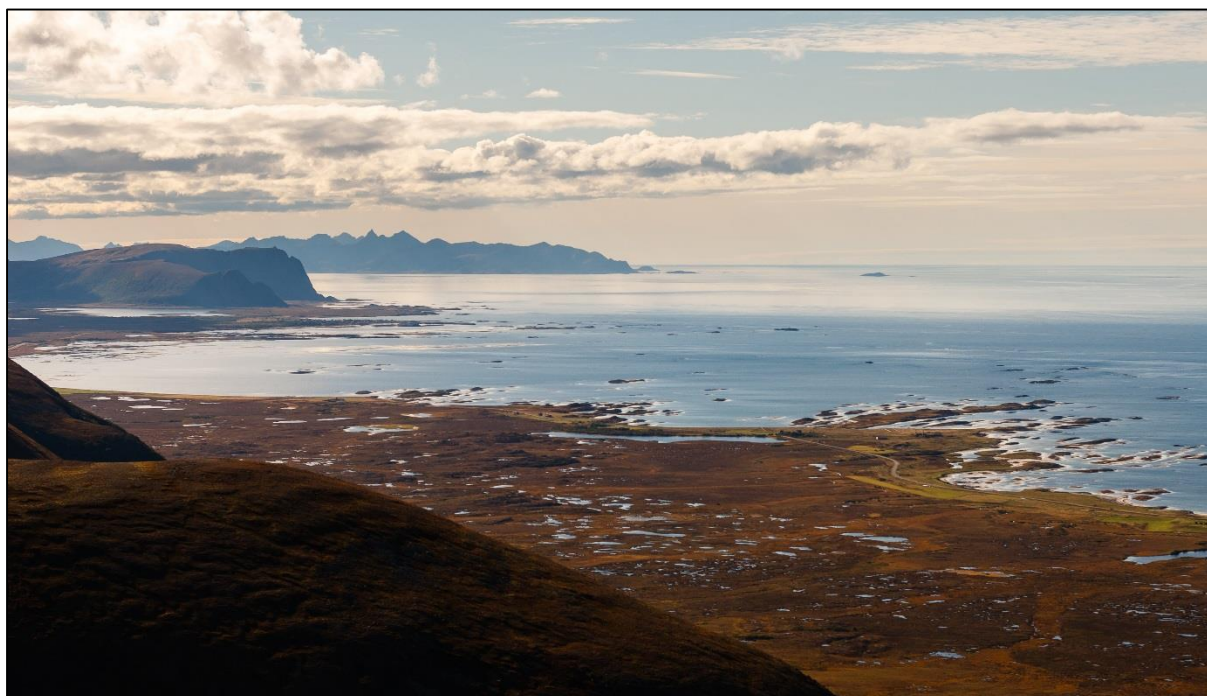
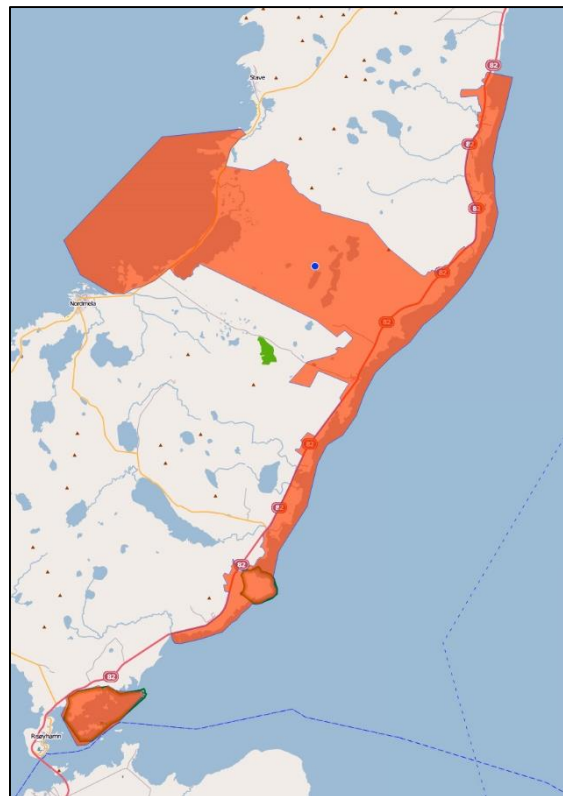
Ramsarområdet og naturreservatet Skogvoll ligger på den nordlige halvdel av Andøya. Den ytre delen består av et relativt stort, grunt sjøområde med flere holmer og skjær, samt store fjærområder (Husdal 2011). På den lille øya Skarvklakkan fantes tidligere en relativt stor havsulekoloni *Morus bassanus*, men denne har nå forsvunnet. Indre deler av reservatet består av store, åpne myrområder med et mylder av vann, tjern

og dammer, som er av stor betydning for flere hekkende våtmarks- og fjellarter, deriblant tyvjo *Stercorarius parasiticus* (Husdal 2011, Larsen mfl. 2009).

Skogvoll er slått sammen med tidligere IBA med navn «Andøya», som dekket et stort område med beitemark (beites hovedsakelig av sau), dyrket mark, strandenger og fjærområder på øyas østside, fra Åse i sør til Breivik i nord. Åholmen naturreservat og Ramsarområdet og naturreservatet Risøysundet er også inkludert i det nye IBAet (Heggøy & Øien 2014).

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Kortnebbgås	Trekk	2010	2000	2500	God	B1i
Hvitkinngås	Trekk	2009-2013	4000	7500	God	A4i, B1i
Storspove	Hekkende	2009	10 par	10 par	God	A1

Området er det viktigste i Vesterålen for rastende gjess under vårtrekket (Tombre mfl. 2010). En del konflikter har oppstått mellom jordbrukere og gjessene, og dette kan i noen tilfeller føre til skremming og ulovlig jakt. Menneskelig forstyrrelse i Skogvoll naturreservat skjer først og fremst i forbindelse med jakt, fiske og molteplukking. Eggsanking fra gråmåke *Larus argentatus*, fiskemåke *Larus canus* og svartbak *Larus marinus* har også vært tillatt, ihvertfall fram til 2011 (Husdal 2011). Øvrige trusler mot fuglelivet i reservatet er små.

Skogvoll naturreservat består av store, flate myrområder og grunne sjøområder. Et betydelig antall våtmarsarter hekker, og store ansamlinger av vannfugl samles i den marine delen av reservatet utenfor hekketida. Foto: Espen Bergersen - www.Naturgalleriet.no

Øksnes

68° 56' 12.42" N 15° 14' 22.29" Ø

Areal: 60,4 km²

Fylke: Nordland

Kommune: Øksnes

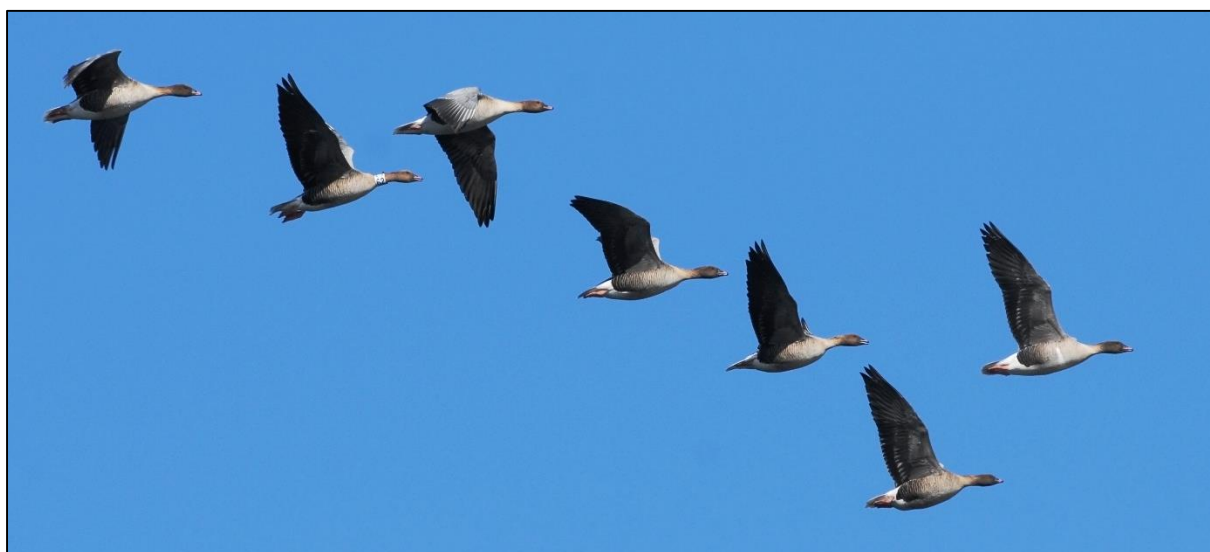
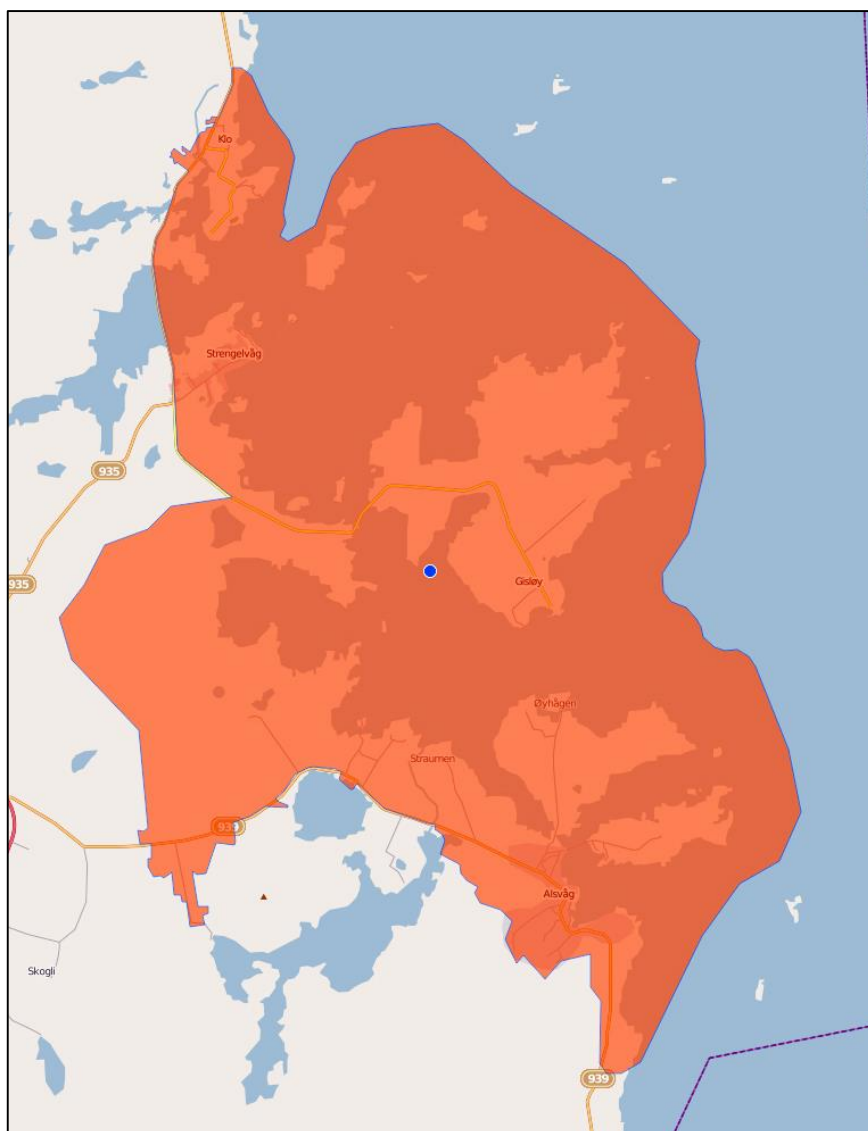
IBAet ligger nesten helt nord i Øksnes kommune, og overlapper med Grunnfjorden naturreservat. Området omfatter også hele Gisløya og jordbruksarealene rundt Klo, Alsvåg og Sørvågen, som er viktige rasteområder for hvitkinngås *Branta leucopsis* og kortnebbgås *Anser brachyrhynchus* under vartrekket (Tombre mfl. 2010).

Øksnes er dermed det nyeste av tilsammen tre IBAer i Vesterålen som først og fremst er opprettet på bakgrunn av sin betydning for rastende kortnebbgås og hvitkinngås under trekket (de andre to er Langøya og Andøya). Trusselbildet mot dette området er ikke tilstrekkelig kjent.

Øksnes er det tredje IBAet i Vesterålen som er opprettet på bakgrunn av store antall rastende gjess under trekket. Kortnebbgås og hvitkinngås som hekker på Svalbard er de mest tallrike artene. Bildet viser Grunnfjorden naturreservat. Foto: Bjørn Olav Tveit

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Kortnebbgås	Trekk	2004-2010	1500	2000	God	B1i
Hvitkinngås	Trekk	2004-2010	1800	2000	God	B1i

Kortnebbgås raster årlig i antall som overstiger 1 000 individer ved Øksnes i Vesterålen. Foto: Oddvar Heggøy

Saltstraumen og Skjerstadfjorden

67° 15' 0.14" N 15° 14' 55.93" Ø

Areal: 52,8 km²

Fylke: Nordland

Kommune: Bodø, Fauske

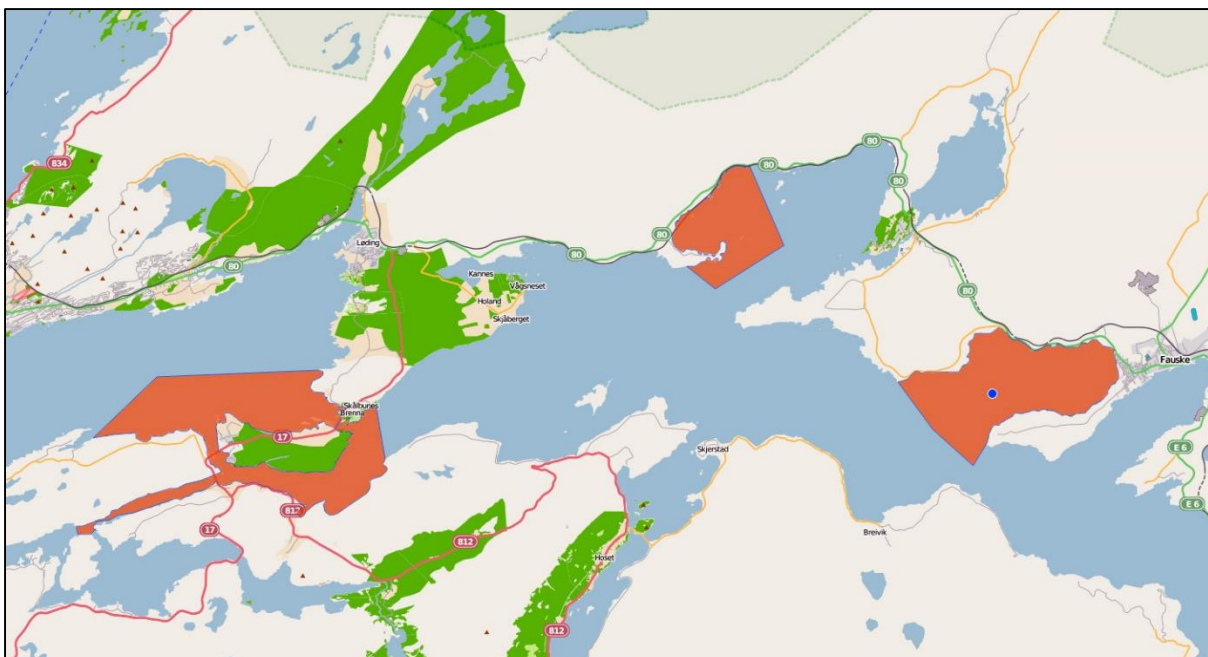
Saltstraumen har lenge hatt status som IBA, men de rike fjordområdene mot øst har fram til 2014 manglet både IBA- og vernestatus. Store mengder lommer, dykkere og dykkender overvintrer imidlertid i disse områdene, og kanskje spesielt i Klungsetvika og Mjønesbukta (Artsobservasjoner 2014, M. Eggen pers. medd.). Vi foreslo derfor en utvidelse av eksisterende IBA her i 2014. Dette er hovedsakelig et marint IBA, men alle de

tre delområdene består av spesielt grunne sjøområder. I Klungsetvika og Mjønesbukta tørregges relativt store arealer med fjæreområder ved lavvann, og et mindre areal med våtmark og strandeng finnes også på disse lokalitetene. Trusler inkluderer for det mest turisme og fiske, som foregår i stor stil både i Saltstraumen og i deler av Skjerstadfjorden.

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Havelle	Vinter	2010-2014	120	200	Middels	A1
Sjørørre	Vinter	2004-2013	500	1200	Middels	A1, B2
Horndykker	Vinter	2004-2013	80	120	Middels	B1i, B2

Saltstraumen og fjordområdene innenfor er et viktig oppholdssted for en rekke vannfugler, hvor spesielt dykkende arter opptrer i gode antall i vinterhalvåret. Bildet viser en flokk gravender i Klungsetvika. Foto: Thor-Edgar Kristiansen

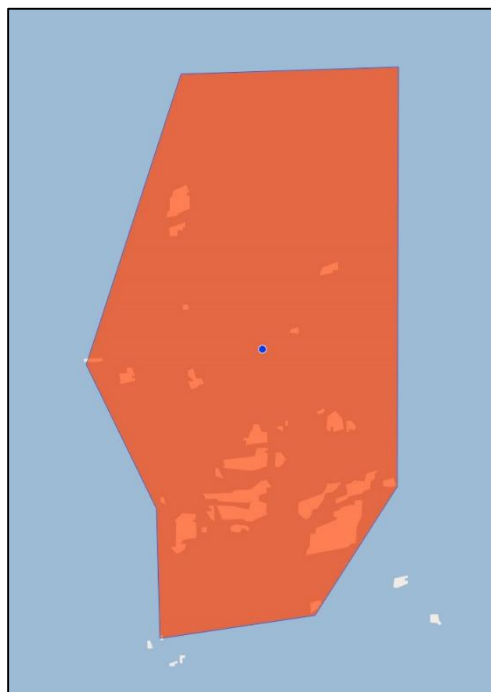
Valvær

66° 48' 58.26" N 12° 44' 5.24" Ø
 Areal: 16,1 km²
 Kommune: Rødøy

Fylke: Nordland

Den lille øygruppa Valvær befinner seg helt nord på Helgeland, nordvest for Rødøya og nordøst for Myken i Rødøy kommune. Valvær er sammen med Kjøløyværet i vest verna som Kjøløyværet/Valvær naturreservat, hovedsakelig på bakgrunn av gode forekomster av hekkende sjøfugler (Miljødirektoratet 2015b). IBA-grensene omfatter kun naturreservatets nordøstlige delområde (Valvær). Øyene er relativt flate, og en del grunne bukter og sund finnes mellom øyene. Fattig kysthei dominerer vegetasjonen. De viktigste hekkeholmene har en del frodig urtevegetasjon som følge av påvirkning fra gjødsling fra de hekkende sjøfuglene.

Både toppskarv *Phalacrocorax aristotelis* og storskarv *Phalacrocorax carbo carbo* hekker i store antall på øyene. Området er ikke under store direkte trusler, men både storskarv og toppskarv er sårbare for menneskelig forstyrrelse og ferdsel. Bebyggelsen på Valvær benyttes kun som fritidsboliger, og medfører normalt lite forstyrrelse for de hekkende sjøfuglene på øyene (Miljødirektoratet 2015b).

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Storskarv	Hekkende	2013	900 par	900 par	God	B1i

Selvær

66°35' 7.58" N 12° 13' 43.17" Ø

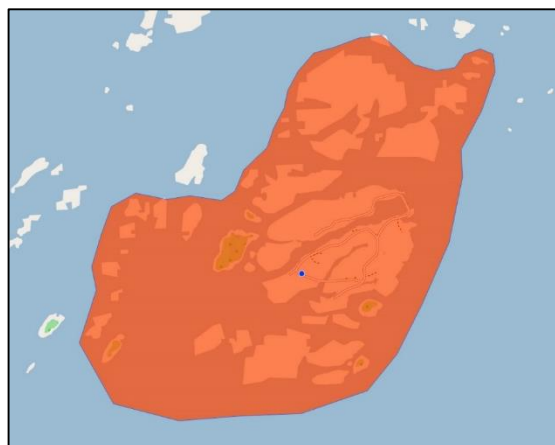
Areal: 5,3 km²

Fylke: Nordland

Kommune: Træna

Den lille øygruppa rundt Selvær, nord i Træna kommune og ytterst på Helgelandskysten i Nordland, ble foreslått og godkjent som et nytt IBA i 2014. Den største øya på Selvær har en del bebyggelse, og litt dyrket areal. Forøvrig preges Selvær av gressklede småøyer og holmer, hvor noe våtmark og småpytter finnes her og der. Øygruppa er for tida et av de viktigste rasteområdene for hvitkinngås *Branta leucopsis* på Helgeland under vårtrekket (Shimmings & Isaksen 2013), men står i dag uten vern.

Trusler er i første rekke forbundet med menneskelig forstyrrelse, samt planer om utbygging av vindkraft i området (Norges vassdrags- og energidirektorat 2010). De planlagte vindkraftverkene ligger midt i trekkruta for gjessene, og kan også ha negative konsekvenser for rastende gjess lokalt på Selvær. Noe hyttebygging pågår,

og en del turgåing i området utgjør nok en viss forstyrrelse for rastende gjess.

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Hvitkinngås	Trekk	2004-2013	2500	2500	God	B1i

Over 2 000 hvitkinngjess har benyttet den lille øygruppa Selvær som rasteområde under vårtrekket de siste årene. Dette utgjør i overkant av 5 % av Svalbard-bestanden. Foto: Thomas Holm Carlsen

Tenna og Herøy

65° 57' 38.80" N 12° 15' 2.35" Ø

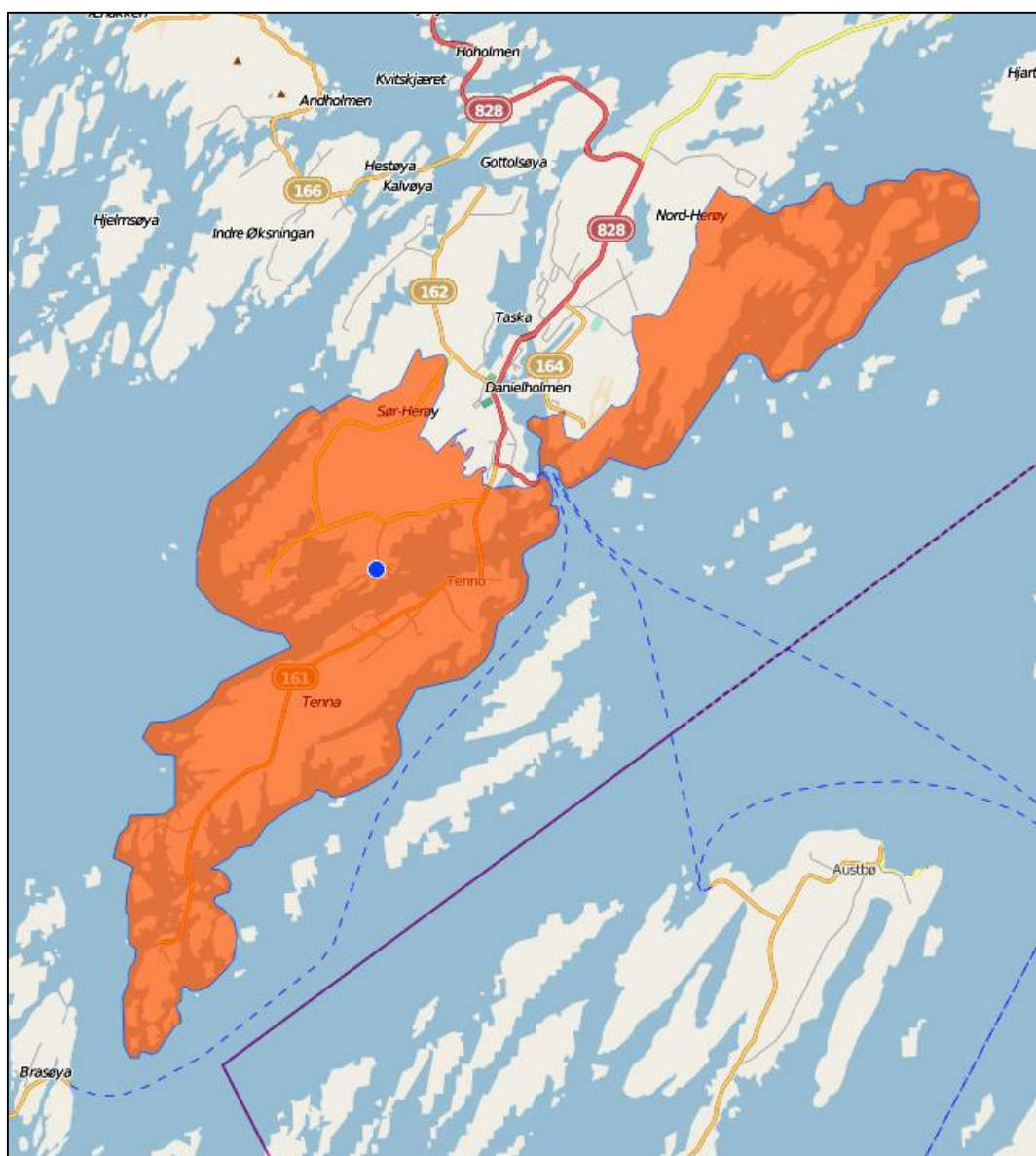
Areal: 17,9 km²

Fylke: Nordland

Kommune: Herøy

Kystlandskapet på Tenna og Herøy preges i stor grad av lyngheier, myrer, våtmarker, strandenger og kulturlandskap. Sjøområdene rundt de tre store øyene Tenna, Sør-Herøy og Nord-Herøy er svært grunne, og omfatter en rekke små holmer og skjær. Sammen med Selvær, lenger ute på Helgelandskysten, er Tenna og Herøy nå det viktigste området på Helgeland for rastende hvitkinngjess *Branta leucopsis* under vårtrekket (Shimmings & Isaksen 2013). En del kortnebbgjess *Anser brachyrhynchus* raster også på øyene under høsttrekket enkelte år, men kan andre år

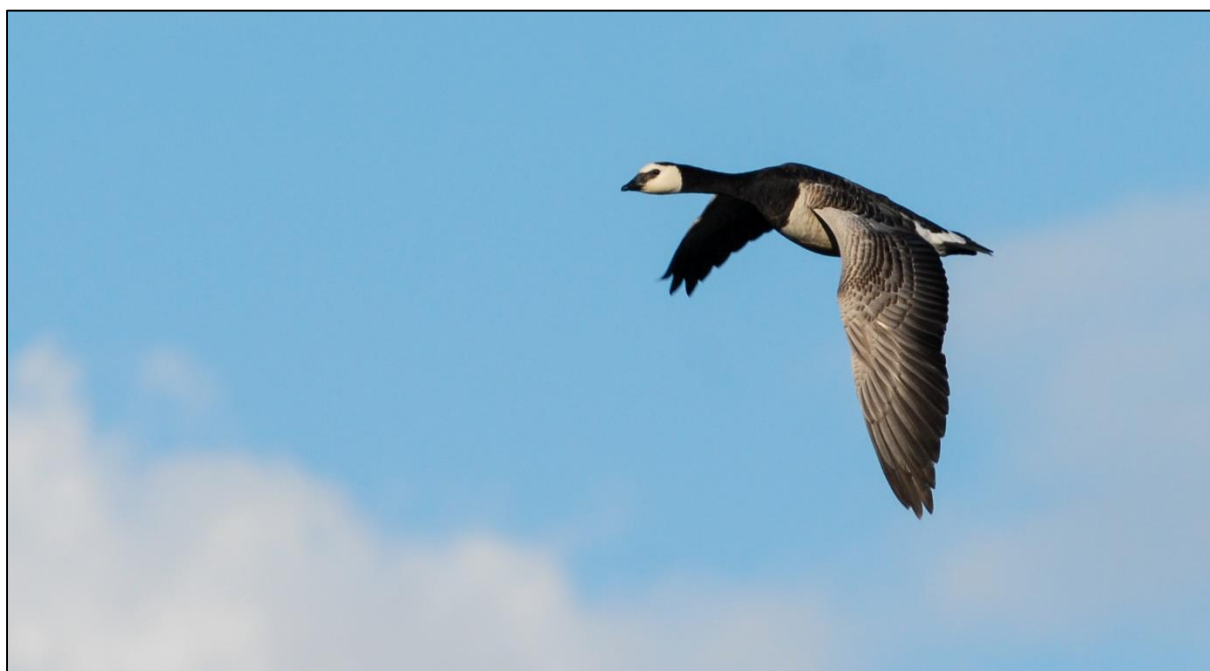
være mer eller mindre fraværende (Shimmings 2013). Et område som omfatter hele Tenna, den sørlige halvdel av Sør-Herøy og vestlige deler av Nord-Herøy ble derfor foreslått som IBA i 2014. IBAet omfatter Kvikkleirøyran landskapsvernområde i vest, men er ellers ikke vernet. Gjengroing på holmene rundt hovedøyene har medført at gjessene vanligvis foretrekker dyrka mark som beiteområder. Dette har skapt en del konflikter, men takket være tilskuddsordninger har konfliktnivået vært lavere i senere tid.

Våtmarkene og jordbruksområdene på Tenna og Herøy i Herøy kommune brukes som raste- og beiteområde for store mengder hvitkinngjess under vårtrekket. Dette bildet viser våtmark og strandeng på Tenna. Foto: Paul Shimmings

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Kortnebbgås	Trekk	2004-2013	0	1500	God	B1i
Hvitkinngås	Trekk	2004-2013	3000	3000	God	B1i
Storspove	Hekkende	2004-2013	25 par	75 par	Middels	A1

Opp mot 3000 hvitkinngjess raster på Tenna og Herøy under vårtrekket. Foto: Oddvar Heggøy

Horsvær

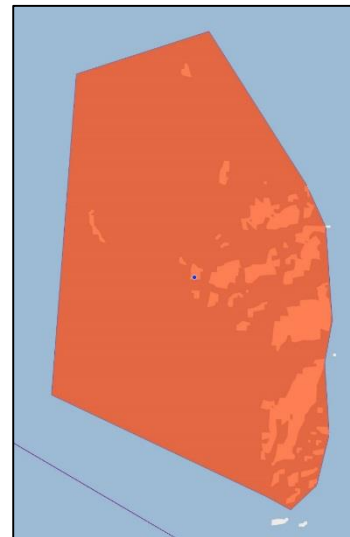
65° 19' 25.33" N 11° 36' 34.34" Ø

Areal: 10,8 km²

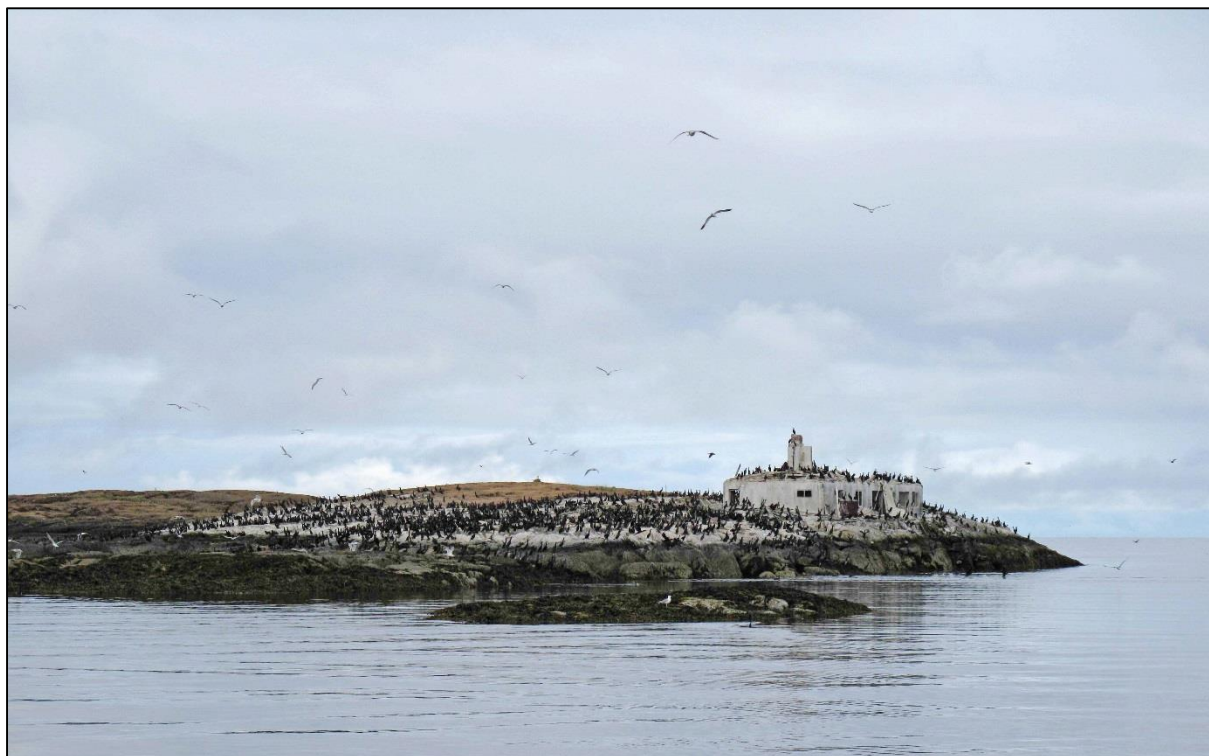
Fylke: Nordland

Kommune: Sømna

Horsvær er en liten gruppe øyer mellom Sklinna i Nord-Trøndelag og Vega i Nordland. Øygruppa er vernet som en del av Horsvær naturreservat, som omfatter flere små øyer og omkringliggende havområder i kommunene Brønnøy, Bindal og Sømna. Horsvær er også vernet som en del av Hensteinen, Horsværet og Gimsa artsfredningsområder. Verneområdene fikk for øvrig også Ramsar-status i 2013 (Ramsar Site Information Service 2015). Flere av øyene og holmene innenfor Horsvær naturreservat har betydelige hekkekolonier av storskarv *Phalacrocorax carbo carbo* og toppskarv *Phalacrocorax aristotelis* (Miljødirektoratet 2015a). En del andre sjøfugler hekker også, men i mindre antall. De største koloniene med storskarv finnes imidlertid på Horsvær, og området ble først og fremst foreslått som nytt IBA i 2014 på grunn av størrelsesen på denne artens hekkekolonier.

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Storskarv	Hekkende	2013	918 par	918 par	God	B1i

Nordland har en stor andel av den norske storskarvbestanden, og flere store kolonier finnes på de mange øyverene langs fylkets kystlinje. Kolonien på Horsvær har i flere år vært en av de største, med i overkant av 900 hekkende par i 2013. Foto: Morten Helberg

Blåfjella-Skjækerfjella

63° 59' 7.71" N 12° 28' 41.04" Ø

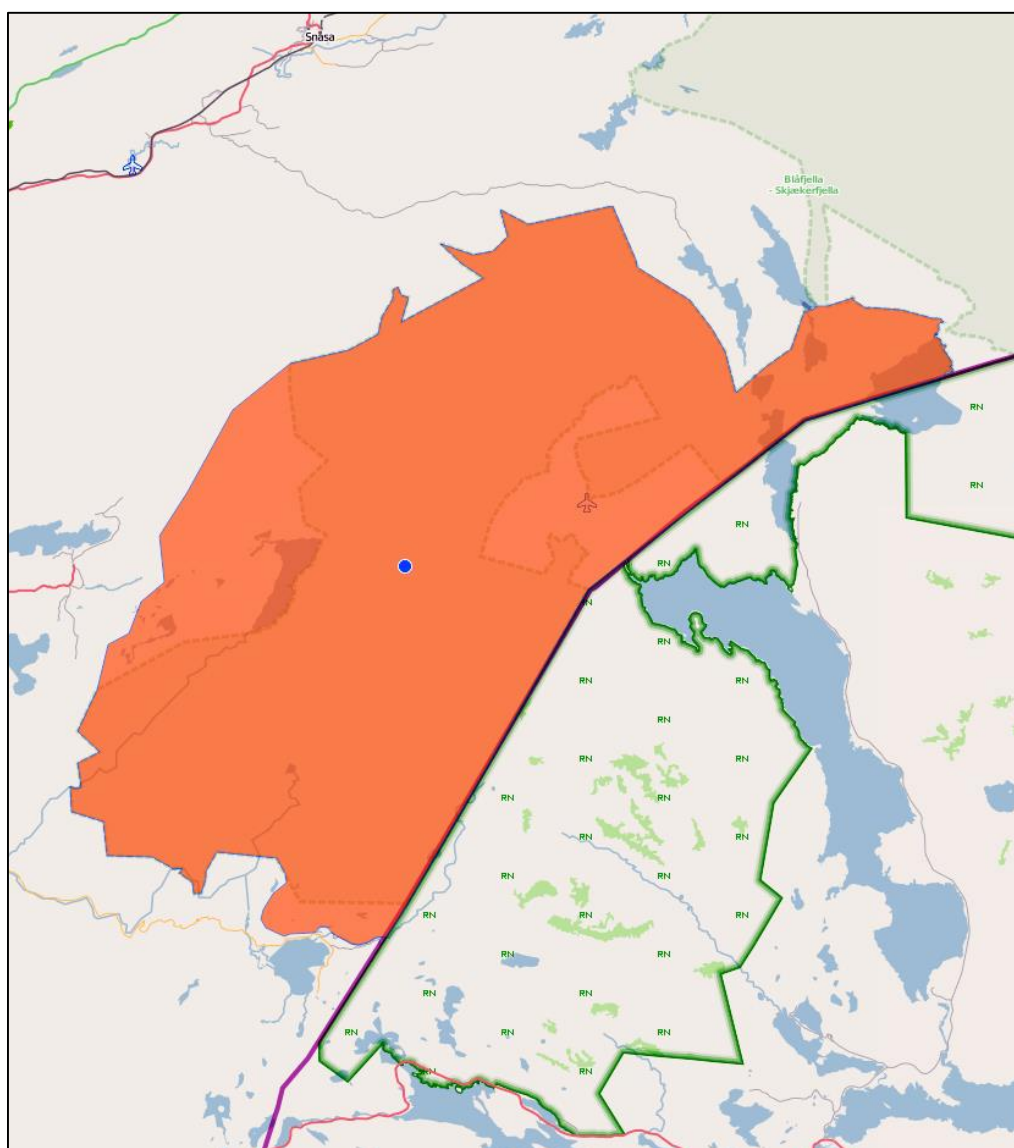
Areal: 869,2 km²

Fylke: Nord-Trøndelag

Kommune: Verdal, Steinkjer, Snåsa

Blåfjella-Skjækerfjella nasjonalpark ble opprettet i 2004 for å verne om et karakteristisk og mer eller mindre uberørt fjellandskap med innslag av urskog. Nasjonalparken er Norges fjerde største, og er et viktig hekkeområde for flere våtmarksarter, rovfugler og andre arter tilknyttet fjellet (Bratli 2005, Myhre 2012). Den sørvestlige halvdel av nasjonalparken (sørvest for Langvatnet og Gjevsjøen) er foreslått og godkjent som IBA sammen med Skjækra landskapsvernområde i sørvest i 2014. Mindre avvik fra vernegrensene finnes i sør og sørøst. Begrunnelsen for IBA-status her er

hovedsakelig en tett forekomst av dobbeltbekkasin *Gallinago media* (Østnes & Kroglund 2010). Området er et viktig reinbeitedistrikt for samisk bosetting, og denne næringa utgjør den største brukeren av området i dag. Reindriften medfører en del aktivitet som kan ha negativ innvirkning på fuglelivet i enkelte tilfeller. En del friluftsliv, inkludert jakt og fiske, foregår også. Hverken friluftsliv eller reindrift regnes imidlertid som noen spesiell trussel for dobbeltbekkasins forekomst i området.

Blåfjella/Skjækerfjella er trolig et av de viktigste områdene for den globalt truede dobbeltbekkasinen i Norge, og sannsynligvis en av de tetteste forekomstene av arten nord for Dovre. Den baserike berggrunnen gir mye næringsrikt jordsmonn, som sammen med mange store, delvis bevoiste og fuktige myrer gir gode levekår for dobbeltbekkasinen. Foto: Jan Eivind Østnes

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Havelle	Hekkende	2010	3 par	10 par	Middels	A1
Dobbeltbekkasin	Hekkende	2007-2014	250 par	300 par	God	A1, B1i

Søndre Snåsavatn og Lømsen

64° 6' 16.08" N 11° 36' 50.81" Ø

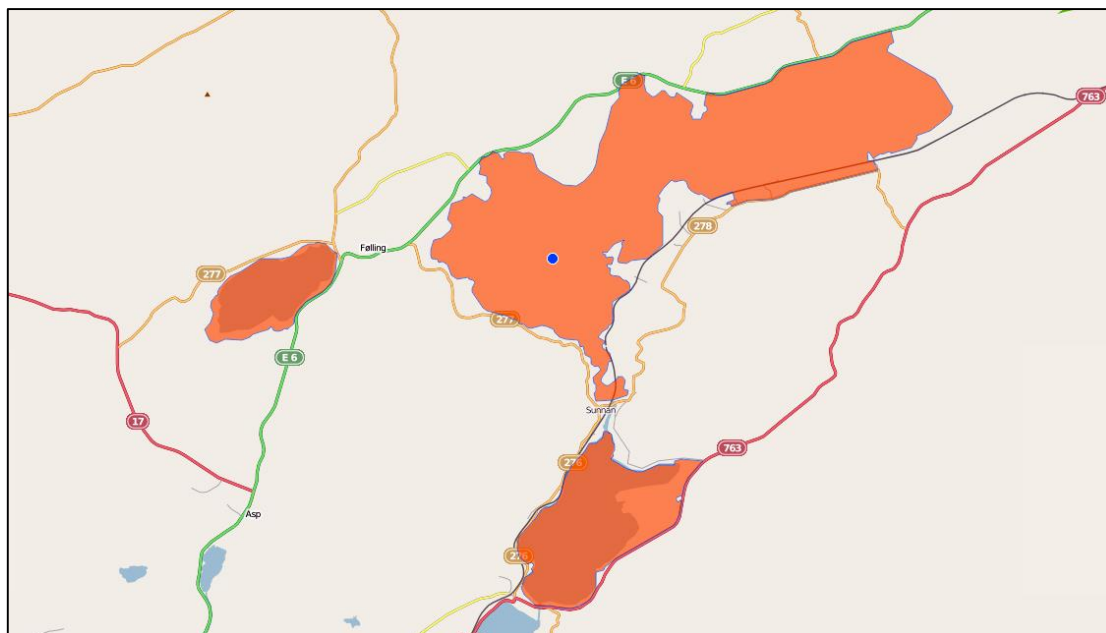
Areal: 25,5 km²

Fylke: Nord-Trøndelag

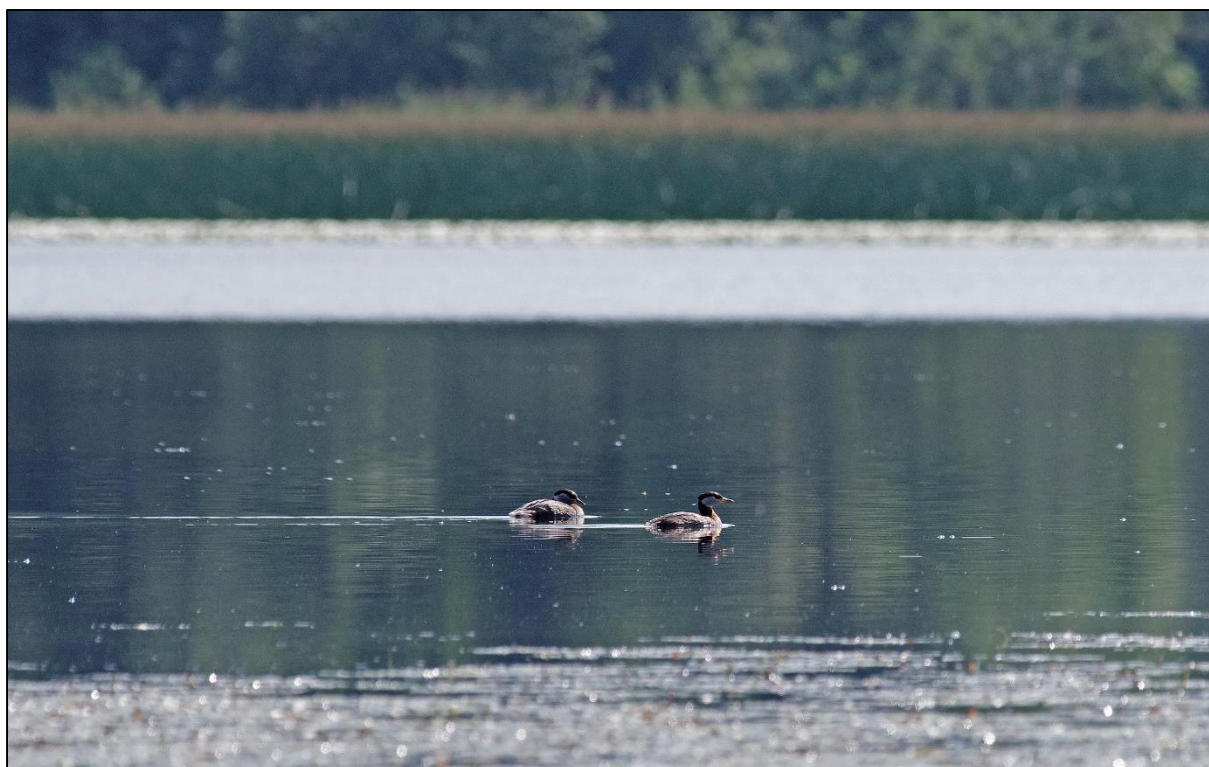
Kommune: Steinkjer

Området som ble foreslått og godkjent som IBA i 2014 omfatter de tre delområdene Lømsen, Søndre Snåsavatn og Fossemvatnet. I hovedsak dekker IBAet ferskvann og kantvegetasjon, men jordbruksområdene nordøst for Fossemvatnet og nord og sør for Klingsundet naturreservat er også tatt med på grunn av sin betydning for rastende kortnebbgås *Anser brachyrhynchus* under trekket (Artsobservasjoner 2014). Klingsundet er en innsnevring av Snåsavatnet med grunn terskel, og en del våtmark med takrør *Phragmites australis*, myrpartier og mudderstrender

finnes langs Snåsavatnets bredder her. Utenom Klingsundet er IBAet ikke vernet. De tre delområdene er av stor betydning for en av landets tetteste hekkebestander av horndykkere *Podiceps auritus*, i tillegg til å ha stor verdi både som hekke- og rasteområde for en rekke vannfugler (Artsobservasjoner 2014). Snåsavatnet er regulert, men om dette har noen spesiell negativ effekt på fuglelivet i området er ukjent. Resten av IBAet er under påvirkning fra ulike typer menneskelig aktivitet, som i noen tilfeller kan medføre forstyrrelser for fuglelivet.

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Kortnebbgås	Trekk	2004-2013	3000	8500	God	A4i, B1i
Horndykker	Hekkende	2004-2013	20 par	30 par	God	B1i, B2
Horndykker	Ikke-hekkende	2004-2013	60	80	God	B1i

Det lille vannet Lømsen har en tett hekkebestand av horndykker. På ettersommeren og høsten er over 70 individer observert på lokaliteten. Dette er også et av få steder i Norge hvor gråstrupedykker *Podiceps grisegena* (bildet) er påvist hekkende. Sistnevnte art fikk fram unger på lokaliteten både i 2011 og 2012. Foto: Trond Haugskott

Øvre Forra

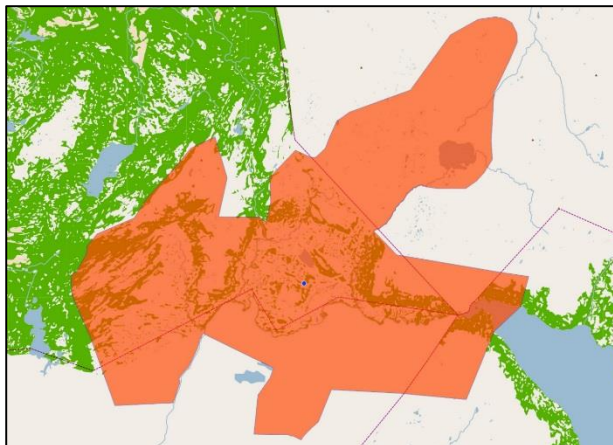
63° 36' 18.72" N 11° 35' 56.02" Ø

Areal: 166,6 km²

Fylke: Nord-Trøndelag

Kommune: Stjørdal, Levanger, Verdal, Meråker

Nord for Meråker og vest for den store innsjøen Feren i Nord-Trøndelag finnes et større myrsystem. Elva Forra renner gjennom dette komplekset av myrer, hvor en stor del er vernet som Øvre Forra naturreservat og Grunningen naturreservat. Øvre Forra naturreservat har også status som Ramsarområde. Undersøkelser gjennomført av Høgskolen i Nord-Trøndelag (HiNT) har avdekket en spesielt tett bestand av dobbeltbekkasin *Gallinago media* her, og flere leiker er kjent (Østnes & Kroglund 2010). IBAet er i stor grad identisk med naturreservatene, men med utvidelser mot nordøst og sør. Få trusler er kjent, men området benyttes mye til friluftsliv, noe som kan utgjøre et visst press på fuglelivet deler av året.

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Dobbeltbekkasin	Hekkende	2007-2014	75 par	100 par	God	A1, B1i

Ramsarområdet Øvre Forra og omkringliggende myrområder har en av de tetteste bestandene av dobbeltbekkasin i Nord-Trøndelag. Området er trolig også et av de viktigste for arten i Norge. Foto: Per Gustav Thingstad

Tautra og Svaet

63° 34' 2.48" N 10° 37' 33.58" Ø

Areal: 16,6 km²

Fylke: Nord-Trøndelag

Kommune: Frosta

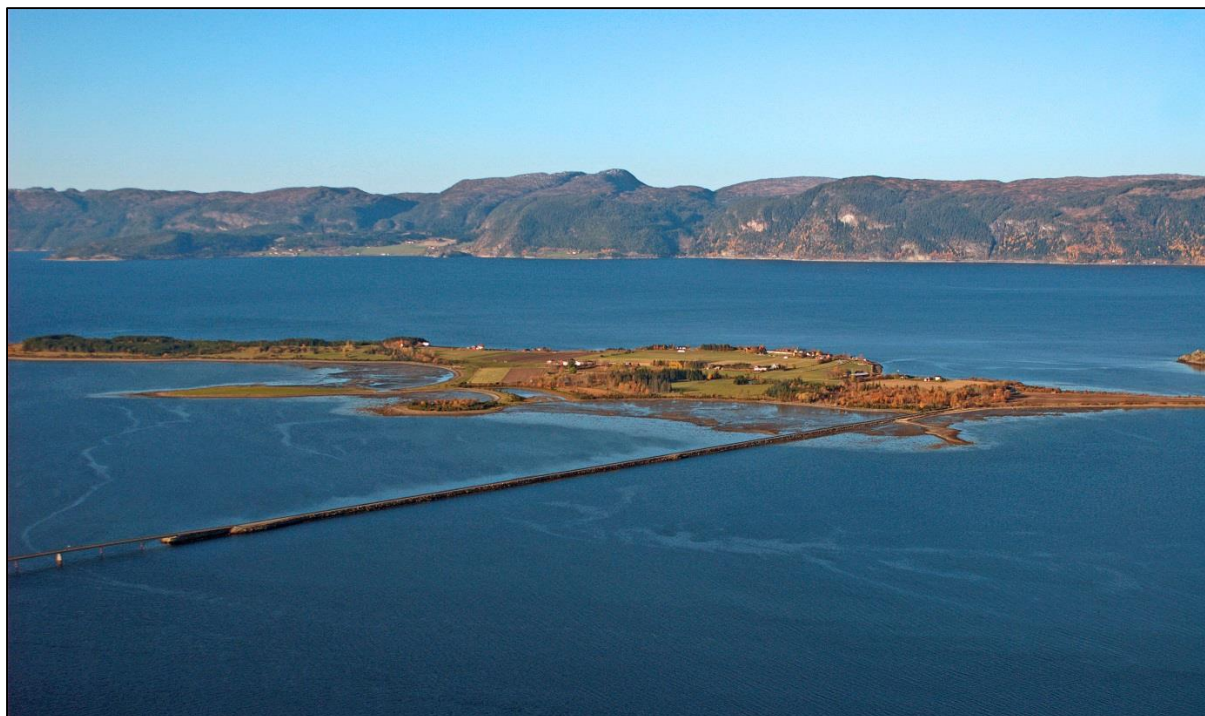
Den lille øya Tautra i indre del av Trondheimsfjorden ble utnevnt som IBA allerede i den første runden av NOFs IBA-arbeid (Grimmett & Jones 1989). Området ble imidlertid strøket fra lista ved den neste revideringen, på grunn av en kraftig nedgang i antallet hekkende, rastende og overvintrende fugler. Dette var mest sannsynlig i stor grad et resultat av den mye omtalte moloen som ble bygget mellom fastlandet og Tautra i 1976-1978 (Thingstad 2014).

Etter at moloen ble åpnet med et brospenn i 2003 har en del av fuglene kommet tilbake, og både ærfugl *Somateria mollissima* og horndykker *Podiceps auritus* opptrer nå i så store antall at området igjen kvalifiserer som IBA (Artsobservasjoner 2014, Thingstad 2014). Koloniene med fiskemåke *Larus canus* og hettemåke *Chroicocephalus ridibundus* på Tautra er blant landets største, og gir også god grunn til fornyet IBA-status (Thingstad 2014).

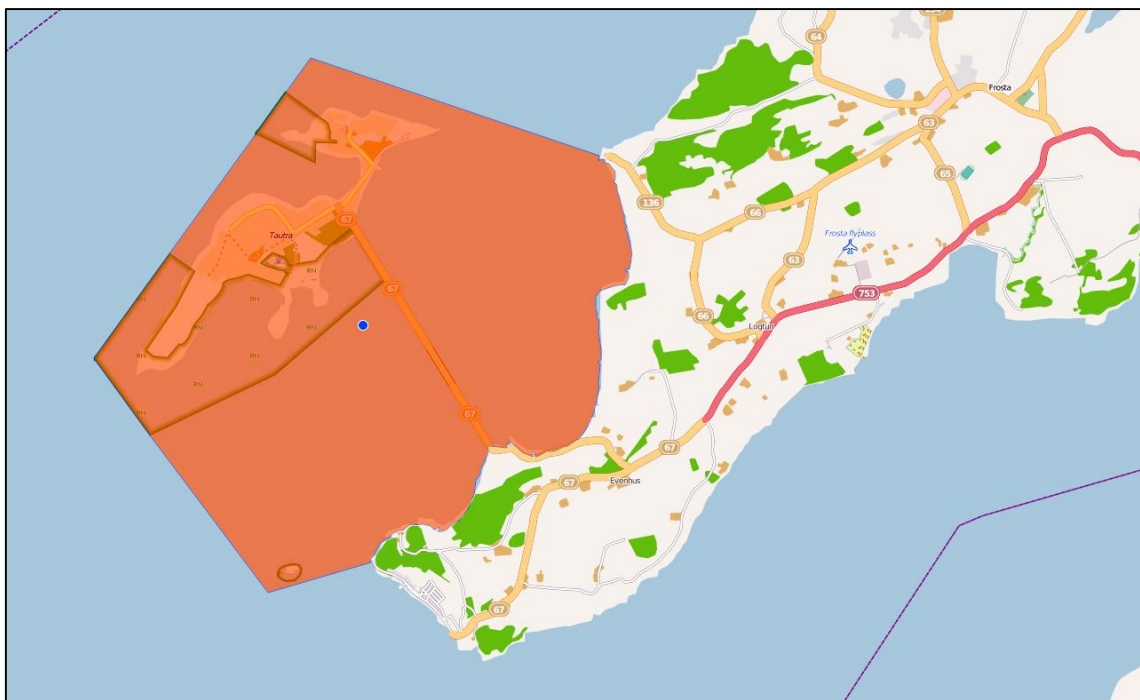
Øya er relativt flat, og preges av kulturlandskap med dyrka mark og beitemark. Mindre områder med løvskog

og barskog finnes, i hovedsak i sør. Måsdammen sentralt på øya er et næringsrikt tjern omkranset av takrør *Phragmites australis* som er av stor betydning som hekkelokalitet for ender og hettemåker. I tillegg til et rikt fugleliv har Tautra også en spesielt artsrik flora (Thingstad 2014).

Grensene for IBAet er identiske med Tautra og Svaet Ramarområde. Truslene mot fuglelivet her har vært mange, der de største har vært forbundet med byggingen av moloen over sundet mellom fastlandet og øya (Svaet). Denne endret strømforholdene i sundet, og førte trolig til mindre næring for fuglene her. Moloen førte også til at rovdyr kom seg over Svaet, noe som høyst sannsynlig var negativt for flere av de hekkende artene. Disse problemene er gradvis løst med brospenn og rovdyrbekjempelse (Thingstad 2014). Moloen har også ført til en kraftig økning i turisme på øya, noe som kan føre med seg en del forstyrrelser for det rike fuglelivet.

Den lille øya Tautra i Trondheimsfjorden er forbundet med fastlandet med en molo. Bygging av moloen førte til endrete strømforhold, som trolig var hovedårsaken til en kraftig reduksjon i antall overvintrende og hekkende fugler ved og på Tautra. Åpning av moloen med brospenn har igjen bedret forholdene. Foto: Otto Frengen

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Ærfugl	Vinter	2004-2013	2000	5000	God	B1i, B3
Havelle	Vinter	2000-2014	50	120	God	A1
Horndykker	Vinter	2004-2014	70	190	God	B1i, B2
Hettemåke	Hekkende	2013	1000	1000	God	B3
Fiskemåke	Hekkende	2009	1600	1750	God	B2

Været

63° 49' 28.93" N 9° 30' 24.20" Ø

Areal: 35,8 km²

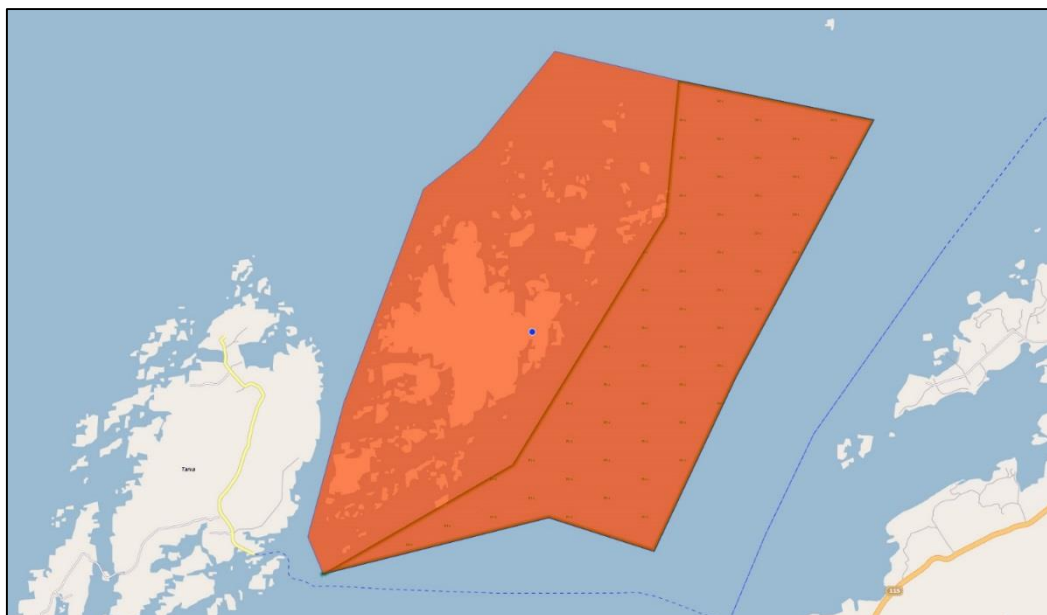
Fylke: Sør-Trøndelag

Kommune: Bjugn

IBAet er identisk med de sammenslåtte grensene for Været dyrefredningsområde og Været landskapsvernområde. Det er først og fremst de grunne sjøområdene på innsiden av øyene Været og Tarva som er viktige for overvintrende fugl, men våtmarkslokalitetene på Været er også av betydning for

flere vannfuglarter (H.E. Ring upubliserte data). Den ubebodde øya Været preges for øvrig av myrer og lyngheier. Busker og trær er fraværende på øya. Det finnes få trusler mot fuglelivet på øya, men store ansamlinger av fugler på sjøen er naturligvis sårbare, for eksempel for eventuelle oljeutslipp.

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Havelle	Vinter	2012-2013	20	120	God	A1
Sjørre	Ikke-hekkende	2012-2013	130	160	God	A1
Siland	Vinter	2012-2013	1000	2000	God	B1i
Islom	Vinter	2012-2013	50	100	God	B1i
Horndykker	Vinter	2012-2013	100	150	God	B1i, B2

Neadeltaet

63° 13' 38.93" N 11° 0' 37.21" Ø

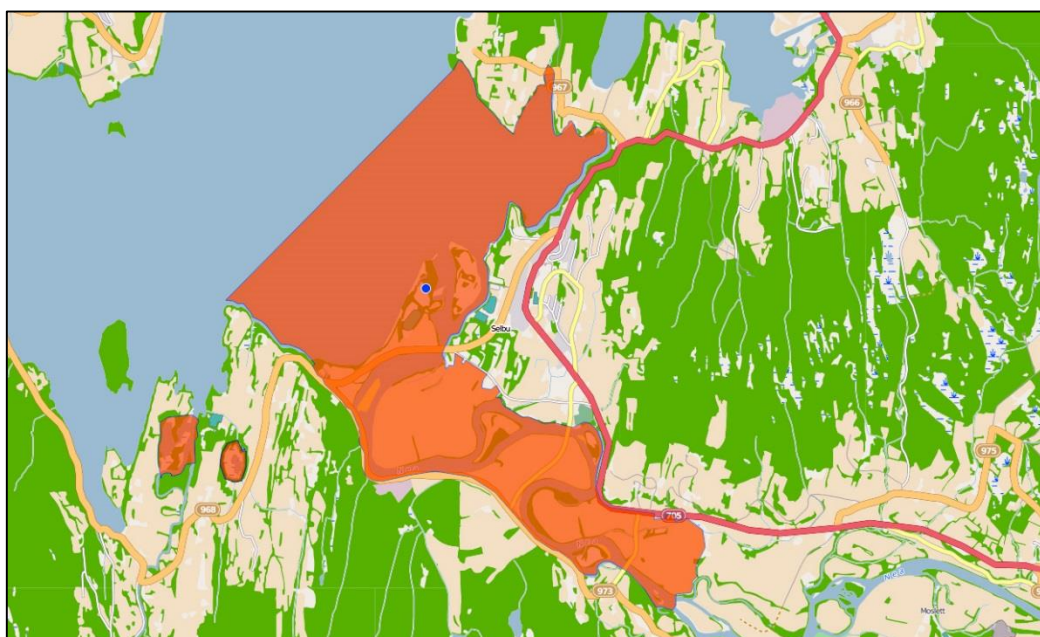
Areal: 10,0 km²

Fylke: Sør-Trøndelag

Kommune: Selbu

Området befinner seg i den østlige enden av Selbusjøen ved utløpet av elva Nea, og ble foreslått som nytt IBA i 2014 på bakgrunn av sin betydning som rasteområde for kortnebbgås *Anser brachyrhynchus* under vår- og høsttrekket (Artsobservasjoner 2014). IBAet omfatter sand- og grusbankene ved elveutløpet, med yttergrense fra Litjøya-Vikaengene. Jorbruksarealene innenfor (Storøya, Engene og Morset), samt de to små

naturreservatene Fitjan og Låen, er også med i forslaget. Utenom de nevnte naturreservatene er området ikke vernet. Selbusjøen er regulert, og dette er nok det tydeligste menneskelige inngrepet her ved siden av jordbruket. En del ferdsel i områdene rundt elveutløpet kan nok også utgjøre en del forstyrrelse for ansamlingene av gjess og andre fuglearter.

Neadeltaet er dannet av elva Neas utløp i Selbusjøen. Det meste av deltaet er oppdyrket. Selbusjøen er en regulert innsjø, og mye av året ligger store arealer av den stedvis svært grunne innsjøen tørrlagt. Til tross for store naturinngrep har området et rikt fugleliv, hvor kortnebbgås vanligvis forekommer i store antall. Foto: Jostein Sandvik

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Kortnebbgås	Trekk	2004-2013	1200	5000	God	A4i, B1i

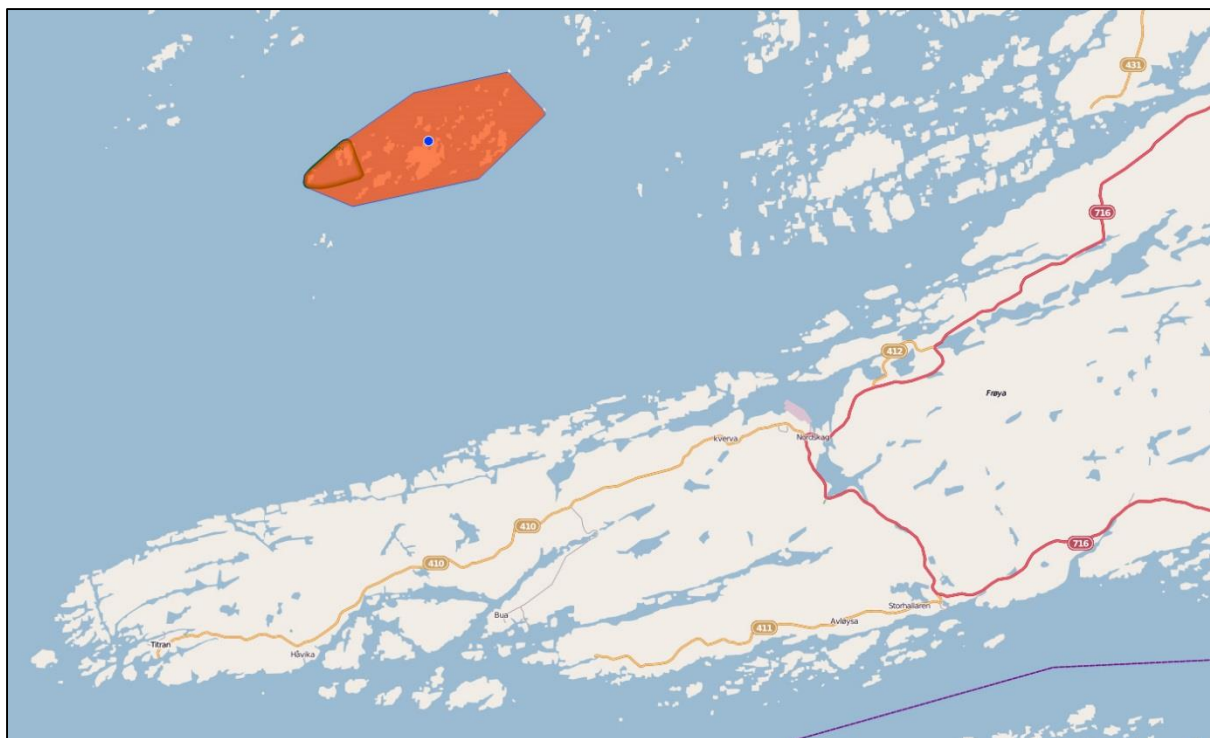
Humlingsvær

63° 45' 27.30" N 8° 24' 50.18" Ø
Areal: 6,9 km²
Kommune: Frøya

Fylke: Sør-Trøndelag

Humlingsvær er en av mange små øygrupper i havområdet vest for Frøya i Sør-Trøndelag. Som de fleste av de små øyene i dette området preges Humlingsvær av lynchhei og gressvegetasjon, samt en del vegetasjonsløst fjell. Noen småvann og myrer finnes også. På flere av øyene i dette sjøområdet befinner det seg store kolonier med storskarv *Phalacrocorax carbo carbo*. Dette er så vidt vi vet de sørligste koloniene av denne størrelsesordenen for den nordlige underarten av

storskarv. Det største antallet storskarv har i løpet av det siste tiåret hekket på Humlingsvær, og denne lille øygruppa ble derfor foreslått som nytt IBA i 2014. Den vestligste delen av øygruppa er vernet som Vassholmen naturreservat, men IBAet omfatter hele øygruppa. Dette er hovedsakelig på grunn av at koloniens lokalisering kan variere en del fra år til år (Geir H. Systad pers. medd.). Trusselbildet for kolonien er dårlig kjent.

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Storskarv	Hekkende	2007	1179 par	1179 par	God	B1i

Ilene og Presterødkilen

59° 16' 33.85" N 10° 23' 7.47" Ø
Areal: 2,6 km²

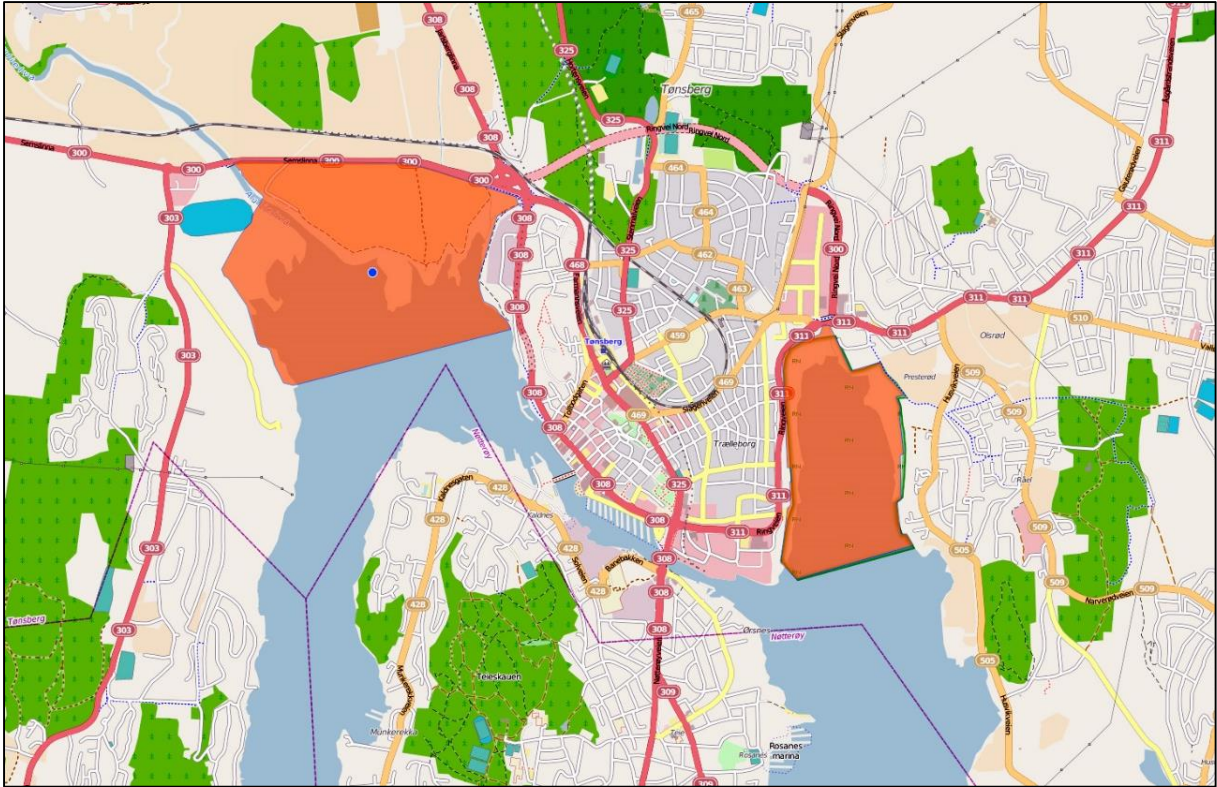
Fylke: Vestfold

Kommune: Tønsberg

Ilene og Presterødkilen er to våtmarkslokaliteter med umiddelbar nærhet til Tønsberg by. Områdene preges av strandenger, mudderbanker og grunne brakkvannsområder. Plantefloraen er spesielt rik ved Ilene, mens ved Presterødkilen finnes store arealer med takrør *Phragmites australis* (Spikkeland mfl. 2014). Begge områdene er vernet som naturreservater og i kombinasjon har de status som Ramsarområde. IBA-grensene er nesten identiske med grensene for det vernete området. For Ilene har vi imidlertid foretatt en liten utvidelse i sørvest samt en større utvidelse i nord

for å omfatte viktige rasteområder for gjess. Kortnebbgås *Anser brachyrhynchus* raster i begge reservatene under vårtrekket i april, mens grågås *Anser anser* opptrer i størst antall på ettersommeren og høsten (Artsobservasjoner 2014). I perioden 1950-1980 ble store deler av strandengene på Ilene drenert og oppdyrket. Trusler mot områdene i dag inkluderer fare for gjengroing, men dette motvirkes ved bruk av beitedyr. Andre trusler er forurensning, menneskelige forstyrrelser, støy, utbygging og virksomhet i nærområdene (Spikkeland mfl. 2014).

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Kortnebbgås	Trekk	2004-2013	1000	3000	God	A4i, B1i

Ilene er sammen med Presterødkilen i Tønsberg kommune blant de aller viktigste rasteområdene for gjess langs Oslofjorden. Spesielt grågåsa er tallrik, men kortnebbgåsa forekommer også i store antall under trekket. Foto: Paul Shimmings

Tyrifjorden

60° 6' 45.20" N 10° 10' 15.40" Ø

Areal: 33,4 km²

Fylke: Buskerud

Kommune: Ringerike, Hole, Modum

Like sør for Hønefoss ligger Tyrifjorden, hvor NOF har opprettet et nytt IBA i 2014. IBAet består av seks delområder: Begna, Steinsfjorden, Ulvøya, Sælabonn, Nordre Tyrifjord og Søndre Tyrifjord. Området er av stor betydning som rasteplass for kortnebbgås *Anser brachyrhynchus* under trekket, og kanskje det viktigste rasteområdet for arten i landsdelen (Artsobservasjoner 2014, V. Ree pers. medd.). Antallet sangsvaner *Cygnus cygnus* vinterstid er også betydelig (Larsen mfl. 2007, 2008, 2010). Nordre Tyrifjord er delvis vernet gjennom flere separate verneområder (Karlsruadtangen, Averøya,

Synneren, Juveren, Lamyra). Deler av Søndre Tyrifjord er også vernet. Delområdene av IBA-forslaget som omfatter disse verneområdene dekker imidlertid generelt større arealer enn det som er vernet. Alle delområdene inngår i et forslag til utvidet vern av Tyrifjorden utarbeidet av NOF, som det fremdeles jobbes aktivt med å få gjennom (Larsen mfl. 1999, V. Ree pers. medd.). Området trues fra flere hold, men økt ferdsel, utbyggingsplaner og nye veitraséer er blant de mest aktuelle truslene.

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Sangsvane	Vinter/Trekk	2004-2013	200	600	God	A4i, B1i
Kortnebbgås	Trekk	2004-2013	5000	12 000	God	B1i, B3

Tyrifjorden er et av de største og viktigste våtmarkssystemene på Østlandet, hvor de rikeste områdene finnes i nord. Området er under stort press fra utbyggingsplaner og økt menneskelig ferdsel. Foto: Vegard Bunes

Dokkadeltaet

60° 47' 49.56" N 10° 8' 55.25" Ø

Areal: 3,7 km²

Fylke: Oppland

Kommune: Søndre Land, Nordre Land

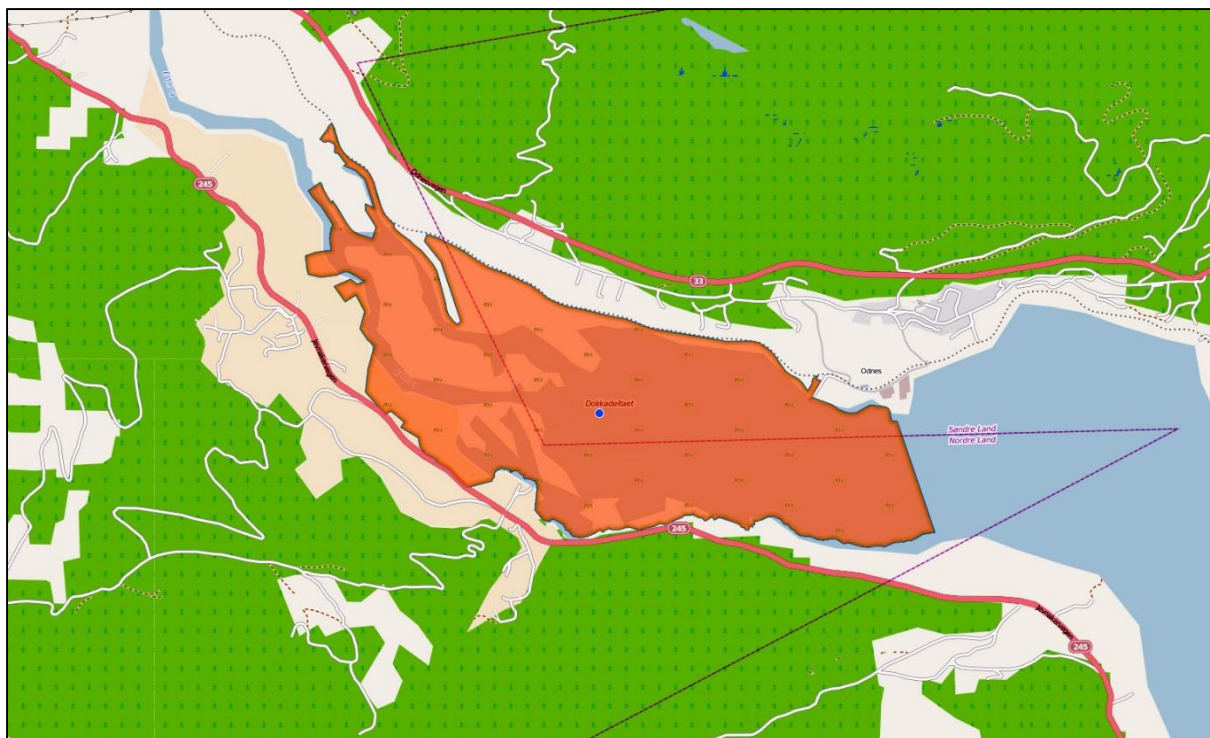
Dokkadeltaet ligger i nordenden av Randsfjorden i Søndre Land og Nordre Land kommuner. Deltaområdet er dannet av elvene Etna og Dokka, og består av en rekke elvevoller, kanaler, dammer og sumpområder. Området var tidligere dyrket og benyttet som beite, og bærer fremdeles preg av dette. Mudderbanker i elveutløpene tørrlegges normalt i april og mai (Høitomt 2013). Området har status som naturreservat og Ramsarområde, og er av betydning først og fremst som rasteområde for en rekke trekkende fuglearter. Et

område identisk med naturreservatet er godkjent som et nytt IBA fra og med 2014, på bakgrunn av store mengder rastende kortnebbgås *Anser brachyrhynchus* i april, og noen ganger også på høsten (Høitomt 2006, G. Høitomt pers. medd.). Det er flere utfordringer knyttet til forvaltning av området, som benyttes aktivt til friluftsliv, fiske og båtliv, og som er under påvirkning fra jordbruk og sagbruksvirksomhet (Høitomt 2013). En jernbane ligger også tett opp mot reservatet.

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Kortnebbgås	Trekk	2004-2013	3000	6000	God	A4i, B1i

Dokkadeltaet er et stort (3,7 km²) innlandsdelta i nordenden av Randsfjorden, på grensa mellom Søndre Land og Nordre Land kommuner. I tillegg til å være et viktig rasteområde for kortnebbgås, har deltaet stor betydning som raste- og hekkeområde for en rekke andre fuglearter. Foto: Thor Østbye

Åkersvika

60° 47' 28.76" N 11° 6' 35.69" Ø

Areal: 4,2 km²

Fylke: Hedmark

Kommune: Hamar, Stange

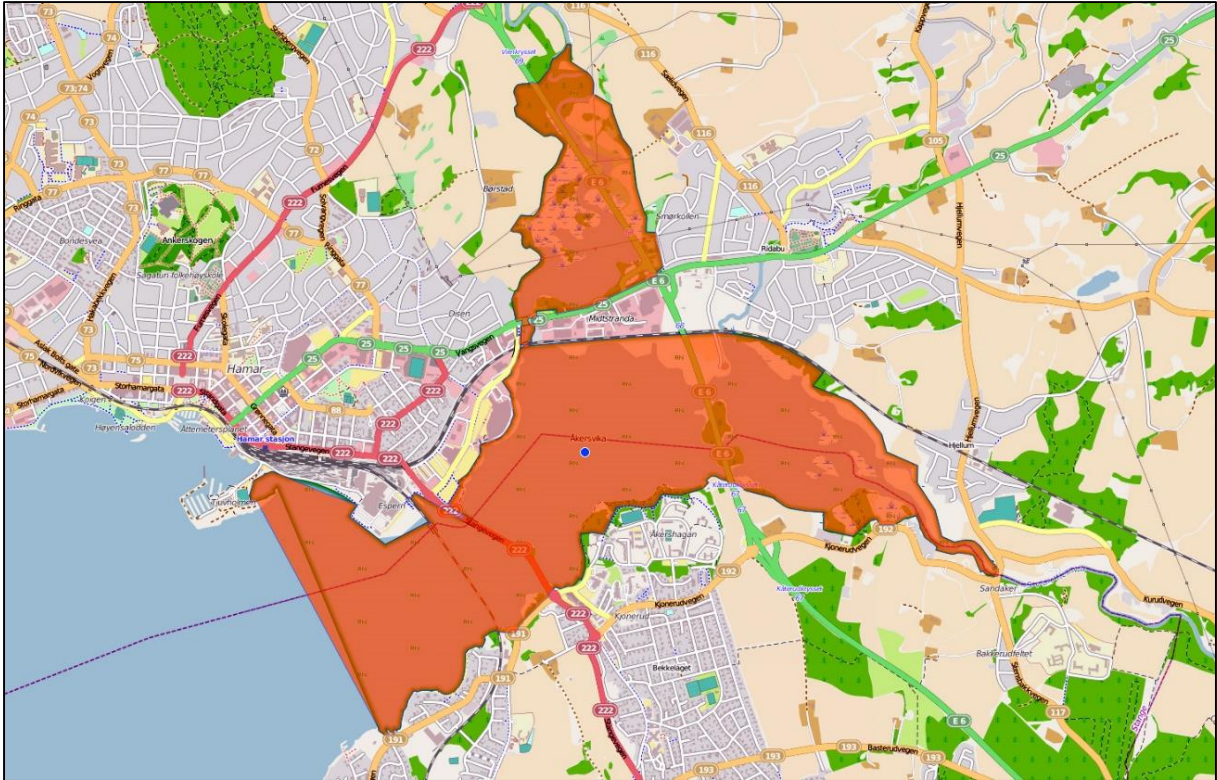
Åkersvika er et større deltaområde dannet av Svartelvas og Flagstadelvas utløp i Mjøsa, og er av stor betydning for en rekke arter vannfugler. Området ble foreslått og godkjent som et nytt IBA i 2014, først og fremst på bakgrunn av store mengder rastende kortnebbgås *Anser brachyrhynchus* i april hver vår (Artsobservasjoner 2014).

Vegetasjonen i reservatet er en blanding av sump-, eng- og krattvegetasjon, samt noe skog (Miljødirektoratet 2014b). IBA-forslaget er identisk med Åkersvika naturreservat, og er med sin umiddelbare nærhet til Hamar sentrum og E6 under stort press. I forbindelse

med utbygging av firefelts E6 gjennom Hamar sentrum må grensene for Åkersvika naturreservat justeres. Ny motorvei vil beslaglegge 100 dekar av reservatet, som etter planen skal «erstattes» med 300 nye dekar som skal inngå i reservatet. Hvilke arealer som skal inngå blir vurdert på grunnlag av natur- og miljøfaglige registreringer gjennomført i løpet av 2014 (Fylkesmannen i Hedmark 2014).

Regulering av vannstanden i Mjøsa gjør at vegetasjonen i Åkersvika er i ferd med å endre seg, og skjøtsel er nødvendig for å bevare den opprinnelige vegetasjonen i naturreservatet (Miljødirektoratet 2014b).

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Kortnebbgås	Trekk	2004-2013	1000	2000	God	B1i

Åkersvika er et av flere viktige våtmarksområder på Østlandet som benyttes av rastende kortnebbgås under trekket. Under vårtrekket er det først og fremst de ytre delene av deltaet som benyttes. Svartelvdeltaet (bildet) lenger inn i Åkersvika er imidlertid mer brukt av kortnebbgjess om høsten. Foto: Jonas Langbråten

Øra

59° 9' 40.84" N 10° 59' 29.71" Ø

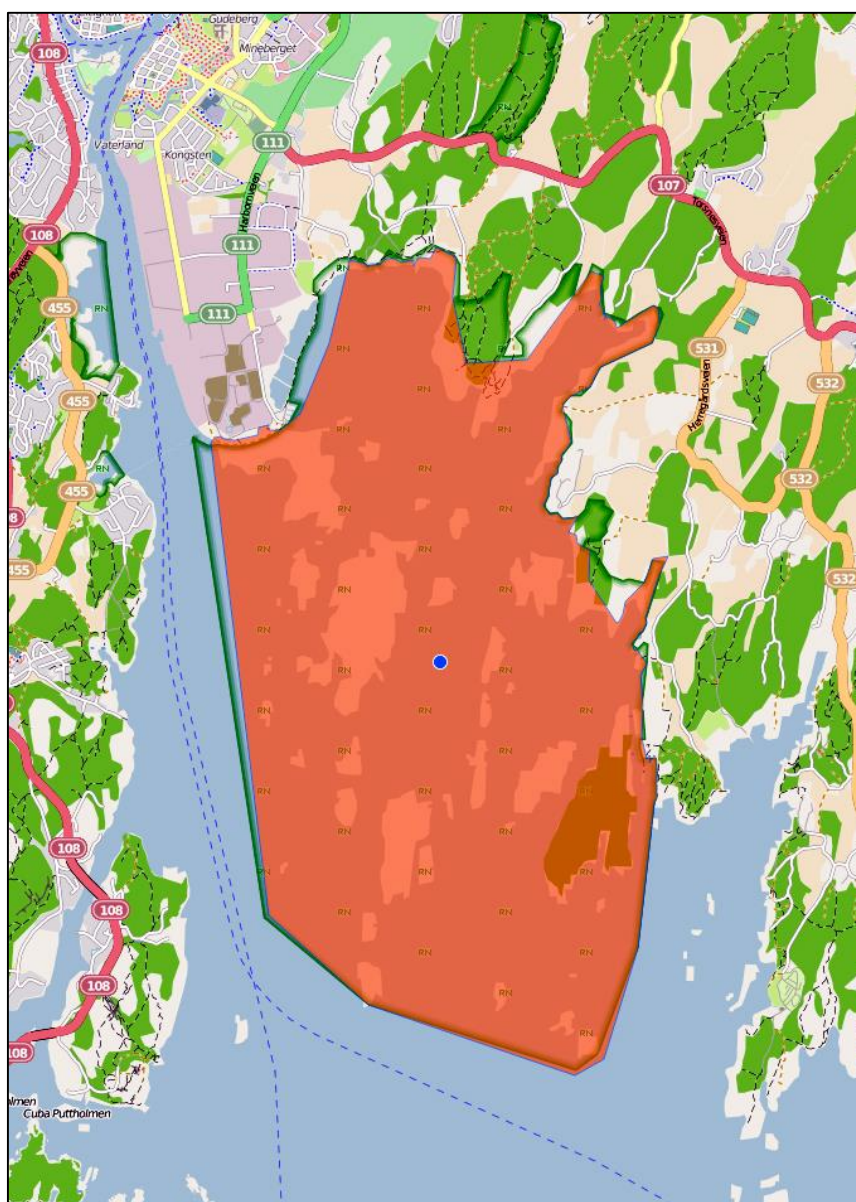
Areal: 15,7 km²

Fylke: Østfold

Kommune: Fredrikstad

Landets største hekkkoloni for storskarv av underarten *Phalacrocorax carbo sinensis* finnes ved Øra utenfor Fredrikstad (Finne & Fjellbakk 2013). Et område identisk med Øra naturreservat ble på bakgrunn av dette foreslått som nytt IBA i 2014. Øra er et større våtmarkssystem i tilknytning til utløpet av Glomma. Mye av den indre delen av reservatet består av takrørskog *Phragmites australis* og mudderbanker, mens den ytre delen består av grunne sjøområder og flere små øyer og holmer. Det er på disse øyene storskarvene hekker. Området er ellers av stor

betydning for rastende vannfugler under trekket. Faktorer knyttet til det store industriområdet nord for naturreservatet, som blant annet inkluderer en søppelfylling, regnes som den største trusselen mot området (Fylkesmannen i Østfold 2012). Historisk er store arealer med våtmark fylt igjen, noe som har foregått helt fram til i dag. Forurensning, fremmede arter, båttrafikk og andre typer menneskelig forstyrrelse regnes som andre trusselfaktorer mot området (Fylkesmannen i Østfold 2012).

Tidligere utgjorde takrørskoger som dette en mye større del av våtmarksområdet på Øra i Fredrikstad. Disse har gradvis blitt fylt igjen og nedbygd i løpet av 1900-tallet, og kun den ytterste delen av området er bevart. Industri og søppelfylling strekker seg nå helt ut til reservatgrensene. Dette bidrar til en hel del forurensning av området, og også mye forstyrrelse for fuglene i reservatet.
Foto: Per-Arne Johansen

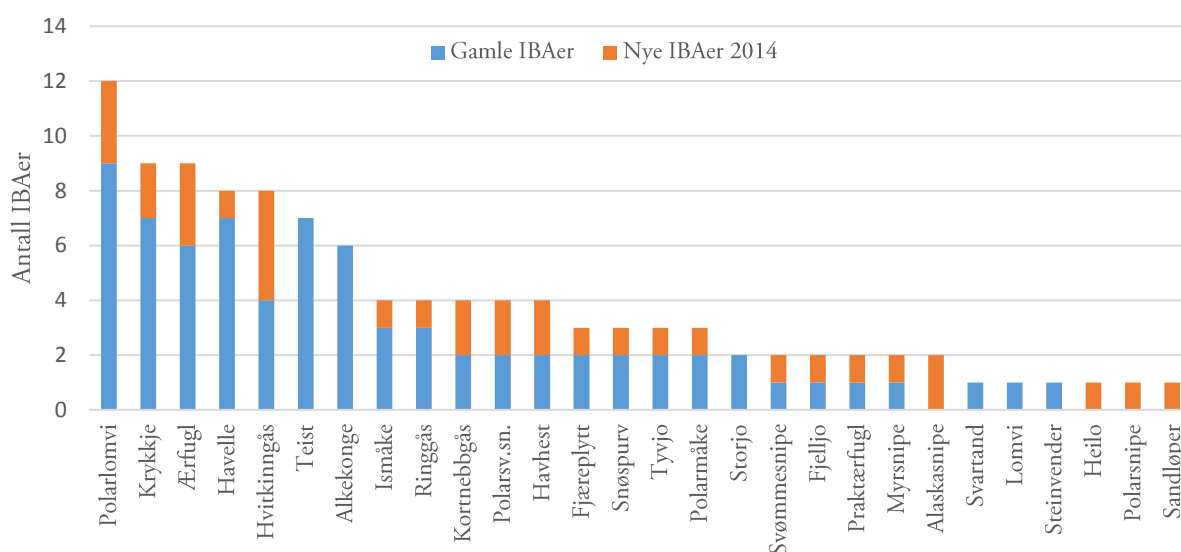
Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Storskarv	Hekkende	2004-2013	800 par	1100 par	God	B1i

3.2 IBAer på Svalbard og Jan Mayen

Fra tidligere er det identifisert 14 ulike IBAer på Svalbard og Jan Mayen. NOF foreslo fem nye IBAer på Svalbard i 2014, hvorav to er store sjøfuglkolonier. Et av de nye IBAene (Nordre Isfjorden) erstatter de tidligere IBAene Alkhornet og Daudmannsøyra. Svalbard og Jan Mayen har noen av de største sjøfuglforekomstene i Nordatlanten, og kolonier med over 100 000 hekkende par finnes flere steder på øygruppen. Polarlomvi *Uria lomvia* og krykkje *Rissa tridactyla* er blant de mest utbredte og tallrike sjøfuglene på øygruppa, noe som framgår tydelig fra oversikten i

figur 14. Artsutvalget på Svalbard har ellers et arktisk preg, og flere av de hekkende artene finnes ikke hekkende på fastlandet i Norge, eller i Europa forøvrig.

Sjøfuglkoloniene eksistens er naturligvis sterkt knyttet til næringstilgangen i havet. Et varmere klima vil trolig medføre store endringer i antall og artsutvalg av byttedyr, og det er forbundet mye bekymring og usikkerhet til hvordan dette vil påvirke fuglelivet (Jenssen 2006).

Figur 14. Antall gamle og nye IBAer på Svalbard og Jan Mayen i forhold til hvilke arter de er opprettet for. Arter med kun ett IBA, samt arter som bare møter IBA-kriteriet A3 (begrenset til et biom) er ikke tatt med i oversikten.

Nyere studier av alkekonge *Alle alle* på Spitsbergen tyder imidlertid på at denne arten har begrenset mulighet til å øke lengden på matsøkingsturene sine for å ta i bruk nye beiteområder med kaldt vann, og dermed bedre byttedyrtilgang, hvis temperaturen i havet stiger (Hovinen mfl. 2014). Kraftige nedganger i bestandene av polarlomvi på Svalbard og Jan Mayen i senere tid henger trolig også sammen med økende havtemperatur, endringer i havstrømmene og medfølgende svekkelse i næringstilgang (Anker-Nilssen 2015a, 2015b).

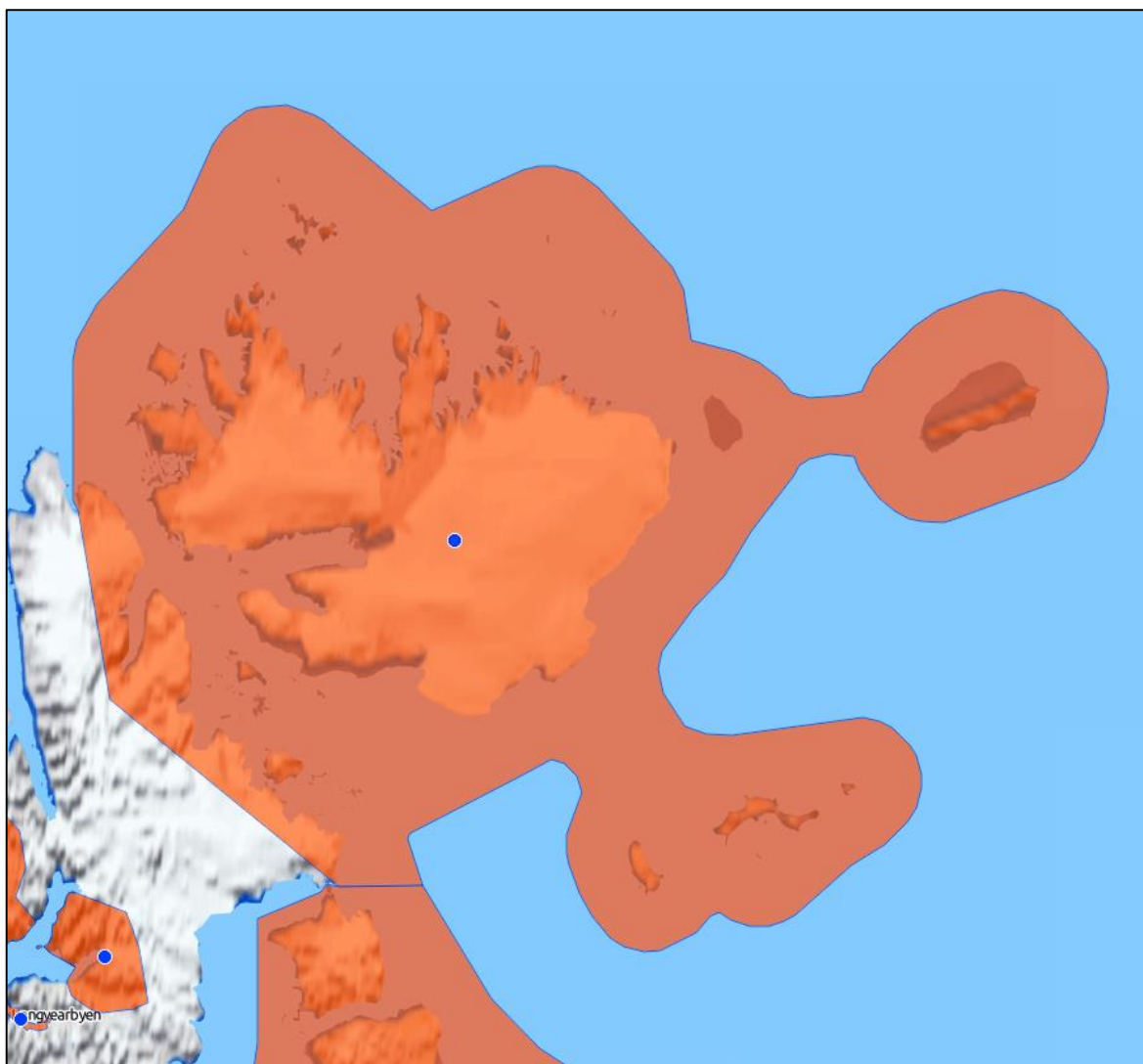
Et varmere klima vil høyst sannsynlig også medføre endringer i artssammensetningen av den terrestriske

fuglefaunaen på Svalbard. For enkelte fuglearter, kanskje først og fremst toppredatorer som polarmåke *Larus hyperboreus* og ismåke *Pagophila eburnea*, er akkumulering av giftstoffer i næringskjeden en betydelig trussel (Bustnes mfl. 2000, Miljeteig mfl. 2012). I kombinasjon med klimaendringer kan den skadelige effekten av slike miljøgifter bli enda større. Enkelte miljøgifter har blant annet innvirkning på hormoner som er sentrale i vekst og utvikling, reproduksjon og stressrespons, noe som kan redusere evnen dyr og fugler har til å respondere på endringer i sitt miljø (Jenssen 2006).

SJ001: Nordaust-Svalbard Naturreservat79° 46' 43.68" N 23° 24' 20.49" Ø
Areal: 56 949,5 km²

Svalbards og Norges største IBA er i stor grad identisk med Nordaust-Svalbard naturreservat, og omfatter hele Nordaustlandet, Kvitøya og Kong Karls Land, i tillegg til Hinlopenstredet og store deler av Spitsbergens nordøstlige kystlinje (fra Hedahuken til Heleysundet). Nordaust-Svalbard naturreservat inkluderer de mest uberørte delene av Svalbard, som samtidig er de klimatiske mest ekstreme områdene. Dette medfører at mye av de omkringliggende havområdene er islagt store deler av året, og at landarealet i stor grad (73 %) er dekket av isbreer (Sysselmannen på Svalbard 2013). Noe tundra og myrvegetasjon finnes, men mesteparten av fuglelivet er knyttet til fuglefjellene langs kystlinja. Nordaust-Svalbard er det viktigste hekkeområdet for ismåke *Pagophila eburnea* på Svalbard (Strøm 2015).

Store kolonier med polarlomvi *Uria lomvia* finnes, spesielt ved Alkefjellet og Wahlbergøya, og antallet hekkende krykkjer *Rissa tridactyla* er også betydelig. Det er få kjente trusler mot området, men oljeutslipp fra eventuelle skipsulykker vil kunne få alvorlige konsekvenser. Nord i Hinlopenstredet drives en del rekefiske, men om dette har noen betydelig negativ effekt på fuglelivet er uvisst (Sysselmannen på Svalbard 2013). Endringer i fødetilgangen i havet, for eksempel som følge av varmere havtemperaturer, er også en aktuell og potensielt alvorlig trussel mot fuglelivet i området (Anker-Nilssen mfl. 2015a). For ismåkas del, som i stor grad er avhengig av iskanten, vil klimaendringene kunne få spesielt alvorlige følger.

Ismåke har sitt viktigste hekkeområde på Svalbard på Nordaustlandet, med en bestand på flere hundre par. Artens diett består av fisk og krepsdyr, men også i stor grad av åtsler og byttedyrrester som isbjørner *Ursus maritimus* etterlater. Dette gjør den spesielt utsatt for miljøgifter som oppkonsentreres i næringskjeden. Foto: Dagfinn Breivik Skomsø

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Ærfugl	Hekkende	1994-2009	1900	1900	Ukjent	B1i, B3
Krykkje	Hekkende	1978-2010	63 000	63 000	Ukjent	B1i
Ismåke	Hekkende	1926-2010	100 par	1000 par	Ukjent	A1, A4i, B1i, B2
Polarlomvi	Hekkende	1985-2010	140 000	140 000	Ukjent	A4ii, B1ii, B2
Teist	Hekkende	1979-2010	3500	3500	Ukjent	A4ii, B1ii, B2
Samlegruppe sjøfugl ¹	Hekkende	1978-2010	215 400	215 400	Ukjent	A4iii

¹: Inkl. ærfugl, krykkje, 7000 rødnebbterne, polarlomvi og teist

SJ002: Nordvest-Spitsbergen nasjonalpark

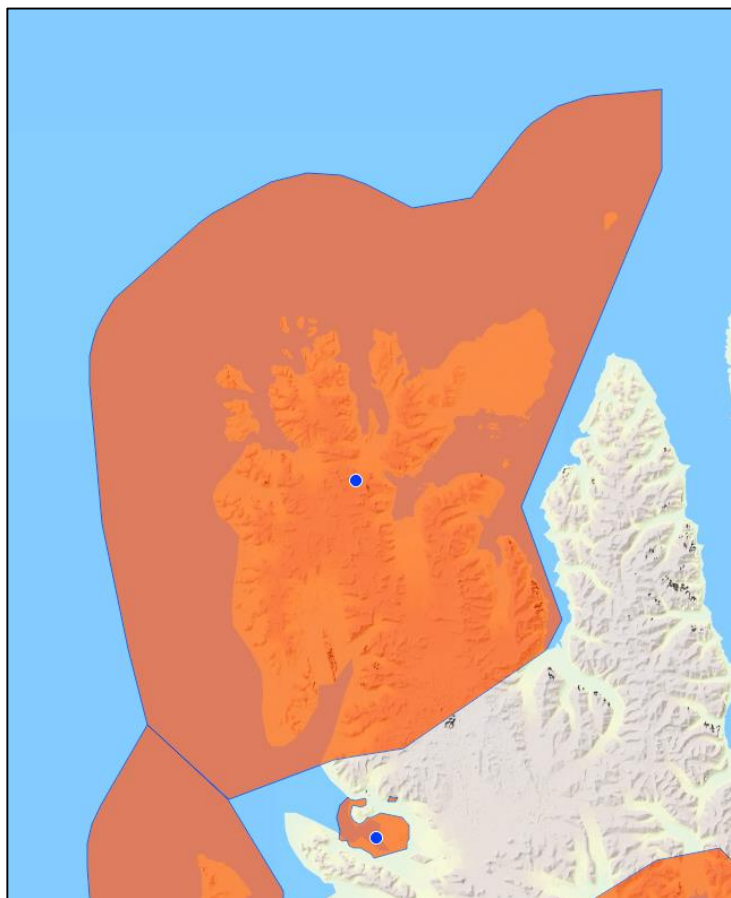
79° 34' 51.75" N 12° 1' 52.07" Ø

Areal: 9 880,3 km²

IBAet er identisk med Nordvest-Spitsbergen Nasjonalpark, som omfatter et betydelig landareal. Mye av arealet er dekket av store innlandsbreer, og landskapet er alpint. Andre områder er derimot svært frodige. Vestkysten holdes for det meste isfri året rundt av den relativt varme vest-Spitsbergenstrømmen.

Minst to hekkkonsentrasjoner av hvitkingås *Branta leucopsis* finnes i området, og en del ringgås *Branta bernicla hrota* hekker på Moffen (Lislevand mfl. 2000). En del karakterarter for Svalbard hekker på Reinsdyrflya, som er Svalbards største strandflate. Flere store sjøfuglkolonier finnes, og krykkje *Rissa tridactyla* og polarlomvi *Uria lomvia* er generelt de mest tallrike artene i disse. Moffen er en av få kjente hekkeområder for sabinemåke *Xema sabini* på Svalbard, men denne regnes ikke som relevant i IBA-sammenheng av BirdLife International.

Det er få kjente trusler mot området, men også her vil varmere klima og eventuelle oljeutslipp fra skipsulykker kunne forårsake store konsekvenser for fuglelivet. Utstrakt turisme forekommer i området gjennom sommerhalvåret, men dette påvirker trolig fuglelivet i relativt liten grad.

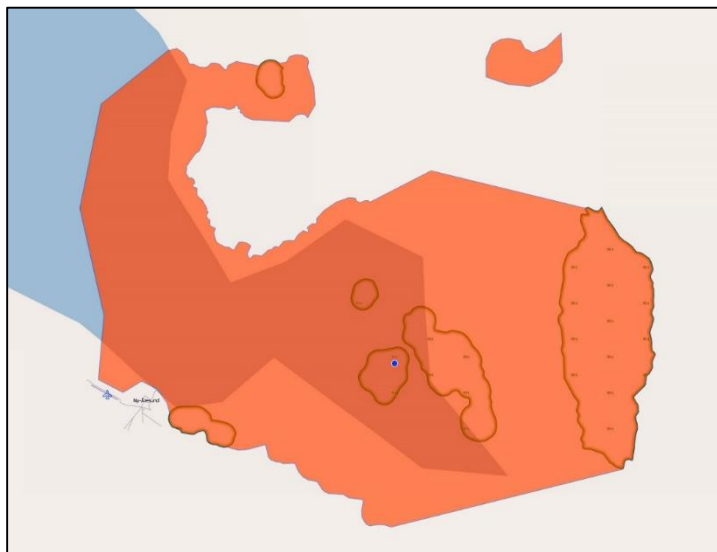
Kun det store området sentralt i bildet inngår i IBAet «Nordvest-Spitsbergen nasjonalpark»

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Ringgås	Hekkende	1990-2007	108	108	Ukjent	B1i, B3
Ærfugl	Hekkende	1982-2010	5100	5100	Ukjent	B1i, B3
Havelle	Hekkende	2005-2014	-	-	-	A1
Krykkje	Hekkende	1973-2011	45 600	45 600	Ukjent	B1i
Polarlomvi	Hekkende	1973-2011	101 300	101 300	Ukjent	B1ii, B2
Teist	Hekkende	1973-2011	1272	1272	Ukjent	B1ii, B2
Alkekonge	Hekkende	1978-2011	260 900	260 900	Ukjent	A4ii, B1ii
Samlegruppe sjøfugl ¹	Hekkende	1973-2011	407 800	407 800	Ukjent	A4iii

¹: Inkl. krykkje, polarlomvi og alkekonge

SJ003: Indre Kongsfjorden78° 56' 4.28" N 12° 13' 48.03" Ø
Areal: 114,7 km²

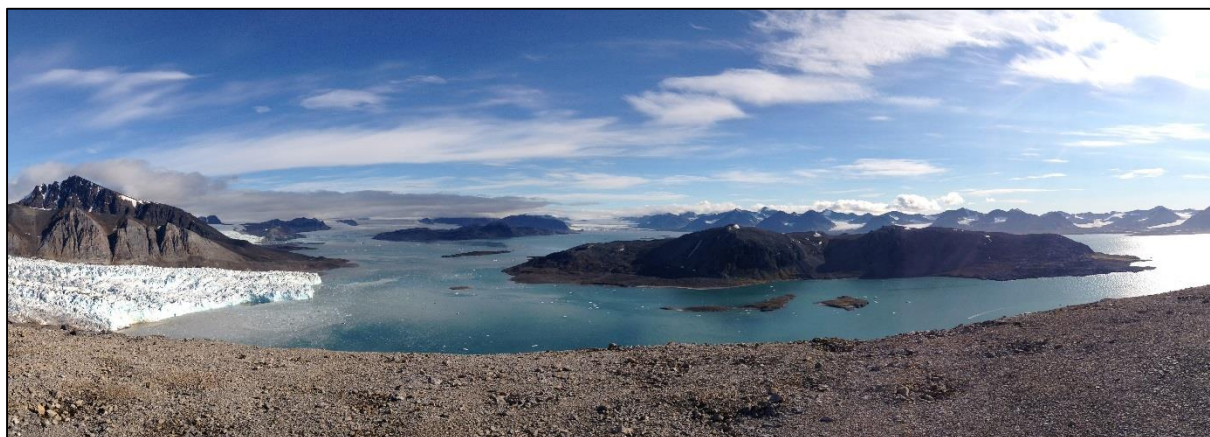
Området omfatter store deler av det indre fjordsystemet i Kongsfjorden, med den ytre grensa trukket fra Brandalspynten og rett nord til fjordens nordside. Ytre og Indre Breholmen, fuglefjellene på Blomstrandhalvøya (inkludert Blomstrandhamna fuglereservat), Ossian Sars naturreservat, Kongsfjorden fuglereservat og sørsiden av Ferringfjellet er alle viktige hekkeområder for sjøfugl innenfor IBA-grensene. Flere av øyene er gresskledte, og har en del mindre ferskvannsdammer. Fjorden for øvrig er omgitt av bratte fjell, isbreer og tundra (Lislevand mfl. 2000). Fjorten arter tilknyttet det arktiske biomet hekker eller opptrer regelmessig, inkludert en betydelig bestand av ærfugl *Somateria mollissima*. Ærfuglbestanden overvåkes årlig i området (Nilsen 2014). Det er også flere mindre sjøfuglkolonier i fjorden. En hel del forskning pågår i dette området, både i regi av Universitet i Tromsø,

Universitetet på Svalbard og Norsk Polarinstittutt. Ny Ålesund fungerer som base for denne aktiviteten (Lislevand mfl. 2000).

Art ¹	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Hvitkinngås	Hekkende	2005-2014	350 par	350 par	Middels	A3, B1i, B3
Ærfugl	Hekkende	2005-2013	3000 par	3500 par	God	A3, B1i, B3
Havelle	Hekkende	2005-2014	-	-	-	A1, A3

¹: Indre Kongsfjorden er også hekkeområde for flere andre arter tilknyttet det arktiske biomet (tabell V2)

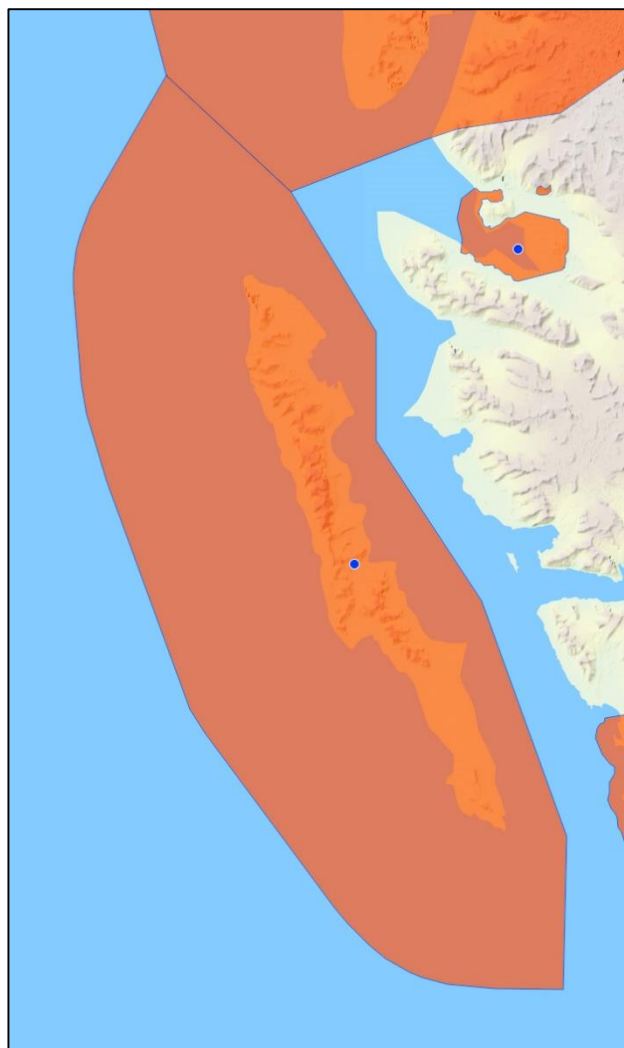
Den mange små øyene i indre deler av Kongsfjorden er blant de viktigste hekkeplassene for ærfugl *Somateria mollissima* på Svalbard, og flere tusen par hekker årlig. Bildet viser Blomstrandhalvøya, med Blomstrandbreen til venstre og Kongsbreen innerst i fjorden. Foto: Dagfinn Breivik Skomsø

SJ004: Forlandet nasjonalpark78° 32' 48.47" N 11° 11' 47.47" Ø
Areal: 4 633,1 km²

IBAet er identisk med Forlandet nasjonalpark, som omfatter hele den avlange øya Prins Karls Forland og omkringliggende sjøområder. Prins Karls Forland befinner seg på Spitsbergens vestkyst, nordvest for Isfjorden og vest for Oscar II Land. Øya domineres av høyarktisk tundra, og hele den sørlige halvdelens består av ei stor, lavtliggende slette (Forlandssletta). Også øyas vestside preges av store strandflater. I nord er landskapet mer alpint, og østlige deler av øya domineres av isbreer. Klimaet på øyas vestside er tydelig påvirket av den relativt varme vest-Spitsbergenstrømmen, og de fleste sjøfuglkoloniene finnes her (Norsk Polarinstitutt 2015).

Fuglevernomsrådene Forlandsøyene og Plankeholmene er viktige hekkeområder for ærfugl *Somateria mollissima* og gjess, mens den største sjøfuglkolonien befinner seg helt i nord, ved Fuglehuken (Lislevand mfl. 2000). Forlandsøyene består av tre øyer og noen små skjær. En av øyene er fri for vegetasjon, mens de andre to er gresskledte. Fuglehuken er på sin side et område med bratte klipper på Forlandets nordspiss, hvor det spesielt finnes store antall hekkende polarlomvi *Uria lomvia*.

En god del skipstrafikk passerer både på utsiden og innsiden av øya, men det foregår lite ferdsel på land i nasjonalparken (Norsk Polarinstitutt 2015). Nedgang i bestandene av polarlomvi på Svalbard og Jan Mayen i senere tid henger trolig sammen med økende havtemperatur, endringer i havstrømmene, og medfølgende svekkelse i næringstilgang (Anker-Nilssen 2015a, 2015b). Klimaendringene kan dermed utgjøre en betydelig trussel mot denne artens tilstedeværelse. Dette gjelder spesielt langs vestkysten av Svalbard, hvor varme havstrømmer bidrar til et mildere klima enn i øst.

Kun det store området sentralt i bildet inngår i IBAet «Forlandet nasjonalpark»

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Ærfugl	Hekkende	1984-1992	1281 par	1281 par	Ukjent	B1i, B3
Havelle	Hekkende	2005-2014	-	-	-	A1
Storjo	Hekkende	2011	40 par	40 par	Ukjent	B3
Polarlomvi	Hekkende	2011	56 000	58 000	Middels	B1ii, B2
Samlegruppe sjøfugl ¹	Hekkende	2011	56 000	56 000	Middels	A4iii

¹: Inkl. polarlomvi

SJ007: Fuglefjella

78° 11' 50.02"

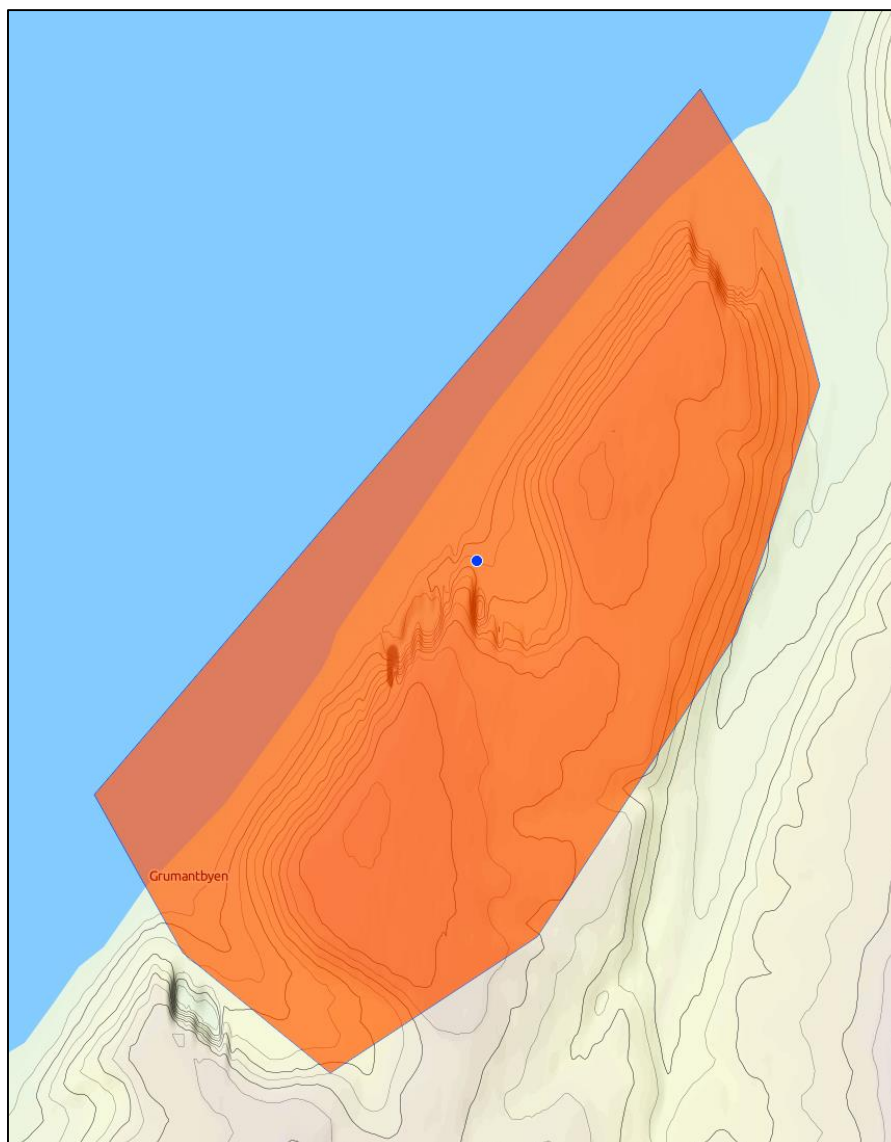
N

15° 12' 28.30" Ø

Areal: 19,4 km²

Fuglefjella er en sjøfuglkoloni ca. 10 km sørvest for bebyggelsen i Longyearbyen, og går også under navnet «Grumant». Dette var også det tidligere navnet på IBAet her (Grimmett & Jones 1989). Krykkje *Rissa tridactyla* og polarlomvi *Uria lomvia* er spesielt tallrike hekkearter

(SEAPOP 2014a). En del skipstrafikk forbi kolonien kan bidra til noe forstyrrelser. I tillegg er kolonien under et visst press fra turistnæringen. Kolonien er ikke under noen form for vern.

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Polarlomvi	Hekkende	1971-1988	29 800	29 800	Ukjent	B2
Samlegruppe sjøfugl ¹	Hekkende	1971-1988	53 000	53 000	Ukjent	A4iii

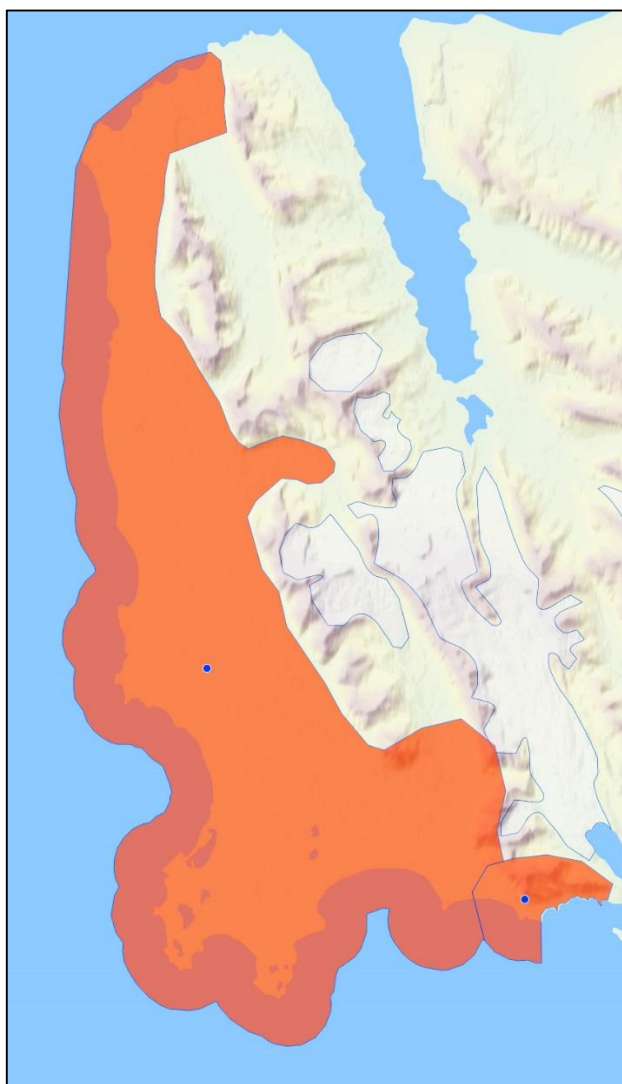
¹: Inkl. 23 200 krykkje, i tillegg til polarlomvi

SJ008: Nordenskiöldkysten77° 51' 2.10" N 13° 48' 24.92" Ø
Areal: 384,4 km²

Dette er et IBA som overlapper delvis med Nordenskiöld Land nasjonalpark, men som strekker seg nordover fra nasjonalparkens nordgrense for også å omfatte Kapp Linné fuglereservat. Mesteparten av området er flatt, og et stort antall større og mindre vann, dammer og elver avbryter tundraen. Noen steder er gressvegetasjonen spesielt rik. Nordenskiöldkysten er et viktig hekkeområde for flere av Svalbards karakterarter, og er blant annet en av de seks viktigste hekkeområdene for

polarsvømmesnipe *Phalaropus fulicarius* på øygruppen (Lislevand mfl. 2000). Hvitkinngås *Branta leucopsis* er også spesielt tallrik (Drent & Prop 2008). Det er få menneskelige trusler mot området. Imidlertid har kraftig predasjon fra isbjørner *Ursus maritimus* forårsaket dårlig hekkesuksess for både hvitkinngås og ærfugl *Somateria mollissima* her de siste årene (Drent & Prop 2008), et problem som kan øke med et varmere klima.

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Hvitkinngås	Hekkende	2007	711 par	711 par	God	B1i, B3
Hvitkinngås	Hekkende	2000-2007	4000	4000	God	A4i, B1i, B3
Havelle	Hekkende	2005-2014	-	-	-	A1

Kun det største området inngår i IBAet «Nordenskiöldkysten»

Landskapet på Nordenskiöldkysten er svært karakteristisk. Mylderet av småvann og våtmarker i dette flate landskapet gjør det til et ideelt hekkeområde for flere våtmarks- og vanntilknyttede arter. Foto: Jouke Prop

Hvitkinngåsa har et av sine viktigste hekkeområder på Svalbard på Nordenskiöldkysten. Store deler av Svalbard-bestanden raster i Vesterålen og på Helgelandskysten under trekket, hvor disse fuglene er avfotografert. Foto: Ingar J. Øien

SJ009: Ingeborgfjellet77° 45' 31.51" N 14° 24' 12.98" Ø
Areal: 17,0 km²

Dette fuglefjellet ligger på nordsiden av Bellesund, og er en del av Nordenskiöld Land nasjonalpark. Alkekonge *Alle alle* var den mest tallrike arten i fuglefjellet på starten av 1990-tallet, men data fra tellinger av nyere dato for denne arten foreligger ikke. Polarlomvi *Uria lomvia* og krykkje *Rissa tridactyla* hekker også i et visst antall (SEAPOP 2014a). Nylig oppstartet gruvedrift i Lunckefjell innebærer fortsatt gruvedrift i Sveagruva, innerst i Van Mijenfjorden, i forlengelsen av Bellesund. Dette betyr at skipstrafikken ut og inn fjorden

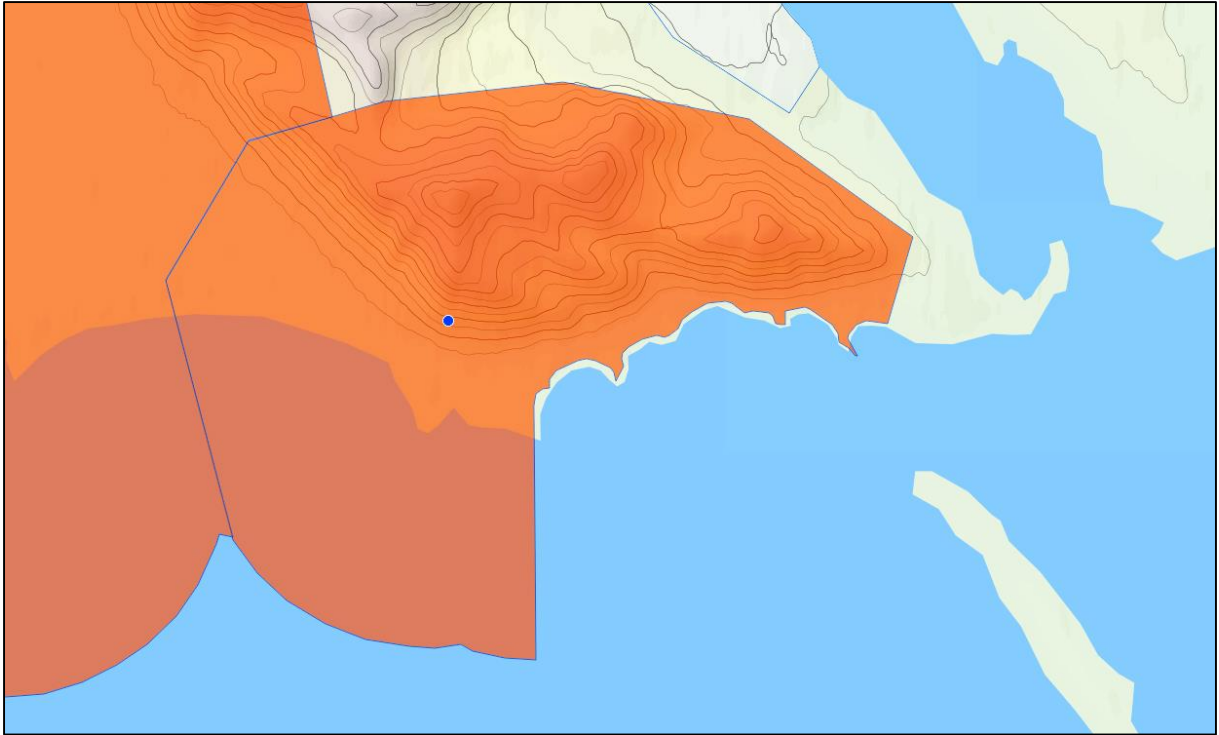
oppretholdes. Dette fører med seg en viss forstyrrelse, men den største trusselen i denne forbindelse utgjøres utvilsomt av potensielle skipsuhell og oljeutslipp. Miljørisikoen ved slike hendelser vil naturligvis være avhengig av årstid og avstand til sjøfuglkoloniene i Bellesund (Hanssen mfl. 2014). For øvrig er få direkte trusler mot denne kolonien kjent, men også her vil klimaendringer og medfølgende endringer i næringstilgang kunne ha store konsekvenser for sjøfuglfaunaen.

Krykkje *Rissa tridactyla*, polarlomvi *Uria lomvia* og alkekonge *Alle alle* er de mest tallrike hekkeartene i sjøfuglkolonien ved Ingeborgfjellet, som ligger på nordsiden av Bellesund på Spitsbergens vestkyst. Foto: Georg Bangjord

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Alkekonge	Hekkende	1991	55 000	55 000	God	A4ii, B1ii
Samlegruppe sjøfugl ¹	Hekkende	2009	50 000-100 000		Ukjent	A4iii

¹: Inkl. 6000 krykkje, 12 000 polarlomvi og et usikkert antall alkekonge

Polarmåka er et vanlig innslag langs kysten de fleste steder på Svalbard. De største enkeltforekomstene finnes antakelig på Bjørnøya og Hopen, som hver har flere hundre hekkende par. Foto: Dagfinn Breivik Skomsø

SJ010: Sør-Spitsbergen nasjonalpark77° 7' 12.25" N 16° 10' 56.73" Ø
Areal: 13 237,6 km²

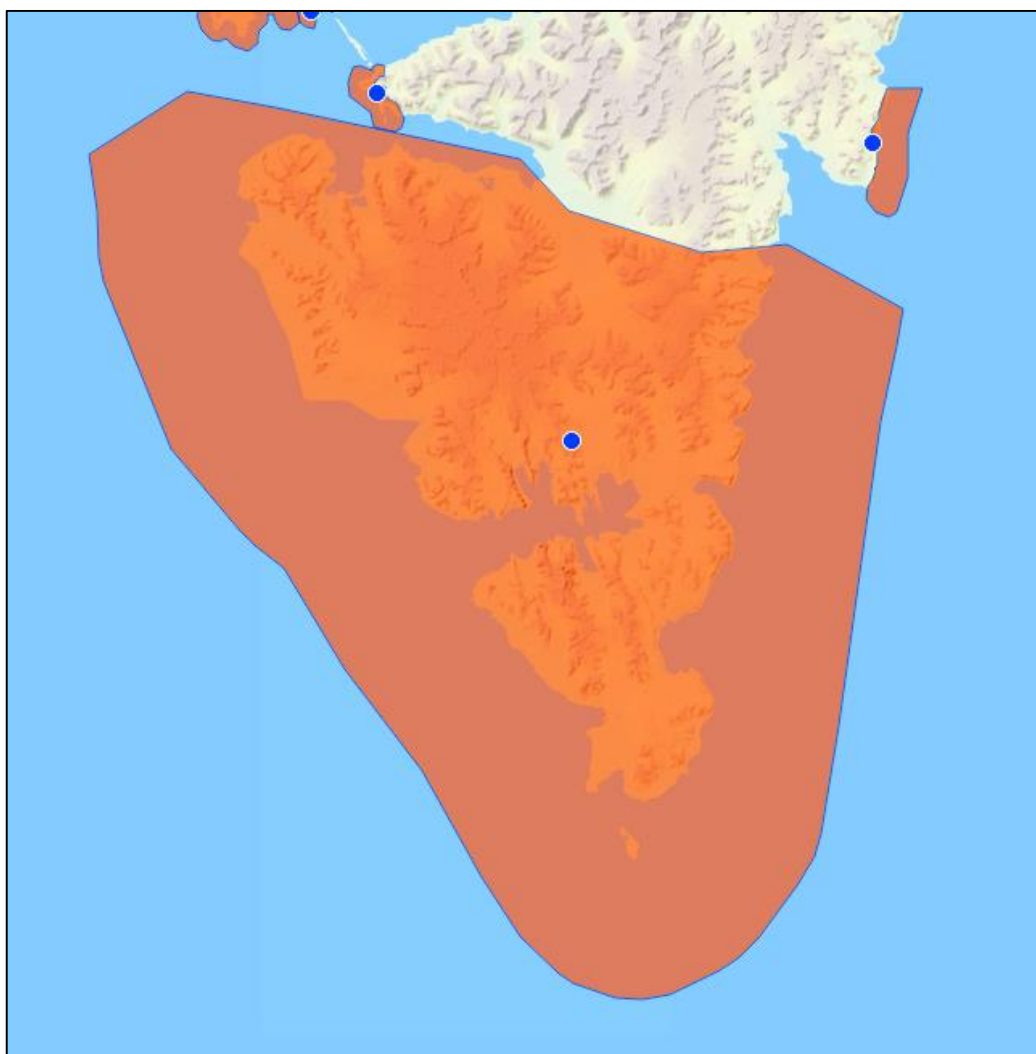
Landområdene sør på Spitsbergen domineres av høyarktisk tundra, hvor kystslettene langs vestkysten er spesielt produktive. I øst er landskapet mer karrig, med isbreer og vegetasjonsløse morener (Norsk Polarinstitutt 2014). IBAet er identisk med Sør-Spitsbergen Nasjonalpark, som omfatter et stort landareal fra Bellesund og van Keulenfjorden og rundt hele sørspissen av Spitsbergen. En del fuglefredningsområder finnes innenfor nasjonalparken, og består hovedsakelig av gressklede øyer og holmer med små vann og dammer.

Fuglefredningsområdene er blant annet viktige hekke- og myteområder for hvitkinngås *Branta leucopsis* og ærfugl *Somateria mollissima* (Lislevand mfl. 2000). De viktigste sjøfuglkoloniene er blant de største på

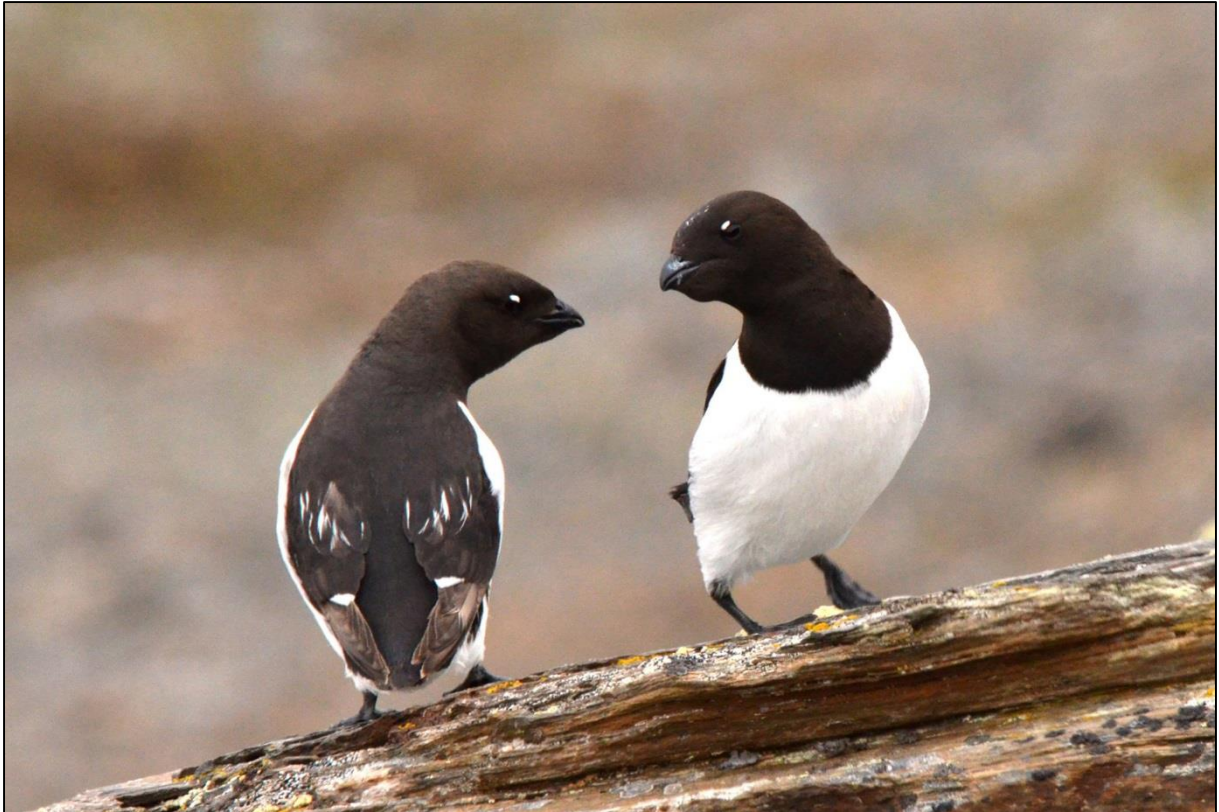
Svalbard, og finnes ved Stellingfjellet og Kovalskifjella på østkysten av Torell Land, samt ved Sofiekammen på nordsiden av Hornsund (Lislevand mfl. 2000).

Alkekonge *Alle alle*, polarlomvi *Uria lomvia* og krykkje *Rissa tridactyla* er utvilsomt blant de mest tallrike sjøfuglene innenfor nasjonalparken.

Det er ingen kjente direkte trusler mot området, men intensiv turisme kan ha negative konsekvenser. For øvrig vil sørvestkysten av Svalbard lett kunne påvirkes av et varmere hav som følge av påvirkning fra varme havstrømmer på denne delen av øygruppen. Effekter av klimaendringer ser allerede ut til å gjøre seg gjeldende for bl.a. alkekonge og polarlomvi (Anker-Nilssen mfl. 2015a, 2015b, Hovinen mfl. 2014).

Kun det store området sentralt i bildet inngår i IBAet «Sør-Spitsbergen nasjonalpark»

Svalbards største hekkolonier for vår minste alkefugl, alkekongen, finnes innenfor Sør-Spitsbergen nasjonalpark. Foto: Dagfinn Brevik Skomsø

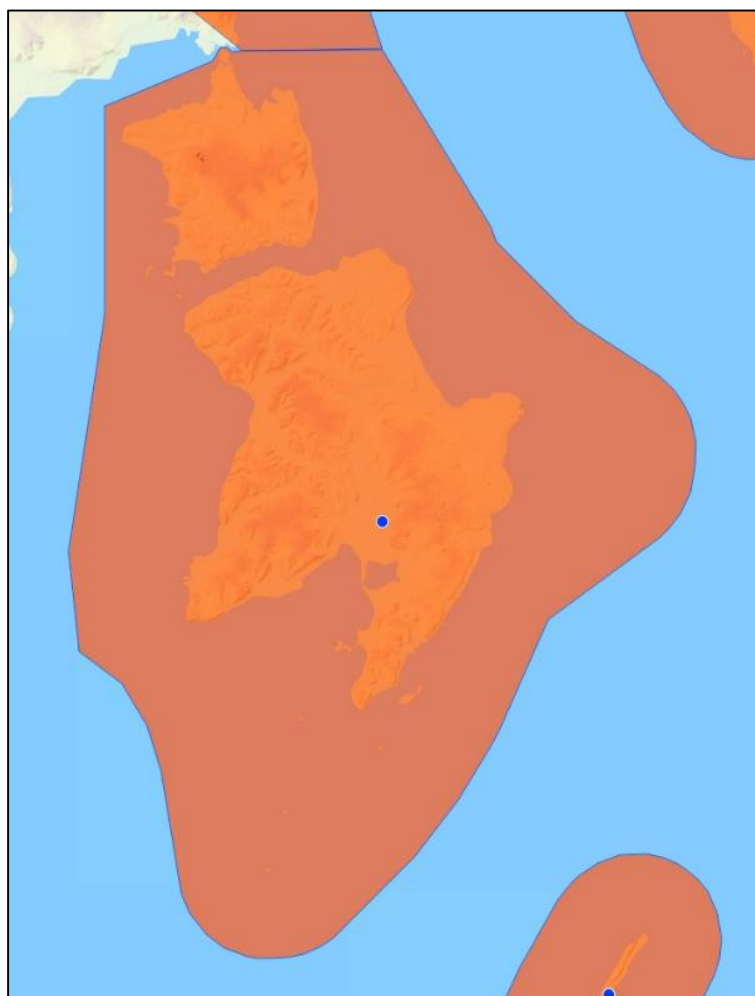
Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Hvitkinngås	Hekkende	1992-2008	1900	1900	Ukjent	B1i, B3
Ærfugl	Hekkende	1900-2009	3870	3870	Ukjent	B1i, B3
Havelle	Hekkende	2005-2014	-	-	-	A1
Krykkje	Hekkende	2008-2010	101 000	101 000	Ukjent	A4i, B1i
Polarlomvi	Hekkende	2008-2010	296 000	296 000	Ukjent	A4ii, B1ii, B2
Teist	Hekkende	1989-2010	704	704	Ukjent	B1ii, B2
Alkekonge	Hekkende	1989-2010	498 600	498 600	Ukjent	A4ii, B1ii
Samlegruppe sjøfugl ¹	Hekkende	1989	906 600	906 600	Ukjent	A4iii

¹: Inkl. 11 000 havhest, krykkje, polarlomvi og alkekonge

SJ011: Sørøst-Svalbard Naturreservat77° 40' 4.31" N 22° 51' 49.59" Ø
Areal: 21 862,5 km²

Naturreservatet omfatter Edgeøya og Barentsøya. Landskapet består i grove trekk av høy-arktisk tundra og vegetasjonsdekte strandflater i vest, og flere store isbreer i øst. Vegetasjonen er imidlertid sparsommelig eller ikke-eksisterende på store deler av øyene. På grunn av moderat innvirkning fra Golfstrømmen er klimaet kjølig, spesielt i øst, og dravis forekommer store deler av året (Syssemmannen på Svalbard 2013). Flere sjøfuglkolonier finnes i området, men tidligere IBA-gjennomganger har hovedsakelig inkludert data fra tre kolonier på Edgeøya: Tusenøyane, Negerpynten og Kvalpynten. Tusenøyane er en gruppe steinete, relativt flate øyer og holmer i et område med mye grunn sjø litt sørvest for Edgeøya. De to andre koloniene er større klippeutspring på den sørvestlige spissen av Edgeøya, og huser respektable antall hekkende polarlomvi *Uria lomvia* og krykkje *Rissa tridactyla*.

Tusenøyane er det viktigste hekkeområdet for ringgås *Branta bernicla hrota* på Svalbard, og er også viktig for konsentrasjoner av mytende ærfugl *Somateria mollissima* og praktærfugl *Somateria spectabilis*. I de marine områdene regnes oljeutslipp og fiske med bunntål som to potensielle trusler (Syssemmannen på Svalbard 2013). En del turisme foregår i området, men denne delen av Svalbard er generelt under mindre press fra turistnæringen enn vestlige deler av Spitsbergen. Det foregår ellers et omfattende fiske i tilknytning til disse områdene, spesielt sør og sørøst for Edgeøya. Dette er

Kun det store området sentralt i bildet inngår i IBAet «Sørøst-Svalbard Naturreservat»

en næring som trolig vil øke i omfang ved varmere klima som følge av forflytning av fiskebestander nordover (Syssemmannen på Svalbard 2013). Overutnyttelse av disse ressursene vil kunne ha negative følger for de store sjøfuglkoloniene.

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Havelle	Hekkende	2005-2014	Ukjent	Ukjent	Dårlig	A1
Krykkje	Hekkende	2008-2009	57 000	57 000	Ukjent	A4i, B1i
Ismåke	Ukjent	2008-2009	3	3	Ukjent	A1
Polarlomvi	Hekkende	2008-2009	69 700	69 700	Ukjent	B1ii, B2
Teist	Hekkende	2008-2009	1600	1600	Ukjent	B1ii
Alkekonge	Hekkende	1985-2009	19 700	19 700	Ukjent	B1ii
Samlegruppe sjøfugl ¹	Hekkende	1985-2009	164 000	164 000	Ukjent	A4iii

¹: Inkl. 16 000 havhest, krykkje, polarlomvi, teist og alkekonge

Polarlomvi er en av de mest tallrike sjøfuglene på Svalbard. Arten er tilnærmet fraværende som hekkefugl på fastlandet, men små antall hekker i noen av sjøfuglkoloniene i Finnmark. Dette individet er fotografert på Hornøya utenfor Vardø. Foto: Oddvar Heggøy

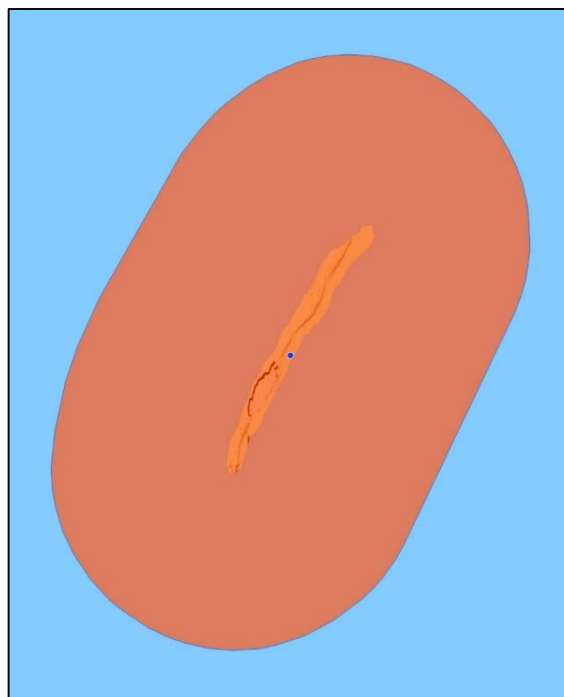
SJ012: Hopen

76° 34' 47.75" N 25° 12' 7.30" Ø
Areal: 3 192,9 km²

Hopen er en smal og avlang klippeøy ca. 100 km sørøst for Edgeøya og 200 km øst for sørspissen av Spitsbergen. Store deler av øya har vegetasjonsdekke, mye takket være tilførsel av næringsstoffer fra sjøfuglkoloniene. Det finnes ingen vann eller elver på øya (Syssemmannen på Svalbard 2007). I tillegg til å være et svært viktig yngleområde for isbjørn *Ursus maritimus*, finnes store sjøfuglkolonier på Hopen, der krykkje *Rissa tridactyla* og polarlomvi *Uria lomvia* er de mest tallrike artene (Anker-Nilssen mfl. 2014).

Området ble vernet som naturreservat i 2003, med vernesoner ca. 20 km ut i havet på hver side. En meteorologisk stasjon finnes sørøst på øya, men forårsaker lite eller ingen forstyrrelse for fuglelivet på øya. For øvrig foregår noe forskningsaktivitet her (Syssemmannen på Svalbard 2007). Øvrige direkte trusler er få, men eventuelle oljeutslipp fra skipsulykker vil naturligvis kunne medføre alvorlige konsekvenser for sjøfuglene.

Nedgang i bestandene av polarlomvi på Svalbard og Jan Mayen i senere tid henger trolig sammen med økende

havtemperatur, endringer i havstrømmene, og medfølgende svekkelse i næringstilgang (Anker-Nilssen 2015a, 2015b). Klimaendringene kan dermed utgjøre en

betydelig trussel mot denne artens tilstedeværelse på øygruppen.

Klippeøya Hopen har betydelige hekkebestander av sjøfugl, hvor polarlomvi er den mest tallrike arten. Det største fuglefjellet befinner seg helt nord på øya, i Nørdstefjellet. Til tross for de rike sjøfuglforekomstene ble øya ikke vernet som naturreservat før i 2003. Foto: Georg Bangjord

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Krykkje	Hekkende	2012	130 000	130 000	God	A4i, B1i
Polarlomvi	Hekkende	2012	725 000	725 000	God	A4ii, B1ii, B2
Teist	Hekkende	2012	480	480	God	B1ii, B2
Samlegruppe sjøfugl ¹	Hekkende	2012	427 500 par	427 500 par	God	A4iii

¹: Inkl. krykkje og polarlomvi

SJ013: Bjørnøya

74° 26' 28.69" N 19° 2' 50.87" Ø

Areal: 2 988,5 km²

Bjørnøya er en isolert øy som befinner seg omtrent midtveis mellom Spitsbergen og det norske fastlandet. Øya ble vernet som naturreservat i 2002, med vernesoner ca. 20 km ut i havet fra strandlinja. Bratte og høye klipper stuper ned i havet fra fjellområdet i sør. I nord finnes et flatere lavlandsområde, med flere vann

og småtjern. Mesteparten av øyas kystlinje består imidlertid av bratte klippekyster (Sysselemanden på Svalbard 2005). En del vegetasjon finnes i tilknytning til sjøfuglkoloniene i sør, men på sentrale og nordlige deler av øya er det mer skrint.

Art ¹	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Kortnebbgås	Hekkende	2005-2014	50 par	250 par	Middels	A3, B1i, B3
Hvitkinngås	Hekkende	2010	50 par	250 par	Middels	A3, B1i, B3
Havelle	Hekkende	2014	-	-	-	A1, A3
Storjo	Hekkende	2006	300 par	350 par	God	A4ii, B1ii, B3
Krykkje	Hekkende	2013	130 000 par	130 000 par	God	A4i, B1i
Lomvi	Hekkende	2006	125 000	125 000	God	A4ii, B1ii
Polarlomvi	Hekkende	2006	185 000	185 000	God	A4ii, B1ii
Teist	Hekkende	2006	500	500	God	B1ii
Alkekonge	Hekkende	1985	10 000 par	100 000 par	Middels	A4ii, B1ii
Samlegruppe sjøfugl ²	Hekkende	2006	325 000 par	415 000 par	God	A4iii

¹: Bjørnøya er også et viktig hekkeområde for flere andre arter tilknyttet det arktiske biomet (tabell V2)

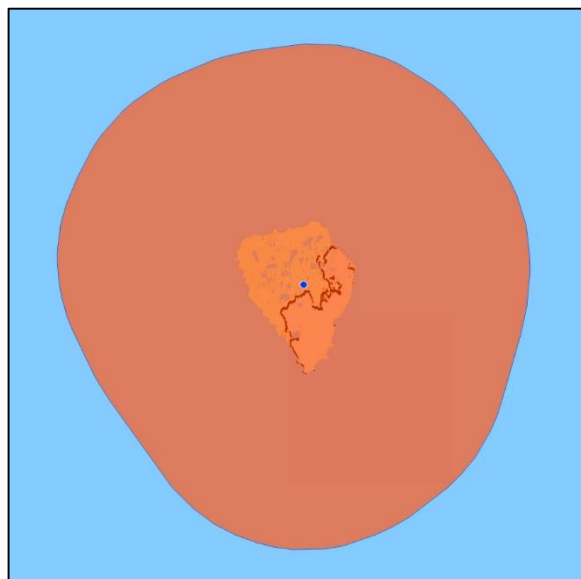
²: Inkl. 30 000 par havhest, krykkje, lomvi, polarlomvi og alkekonge

Storjo er en art i kraftig økning på Bjørnøya. I 2006 hadde hekkebestanden økt til 300-350 par, fra kun 100 par i 1998. Foto: Oddvar Heggøy

Bjørnøya har noen av de aller største forekomstene av sjøfugl i Nord-Atlanteren. Dette er et resultat av øyas isolerte beliggenhet, gunstige hekkehabitat og de svært produktive havområdene som omgir øya (Syssemmannen på Svalbard 2005). I tillegg hekker et relativt rikt utvalg av andre fuglearter her, hvor de fleste er spesielt tilknyttet den arktiske regionen (tabell V2).

I dag finnes kun en meteorologisk stasjon på øya, som den eneste permanente bosetningen. Bjørnøya er imidlertid under interesse både fra gruveselskap og oljeindustri, hvor sistnevnte igangsatte prøveboring i nærheten av naturreservatet i 2014 (Øvrebekk Lewis 2014). I tillegg foregår et omfattende fiske i havområdene rundt øya, og fiskefartøyer legger seg ofte nær Bjørnøya i ly for dårlig vær eller for bunkring og omlasting av fisk (Syssemmannen på Svalbard 2005). Dette medfører stor risiko for oljesøl, som vil øke ytterligere hvis man finner olje i havområdene rundt Bjørnøya. Klimaendringer, med medfølgende endringer i næringstilgang både i overvintringsområder og nærliggende beiteområder rundt Bjørnøya, vil

naturligvis også kunne medføre alvorlige konsekvenser for sjøfuglkoloniene her.

Store mengder lomvi og polarlomvi hviler på sjøen i Evjebukta utenfor Bjørnøyas sydspiss. De bratte klippene på øyas sørside huser noen av de største forekomstene av hekkende sjøfugl i Nord-Atlanteren. Foto: Georg Bangjord

SJ014: Jan Mayen

70° 59' 38.97" N 8° 26' 26.42" V

Areal: 6 475,6 km²

Jan Mayen ligger rundt 1000 km vest for Bodø, og ca. 450 km øst for Grønland. Norges eneste aktive vulkan, Beerenberg, finnes på øya, og mye av landarealet består derfor av vulkanske bergarter og aske. Beerenberg er øyas høyeste punkt (2277 m), og vulkanen er dekket av en isbre. Vegetasjonen er relativt sparsommelig, men likevel unik i norsk sammenheng. Rundt 70 karplanter,

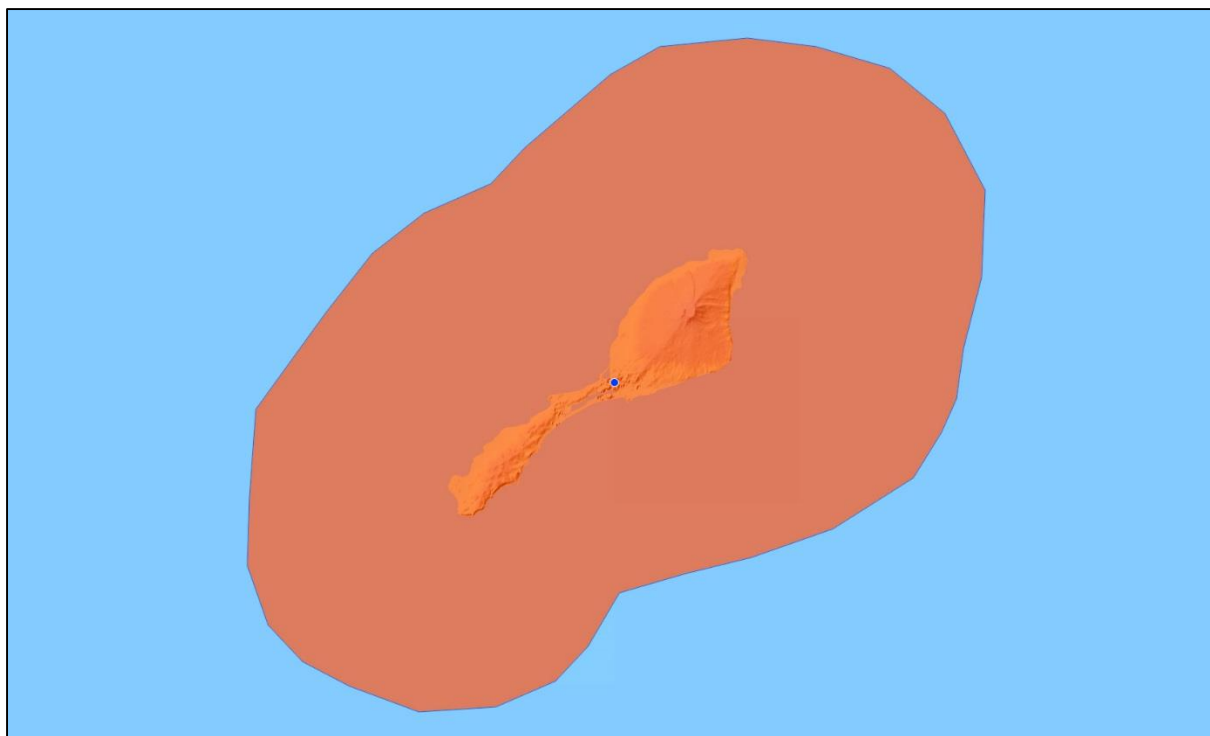
180 mosearter og ca. 150 lavarter er identifisert, hvor 7 av de sistnevnte er endemiske (Direktoratet for naturforvaltning 2007). Jan Mayens mange bratte klipper er gunstige hekkeområder for en rekke sjøfuglarter, hvor de klart mest tallrike er havhest *Fulmaris glacialis*, krykkje *Rissa tridactyla*, alkekonge *Alle alle* og polarlomvi *Uria lomvia* (SEAPOP 2014b).

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Havhest	Hekkende	2010	173 000 par	173 000 par	God	A4ii, B1ii
Polarlomvi	Hekkende	2010	111 000 par	111 000 par	God	A4ii, B1ii, B2
Teist	Hekkende	2010	412	412	Ukjent	B1ii, B2
Alkekonge	Hekkende	2010	83 000 par	83 000 par	God	B1ii
Samlegruppe sjøfugl ¹	Hekkende	2010	373 000 par	373 000 par	God	A4iii

¹: Inkl. havhest, 6000 par krykkje, polarlomvi og alkekonge

De vulkanske bergartene og den unike vegetasjonen bidrar til gi det særpregete landskapet på Jan Mayen. I likhet med de to andre isolerte, oseaniske øyene i Arktis innenfor norsk territorium, finnes det også på Jan Mayen svært store forekomster av hekkende sjøfugler. Foto: Georg Bangjord

Få trusler mot fuglelivet her er kjent, men sjøfuglkoloniene vil naturligvis være sårbare for eventuelle skipsulykker og medfølgende oljeutslipp i nærheten av øya. Lokalt har høye PCB-nivåer blitt funnet i søppelfyllinga på øya, men det er satt i verk tiltak for å hindre forurensning hefra. Utover dette regnes langtransportert forurensning, klimaendringer

og overfiske som aktuelle trusler (Anker-Nilssen mfl. 2015a, 2015b, Direktoratet for naturforvaltning 2007). Jan Mayen ble vernet som naturreservat så sent som i 2010, og ble dermed den siste av Norges tre små, isolerte og oseaniske øyer i Arktis som har blitt vernet (Direktoratet for naturforvaltning 2010).

Kvalhovden og Sjukovskifjella

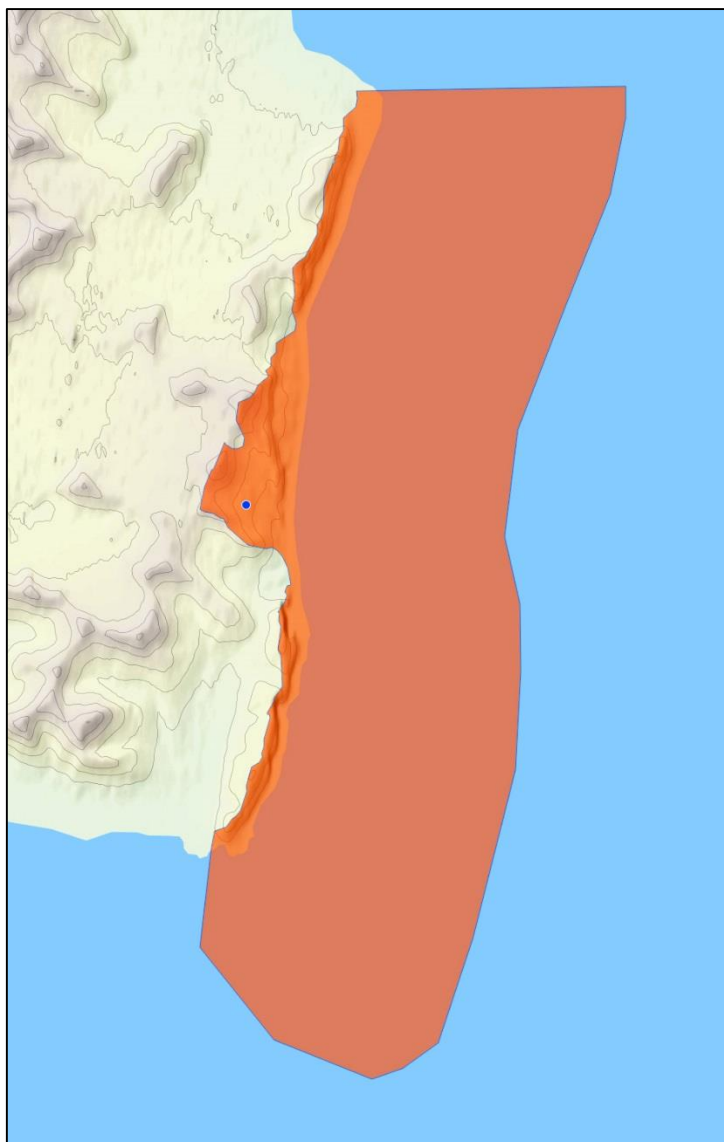
77° 34' 0.09" N 18° 14' 3.56" Ø
Areal: 327,6 km²

De store sjøfuglkoloniene ved Kvalhovden og Sjukovskifjella ble foreslått og godkjent som et nytt IBA i 2014. Koloniene befinner seg sørøst på Spitsbergen, ved Zingerfjella rett vest for Kvalpynten på Edgeøya. Her stuper fjellet ned i Storfjorden, og danner gunstige hekkeplasser for sjøfugler. Ingen av koloniene er under

noen form for vern, til tross for at det hekker over 20 000 par med sjøfugler her. Havhest *Fulmaris glacialis* og polarlomvi *Uria lomvia* er de klart mest tallrike artene, men en del krykkje *Rissa tridactyla* hekker også i disse fuglefjellene (SEAPOP 2014a).

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Polarlomvi	Hekkende	2008	14 400	14 400	God	B2
Samlegruppe sjøfugl ¹	Hekkende	2008	46 600	46 600	God	A4iii

¹: Inkl. 26 000 havhest, 3100 par krykkje og polarlomvi

Midterhuken og Eholmen

77° 38' 20.27" N 14° 51' 25.38" Ø
Areal: 54,0 km²

Sjøfuglkoloniene ved Midterhuken og Eholmen ble foreslått og godkjent som et nytt IBA i 2014. Midterhuken er den klart største kolonien i Bellesund, etterfulgt av Ingeborgfjellet og Eholmen (Hanssen mfl. 2014). Krykkje *Rissa tridactyla* og polarlomvi *Uria lomvia* er de desidert mest tallrike artene i Midterhuken, men kolonien huser også en rekke andre hekkende sjøfuglarter. Ærfuglkolonien *Somateria mollissima* på Eholmen er en av de største på Svalbard, og rundt 20 % av Svalbard-bestanden hekker her. Et betydelig antall hvitkinngås *Branta leucopsis* hekker også på Eholmen (Hanssen mfl. 2014). Ingen av de to sjøfuglkoloniene er vernet. Nylig oppstartet gruvedrift i Lunckefjell

innebærer fortsatt gruvedrift i Sveagruva, innerst i Van Mijenfjorden i forlengelsen av Bellesund. Dette betyr at skipstrafikken ut og inn fjorden opprettholdes. Dette fører med seg en viss forstyrrelse, men den største trusselen i denne forbindelse utgjøres utvilsomt av potensielle skipsuhell og oljeutslipp. Miljørisikoen ved slike hendelser vil naturligvis være avhengig av årstid og avstand til koloniene (Hanssen mfl. 2014). Utover dette vil klimaendringer og medfølgende endringer i næringstilgang både i overvintringsområder og hekkeområder kunne medføre store konsekvenser for de hekkende sjøfuglene i området.

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Hvitkinngås	Hekkende	2008	1300	1300	God	B1i, B3
Ærfugl	Hekkende	2008	8000	8000	God	B1i, B3
Polarlomvi	Hekkende	2005-2014	119 000	119 000	God	B1ii, B2
Samlegruppe sjøfugl ¹	Hekkende	2002-2014	145 000	145 000	God	A4iii

¹: Inkl. 26 000 krykkje og polarlomvi

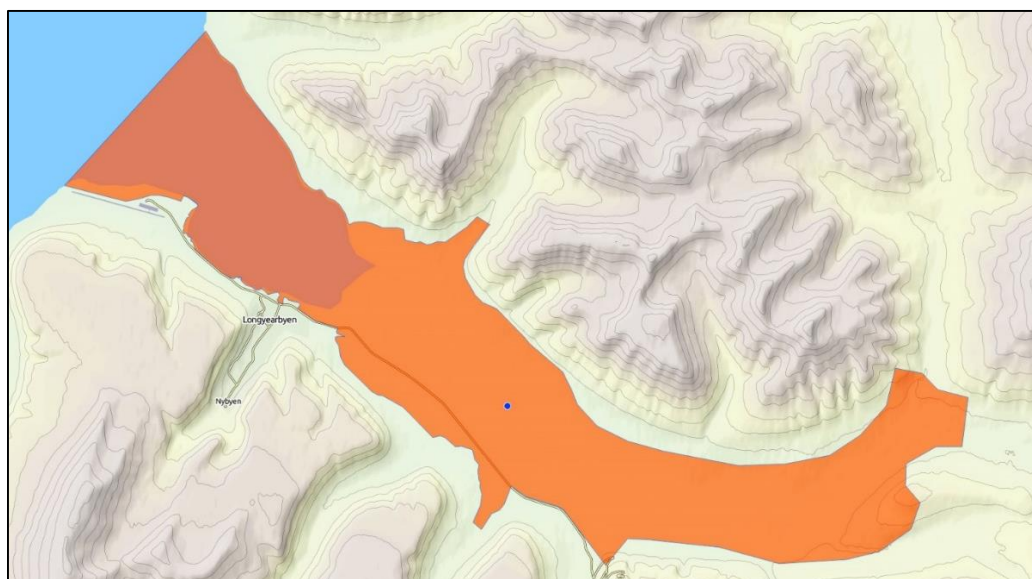
Eholmen huser Svalbards største ærfuglkoloni, med rundt 4000 par i 2008. Eholmen er også en viktig hekkelokalitet for hvitkinngås. Foto: Oddvar Heggøy

Adventdalen og Adventfjorden

78° 11' 59.47" N 15° 54' 15.65" Ø
Areal: 77,6 km²

Adventdalen og Adventfjorden ble foreslått og godkjent som et nytt IBA i 2014. Området består av et stort elvedelta ved Adventelvas utløp i Adventfjorden samt mye av de innerste delene av Adventfjorden, i tillegg til de store myrområdene og våtmarkene lenger inn i Adventdalen. De store sand- og grusbankene som tørrlegges ved fjære sjø ved elveutløpet, samt våtmarkene og tundraen i den ytre delen av dalen, er kanskje av størst betydning for rastende fugler, hvor kortnebbgås *Anser brachyrhynchus*, hvitkinngås *Branta*

leucopsis og fjæreplytt *Calidris maritima* opptrer i høyest antall. Disse artene hekker også, sammen med et relativt rikt utvalg av andre arter tilknyttet den arktiske regionen (tabell V2, Artsobservasjoner 2014). En del biltrafikk tilknyttet gruvevirksomhet lenger inn i dalen, samt i forbindelse med turisme (fotografer og fuglekikkere), bidrar til en del forstyrrelser. Det drives også en del jakt i Adventdalen om høsten, da området ikke er under noen form for vern.

Adventdalen og Adventfjorden er på grunn av sin lette tilgjengelighet Svalbards mest besøkte IBA. Deltaet er et viktig rasteområde for trekkfugler vår og høst. Adventdalen er også et viktig hekkeområde for flere våtmarksarter. Foto: Oddvar Heggøy

Art ¹	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Kortnebbgås	Hekkende	2005-2014	50 par	150 par	Middels	A3, B3
Kortnebbgås	Trekk	2005-2014	1000	5200	God	A4i, B1i
Hvitkinngås	Hekkende	2005-2014	50 par	100 par	Middels	A3, B1i, B3
Hvitkinngås	Trekk	2005-2014	1000	1500	God	B1i
Ringgås	Trekk	2005--2014	10	85	God	B1i
Fjæreplytt	Hekkende	2005-2014	-	< 50 par	Middels	A3, B3
Fjæreplytt	Trekk	2005-2014	600	1350	God	B1i
Ismåke	Ikke-hekkende	2005-2014	1	22	God	A1

¹: IBAet er også et viktig hekkeområde for flere andre arter tilknyttet det arktiske biomet (tabell V2)

Sassen-Bünsow Land

78° 25' 17.32" N 17° 21' 13.19" Ø
Areal: 1 233,9 km²

Området befinner seg innerst i Isfjorden, og er identisk med Sassen-Bünsow Land nasjonalpark og Gåsøyane fuglereservat. Nasjonalparken dekker blant annet den store Sassendalen, Nøisdalen, Tempelfjorden og Bünsow Land med Gipsfjorden. Gipshuken, Tempelet, Fjordnibba og Nøisdalen er store sjøfuglkolonier innenfor verneområdet (Overrein 2009). Sassendalen er et viktig hekkeområde for mange vannfuglarter. Flere vadefugler som ellers er fåtallige hekkefugler på Svalbard (og i

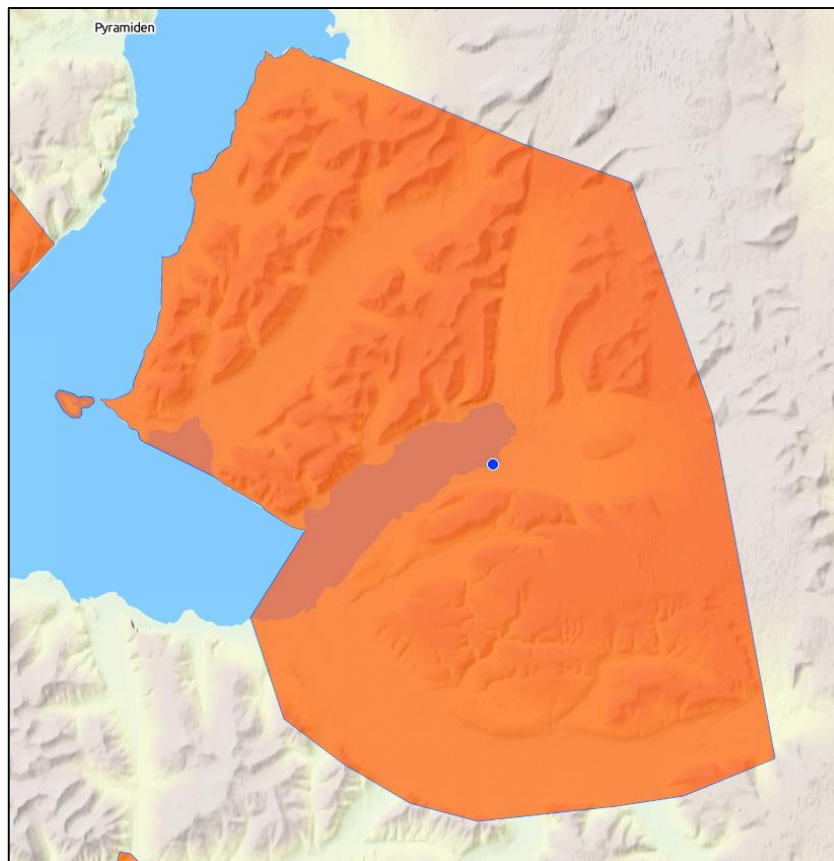
Europa) hekker sannsynligvis årvisst i dalen, inkludert polarsnipe *Calidris canutus*, sandløper *Calidris alba* og muligens også alaskasnipe *Calidris melanotos* (Artsobservasjoner 2014). Gåsøyane er en viktig hekkeplass for hvitkinngås *Branta leucopsis* og ærfugl *Somateria mollissima*, og øyene er derfor utpekt som Ramsarområde (Fossum 2012). Det er få kjente trusler mot dette området.

Art ¹	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Kortnebbgås	Ikke-hekkende	2008-2010	500	1500	Middels	B1i
Hvitkinngås	Ikke-hekkende	2008-2010	500	750	Middels	B1i
Hvitkinngås	Hekkende	1995-2005	1100	1100	Ukjent	A3, B1i, B3
Ærfugl	Hekkende	1996	800 par	900 par	Middels	A3, B1i

¹: IBAet er også et viktig hekkeområde for flere andre arter tilknyttet det arktiske biomet (tabell V2)

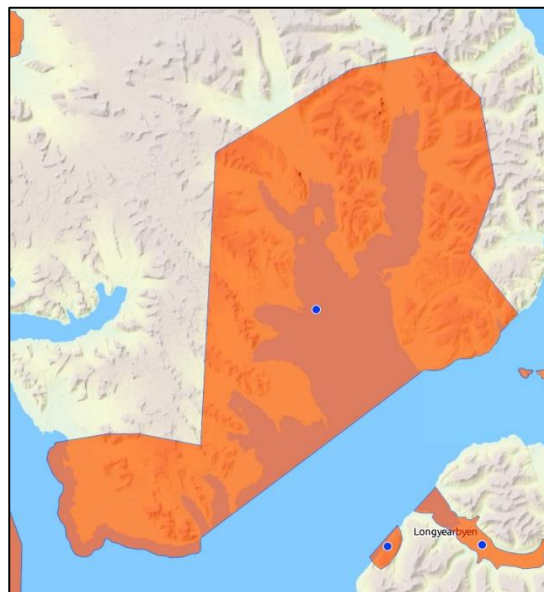
Sassendalen er et viktig hekkeområde for en rekke våtmarksarter, og et av få steder hvor sandløper og polarsnipe sannsynligvis hekker årvisst. Flokker med gress samles også her etter endt hekkesesong. Foto: Georg Bangjord

Nordre Isfjorden

78° 32' 46.26" N 14° 41' 19.27" Ø
Areal: 2 955,3 km²

IBAet omfatter de to tidligere IBAene «Alkhornet» og «Daudmannsøyra» på Spitsbergens vestkyst (Lislevand mfl. 2000). Området er identisk med Nordre Isfjorden nasjonalpark, som dekker store deler av Isfjordens nordside, mellom Høgskulefjellet og Dickson Land innerst i Isfjorden, og Daudmannsøyra ved Isfjordens utløp i Grønlandshavet. Flere store sjøfuglkolonier befinner seg langs kystlinjen, hvor Alkhornet og Skansbukta er blant de største (Overrein 2009). Krykkje *Rissa tridactyla* og polarlomvi *Uria lomvia* er blant de mest tallrike artene her. De store flate områdene Daudmannsøyra, Bohemanflya og Erdmannflya er viktige hekke- og beiteområder for hvitkinngås *Branta leucopsis* og kortnebbgås *Anser brachyrhynchus*. De mange små øyene og holmene langs kysten er også viktige hekkeområder for gjess, ender, vadere og måker (Overrein 2009).

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kriterier
Hvitkinngås	Ukjent	1982-2005	750	750	Ukjent	B1i, B3
Samlegruppe sjøfugl ¹	Hekkende	1988-2005	90 000	110 000	Middels	A4iii

¹: Inkl. 10-20 000 par havhest, 33 700 krykkje og 36 500 polarlomvi

Alkhornet er utvilsomt et av de mest karakteristiske fuglefjellene på Svalbard. Sjøfuglforekomstene her er også blant de største i Isfjorden, med rundt 10 000 par polarlomvi og 13 000 par krykkje i 2005. Foto: Georg Bangjord

4. DISKUSJON

4.1 Oppsummering av IBA-konseptet i Norge

Fram til 2014 hadde vi 66 IBAer i Norge, fordelt på 52 på fastlandet og 14 på Svalbard og Jan Mayen. Etter gjennomgangen i 2014 er de tilsvarende tallene 93 IBAer i Norge, fordelt på 76 IBAer på fastlandet og 17 IBAer på Svalbard. Figur 8 viser at en stor andel av områdene er IBAer på grunn av store ansamlinger av fugler, enten i trekkperioden vår og høst, eller i hekketida. De sistnevnte gjelder i første rekke sjøfuglkolonier, som utgjør en betydelig andel av IBAene i Norge. I tillegg er en rekke områder, først og fremst i Trøndelag og Nordland, viktige som rasteområde for Svalbard-bestanden av hvitkingås *Branta leucopsis* og kortnebbgås *Anser brachyrhynchus*.

Til tross for at Norge nå begynner å komme opp på nivå med andre land hva gjelder antall IBAer, regner vi med at det fremdeles finnes en del uidentifiserte områder som kvalifiserer til IBA-status. Dette gjelder kanskje i første rekke områder som er av verdi for spesifikke arter, og spesielt arter med ufordelaktig bevaringsstatus i Europa (SPEC 2, 3; tabell V3). Identifisering av IBAer for slike arter har til nå ikke blitt prioritert, da listen

over SPEC-arter er under revidering, noe som trolig vil medføre en del endringer.

I tillegg er det nok fremdeles noen uidentifiserte områder som er av betydning for store ansamlinger av fugler. Blant annet forventer vi at det finnes flere viktige overvintringsområder for lommer, dykkere og marine dykkender i Nordland, Troms og Finnmark enn de som hittil er identifisert som IBAer.

En annen mangel i det norske IBA-materialet er rene pelagiske IBAer. Slike IBAer er mangelvare i mange land, og BirdLife International oppfordrer derfor sine samarbeidspartnere til å identifisere slike områder innenfor sine maritime grenser. De fleste store sjøfuglkoloniene, både langs norskekysten og på Svalbard, er som nevnt nå identifisert som IBAer, men vi vet at det også finnes flere nøkkelområder til havs som er av spesiell betydning for en rekke sjøfuglarter. Kunnskapsgrunnlaget for kartfesting av disse områdene er imidlertid foreløpig til dels mangelfullt, og til dels lite tilgjengelig.

De rike havområdene langs norskekysten og i Barentshavet gir livsgrunnlag for millioner av sjøfugler. Disse tilbringer store deler av året til havs, og mange oppholder seg i norske farvann hele eller deler av året. Som på land er enkelte havområder av større betydning enn andre. I tiden framover ønsker NOF å få oversikt over slike områder, for dermed å kunne foreslå dem som nye IBAer. Foto: Oddvar Heggøy

Det er ikke bare i hekketida vi finner store antall sjøfugler i Norge. Også gjennom vinterhalvåret tilbringer store mengder sjøfugler tiden langs kysten av Norge. Bildet er fra Hjelmøy i Finnmark. Foto: Geir Helge Systad

Identifisering av pelagiske IBAer bør først og fremst ta utgangspunkt i data fra forskningstokt og flytelling. Norsk institutt for naturforskning (NINA) og Norsk Polarinstitutt har gjennomført denne type kartlegging over lengre tid, både langs den norske kystlinja og i de arktiske havområdene (Anker-Nilssen mfl. 2015a, Fauchald 2011, 2013, 2014). En annen metode for identifisering av pelagiske IBAer vil være å bruke data fra sendere og loggere som er påmontert sjøfugler og

andre marine arter. Denne type datamateriale blir stadig bedre og mer omfattende, og gjennom SEATRACK-prosjektet finnes det etter hvert mye kunnskap (Anker-Nilssen mfl. 2015a). Vi håper og tror at framtidige samarbeid vil kunne gi gode resultater i forbindelse med identifisering av pelagiske IBAer. Dette er også en forutsetning for at dette arbeidet skal kunne gjennomføres i Norge.

4.2 Overvåking av IBAer

Ettersom lista over IBAer i Norge nå begynner å bli oppdatert, ønsker NOF å starte opp med overvåking av disse områdene. Vi legger opp til at overvåkingen i stor grad skal baseres på frivillig innsats, og at den i hovedsak vil gjennomføres av NOFs medlemmer. Andre naturverngrupper eller interesseorganisasjoner med forbindelser til de enkelte områdene kan imidlertid også involveres i dette arbeidet.

IBA-overvåkingen skal gjennomføres med utgangspunkt i en metodikk beskrevet av BirdLife International, som innebærer at det føres oversikt over tre ulike aspekter knyttet til natur- og artsvern innenfor hvert enkelt område: aktuelle trusselfaktorer («press»), tilstanden i fuglebestander og habitater («status») og (effekten av) bevaringsarbeid som utføres på stedet («respons»)

(Birdlife International 2006). I denne sammenheng er det spesielt viktig å overvåke bestandsstørrelsene og trendene for de fugleartene som oppfyller IBA-kriteriene i hvert enkelt område, samt tilstanden for de viktigste habitatene for disse artene.

For at overvåkingen skal være gjennomførbar på lang sikt er det viktig at den blir gjort på en så enkel, billig og konkret måte som mulig. I enkelte områder hvor det allerede finnes et etablert miljø for naturvern, eller i områder som allerede inngår i etablerte overvåkingsprosjekter, vil vi imidlertid kunne dra nytte av resultatene fra mer omfattende overvåking. Overvåkingen er tiltenkt å foregå årlig, men kan også gjennomføres oftere i områder hvor dette er gjennomførbart.

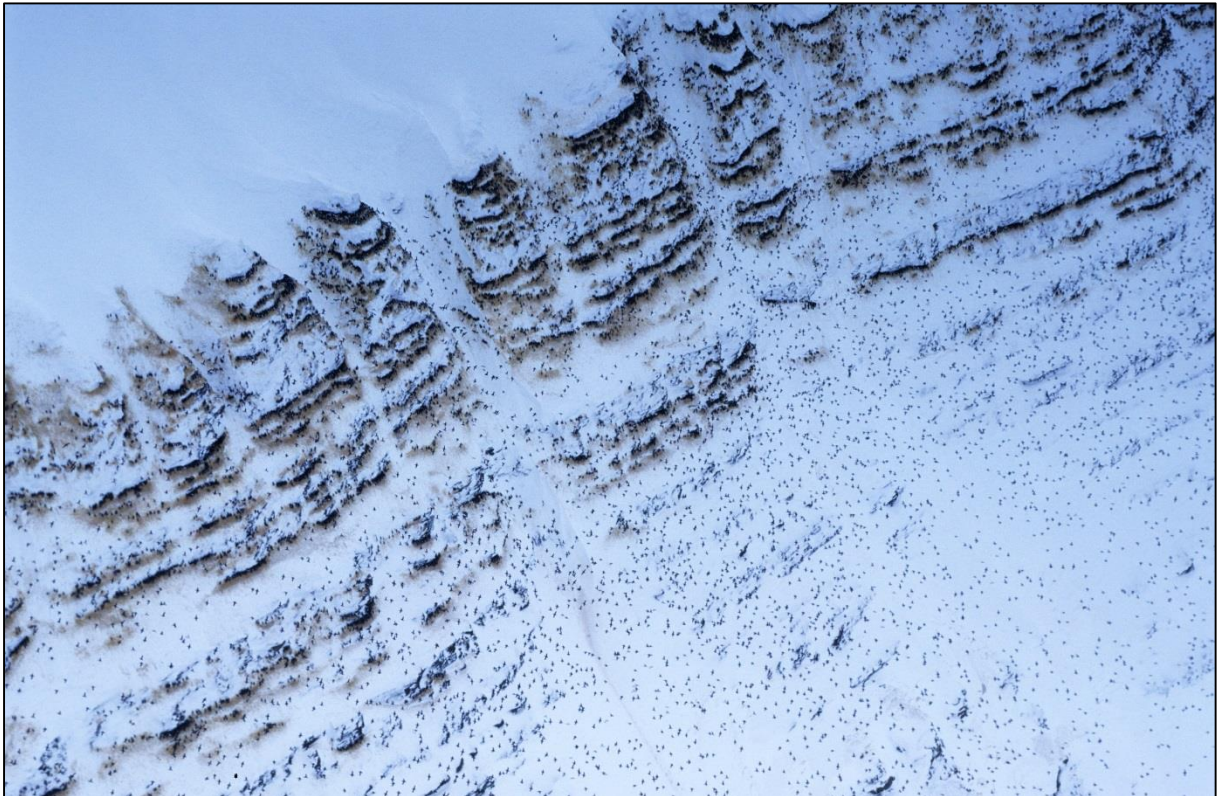
5. TAKKSIGELSER

En stor takk rettes til alle som har bidratt med opplysninger i forbindelse med NOFs IBA-gjennomgang i 2014. Takk også til alle som har vært behjelpelige i forbindelse med oppdateringen av grensene for alle gamle IBAer, og med opprettelsen av de nye områdene. En spesiell takk rettes til Geir Helge Systad hos NINA og

Hallvard Strøm hos Norsk Polarinstitutt for hjelp med bestandsestimatene for hhv. sjøfuglkoloniene langs norskekysten og for de viktige fugleområdene på Svalbard. Vi ønsker også å takke alle som har bidratt med bilder av IBAer i Norge.

En stor flokk med ærfugl og praktærfugl har samlet seg ved kysten av Varangerhalvøya i Finnmark. Denne kyststrekningen er fra et ornitologisk perspektiv en av våre aller mest verdifulle. Foto: Ingar J. Øien

Tusenvis av polarlomvi letter fra hekkekolonien på øya Hopen, sørøst for Spitsbergen. Kolonien er en av de aller største for arten i Nordatlanteren. Foto: Georg Bangjord

6. REFERANSER

- Aarvak, T., Øien, I.J., Krasnov, Y.V., Gavriilo, M.V. & Shavykin, A.A. 2012. The European wintering population of Steller's eider *Polysticta stelleri* reassessed. Bird Conservation International, doi:10.1017/S0959270912000251.
- Andersen, Å. 2013. *Information Sheet on Ramsar Wetlands*. Tilgjengelig fra: <https://rsis.ramsar.org/RISapp/files/RISrep/NO2162RIS.pdf>, nedlastet: **februar 2015**.
- Anker-Nilssen, T., Strøm, H. & Sivertsen, K. 2014. Sjøfugl i Norge 2013. SEAPOP Årsrapport 2013. 27 s.
- Anker-Nilssen, T., Barrett, R.T., Lorentsen, S.-H., Strøm, H., Bustnes, J.O., Christensen-Dalsgaard, S., Descamps, S., Erikstad, K.E., Fauchald, P., Hanssen, S.A., Lorentzen, E., Moe, B., Reiertsen, T.K. & Systad, G.H. 2015a. SEAPOP. De ti første årene. Nøkkeldokument 2005-2014. SEAPOP, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Polarinstitut & Tromsø Museum. Universitetsmuseet. Trondheim, Tromsø. 58 s.
- Anker-Nilssen, T., Strøm, H. & Sivertsen, K. 2015b. Sjøfugl i Norge 2014. SEAPOP Årsrapport 2014. 12 s.
- Artsobservasjoner 2014. *Rapportsystemet for fugler*. Tilgjengelig fra: <http://www.artsobservasjoner.no/fugler>, nedlastet: **september 2014**.
- Barrett, R.T., Lorentsen, S.-H., Anker-Nilssen, T. 2006. The status of breeding seabirds in mainland Norway. *Atlantic Seabirds* 8: 97-126.
- Barrett, R.T. 2008. Recent establishments and extinctions of northern gannet *Morus bassanus* colonies in North Norway, 1995-2008. *Ornis Norvegica* 31: 172-182.
- Barrett, R.T., Erikstad, K.E., Sandvik, H., Myksvoll, M., Jenni-Eiermann, S., Kristensen, D.L., Moum, T., Reiertsen, T.K. & Vikebø, F. 2015. The stress hormone corticosterone in a marine top predator reflects short-term changes in food availability. *Ecology and Evolution* 5: 1306-1317.
- Bekken, J. 2013. Fugler i 20 våtmarksreservater i Hedmark 2000-12. Fylkesmannen i Hedmark Rapport 2/2013. 122 s.
- Betten, O. & Eriksen, J.M. 2013. Forvaltningsplan for Runde fuglefredningsområde og Goksøymyrane naturreservat. Fylkesmannen i Møre og Romsdal Rapport 2013:04. 42 s.
- Bevanger, K., Bartzke, G., Brøseth, H., Dahl, E.L., Gjershaug, J.O., Hanssen, F., Jacobsen, K.-O., Kleven, O., Kvaløy, P., May, R., Meås, R., Nygård, T., Refsnæs, S., Stokke, S. & Thomassen, J. 2014. Optimal design and routing of power lines; ecological, technical and economic perspectives (OPTIPOL). Final Report; findings 2009-2014. NINA Rapport 1014. 92 s.
- Birdlife International 2006. *Monitoring Important Bird Areas: a global framework*. Version 1.2. BirdLife International, Cambridge.
- Bjørkøyli, T., Haaverstad, O., Røsok, Ø., Dervo, L. 2013. Forvaltningsplan for Nordre Øyeren naturreservat og Sørumsneset naturreservat. Fylkesmannen i Oslo og Akershus Rapport 2/2013. 69 s.
- Bjørnstad, B. 2015. Må stanse oljeomlasting med lagerskip i Bøkfjorden. Tilgjengelig fra: <http://www.miljodirektoratet.no/no/Nyheter/Nyheter/2015/Februar-2015/Ma-stanse-oljeomlasting-med-lagerskip-i-Bokfjorden/>, nedlastet: **april 2015**.
- Bratli, S. 2005. Forvaltningsplan for Blåfjella-Skjækerfjella/Låarte-Skæhkere nasjonalpark. Høringsdokument. Blåfjella-Skjækerfjella nasjonalparkråd Rapport. 92 s.
- Bustnes J. O., Erikstad K.E., Mehlum F. & Skaare J.U. 2000. Feeding ecology and the concentration of organochlorines (OCs) in glaucous gulls. *Ecotoxicology* 9, 175-182.
- Bustnes, J.O., Anker-Nilssen, T., Erikstad, K.E., Lorentsen, S.-H., Systad, G.H. 2013. Changes in the Norwegian breeding population of European shag correlate with forage fish and climate. *Marine Ecology Progress Series* 489, 235-244.
- Byrkjedal, I. & Kålås, J.A. 2012. Censuses of breeding birds in a South Norwegian arctic-alpine habitat three decades apart show population declines in the most common species. *Ornis Norvegica* 35: 43-47.
- Dahl, E.L., Bevanger, K., May, R., Nygård, T., Pedersen, H.C. & Reitan, O. 2011. Vindkraft og fugl i Norge. *Vår Fuglefauna* 34: 116-125.
- Direktoratet for naturforvaltning 2007. Verneplan for Jan Mayen – forslag til opprettelse av Jan Mayen naturreservat. Rapport 2007-4. 52 s.
- Direktoratet for naturforvaltning 2010. *Jan Mayen naturreservat opprettet*. Tilgjengelig fra: <http://www.miljodirektoratet.no/old/dirnat/attachme nt/1803/Faktaark%2026%20Jan%20Mayen.pdf>, nedlastet: **september 2014**.
- Dovrefjellrådet 2006. Forvaltningsplan for verneområdene på Dovrefjell. Dovrefjellrådet Rapport. 128 s.
- Drent, R.H. & Prop, J. 2008. Barnacle goose *Branta leucopsis* survey on Nordenskiöldkysten, west Spitsbergen 1975-2007: breeding in relation to carrying capacity and predator impact. *Circumpolar Studies* 4, 59-83.
- Eggen, M. & Baines, S. 2008. Registeringer i Røstlandet naturreservat sommeren 2008. Status for fuglefaunaen; fortid, nåtid og framtid. NOF Bodø lokallag Rapport. 15 s.

- Erikstad, K.E., Reiertsen, T.K., Barrett, R.T., Vikebø, F. & Sandvik, H. 2013. Seabird-fish interactions: the fall and rise of a common guillemot *Uria aalge* population. *Marine Ecology Progress Series* 475: 267-276.
- Fauchald P. 2011. Sjøfugl i åpent hav. Utbredelsen av sjøfugl i norske og tilgrensende havområder. NINA Rapport 786. 33 s.
- Fauchald P. 2013. *Metode for kartlegging av sjøfugl i åpent hav*. Tilgjengelig fra: <http://www.seapop.no/no/spread/open-sea/methods/index.html>, nedlastet: **november 2014**.
- Fauchald P. 2014. Romlig fordeling av sjøfugl i Barentshavet. Tilgjengelig fra: <http://www.miljostatus.no/Tema/Hav-og-kyst/Barentshavet/havindikatorer-barentshavet/Sjofugl-og-sjopattedyr/Romlig-fordeling-av-sjofuglsamfunn/Romlig-fordeling-av-sjofugl/>, nedlastet: **februar 2015**.
- Finne, M. & Fjellbakk, Å. 2013. Bestandstrender hos sjøfugl på Østfoldkysten, 1993-2012. Fylkesmannen i Østfold Rapport 3-2013. 52 s + vedlegg.
- Follestad, A. 2011. Telling av mytende grågjess i Vega kommune. *Havørna* 22: 10-27.
- Follestad, A., Aarrestad, P.A., Myklebost, H. & Reitan, O. 2013. Naturtype-kartlegging og forekomst av fugler i Brekstadfjæra, Innstrandfjæra og Nes-landfjæra i Ørland og Bjugn kommuner. NINA Rapport 1004. 71 s.
- Fossum, K. 2012. *Information Sheet on Ramsar Wetlands*. Tilgjengelig fra: <http://ramsar.wetlands.org/Database/SearchforRamsarsites/tabid/765/Default.aspx>, nedlastet: **oktober 2014**.
- Fylkesmannen i Finnmark 2009. Forvaltningsplan for Øvre Pasvik nasjonalpark og Øvre Pasvik landskapsvernområde. Fylkesmannen i Finnmark Rapport. 45 s.
- Fylkesmannen i Hedmark 2014. *E6 Åkersvika*. Tilgjengelig fra: <http://prosjekt.fylkesmannen.no/E6-Akersvika/>, nedlastet: **september 2014**.
- Fylkesmannen i Rogaland 2008. Hekkende sjøfugl i Rogaland 2008. Fylkesmannen i Rogaland Rapport. 13 s.
- Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 2011. Forvaltningsplan for Innstrandfjæra fuglefredningsområde, Ørland kommune. HØRING. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag Rapport. 66 s.
- Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 2014. Forvaltningsplan for Hovsfjæra fuglefredningsområde, Ørland kommune. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag Rapport. HØRING. 24 s + vedlegg.
- Fylkesmannen i Telemark, Buskerud og Hordaland 2011. Forvaltningsplan Hardangervidda nasjonalpark med landskapsvernområde. Fylkesmannen i Telemark, Buskerud og Hordaland Rapport. 87 s.
- Fylkesmannen i Troms 2014. Forvaltningsplan for Reisa nasjonalpark/Ráisa álbmotlas meahcci og Ráiduottarhaldi landskapsvernområde/
- Ráiduottarhaldi suodjemeahcci. Fylkesmannen i Troms Rapportutkast. 407 s.
- Fylkesmannen i Østfold 2012. Forvaltningsplan for Øra naturreservat. Høringsutkast. Fylkesmannen i Østfold Rapport. 81 s.
- Grimmett, R.F.A. & Jones, T.A. 1989. *Important Bird Areas in Europe*. International Council for Bird Preservation, Cambridge.
- Günther, M. 2007. Dvergmåka etablerer seg i Pasvik. Tilgjengelig fra: <http://forskning.no/naturvern-biologisk-mangfold-fugler/2008/02/dvergmaka-etablerer-seg-i-pasvik>, nedlastet: **februar 2015**.
- Hafstad, I. & Østerås, T.R. 2011. Status for hornedykker *Podiceps auritus* i Nord-Trøndelag 2010. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag Rapport 1-2011. 16 s.
- Hanssen, S.A., Strøm, H., Descamps, S. & Moe, B. 2014. Bestandsanslag av hekkende og mytende fugl i Bellesundområdet. NINA Rapport 1020. 45 s.
- Hauge, Ø., Frantzen, B. & Bye, Å. 2014. *Tanamunningen – et av Europas best bevarte elvedeltaer*. Bioforsk, Miljødirektoratet, Statens naturoppsyn og Tana kommune, Pasvik.
- Heath, M.F. & Evans, M.I. 2000. *Important Bird Areas in Europe: Priority site for conservation*. Vol. 1: Northern Europe. BirdLife International (BirdLife Conservation Series No. 8), Cambridge.
- Helberg, M. 2013. Overvåking av hekkende sjøfugl i Vest-Agders sjøfuglreservater 2013. Bestandsstørrelse og hekkesuksess. Norsk Ornitologisk Forening avd. Vest-Agder Rapport. 9 s.
- Heggøy, O. & Øien, I.J. 2014. Important Bird Areas (IBA) kan bidra til bedre vern for trekkende fuglearter i Emerald Network. NOF Rapport 7-2014. 23 s.
- Hovinen, J.E.H., Wojczulanis-Jakubas, K., Jakubas, D., Hop, H., Berge, J., Kidawa, D., Karnovsky, N.J. & Steen, H. 2014. Fledging success of little auks in the high Arctic: do provisioning rates and the quality of foraging grounds matter? *Polar Biology* 37: 665-674.
- Husdal, M.M. 2011. Forvaltningsplan for Skogvoll naturreservat. Andøy kommune, Nordland. Fylkesmannen i Nordland Rapport 2011-2. 42 s.
- Høitomt, G. 2006. Ornitologisk rapport fra Dokkadeltaet naturreservat. Status for verneområdets fugleliv pr. 01.01.2006. Skogtjenester AS Rapport. 40 s.
- Høitomt, G. 2013. Forvaltningsplan for Dokkadeltaet naturreservat. Fylkesmannen i Oppland Rapport 5/2013. 107 s.
- Jacobsen, K.-O. & Gjershaug, J. O. 2014. Oppdatering av fagrunnlaget til handlingsplanen for hubro. NINA Minirapport 491. 42 s.
- Jacobsen, K.-O. & Røv, N. 2007. Hubro på Sleneset og vindkraft. NINA Rapport 264, 33 s.
- Jacobsen, K.-O., Øien, I. J., Solheim, R. & Aarvak, T. 2012. Det store snøugleåret 2011. *Vår Fuglefauna* 35: 12-19.

- Jenssen, Ø.W. & Henriksen, H. 2012. Forvaltningsplan for Kongsøya, Helløya og Skarholmen naturreservat. Fylkesmannen i Finnmark Høringsforslag. 45 s.
- Krapu, G.L. & Reinecke, K. J. 1992. Foraging ecology and nutrition. I: Batt, B. D. J., Afton, A. D., Anderson, M. G., Davison Ankney, C., Johnson, D. H., Kadlec, J. A. & Krapu, G. L. (red.) *Ecology and Management of Breeding Waterfowl*. University of Minnesota Press, Minneapolis.
- Kvebæk, Y., Sæther, T., Aspelund, T. & Hobøl, E. 2009. Nordre Øyeren – Trend, trekkprofil og preferanseområde for viktige vannfuglarter – Komplet statusliste og øvrige artsvurderinger. Fylkesmannen i Oslo og Akershus Rapport 2/2009. 67 s.
- Kålås, J.A., Husby, M., Nilsen, E.B. & Vang, R. 2014. Bestandsvariasjoner for terrestriske fugler i Norge 1996-2013. NOF-Rapport 4-2014. 36 s.
- Larsen, B.H. & Wergeland Krog, O. M. 2010. Røstlandet naturreservat i Røst kommune. Naturtyper og fugl. Miljøfaglig Utredning Rapport 2010: 46. 37 s.
- Larsen, B.H., Myrmo, K. & Ree, V. 1999. Systematiske vannfugltellinger i Nordre Tyrifjorden våtmarkssystem august 1997-august 1998. *Fugler og natur i Buskerud*. Norsk Ornitologisk Forening avd Buskerud, Rapport nr 1-1999, Årgang 6. 51 s.
- Larsen, B.H., Myrmo, K. & Ree, V. 2007. Overvåking av overvintrende vannfugl i nedre del av Drammensvassdraget i Buskerud: Oppsummering etter overvåkingsperiodene 1990-2000 og 2003-2007. Rapport. 20 s.
- Larsen, B.H., Myrmo, K. & Ree, V. 2008. Vannfugltelling i nedre del av Drammensvassdraget i Buskerud 11. januar 2008. Rapport. 11 s.
- Larsen, B.H., Alvereng, P., Gaarder, G. & Wergeland Krog, O.M. 2009. Skogvoll naturreservat i Andøy kommune. Naturtyper, fugl og sjøpattedyr. Miljøfaglig Utredning Rapport 2009:41. 64 s.
- Larsen, B.H., Myrmo, K. & Ree, V. 2010. Vannfugltelling i nedre del av Drammensvassdraget i Buskerud 15. januar 2010. Rapport. 13 s.
- Lislevand, T. 2000. Viktige fugleområder i Europa er kartlagt. *Vår Fuglefauna* 23: 101-105.
- Lislevand, T., Folvik, A. & Øien, I.J. 2000. Norway/ Svalbard and Jan Mayen. S. 509-531/533-541 i: Heath, M.F. & Evans, M.I. (red.) *Important Bird Areas in Europe: Priority sites for conservation*. 1: Northern Europe. BirdLife International, Cambridge.
- Miljeteig, C., Wing Gabrielsen, G.W., Strøm, H., Gavrilo, M.V., Lie, E. & Jenssen, B.M. 2012. Eggshell thinning and decreased concentrations of vitamin E are associated with contaminants in eggs of ivory gulls. *Science of The Total Environment* 431: 92-99.
- Miljødirektoratet 2014a. *Nok et dårlig år for lunde på Røst*. Tilgjengelig fra: <http://www.miljodirektoratet.no/no/Nyheter/Nyheter/2014/Juni-2014/Nok-et-darlig-ar-for-lunde-pa-Rost/>, nedlastet: **februar 2015**.
- Miljødirektoratet 2014b. *Fakta: Vern. Åkersvika*. Tilgjengelig fra: <http://faktaark.naturbase.no/Vern?id=VV00001178>, nedlastet: **september 2014**.
- Miljødirektoratet 2015a. *Naturbase: Horsvær*. Tilgjengelig fra: <http://faktaark.naturbase.no/Vern?id=VV00000327>, nedlastet: **februar 2015**.
- Miljødirektoratet 2015b. *Naturbase: Kjølsvyværet/Valvær*. Tilgjengelig fra: <http://faktaark.naturbase.no/Vern?id=VV00000239>, nedlastet: **februar 2015**.
- Miljødirektoratet 2015c. *Naturbase: Øvre Anarjokka*. Tilgjengelig fra: <http://faktaark.naturbase.no/Vern?id=VV00000006>, nedlastet: **februar 2015**.
- Mjølunes, K.R. 2014a. Vipa på Jæren. 3 år med vipetellinger i Klepp, Time og Hå. Mangfold Rapport 1-2014. 35 s.
- Mjølunes, K.R. 2014b. Svarthalespovene på Jæren. Kartlegging av artens hekkeområder & reproduksjon våren og sommeren 2013. Oppdragsrapport: Fylkesmannen i Rogaland. 16 s.
- Mjøs, A.T. & Overvoll, O. 2006. Viltet i Eidfjord. Kartlegging av viktige viltområde og status for viltartane. MVA-rapport 3/2006. 64 s.
- Myhre, T. 2012. Registrering av fuglelivet i Blåfjella-Skjækerfjella/Låarte-Shæhkere nasjonalpark i 2010. NOF Rapport 1-2012. 42 s.
- Nilsen, S.Ø. 2014. Ærfugl (*Somateria mollissima borealis*). Tilgjengelig fra: http://mosj.npolar.no/no/fauna/marine/indicators/common_eider.html#param123, nedlastet: **oktober 2014**.
- Norsk Polarinstittutt 2014. *Sør-Spitsbergen nasjonalpark*. Tilgjengelig fra: <http://www.npolar.no/no/arktisk/svalbard/sor-spitsbergen-nasjonalpark.html>, nedlastet: **oktober 2014**.
- Norsk Polarinstittutt 2015. *Forlandet nasjonalpark*. Tilgjengelig fra: <http://www.npolar.no/no/arktisk/svalbard/forlandet-nasjonalpark.html>, nedlastet: **februar 2015**.
- Norges vassdrags- og energidirektorat 2010. Trænfjorden-Selvær. Tilgjengelig fra: <http://www.nve.no/no/Havvind/Havvind-forslag-til-utredningsomraader/Trenafjorden---Selvar/>, nedlastet: **mars 2015**.
- Olsen, K.S. 2012. Vipe – status for hekkebestanden i Vest-Agder pr. 2012. *Piplerka* 43: 8-22.
- Overrein, Ø. 2009. Isfjordens dyreliv. Tilgjengelig fra: <http://cruise-handbook.npolar.no/no/isfjorden/wildlife.html>, nedlastet: **oktober 2014**.
- Ramsar Site Information Service 2015. *Horsvaer*. Tilgjengelig fra: <https://rsis.ramsar.org/ris/2157>, nedlastet: **februar 2015**.
- Ree, M. 2014. Regjeringen sa nei til vindkraft på Sleneset i Nordland. Tilgjengelig fra: <http://birdlife.no/naturforvaltning/nyheter/?id=1285>, nedlastet: **desember 2014**.

- Reiertsen, T.K., Erikstad, K.E., Anker-Nilssen, T., Barrett, R.T., Boulinier, T., Fredriksen, M., González-Solís, J., Gremillet, D., Johns, D., Moe, B., Ponchon, A., Skern-Mauritzen, M., Sandvik, H. & Yoccoz, N.G. 2014. Prey density in non-breeding areas affects adult survival of black-legged kittiwakes *Rissa tridactyla*. *Marine Ecology Progress Series* 509: 289-302.
- Rørstad, O.M. 2014. – Det har sjelden vært så flott som i år. Tilgjengelig fra: <http://www.nrk.no/nordland/lundefuglene-tilbake-pa-lovund-1.11668647>, nedlastet: **desember 2014**.
- Røv, N. 2006. Kartlegging og overvåking av sjøfugl og sjøpattedyr i Froan. Sluttrapport. NINA Rapport 202. 36 s.
- SEAPOP 2014a. SEAPOP avansert tjeneste. Tilgjengelig fra: <http://seapop.nina.no/WebForms/LoginForm.aspx?ReturnUrl=%2fDefault.aspx>, nedlastet: **september 2014**.
- SEAPOP 2014b. Nøkkellokalitet Jan Mayen. Tilgjengelig fra: <http://seapop.no/no/locations/jan-mayen/>, nedlastet: **oktober 2014**.
- Shimmings, P. 2005. Vindmøllepark i Solværøyen/Sleneset, Lurøy kommune. Konsekvensutredning av tema fugle- og dyreliv. Planteforsk Tjøtta fagsenter. Rapport. 64 s.
- Shimmings, P. 2013. Overvåking av kortnebbgås *Anser brachyrhynchus* på Helgeland, Nordland høsten 2013. Rapport til Fylkesmannen i Nordland og Herøy kommune (Nordland). 13 s.
- Shimmings, P. & Isaksen, K. 2013. Overvåking av rastende hvitkinngjess *Branta leucopsis* langs Norskekysten våren 2013. Rapport til Fylkesmannen i Nordland og Herøy kommune (Nordland). 30 s.
- Solbakken K.Aa. & Angell-Petersen, I. 2009. Verneområdene i Gaulosen. Forvaltningsplan 2009-2019. Trondheim og Melhus kommuner. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag Rapport 1-2009. 55 s.
- Spikkeland, O.K., Hagelund, K., Svaestad, S.A., Hansen, P.O. 2014. Forvaltningsplan for Ilene og Presterødkilen naturreservater. Fylkesmannen i Vestfold Høringsforslag. 103 s.
- Stougie, L., den Ouden, J.E. & Couperus, A.S. 1989. [Survey of breeding seabirds at Syltefjordstauran (Finnmark, Northern Norway) in May 1989]. *Sula* 3: 63-67.
- Strann, K.-B. & Frivoll, V. 2012a. Rastende polarsnipe i Troms 2011. NINA Minirapport 376. 9 s.
- Strann, K.-B. & Frivoll, V. 2012b. Hekkende fugl i Slettes naturreservat, Gamvik i 2012. En oppdatering av kunnskapsgrunnlaget. NINA Rapport 903. 25 s.
- Strann, K.-B., Rae, R., Francis, I., Whitfield, P. & Duncan, R. 2008. Viltkartlegging av utvalgte områder i Anárjohka, Karasjok. NINA Rapport 424. 20 s.
- Strøm, H. 2015. *Ismåke* (*Pagophila eburnea*). Tilgjengelig fra: <http://www.npolar.no/no/arter/ismake.html>, nedlastet: februar 2015.
- Strøm-Hågensen, B. & Knutsen, J.E. 2013. Forvaltningsplan for Pasvik naturreservat. Fylkesmannen i Finnmark Rapport 2013:1. 63 s.
- Strøm-Hågensen, B. & Remmen, J. 2014. Forvaltningsplan for Slettnes naturreservat. Fylkesmannen i Finnmark Rapport 2014:5. 31 s.
- Sysselemanden på Svalbard 2005. Forvaltningsplan Bjørnøya naturreservat 2005-2010. Sysselemanden på Svalbard Rapport. 30 s.
- Sysselemanden på Svalbard 2007. Forvaltningsplan for Hopen naturreservat 2007-2011. Sysselemanden på Svalbard Rapport. 29 s.
- Sysselemanden på Svalbard 2013. Forvaltningsplan for Nordaus-Svalbard og Søraust-Svalbard naturreservater. Endelig forslag til faglig godkjenning. Sysselemanden på Svalbard Rapport. 114 s.
- Thingstad, P.G. 2014. Tautra – den mangfoldige fugleøya i Trondheimsfjorden. *Bli med ut!* 13, 1-120.
- Tombre, I.M., Madsen, J. & Bakken, J. 2010. Registreringer av rastende gjess i Vesterålen. Resultater fra våren 2010. NINA Rapport 613. 51 s.
- Tømmerraas, P.J. 1993. Konsekvensundersøkelser på rovfugl og kråkefugl i Alta-Kautokeino- og Reisavassdragene. Årsrapport 1992. Notat fra zoologisk avdeling ved Vitenskapsmuseet, Universitetet i Trondheim: 1993-1. 41 s.
- Østnes, J.E. & Kroglund, R.T. 2010. Kartlegging av spillplasser for dobbeltbekkasin (*Gallinago media*) i Nord-Trøndelag. Høgskolen i Nord-Trøndelag Utredning nr. 116. 38 s.
- Øvrebekk Lewis, H. 2014. Greenpeace-rigg boret tørt nær Bjørnøya. Tilgjengelig fra: <http://www.aftenbladet.no/energi/Greenpeace-rigg-boret-tort-nar-Bjornoya-3447319.html>, nedlastet: **oktober 2014**.

VEDLEGG I

Tabell V1. Bestandsestimater (med referanser) for sentrale fuglearter innenfor IBAer i Norge. Arter som *i seg selv* ikke oppfyller IBA-kriterier står i grå skrift.

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kilde
Øvre Pasvik						
Lappfiskand	Hekkende	2004-2013	10 par	20 par	Middels	1
Lappfiskand	Trekk	2004-2013	146	146	God	1
Dvergmåke	Hekkende	2004-2013	10 par	50 par	Middels	2
Lappugle	Hekkende	2004-2013	0 par	10 par	Middels	3
Lappsanger	Hekkende	2004-2013	5 par	10 par	Middels	3
Dvergspurv	Hekkende	2004-2013	5 par	20 par	Middels	3
Neiden- og Munkefjorden						
Ærfugl	Ikke-hekkende	2004-2014	1000	2000	Middels	3
Havelle	Ikke-hekkende	2010-2013	200	1050	Middels	3
Kvinand	Ikke-hekkende	2012	800	800	Middels	3
Siland	Ikke-hekkende	2013	1100	1100	Middels	3
Laksand	Ikke-hekkende	2013	3000	3000	Middels	3
Smålom	Trekk	2008	108	108	God	3
Storlom	Trekk	2008	171	171	God	3
Polarsnipe	Trekk	2012	250	250	Middels	3
Lappspove	Trekk	2005	200	200	Middels	3
Syltefjordstauran						
Havsule	Hekkende	2013	1130	1130	God	4
Krykkje	Hekkende	2007	32500 par	32500 par	God	5
Lomvi	Hekkende	2007	100 par	100 par	God	5
Kongsøy						
Storskarv	Hekkende	2006-2011	500	700	God	3, 6
Toppskarv	Hekkende	2007	350	350	God	3
Gråmåke	Hekkende	2007	1000	1000	Middels	3
Krykkje	Hekkende	2006-2011	5000	9000	God	3
Tanamunningen						
Ærfugl	Vinter	2008-2013	600	1000	Dårlig	3, 7
Havelle	Vinter	2008-2013	1000	4000	Middels	3, 7
Siland	Ikke-hekkende	2010-2014	1000	2000	Middels	3, 7
Laksand	Ikke-hekkende	2010-2013	21000	21000	God	3, 7, 8
Temmincksnipe	Hekkende	2012	10 par	20 par	Ukjent	8
Myrsnipe	Hekkende	2012	10 par	20 par	Ukjent	8
Rødnebbterne	Hekkende	2012	100 par	200 par	Ukjent	8
Lappiplerke	Hekkende	2012	10 par	20 par	Ukjent	8
Omgangsstauran						
Krykkje	Hekkende	2005	23000 par	23000 par	God	5
Sværholtklubben						
Krykkje	Hekkende	2006	40000	40000	God	5
Alke	Hekkende	2008	350	350	God	5
Lunde	Hekkende	2008	750	750	Ukjent	6
Gjesværstappan						
Havsule	Hekkende	2013	3000	3000	God	5
Storskarv	Hekkende	2013	202	202	Ukjent	6
Krykkje	Hekkende	2010	1806	1806	Ukjent	6
Alke	Hekkende	2007	20000	20000	God	5
Lunde	Hekkende	2004-2013	264000	556000	God	5, 9
Hjelmsøy						
Krykkje	Hekkende	2013	1000 par	2000 par	God	5
Lomvi	Hekkende	2013	12 000 par	12 000 par	God	5
Alke	Hekkende	2013	4000 par	4000 par	God	5

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kilde
Lunde	Hekkende	2013	60000 par	90000 par	God	5
Indre Porsangerfjord						
Sædgås	Ikke-hekkende	2005-2014	250	350	God	11
Dverggås	Trekk	2004-2013	60	80	God	10
Ærfugl	Hekkende	2004-2013	2500 par	5000 par	Middels	11
Sjørre	Trekk	2004-2013	200	300	Middels	11
Havelle	Trekk	2005-2014	500	1000	Middels	11
Siland	Ikke-hekkende	2004-2013	1000	4000	God	11
Horndykker	Hekkende	2005-2014	20 par	25 par	God	11
Havørn	Hekkende	2005-2014	4 par	5 par	God	11
Vandrefalk	Hekkende	2005-2014	1 par	3 par	God	11
Polarsnipe	Trekk	2004-2013	25000	25000	God	3
Temmincksnipe	Hekkende	2005-2014	150 reir	200 reir	Middels	11
Fjæreplytt	Vinter	2004-2013	500	1500	Middels	3
Brushane	Hekkende	2005-2014	50 par	100 par	Middels	11
Lappspove	Trekk	2004-2013	1000	3000	God	11
Sotsnipe	Trekk	2005-2014	100	200	God	11
Alta-Kautokeino elvedal						
Havørn	Hekkende	2013	2 par	2 par	God	12
Hønsehauk	Hekkende	2013	1 par	1 par	God	12
Fjellvåk	Hekkende	1990-2000	20 par	20 par	God	12
Kongeørn	Hekkende	2013	3 par	4 par	God	12
Dvergfalk	Hekkende	1990-2000	15 par	20 par	God	12
Jaktfalk	Hekkende	2000-2013	5 par	5 par	God	12
Vandrefalk	Hekkende	2013	5 par	6 par	God	12
Loppa						
Lomvi	Hekkende	2009	150 par	150 par	God	5
Alke	Hekkende	2005	4000 par	6000 par	Middels	5
Lunde	Hekkende	2005	10000 par	15000 par	Middels	5
Nord-Fugløy						
Fiskemåke	Hekkende	2005	234	234	Ukjent	6
Lomvi	Hekkende	2008	1000	1000	Ukjent	5
Alke	Hekkende	2008	5000 par	5000 par	God	5
Lunde	Hekkende	2008	225000 par	225000 par	Middels	5
Sør-Fugløy						
Lomvi	Hekkende	2008	200	200	Ukjent	6
Alke	Hekkende	2008	10000	10000	God	6
Lunde	Hekkende	2008	360000	360000	God	6
Balsfjord						
Havelle	Vinter	2005-2014	300	1000	Middels	3
Sjørre	Vinter	2005-2014	200	700	Middels	3
Horndykker	Vinter	2009-2013	50	150	God	3
Polarsnipe	Trekk	2004-2013	2000	4500	Middels	3, 13
Fjæreplytt	Vinter	2008-2013	600	850	Middels	3
Bleiksøy						
Lunde	Hekkende	2013	11 000 par	11 000 par	God	14
Anda						
Toppskarv	Hekkende	2014	40	40	Ukjent	6
Krykkje	Hekkende	2013	795 par	900 par	God	6
Lomvi	Hekkende	2014	240	240	God	6
Alke	Hekkende	2014	36	36	Ukjent	6
Teist	Hekkende	2014	107	107	Ukjent	6
Lunde	Hekkende	2013	15 080	15 080	God	6
Langøya						
Kortnebbgås	Trekk	2010	10000	15000	God	15
Hvitkinngås	Trekk	2004-2013	1000	7500	God	16

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kilde
Nykvåg						
Storskarv	Hekkende	2013	939	939	God	5
Gråmåke	Hekkende	2013	562	562	God	6
Krykkje	Hekkende	2013	268	268	God	6
Lomvi	Hekkende	2013	200	200	Ukjent	6
Alke	Hekkende	2013	2398	2398	God	5
Lunde	Hekkende	2013	38000 par	38000 par	God	5, 14
Værøy						
Krykkje	Hekkende	2009	5000 par	5000 par	God	17
Lomvi	Hekkende	2009	300 par	300 par	God	17
Alke	Hekkende	2009	118 par	118 par	God	17
Lunde	Hekkende	2009	42500 par	42500 par	God	17
Røst						
Toppskarv	Hekkende	2006-2013	888 par	957 par	God	5
Dvergsnipe	Hekkende	2004	250	250	God	3
Sotsnipe	Hekkende	2006	190	190	God	3
Lunde	Hekkende	2014	310000 par	310000 par	God	18
Solværøyan						
Siland	Ikke-hekkende	2003	1000	1500	Middels	19
Smålom	Hekkende	2003	10 par	15 par	Middels	19
Storskarv	Vinter	2004	700	700	God	19
Havørn	Vinter	2004	25	50	God	19
Havørn	Hekkende	2003-2005	5 par	10 par	God	19
Rødstilk	Hekkende	2003-2014	12 par	40 par	God	19
Hubro	Hekkende	2004-2014	30 par	40 par	God	20
Lovunden						
Lunde	Hekkende	2014	30000	30000	Middels	21
Vegaøyen						
Grågås	Ikke-hekkende	2009-2010	2700	3000	God	22
Hvitkinngås	Trekk	2004-2013	600	1400	God	16
Ærfugl	Hekkende	2010-2014	2700 par	3500 par	God	23, 24, 25
Storskarv	Hekkende	2005-2014	650 par	3000 par	Middels	5
Sklinna						
Storskarv	Hekkende	2013	895 par	895 par	God	5
Toppskarv	Hekkende	2006-2012	1500 par	3300 par	God	26
Svartbak	Hekkende	2014	300 par	500 par	God	27
Lomvi	Hekkende	2014	500 par	600 par	God	27
Teist	Hekkende	2014	400 par	500 par	God	27
Lunde	Hekkende	2014	1800 par	2000 par	God	27
Froan						
Ærfugl	Vinter	2005-2006	5000	5000	God	28
Ærfugl	Hekkende	2005-2006	2800	2800	God	28
Havelle	Vinter	2005-2006	977	977	God	28
Smålom	Vinter	2005-2006	200	250	God	28
Smålom	Hekkende	2005-2006	5 par	5 par	God	28
Islom	Vinter	2005-2006	100	150	God	28
Gulneblom	Vinter	2005-2006	10	20	God	28
Storskarv	Vinter	2005-2006	2280	2280	God	28
Storskarv	Hekkende	2005-2006	3400	3400	God	28
Toppskarv	Vinter	2005-2006	500	500	God	28
Toppskarv	Hekkende	2005-2006	5200	5200	God	28
Havørn	Hekkende	2004-2006	20	20	God	28
Fjæreplytt	Vinter	2005-2006	500	600	God	28
Tyvjo	Hekkende	2005-2006	216	216	God	28
Makrellterne	Hekkende	2005-2006	560	560	God	28
Rødnebbterne	Hekkende	2005-2006	7799	7799	God	28
Lomvi	Vinter	2005-2006	430	430	God	28

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kilde
Teist	Vinter	2005-2006	2900	2900	God	28
Ørlandet						
Sangsvane	Vinter	2004-2014	300	550	God	3
Grågås	Trekk	2007-2013	1000	4000	God	3
Ærfugl	Vinter	2010-2011	1000	1000	Middels	29
Havelle	Vinter	2010-2011	200	300	God	29
Svartand	Vinter	2010-2011	200	300	God	29
Sjørre	Ikke-hekkende	2010-2011	300	500	God	3, 29
Siland	Vinter	2009-2011	1500	2000	God	3, 29
Islom	Vinter	2010-2014	20	40	God	3, 29
Gulnebbblom	Trekk	2004-2013	5	15	God	3
Gråstrupedykker	Vinter	2010-2011	20	60	God	3, 29
Horndykker	Vinter	2004-2013	50	80	God	3
Indre Trondheimsfjord						
Kortnebbgås	Trekk	2005-2014	70000	80000	God	3
Grågås	Trekk	2009-2013	7000	9300	God	3
Ærfugl	Vinter	2004-2013	2000	5000	Middels	3
Horndykker	Vinter	2004-2013	100	200	God	3
Leksdalsvatnet						
Sangsvane	Trekk	2003-2013	300	700	God	3
Kortnebbgås	Trekk	2004-2013	2000	12000	God	3
Horndykker	Hekkinge	2007-2010	44 par	45 par	God	30
Dvergmåke	Hekkinge	2013	15 par	20 par	God	3
Stjørdalsfjorden						
Ærfugl	Vinter/Trekk	2004-2014	1200	4000	God	3
Havelle	Trekk	2004-2014	600	1100	God	3
Sjørre	Trekk	2004-2014	700	1000	God	3
Gaulosen						
Kortnebbgås	Trekk	2010-2013	620	2500	God	3
Grågås	Trekk	2007-2013	1460	6200	God	3
Smøla						
Grågås	Ikke-hekkende	2004-2013	100	1250	God	31
Ærfugl	Vinter	2004-2013	3000	3000	God	27
Siland	Vinter	2004-2013	3700	3700	God	27
Islom	Vinter	2004-2013	40	40	God	27
Gråstrupedykker	Vinter	2004-2013	330	330	God	27
Horndykker	Vinter	2004-2013	50	100	Middels	3
Havørn	Hekkinge	2014	50	50	God	32
Runde						
Havsule	Hekkinge	2013	3100 par	3100 par	God	6
Toppskarv	Hekkinge	2010-2011	500 par	1200 par	God	6
Storjo	Hekkinge	2012-2013	90 par	100 par	God	33, 34
Krykkje	Hekkinge	2013	100 par	2000 par	Middels	34
Lomvi	Hekkinge	2013	1000 par	2000 par	Middels	34
Alke	Hekkinge	2013	1000 par	2000 par	Middels	34
Teist	Hekkinge	2013	50 par	50 par	Middels	34
Lunde	Hekkinge	2013	50000 par	70000 par	Middels	34
Dovre fjell						
Bergand	Hekkinge	2004-2013	10 par	40 par	Middels	3, 35
Havelle	Hekkinge	2004-2013	25 par	60 par	Middels	3
Svartand	Hekkinge	2004-2013	25 par	60 par	Middels	3, 35
Sjørre	Hekkinge	2004-2013	25 par	60 par	Middels	3, 35
Myrhauk	Hekkinge	2013	10 par	50 par	Middels	36
Jaktfalk	Hekkinge	2014	19 par	25 par	God	84
Trane	Hekkinge	2014	-	< 10 par	Middels	3
Dobbeltbekkasin	Hekkinge	2013	400 par	600 par	Middels	37
Svømmesnipe	Hekkinge	2004-2013	100 par	200 par	Middels	3

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kilde
Haukugle	Hekkende	2005-2014	0 par	10 par	Middels	3, 36
Jordugle	Hekkende	2005-2014	-	< 50 par	Middels	3, 36
Hardangervidda						
Svartand	Hekkende	2005-2014	-	< 50 par	Dårlig	3
Sjørre	Hekkende	2005-2014	5 par	20 par	Middels	3
Jaktfalk	Standfugl	2004-2013	15 par	25 par	God	38
Trane	Hekkende	2014	-	< 10 par	Middels	3
Temmincksnipe	Hekkende	2004-2013	70 reir	130 reir	God	39
Dobbeltbekkasin	Hekkende	2004-2013	100 par	200 par	Middels	3, 40, 41
Kjørholmene sjøfuglreservat						
Toppskarv	Hekkende	2008-2014	1150 par	3000 par	God	42
Lomvi	Hekkende	2008	15 par	15 par	God	42
Alke	Hekkende	2008	5 par	5 par	God	42
Jæren						
Sangsvane	Vinter	2011-2013	400	1100	God	3
Havelle	Vinter	2006-2014	300	700	Middels	3
Islom	Vinter	2004-2014	50	200	God	3
Horndykker	Vinter	2004-2014	100	250	Middels	3
Åkerrikse	Hekkende	2009-2013	10 hanner	30 hanner	God	43
Vipe	Hekkende	2011-2013	2000 par	2500 par	God	44
Svarthalespove	Hekkende	2010-2013	10 par	20 par	God	45
Storspove	Hekkende	1997-2011	150 par	400 par	Middels	46
Lista våtmarkssystem						
Sangsvane	Vinter	2013	215	215	God	47
Grågås	Trekk	2010	1000	1000	God	47
Gravand	Hekkende	2013	55 par	55 par	God	47
Ærfugl	Hekkende	2012-2013	423 par	423 par	God	48
Havelle	Vinter	2011	500	500	God	47
Svartand	Trekk	2010	500	500	God	47
Sjørre	Vinter	2008	265	265	God	47
Islom	Trekk	2011	43	43	God	47
Gråstrupedykker	Vinter	2007	42	42	God	47
Horndykker	Vinter	2004-2013	100	150	God	47
Storskarv	Hekkende	2012-2013	200 par	252 par	God	48
Toppskarv	Hekkende	2013	9 par	9 par	God	48
Sandlo	Hekkende	2013	26 par	26 par	God	47
Vipe	Hekkende	2013	18 par	18 par	God	47
Storspove	Hekkende	2013	10 par	10 par	God	47
Sildemåke	Hekkende	2013	2237 par	2237 par	God	3, 48
Stær	Trekk	2007-2011	20000	25000	God	47
Nedre Setesdal						
Fiskeørn	Hekkende	2004-2013	6 par	10 par	God	49
Vansjø						
Fiskeørn	Hekkende	2005-2014	7 par	10 par	God	3, 50
Ankerfjella						
Fiskeørn	Hekkende	2004-2013	9 par	10 par	God	3, 50
Nordre Øyeren og Sørumsneset						
Sangsvane	Vinter	2004-2013	320	1040	God	3, 51
Kortnebbgås	Trekk	2004-2013	260	1700	God	51
Hvitkinngås	Trekk	2004-2013	671	1500	God	51
Brunnakke	Trekk	2004-2013	441	1996	God	51
Krikkand	Trekk	2004-2013	1265	5400	God	51
Taffeland	Ikke-hekkende	2004-2013	10	144	God	51
Laksand	Trekk	2004-2013	63	298	God	51
Storskarv	Trekk	2004-2013	202	1027	God	51
Fiskeørn	Hekkende	2004-2013	6 par	9 par	God	51
Dobbeltbekkasin	Trekk	2004-2013	-	< 50	Middels	51

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kilde
Storspove	Hekkende	2009	2 par	2 par	God	51
Storspove	Trekk	2004-2014	11	292	God	51
Gluttsnipe	Trekk	2010	1200	1200	Middels	3, 51
Grønnstilk	Trekk	2010	734	734	God	51
Hettemåke	Trekk	2004-2013	120	3090	God	51
Vorma						
Sangsvane	Vinter	2004-2014	200	700	God	52
Storsjøen i Odalen						
Sangsvane	Vinter	2004-2014	200	700	God	53
Øra						
Storskarv	Hekkende	2004-2013	800 par	1100 par	God	54
Åkersvika						
Kortnebbgås	Trekk	2004-2013	1000	2000	God	3
Dokkedeltaet						
Sangsvane	Vinter	2000	19	109	God	55
Kortnebbgås	Trekk	2004-2013	3000	6000	God	3
Krikkand	Trekk	2003	1200	1200	God	55
Trane	Trekk	2004	205	205	God	55
Heilo	Trekk	2003	1000	1000	God	55
Tyrifjorden						
Sangsvane	Vinter	2004-2013	200	600	God	56, 57
Kortnebbgås	Trekk	2004-2013	5000	12000	God	3
Ilene og Presterødkilen						
Kortnebbgås	Trekk	2004-2013	1000	3000	God	3
Grågås	Trekk	2004-2013	2000	4000	God	3
Humlingsvær						
Storskarv	Hekkende	2007	1179 par	1179 par	God	5
Neadeltaet						
Kortnebbgås	Trekk	2004-2013	1200	5000	God	3
Trane	Trekk	2004-2013	130	290	God	3
Været						
Grågås	Ukjent	2012-2013	3000	3000	God	29
Ærfugl	Standfugl	2012-2013	200	1100	God	29
Havelle	Vinter	2012-2013	20	120	God	29
Svartand	Vinter	2012-2013	100	150	God	29
Sjørre	Ikke-hekkende	2012-2013	130	160	God	29
Siland	Vinter	2012	1000	2000	God	3, 29
Smålom	Trekk	2012-2013	50	70	God	29
Islom	Vinter	2012	50	100	God	3, 29
Gråstrupedykker	Vinter	2012-2013	10	50	God	9
Horndykker	Vinter	2012	100	150	God	3, 29
Øvre Forra						
Dobbeltbekkasin	Hekkende	2007-2014	75 par	100 par	God	58, 59, 60
Tautra og Svaet						
Snadderand	Hekkende	2004-2013	0 par	1 par	God	3, 61
Skjeand	Hekkende	2004-2013	1 par	2 par	God	3, 61
Ærfugl	Vinter	2004-2013	2000	5000	God	3, 61
Havelle	Vinter	2000-2014	50	120	God	3, 61
Gulneblom	Vinter	2004	5	5	God	3, 61
Horndykker	Vinter	2004-2014	70	190	God	3, 61
Hettemåke	Hekkende	2013	1000	1000	God	61
Fiskemåke	Hekkende	2009	1600	1750	God	61
Blåfjella-Skjækerfjella						
Havelle	Hekkende	2010	3 par	10 par	Middels	62
Dobbeltbekkasin	Hekkende	2007-2014	250 par	300 par	God	58, 59, 60
Søndre Snåsavatt og Lømsen						
Kortnebbgås	Trekk	2004-2013	3000	8500	God	3

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kilde
Gråstrupedykker	Hekkende	2004-2013	0 par	1 par	God	3
Horndykker	Ikke-hekkende	2004-2013	60	80	God	3
Horndykker	Hekkende	2004-2013	20 par	30 par	God	3
Horsvær						
Storskarv	Hekkende	2013	918 par	918 par	God	5
Valvær						
Storskarv	Hekkende	2013	900 par	900 par	God	5
Andøya med Skogvoll						
Sangsvane	Ikke-hekkende	2009	170	170	God	63
Kortnebbgås	Trekk	2010	2000	2500	God	15
Hvitkinngås	Trekk	2009-2013	4000	7500	God	15
Storskarv	Hekkende	2011	370	370	God	6
Storspove	Hekkende	2009	10 par	10 par	God	63
Tyvjo	Hekkende	2009	130 par	140 par	God	63
Tenna og Herøy						
Kortnebbgås	Trekk	2004-2013	0	1500	God	64
Grågås	Ikke-hekkende	2004-2013	1200	1800	God	23
Hvitkinngås	Trekk	2004-2013	3000	3000	God	16
Skjeand	Hekkende	2004-2013	0 par	2 par	God	23
Vipe	Hekkende	2004-2013	25 par	100 par	Middels	23
Storspove	Hekkende	2004-2013	25 par	75 par	Middels	23
Rødstilk	Hekkende	2004-2013	10 par	50 par	Middels	23
Selvær						
Hvitkinngås	Trekk	2004-2013	2500	2500	God	16
Saltstraumen og Skjerstadfjorden						
Havelle	Vinter	2010-2014	120	200	Middels	3
Sjørre	Vinter	2004-2013	500	1200	Middels	3
Smålom	Vinter	2008-2013	60	200	Middels	3
Gulneblom	Vinter	2004-2013	5	7	Middels	3
Horndykker	Vinter	2004-2013	80	120	Middels	3
Øksnes						
Kortnebbgås	Trekk	2004-2010	1500	2000	God	15
Hvitkinngås	Trekk	2004-2010	1800	2000	God	15
Reisa						
- Estimat mangler -						
Andotten						
Toppskarv	Hekkende	2008	98 par	98 par	God	6
Krykkje	Hekkende	2008	9750 par	9750 par	God	5
Lille Kamøya og Bondøya						
Toppskarv	Hekkende	2007	3500 par	5000 par	God	5, 65
Gråmåke	Hekkende	2007	5000 par	5000 par	God	5
Svartbak	Hekkende	2007	950 par	1100 par	God	5
Krykkje	Hekkende	2006	522	522	Ukjent	6
Alke	Hekkende	2007	525 par	1150 par	God	5
Lunde	Hekkende	2007	3500 par	9000 par	God	5
Altaelvmunningen						
Havelle	Vinter	2005-2014	500	1200	Middels	3
Svartand	Trekk	2005-2014	150	350	Middels	3
Sjørre	Trekk	2008-2014	70	200	Middels	3
Lappspove	Trekk	2005-2014	50	250	Middels	3
Rødnebbterne	Trekk	2005-2014	750	1800	Middels	3
Iesjávri						
Dverggås	Ikke-hekkende	2005-2014	10	20	God	10
Dverggås	Hekkende	2005-2014	15 par	20 par	God	10
Lille Porsangen						
Polarsnipe	Trekk	2004-2013	20000	40000	God	3

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kilde
Slettnes						
Ærfugl	Hekkende	2012	10 par	20 par	God	66
Ærfugl	Vinter	2009	4150	4150	God	3
Stellerand	Vinter	2012	566	566	God	3
Havelle	Hekkende	2012	16	16	God	66
Havelle	Trekk	2010	20000	25000	God	3
Svartand	Hekkende	2004-2013	5 par	10 par	God	66
Gulneblom	Trekk	2010	340	340	God	3
Dvergsnipe	Hekkende	2004-2013	10 par	50 par	God	66
Temmincksnipe	Hekkende	2004-2013	1 par	2 par	Middels	66
Steinvender	Hekkende	2012	30 par	50 par	God	66
Svømmensnipe	Hekkende	2004-2013	30 par	50 par	God	66
Polarjo	Trekk	2012	1790	1790	God	3
Tyvjo	Hekkende	2010-2012	60 par	350 par	God	66
Polarmåke	Vinter	2013	1700	1700	God	3
Krykkje	Trekk	2009-2010	180000	200000	God	3
Alke	Trekk	2010	5500	5500	God	3
Lappiplerke	Hekkende	2012	40 par	40 par	God	66
Lappspurv	Hekkende	2004-2013	20 par	30 par	God	66
Snøspurv	Hekkende	2004-2013	10 par	30 par	God	66
Båtsfjord						
Stellerand	Vinter	2004-2013	200	300	God	3, 67
Persfjorden						
Havelle	Trekk	2004-2014	300	1800	Middels	3
Siland	Ikke-hekkende	2004-2013	1000	2000	Middels	3
Gråmåke	Trekk	2004-2013	15000	15000	Middels	3
Varangerhalvøya						
Dverggås	Hekkende?	2004-2014	2	10	God	10
Dvergsnipe	Hekkende	2005-2014	10 par	1000 par	Middels	3, 68
Polarjo	Hekkende	2004-2013	0 par	10 par	Middels	3
Snøugle	Hekkende	2004-2013	0 par	15 par	God	69
Varangerfjord (med Hornøya og Reinøya)						
Dverggås	Ikke-hekkende	2008-2013	2	10	God	10, 11
Ærfugl	Vinter	2008-2013	6000	8000	God	11
Praktærfugl	Vinter	2008-2013	5000	8000	God	11
Stellerand	Vinter	2009-2013	2500	3500	God	67
Havelle	Vinter	2008-2013	500	3000	God	11
Sjørre	Vinter	2008-2013	200	400	Middels	11
Siland	Ikke-hekkende	2004-2013	1000	2000	Middels	3
Gulneblom	Vinter	2008-2014	5	10	Middels	3
Havørn	Standfugl	2008-2014	10	50	Middels	3, 11
Fjæreplytt	Vinter	2008-2014	500	2000	Middels	3, 11
Gråmåke	Hekkende	2009-2012	8000 par	13000 par	God	4
Polarmåke	Vinter	2000-2010	1000	4000	Middels	3
Krykkje	Hekkende	2012-2013	25000 par	30000 par	God	3, 4
Lomvi	Hekkende	2012-2013	14000 par	15000 par	God	4
Lunde	Hekkende	2012-2013	11000 par	16000 par	God	4
Sirbmajordene						
Sædgås	Trekk	2010-2014	100	200	Middels	70
Dverggås	Trekk	2010-2014	3	6	God	70, 71
Snøspurv	Trekk	2014	8000	10000	God	71
Øvre Anarjohka						
- Estimat mangler -						
Nordøst-Svalbard Naturresevat						
Ærfugl	Hekkende	1994-2009	1900	1900	Ukjent	72
Krykkje	Hekkende	1978-2009	63000	63000	Ukjent	72
Ismåke	Hekkende	1990-2010	100 par	1000 par	Middels	72

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kilde
Sabinemåke	Hekkende	2007-2009	10	13	Ukjent	72
Rødnebbterne	Hekkende	1990-2010	7030	7030	Ukjent	72
Polarlomvi	Hekkende	2007-2009	140000	140000	Ukjent	72
Teist	Hekkende	1979-2010	3500	3500	Ukjent	72
Nordvest-Spitsbergen Nasjonalpark						
Ringgås	Hekkende	1990-2007	108	108	Ukjent	72
Ærfugl	Hekkende	1982-2010	5100	5100	Ukjent	72
Polarmåke	Hekkende	1985-2011	670	670	Ukjent	72
Krykkje	Hekkende	1973-2011	45600	45600	Ukjent	72
Sabinemåke	Hekkende	2007-2011	26	26	God	72
Polarlomvi	Hekkende	1973-2011	101300	101300	Ukjent	72
Teist	Hekkende	1973	1272	1272	Ukjent	72
Alkekonge	Hekkende	1978-2011	260900	260900	Ukjent	72
Indre Kongsfjorden						
Hvitkinngås	Hekkende	2005-2014	350 par	350 par	Middels	73
Ringgås	Hekkende	2005-2014	0 par	5 par	Dårlig	3
Ærfugl	Hekkende	2005-2013	3000 par	3500 par	God	74
Svartand	Hekkende	2008-2012	1 par	1 par	God	3
Polarsvømmesnipe	Hekkende	2005-2014	0 par	5 par	Dårlig	3
Fjelljo	Hekkende	2005-2014	2 par	5 par	Middels	3
Ismåke	Ikke-hekkende	2005-2014	0	10	Middels	3
Forlandet nasjonalpark						
Ærfugl	Hekkende	1984-1992	2562	2562	Ukjent	72
Storjo	Hekkende	2011	40 par	40 par	Ukjent	72
Polarlomvi	Hekkende	2011	56 000	56 000	Middels	72
Fuglefjella						
Krykkje	Hekkende	1971-1988	23 196	23 196	Ukjent	72
Polarlomvi	Hekkende	1971-1988	29 795	29 795	Ukjent	72
Nordenskiöldkysten						
Hvitkinngås	Hekkende	2007	711 par	711 par	God	75
Hvitkinngås	Hekkende	2000-2007	4000	4000	God	75
Polarsnipe	Hekkende	2009-2012	0 par	10 par	Ukjent	3, 76
Polarsvømmesnie	Hekkende	2009-2012	0 par	50 par	Dårlig	76
Ingeborgfjellet						
Polarmåke	Hekkende	2009	40	40	God	72
Krykkje	Hekkende	2009	6000	6000	Ukjent	72
Polarlomvi	Hekkende	2009	12 400	12 400	Ukjent	72
Alkekonge	Hekkende	2009	50 000	100 000	Ukjent	72
Sør-Spitsbergen Nasjonalpark						
Hvitkinngås	Hekkende	1992-2008	1900	1900	Ukjent	72
Ærfugl	Hekkende	1900-2009	3870	3870	Ukjent	72
Havhest	Hekkende	1991-2010	11700	11700	Ukjent	72
Polarsnipe	Hekkende	2005-2014	0 par	10 par	Middels	3
Polarmåke	Hekkende	1989-2010	912	912	Ukjent	72
Krykkje	Hekkende	2008-2010	101000	101000	Ukjent	72
Polarlomvi	Hekkende	2008-2010	296000	296000	Ukjent	72
Teist	Hekkende	1989-2010	704	704	Ukjent	72
Alkekonge	Hekkende	1989-2010	498600	498600	Ukjent	72
Søraust-Svalbard Naturreservat						
Havhest	Hekkende	2008-2009	15700	15700	Ukjent	72
Polarmåke	Hekkende	2005-2014	50	250	Middels	72
Krykkje	Hekkende	2008-2009	57000	57000	Ukjent	72
Ismåke	Hekkende	2008-2009	3	3	Ukjent	72
Sabinemåke	Hekkende	2009	5	5	Ukjent	72
Polarlomvi	Hekkende	2008-2009	69696	69696	Ukjent	72
Teist	Hekkende	2008-2009	1600	1600	Ukjent	72
Alkekonge	Hekkende	1985-2009	19700	19700	Ukjent	72

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kilde
Hopen						
Polarmåke	Hekkende	2012	239 par	239 par	God	77
Krykkje	Hekkende	2012	63000 par	63000 par	God	77
Polarlomvi	Hekkende	2012	725000	725000	God	77
Teist	Hekkende	2012	480	480	Ukjent	72
Bjørnøya						
Kortnebbgås	Hekkende	2005-2014	50 par	250 par	Middels	3
Hvitkinngås	Hekkende	2010	50 par	250 par	Middels	3
Ringgås	Hekkende	2010	1 par	1 par	Middels	3
Islom	Hekkende	2005-2014	0 par	1 par	Middels	3
Havhest	Hekkende	2006	30000 par	30000 par	God	78
Myrsnipe	Hekkende	2009	10 par	30 par	Middels	3
Steinvender	Hekkende	2009	-	< 50 par	Middels	3
Svømmesnipe	Hekkende	2009	5 par	10 par	Middels	3
Polarsvømmesnipe	Hekkende	2009	30 par	50 par	Middels	3
Tyvjo	Hekkende	2005-2014	40 par	100 par	Middels	3
Storjo	Hekkende	2006	300 par	350 par	God	78
Polarmåke	Hekkende	2006	650 par	650 par	God	78
Krykkje	Hekkende	2006	130000 par	130000 par	God	78
Rødnebbterne	Hekkende	2006	50 par	50 par	God	78
Lomvi	Hekkende	2006	125000	125000	God	78
Polarlomvi	Hekkende	2006	185000	185000	God	78
Alke	Hekkende	2006	15 par	15 par	God	78
Teist	Hekkende	2006	500	500	God	78
Alkekonge	Hekkende	1985	10000 par	100000 par	Middels	79
Lunde	Hekkende	2006	600	600	God	78
Jan Mayen						
Havhest	Hekkende	2010	173000 par	173000 par	God	80
Polarmåke	Hekkende	2010	340	340	Ukjent	72
Krykkje	Hekkende	2010	11900	11900	Ukjent	72
Sabinemåke	Hekkende	2010	6	6	Ukjent	72
Polarlomvi	Hekkende	2010	111000 par	111000 par	God	80
Teist	Hekkende	2010	412	412	Ukjent	72
Alkekonge	Hekkende	2010	83000 par	83000 par	God	80
Kvalhovden & Sjukovskifjella						
Havhest	Hekkende	2008	26000	26000	God	72
Polarmåke	Hekkende	2008	54	54	Ukjent	72
Krykkje	Hekkende	2008	3100 par	3100	God	72
Polarlomvi	Hekkende	2008	14400	14400	God	72
Teist	Hekkende	1985-2008	242	242	Ukjent	72
Alkekonge	Hekkende	1985	200	200	Ukjent	72
Lunde	Hekkende	2008	11	11	Ukjent	72
Midterhuken & Eholmen						
Hvitkinngås	Hekkende	2008	1300	1300	Ukjent	81
Ærfugl	Hekkende	2008	8000	8000	God	81
Havhest	Hekkende	2002	138	138	God	72
Polarmåke	Hekkende	2002	90	90	God	72
Krykkje	Hekkende	2002	25532	25532	God	72
Rødnebbterne	Hekkende	2008	200	200	God	81
Lomvi	Hekkende	2000-2014	0 par	10 par	Ukjent	82
Polarlomvi	Hekkende	2005-2014	118732	118732	God	81
Alke	Hekkende	2002	0 par	10 par	Middels	72
Lunde	Hekkende	1991	75 par	75 par	God	72
Adventdalen & Adventfjorden						
Kortnebbgås	Trekk	2005-2014	1000	5200	God	3
Kortnebbgås	Hekkende	2005-2014	50 par	150 par	Middels	3
Hvitkinngås	Trekk	2005-2014	1000	1500	God	3

Art	Årstid/Status	År	Pop min	Pop maks	Nøyaktighet	Kilde
Hvitkinngås	Hekkende	2005-2014	50 par	100 par	Middels	3
Ærfugl	Hekkende	2005-2014	-	< 50 par	Ukjent	3
Praktærfugl	Hekkende	2005-2014	2 par	10 par	Middels	3
Havelle	Hekkende	2005-2014	1 par	5 par	God	3
Heilo	Hekkende	2005-2014	1 par	5 par	God	3
Alaskasnipe	Hekkende	2007-2013	0 par	1 par	God	3
Fjæreplytt	Trekk	2005-2014	600	1350	God	3
Fjæreplytt	Hekkende	2005-2014	-	< 50 par	Middels	3
Myrsnipe	Hekkende	2005-2014	-	< 50 par	Middels	3
Svømmesnipe	Hekkende	2005-2014	0 par	1 par	God	3
Polarsvømmesnipe	Hekkende	2005-2014	1 par	7 par	Middels	3
Tyvjo	Hekkende	2005-2014	5 par	10 par	Middels	3
Polarmåke	Hekkende	2005-2014	0 par	10 par	Middels	3
Ismåke	Ikke-hekkende	2005-2014	1	22	God	3
Sassen-Bünshow Land						
Kortnebbgås	Ikke-hekkende	2008-2010	500	1500	Middels	3
Hvitkinngås	Ikke-hekkende	2008-2010	500	750	Middels	3
Hvitkinngås	Hekkende	1995-2005	1100	1100	Ukjent	83
Ærfugl	Hekkende	1996	800 par	900 par	Middels	83
Havhest	Hekkende	2005	5000 par	5000 par	Ukjent	72
Polarsnipe	Hekkende	2011	0 par	5 par	Middels	3
Sandløper	Hekkende	2008-2011	5 par	10 par	Middels	3
Alaskasnipe	Hekkende	2008	0 par	1 par	Middels	3
Polarsvømmesnipe	Hekkende	2008-2010	5 par	15 par	Middels	3
Fjelljo	Hekkende	2005-2014	0 par	2 par	Middels	3
Krykkje	Hekkende	2005	3350 par	3350 par	Ukjent	72
Polarlomvi	Hekkende	2005	1600 par	1600 par	Ukjent	72
Lunde	Hekkende	2005	50 par	50 par	Ukjent	72
Nordre Isfjorden						
Hvitkinngås	Hekkende	1982-2005	750	750	Ukjent	72
Havhest	Hekkende	2005	10000 par	20000 par	Middels	72
Polarmåke	Hekkende	2005	50 par	250 par	Middels	72
Krykkje	Hekkende	1988-2005	33700	33700	Middels	72
Polarlomvi	Hekkende	1988-2005	36500	36500	Middels	72
Lunde	Hekkende	2005	430	430	Middels	72

Referanser til bestandsestimater

1. Günther, M. 2006. Ti år med vannfugltellinger i Pasvik naturreservat. Oppsummering 1996-2005. Bioforsk Rapport 68, Vol. 1. 65 s.
2. Günther, M. 2007. Dvergmåka etablerer seg i Pasvik. Tilgjengelig fra: <http://forskning.no/naturvern-biologisk-mangfold-fugler/2008/02/dvergmaka-etablerer-seg-i-pasvik>, nedlastet: **februar 2015**.
3. Artsobservasjoner 2014. *Rapportsystemet for fugler*. Tilgjengelig fra: <http://www.artsobservasjoner.no/fugler>, nedlastet: **september 2014**.
4. Rob Barrett pers. medd.
5. SEAPOP sjøfugldatabase/Geir Helge Systad pers. medd.
6. SEAPOP 2014a. SEAPOP avansert tjeneste. Tilgjengelig fra: <http://seapop.nina.no/WebForms/LoginForm.aspx?ReturnUrl=%2fDefault.aspx>, nedlastet: **september 2014**.
7. Øystein Hauge upubl. data
8. Wergeland Krog, O. 2012. *Information Sheet on Ramsar Wetlands (RIS)*. Tilgjengelig fra: <https://rsis.ramsar.org/RISapp/files/RISrep/NO1197RIS.pdf>, nedlastet: **februar 2015**.
9. Systad, G. & Strøm, H. 2012. Kunnskapsstatus Barentshavet sør - Sjøfugl i våre nordlige havområder. NINA Rapport 877. 34 s.
10. NOFs dverggåsprosjekt
11. NOF upubl. data
12. Arve Østlyngen pers. medd.
13. Strann, K.-B. & Frivoll, V. 2012a. Rastende polarsnipe i Troms 2011. NINA Minirapport 376. 9 s.
14. Anker-Nilssen, T., Strøm, H. & Sivertsen, K. 2014. Sjøfugl i Norge 2013. SEAPOP Årsrapport 2013. 27 s.
15. Tombre, I. M., Madsen, J. & Bakken, J. 2010. Registreringer av rastende gjess i Vesterålen. Resultater fra våren 2010. NINA Rapport 613. 51 s.
16. Shimmings, P. & Isaksen, K. 2013. Overvåking av rastende hvitkinngjess *Branta leucopsis* langs Norskekysten våren 2013. Rapport til Fylkesmannen i Nordland og Herøy kommune (Nordland). 30 s.
17. Andersen, Å. 2013. *Information Sheet on Ramsar Wetlands*. Tilgjengelig fra: <https://rsis.ramsar.org/RISapp/files/RISrep/NO2162RIS.pdf>, nedlastet: **februar 2015**.
18. Miljødirektoratet 2014a. *Nok et dårlig år for lunde på Røst*. Tilgjengelig fra: <http://www.miljodirektoratet.no/no/Nyheter/Nyheter/2014/Juni-2014/Nok-et-darlig-ar-for-lunde-pa-Rost/>, nedlastet: **februar 2015**.
19. Shimmings, P. 2005. Vindmøllepark i Solværøyen/Sleneset, Lurøy kommune. Konsekvensutredning av tema fugle- og dyreliv. Planteforsk Tjøtta fagsenter. Rapport. 64 s.
20. Jacobsen, K.-O. & Gjershaug, J. O. 2014. Oppdatering av faggrunnlaget til handlingsplanen for hubro. NINA Minirapport 491. 42 s.
21. Rørstad, O. M. 2014. – Det har sjelden vært så flott som i år. Tilgjengelig fra: <http://www.nrk.no/nordland/lundefuglene-tilbake-pa-lovund-1.11668647>, nedlastet: **desember 2014**.
22. Follestad, A. 2011. Telling av mytende grågjess i Vega kommune. *Havørna* 22: 10-27.
23. Paul Shimmings pers. medd.
24. Suul, J. 2012. *Edderdun fra nord*. Norsk Ornitologisk Forening, Røros.
25. Vegaøyan Verdensarv upubl. data
26. Lorentsen, S.-H. 2012. *Toppskarven på Sklinna sliter*. Tilgjengelig fra: <http://www.nina.no/Aktuelt/Nyhetsartikkel/ArticleId/1914>, nedlastet: **mars 2015**.
27. Svein-Håkon Lorentsen pers. medd.
28. Røv, N. 2006. Kartlegging og overvåking av sjøfugl og sjøpattedyr i Froan. Sluttrapport. NINA Rapport 202. 36 s.
29. Hans Einar Ring upubl. data
30. Hafstad, I. & Østerås, T. R. 2011. Status for horndykker *Podiceps auritus* i Nord-Trøndelag 2010. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag Rapport 1-2011. 16 s.
31. Follestad, A. 2010. Telling av mytende grågjess i Møre og Romsdal. *Rallus* 39: 25-40.
32. Dahl, E.L., May, R., Hoel, P.L., Bevanger, K., Pedersen, H.C., Røskaft, E. & Stokke, B.G. 2013. White-tailed eagles (*Haliaeetus albicilla*) at the Smøla wind-power plant, Central Norway, lack behavioral flight responses to wind turbines. *Wildlife Society Bulletin* 37: 66-74.
33. Betten, O. & Eriksen, J. M. 2013. Forvaltningsplan for Runde fuglefredningsområde og Goksøymyrane naturreservat. Fylkesmannen i Møre og Romsdal Rapport 2013:04. 42 s.
34. Alv Ottar Folkestad pers. medd.
35. Opheim, J. 2014. Bestandsovervåking av rødlisteartene bergand, svartand og sjøorre. *Hujon* 40, 194-205.
36. NOF Oppland 1998. *Fugler i Oppland*. Norsk Ornitologisk Forening avd. Oppland, Gjøvik.
37. J.A. Kålås pers. medd.
38. Agnar Målsnes, Odd Frydenlund Steen & Jan Erik Furuseth pers. medd.
39. Terje Lislevand og Torgrim Breiehagen pers. medd.
40. Kålås J.A. 2002. Fangst av dobbeltbekkasin i Bjoreidalen naturreservat. NINA - NIKU Notat. 4 s.

41. Mjøs, A. T. & Overvoll, O. 2006. Viltet i Eidfjord. Kartlegging av viktige viltområde og status for viltartane. MVA-rapport 3/2006. 64 s.
42. Fylkesmannen i Rogaland 2008. Hekkende sjøfugl i Rogaland 2008. Fylkesmannen i Rogaland Rapport. 13 s.
43. Heggøy, O., Øien, I. J. & Aarvak, T. 2014. Kartlegging og overvåking av åkerrikse i Norge 2009-2013. NOF-rapport 2014-9.
44. Mjølåsnes K. R. 2014a. Vipa på Jæren. 3 år med vipetellinger i Klepp, Time og Hå. Mangfold Rapport 1-2014. 35 s.
45. Mjølåsnes, K.R. 2014b. Svarthalespovene på Jæren. Kartlegging av artens hekkeområder & reproduksjon våren og sommeren 2013. Oppdragsrapport: Fylkesmannen i Rogaland. 16 s.
46. Byrkjedal, I., Kyllingstad, K., Efteland, S. & Grøsfjell, S. 2012a. Population trends of northern lapwing, Eurasian curlew and Eurasian oystercatcher over 15 years in a southwest Norwegian farmland. *Ornis Norvegica* 35: 16-22.
47. Knut S. Olsen og Kåre Olsen pers. medd.
48. Helberg, M. 2013. Overvåking av hekkende sjøfugl i Vest-Agders sjøfuglreservater 2013. Bestandsstørrelse og hekkesuksess. Norsk Ornitologisk Forening avd. Vest-Agder Rapport. 9 s.
49. Terje Lislevand pers. medd.
50. Rune Aae pers. medd.
51. Nordre Øyeren Fuglestasjon
52. Bjørn Harald Larsen pers. medd.
53. Bekken, J. 2013. Fugler i 20 våtmarksreservater i Hedmark 2000-12. Fylkesmannen i Hedmark Rapport 2/2013. 122 s.
54. Finne, M. & Fjellbakk, Å. 2013. Bestandstrender hos sjøfugl på Østfoldkysten, 1993-2012. Fylkesmannen i Østfold Rapport 3-2013. 52 s + vedlegg.
55. Høitomt, G. 2006. Ornitologisk rapport fra Dokkadeltaet naturreservat. Status for verneområdets fugleliv pr. 01.01.2006. Skogtjenester AS Rapport. 40 s.
56. Larsen, B. H., Myrmo, K. & Ree, V. 2007. Overvåking av overvintrende vannfugl i nedre del av Drammensvassdraget i Buskerud: Oppsummering etter overvåkningsperiodene 1990-2000 og 2003-2007. Rapport. 20 s.
57. Larsen, B. H., Myrmo, K. & Ree, V. 2010. Vannfugltelling i nedre del av Drammensvassdraget i Buskerud 15. januar 2010. Rapport. 13 s.
58. Østnes, J. E. & Kroglund, R. T. 2010. Kartlegging av spillplasser for dobbeltbekkasin (*Gallinago media*) i Nord-Trøndelag. Høgskolen i Nord-Trøndelag Utredning nr. 116. 38 s.
59. Østnes, J.E., Kroglund, R.T., Kålås, J.A. 2014. A survey and GIS-based estimate of the breeding population of great snipe *Gallinago media* in Central Norway. *Bird Study* 61: 386-393.
60. J.E. Østnes pers. medd.
61. Thingstad, P.G. 2014. Tautra – den mangfoldige fugleøya I Trondheimsfjorden. *Bli med ut!* 13, 1-120.
62. Myhre, T. 2012. Registrering av fuglelivet i Blåfjella-Skjækerfjella/Låarte-Skæhkere nasjonalpark i 2010. NOF-Rapport 1-2012. 42 s.
63. Larsen, B. H., Alvereng, P., Gaarder, G. & Wergeland Krog, O. M. 2009. Skogvoll naturreservat i Andøy kommune. Naturtyper, fugl og sjøpattedyr. Miljøfaglig Utredning Rapport 2009:41. 64 s.
64. Shimmings, P. 2013. Overvåking av kortnebbgås *Anser brachyrhynchus* på Helgeland, Nordland høsten 2013. Rapport til Fylkesmannen i Nordland og Herøy kommune (Nordland). 13 s.
65. Bustnes, J.O., Anker-Nilssen, T., Erikstad, K.E., Lorentsen, S.-H., Systad, G.H. 2013. Changes in the Norwegian breeding population of European shag correlate with forage fish and climate. *Marine Ecology Progress Series* 489, 235-244.
66. Strann, K.-B. & Frivoll, V. 2012b. Hekkende fugl i Slettes naturreservat, Gamvik i 2012. En oppdatering av kunnskapsgrunnlaget. NINA Rapport 903. 25 s.
67. NOFs stellerandprosjekt
68. Tor A. Olsen pers. medd.
69. NOFs snøugleprosjekt
70. The Fennoscandian white-fronted goose project 2015. *Portal to the lesser white-fronted goose*. Tilgjengelig fra: <http://piskulka.net/>, nedlastet: **desember 2014**.
71. Petteri Polojärvi pers. medd.
72. Norsk Polarinstitut
73. Fossum, K. 2012. Information Sheet on Ramsar Wetlands (RIS). Tilgjengelig fra: <https://rsis.ramsar.org/RISapp/files/RISrep/NO315RIS.pdf>, nedlastet: **februar 2015**.
74. Strøm, H. & Gabrielsen, G.W. 2014. *Ærfugl* (*Somateria mollissima borealis*). Tilgjengelig fra: http://mosj.npolar.no/no/fauna/marine/indicators/common_eider.html, nedlastet: **februar 2015**.
75. Drent, R. H. & Prop, J. 2008. Barnacle goose *Branta leucopsis* survey on Nordenskiöldkysten, west Spitsbergen 1975-2007: breeding in relation to carrying capacity and predator impact. *Circumpolar Studies* 4, 59-83.
76. Kjørstad, G. 2011. Information Sheet on Ramsar Wetlands (RIS). Tilgjengelig fra: <https://rsis.ramsar.org/RISapp/files/RISrep/NO1968RIS.pdf>, nedlastet: **februar 2015**.
77. Anker-Nilssen, T., Strøm, H. (red.), Barrett, R.T., Descamps, S., Erikstad, K.-E., Fauchald, P.,

- Lorentsen, S.-H., Moe, B. & Systad, G.H. 2013. Sjøfugl i Norge 2012. Resultater fra SEAPOP-programmet. SEAPOP Årsrapport 2012. 24 s.
78. Strøm, H. 2007. Distribution of seabirds on Bjørnøya. S. 50-52 i: Anker-Nilssen, T., Barrett, R.T., Bustnes J.O., Erikstad, K.E., Fauchald, P., Lorentsen, S.-H., Steen, H., Strøm, H., Systad, G.H., & Tveraa, T. *SEAPOP studies in the Lofoten and Barents Sea area in 2006*. NINA Rapport 249. 63 s.
79. Heath, M. F. & Evans, M. I. 2000. *Important Bird Areas in Europe: Priority site for conservation*. Vol. 1: Northern Europe. BirdLife International (BirdLife Conservation Series No. 8), Cambridge.
80. SEAPOP ukjent årstall. *Nøkkellokalitet Jan Mayen*. Tilgjengelig fra: <http://www.seapop.no/no/locations/jan-mayen/index.html>, nedlastet: mars 2015
81. Hanssen, S. A., Strøm, H., Descamps, S. & Moe, B. 2014. Bestandsanslag av hekkende og mytende fugl i Bellesundområdet. NINA Rapport 1020. 45 s.
82. Georg Bangjord pers. medd. til NINA
83. Fossum, K. 2012. Information Sheet on Ramsar Wetlands (RIS). Tilgjengelig fra: <https://rsis.ramsar.org/RISapp/files/RISrep/NO317RIS.pdf>, nedlastet: **februar 2015**.
84. Per Willy Bøe, Jon Opheim & Jan Ove Gjershaug pers. medd.

VEDLEGG II

Tabell V2. Arter med hekkeutbredelse begrenset til bestemte biom/biogeografiske regioner i Norge, samt relevante/eksisterende IBAer for disse der kriterium A3 er oppfylt.

Art	Biom	IBA
Dvergsvane	Arktisk/tundra	Ikke relevant
Kortnebbgås	Arktisk/tundra	Adventdalen & Adventfjorden, Bjørnøya, Indre Kongsfjorden, Sassen-Bünshow Land
Tundragås	Arktisk/tundra	Ikke relevant
Dverggås	Arktisk/tundra	Varangerhalvøya
Hvitkinngås	Arktisk/tundra	Adventdalen & Adventfjorden, Bjørnøya, Indre Kongsfjorden, Sassen-Bünshow Land
Ringgås	Arktisk/tundra	Indre Kongsfjorden
Bergand	Arktisk/tundra	Hardangervidda, Dovrefjell, Reisa, Varangerhalvøya
Ærfugl	Arktisk/tundra	Adventdalen & Adventfjorden, Bjørnøya, Indre Kongsfjorden, Sassen-Bünshow Land, Slettnes
Praktærfugl	Arktisk/tundra	Adventdalen & Adventfjorden, Indre Kongsfjorden
Havelle	Arktisk/tundra	Adventdalen & Adventfjorden, Bjørnøya, Dovrefjell, Hardangervidda, Indre Kongsfjorden, Reisa, Slettnes, Varangerhalvøya, Øvre Anárjohka
Svartand	Arktisk/tundra	Dovrefjell, Hardangervidda, Indre Kongsfjorden, Reisa, Slettnes, Varangerhalvøya, Øvre Anárjohka
Gulneblom	Arktisk/tundra	Ikke relevant
Fjellvåk	Arktisk/tundra	Dovrefjell, Hardangervidda, Reisa, Varangerhalvøya, Øvre Anárjohka
Jaktfalk	Arktisk/tundra	Dovrefjell, Hardangervidda, Reisa, Varangerhalvøya, Øvre Anárjohka
Heilo	Arktisk/tundra	Adventdalen & Adventfjorden, Dovrefjell, Hardangervidda, Reisa, Varangerhalvøya, Øvre Anárjohka
Tundralo	Arktisk/tundra	Ikke relevant
Polarsnipe	Arktisk/tundra	Sassen-Bünshow Land
Sandløper	Arktisk/tundra	Sassen-Bünshow Land
Dvergsnipe	Arktisk/tundra	Slettnes, Varangerhalvøya
Temmincksnipe	Arktisk/tundra	Dovrefjell, Hardangervidda, Reisa, Slettnes, Varangerhalvøya, Øvre Anárjohka
Alaskasnipe	Arktisk/tundra	Adventdalen & Adventfjorden, Sassen-Bünshow Land
Fjæreplytt	Arktisk/tundra	Adventdalen & Adventfjorden, Bjørnøya, Dovrefjell, Hardangervidda, Indre Kongsfjorden, Reisa, Varangerhalvøya
Myrsnipe	Arktisk/tundra	Adventdalen & Adventfjorden, Bjørnøya, Dovrefjell, Hardangervidda, Reisa, Slettnes, Varangerhalvøya, Øvre Pasvik
Fjellmyrløper	Arktisk/tundra	Reisa, Øvre Anárjohka, Øvre Pasvik
Lappspove	Arktisk/tundra	Reisa, Varangerhalvøya, Øvre Anárjohka, Øvre Pasvik
Sotsnipe	Arktisk/tundra	Reisa, Varangerhalvøya, Øvre Anárjohka, Øvre Pasvik
Steinvender	Arktisk/tundra	Bjørnøya, Slettnes, Varangerhalvøya
Svømmesnipe	Arktisk/tundra	Adventdalen & Adventfjorden, Bjørnøya, Dovrefjell, Hardangervidda, Reisa, Slettnes, Varangerhalvøya, Øvre Anárjohka
Polarsvømmesnipe	Arktisk/tundra	Adventdalen & Adventfjorden, Bjørnøya, Indre Kongsfjorden, Sassen-Bünshow Land
Polarjo	Arktisk/tundra	Varangerhalvøya
Tyvjo	Arktisk/tundra	Adventdalen & Adventfjorden, Bjørnøya, Indre Kongsfjorden, Slettnes, Varangerhalvøya
Fjelljo	Arktisk/tundra	Dovrefjell, Hardangervidda, Indre Kongsfjorden, Reisa, Sassen-Bünshow Land, Varangerhalvøya
Polarmåke	Arktisk/tundra	Adventdalen & Adventfjorden, Bjørnøya, Indre Kongsfjorden
Ismåke	Arktisk/tundra	Ingen definerte
Snøugle	Arktisk/tundra	Varangerhalvøya
Lappiplerke	Arktisk/tundra	Reisa, Slettnes, Varangerhalvøya
Lappspurv	Arktisk/tundra	Dovrefjell, Hardangervidda, Reisa, Slettnes, Varangerhalvøya, Øvre Anárjohka
Snøspurv	Arktisk/tundra	Adventdalen & Adventfjorden, Bjørnøya, Dovrefjell, Hardangervidda, Indre Kongsfjorden, Reisa, Slettnes, Varangerhalvøya
Sangsvane	Boreal	Reisa, Øvre Anárjohka, Øvre Pasvik
Brunnakke	Boreal	Reisa, Øvre Pasvik

Art	Biom	IBA
Kvinand	Boreal	Reisa, Øvre Anárjohka
Lappfiskand	Boreal	Reisa, Øvre Anárjohka, Øvre Pasvik
Storfugl	Boreal	Øvre Anárjohka, Øvre Pasvik
Horndykker	Boreal	Reisa
Trane	Boreal	Dovrefjell, Hardangervidda, Øvre Pasvik
Kvartbekkasin	Boreal	Reisa, Øvre Anárjohka, Øvre Pasvik
Gluttsnipe	Boreal	Reisa, Øvre Anárjohka, Øvre Pasvik
Haukugle	Boreal	Dovrefjell, Reisa, Øvre Anárjohka, Øvre Pasvik
Spurveugle	Boreal	Reisa
Lappugle	Boreal	Reisa, Øvre Pasvik
Sidensvans	Boreal	Reisa, Øvre Anárjohka, Øvre Pasvik
Lappsanger	Boreal	Reisa, Øvre Anárjohka, Øvre Pasvik
Lappmeis	Boreal	Reisa, Øvre Anárjohka, Øvre Pasvik
Lavskrike	Boreal	Reisa, Øvre Anárjohka, Øvre Pasvik
Bjørkefink	Boreal	Reisa, Øvre Anárjohka, Øvre Pasvik
Båndkorsnebb	Boreal	Ingen definerte
Furukorsnebb	Boreal	Reisa, Øvre Anárjohka, Øvre Pasvik
Konglebit	Boreal	Reisa, Øvre Anárjohka, Øvre Pasvik
Vierspurv	Boreal	Ingen definerte
Dvergspurv	Boreal	Øvre Pasvik

VEDLEGG III

Tabell V3. Oversikt over SPEC-arter (Species of Conservation Concern) som hekker eller overvintrer i betydelige antall i Norge (relevant for kriteriene B2 og B3). For flere arter er de norske bestandene for små til at egne IBAs kan identifiseres for disse. W: kategori gjelder for vinterpopulasjoner. SPEC-kategoriseringen er for tiden under revidering, og vil medføre flere endringer av det som presenteres her.

SPEC 1	SPEC 2	SPEC 3	SPEC 4
Dverggås	Taffeland	Smålom	Havsvale
Stellerand ¹	Trane	Storlom	Havsule
Havelle ²	Vipe	Horndykker	Toppskarv
Sjørørre ¹	Brushane	Stormsvale	Knoppsvane
Åkerriks ⁴	Rødstilk	Snadderand	Sangsvane (W)
Gulneblom (W) ²	Fiskemåke	Stjertand	Sædgås (W)
Havørn ⁴	Teist	Knekkand	Kortnebbgås
Dobbeltbekkasin	Lunde	Skjeand	Hvitkinggås
Svarthalespove ³	Grønnspekk	Toppand	Brunnakke (W)
Storspove ³	Trelerke	Bergand (W)	Ærfugl
Ismåke ¹	Rødstjert	Lappfiskand	Vepsevåk
	Bøksanger	Myrhauk	Myrrikse
	Toppmeis	Kongeørn	Tjeld
	Tornirisk	Fiskeørn	Sandlo
	Hortulan	Tårnfalk	Heilo
		Jaktfalk	Fjæreplytt
		Orrfugl	Småspove
		Vaktel	Storjo
		Myrsnipe	Hettemåke
		Fjellmyrløper	Sildemåke
		Kvartbekkasin	Gråmåke
		Enkeltbekkasin	Svartbak
		Rugde	Alke
		Sotsnipe	Skogdue
		Grønntilk	Heipiplerke
		Strandsnipe	Skjærpiplerke
		Dvergmåke	Jernspurv
		Polarlomvi	Rødstrupe
		Hubro	Nattergal
		Snøugle	Buskskvett
		Jordugle	Ringtrost
		Vendehals	Svarttrost
		Gråspekk	Måltrost
		Tretåspekk	Duetrost
		Sanglerke	Gresshoppesanger
		Sandsvale	Sivsanger
		Låvesvale	Myrsanger
		Taksvale	Rørsanger
		Steinskvett	Gulsanger
		Gråfluesnapper	Hauksanger
		Løvmeis	Tornsanger
		Tornskate	Hagesanger
		Varsler	Munk
		Lavskrike	Fuglekonge
		Stær	Svarthvit fluesnapper
		Gråspurv	Blåmeis
		Pilfink	Bokfink
			Grønnefink
			Grønnsisik
			Furukorsnebb
			Gulspurv

- 1: Tidligere SPEC3, står nå på den globale rødlista
- 2: Tidligere Non-SPEC, står nå på den globale rødlista
- 3: Tidligere SPEC2, står nå på den globale rødlista
- 4: Tidligere på den globale rødlista og dermed SPEC1, nå kategorisert som LC på den globale rødlista

Næringssøkende sangsvaner i Skogvoll naturreservat, Andøy kommune. Foto: Espen Bergersen – www.Naturgalleriet.no